

Hyvinvointiraportti 2023

HYTE-ryhmä

www.hameenlinna.fi

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	1
2	Kaupunkitason onnistumiset ja haasteet	4
3	Stiglitzin malli HYTE-työn teoreettisena viitekehyksenä	5
3.1	Terveys	7
3.2	Ääni kuuluville yhteiskunnassa	8
3.3	Koulutus / oppiminen.....	8
3.4	Henkilökohtainen toiminta ja työ.....	9
3.5	Sosiaaliset yhteydet ja suhteet	10
3.6	Aineellinen elintaso	10
3.7	Ympäristö	11
3.8	Turvallisuuden tunne.....	11
4	Hyvinvointisuunnitelman 2022–2026 tavoitteet ja indikaattorit	12
4.1	Kaupunkirakenteen toimiala	13
4.2	Sivistyksen ja hyvinvoinnin toimiala.....	15
4.3	Työikäisten tavoitteet ja indikaattorit.....	20
4.4	Ikäihmisten suunnitelma -työryhmän ja HYTE-ryhmän määrittelemät tavoitteet vuosille 2022–2026	23
4.5	HYTE-kysely 2023	26
5	Lähteet	29
6	Liitteet	32

1 Johdanto

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alusta. Uusi palvelurakenne muutti kuntien ja kaupunkien HYTE-työn lähtökohdat. Kuntien HYTE-työtä ei enää voinut ajatella sosiaali- ja terveyspalvelujen näkökulmasta vaan osin uudella tavalla, kunnan uuden palvelurakenteen näkökulmasta. HYTE-työssä liikunnan ja kulttuurin rooli nousi entistä merkittävämmäksi. Myös muiden kunnan peruspalveluiden vaikutus asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen nousi enemmän esille. Laadukkaasti hoidetut peruspalvelut ovat vaikuttavinta hyvinvointityötä.

Myös uudessa tilanteessa kunnan on edelleen asetettava tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin ja terveyden (HYTE) edistämiseksi ja seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä alueittain ja väestöryhmittäin. Hyvinvointialueen tulee myös laatia vastaavat alueelliset asiakirjat. Hyvinvointialueen ja alueen kuntien on neuvoteltava vähintään kerran vuodessa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta. Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden näkökulmasta kuntien ja hyvinvointialueiden on onnistuttava yhteistyössään.

Hämeenlinnassa vuonna 2023 tehdyllä HYTE-kyselyllä kartoitettiin muun muassa sitä mikä tuottaa hämeenlinnalaisille hyvinvointia. Sanapilvi (kuva 1) HYTE-kyselyyn vastanneiden kokemuksista heidän hyvinvointiaan lisäävistä tekijöistä osoittaa, että liikunta mainitaan tänäkin vuonna useimmin hyvinvointia lisääväksi tekijäksi. Seuraavaksi eniten mainintoja saavat ystävät, luonto ja perhe, kukin useita kymmeniä. Myös läheiset ja harrastukset on mainittu usein hyvinvointia lisäävinä tekijöinä. Kyselyn tulos on siinä mielessä mielenkiintoinen, että vastaajat eivät koe, että hyvinvointi on kiinni siitä, mitä julkisia palveluja on tarjolla. Havainto on sama myös aiempien vuosien osalta. Vastauksissa välittyy myös asukkaiden kokemus siitä, että ihmisellä itsellään on vastuu oman hyvinvointinsa tuottamisesta. Sama lähtökohta on kirjattu kaupunkistrategiaan ja hyvinvointisuunnitelmaan.

Kuva 1: Sanapilvi HYTE-kyselyyn vastanneiden kokemuksista heidän hyvinvointiaan lisäävistä tekijöistä

Tämä hyvinvointiraportti on kuvaus hämeenlinnalaisten hyvinvoinnin tilasta vuonna 2023. Kuvaus on rakennettu olemassa olevan kansallisen ja paikallisen tiedon perusteella sekä toimijoilta kerätyn tiedon pohjalta. Kerätyn tiedon perusteella voi todeta, että edelleen suurin osa hämeenlinnalaisista voi hyvin. Hämeenlinnan kaupungin HYTE-kerroin on kasvanut (valtionosuuden lisäosa, kerroin määräytyy kuntien tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan). Huomion arvoista on kuitenkin se, että hämeenlinnalaisten hyvinvointi on heikentynyt kahden viimeisen tarkastelujakson aikana. Sama trendi on havaittavissa, kun tarkastellaan Suomea kokonaisuutena.

Hyödynnetyissä tietolähteissä oppimista, hyvinvoinnin ja terveyden tilaa arvioidaan pääosin ihmisen oman kokemuksen kautta. Taustatietoina ei ole käytetty asukkaiden terveystietoja.

Hämeenlinnaisten hyvinvoinnin tilaa avataan tarkemmin luvussa 3 Stiglitzin kahdeksan hyvinvoinnin osa-alueen avulla.

Hyvinvointiraportin on laatinut HYTE-työryhmä. Työryhmän jäsenet joulukuu 2023:

- Pekuri Jari, liikunta- ja hyvinvointipäällikkö, sivistys- ja hyvinvointitoimiala (SIHY), puheenjohtaja
 - Raukko Päivi, sivistys- ja hyvinvointijohtaja
 - Mikkola Tarja, erityissuunnittelija, strategia- ja tietojohdampalvelut ja sivistys- ja hyvinvointitoimiala, sihteeri
 - Hannula Ismo, erityissuunnittelija, strategia- ja tietojohdampalvelut
 - Pirkkalainen Heli, erityissuunnittelija, strategia- ja tietojohdampalvelut
 - Lumme Minna, opetuspäällikkö, sivistys- ja hyvinvointitoimiala
 - Laine Terhi, ympäristötarkastaja, kaupunkirakennetoimiala (KAURA)
 - Sabel Jenni, suunnittelupäällikkö, kaupunkirakennetoimiala
 - Vaara Jorma, työhyvinvointipäällikkö, henkilöstöpalvelut
 - Löyttyjärvi Sara, talouspäällikkö, Hämeen Settlementti ry, Silta-yhteistyöverkosto
 - Väinölä Janne, koulukuraattori, Ammattiopisto Tavastia
 - Koski Matti, ylikonstaapeli, Hämeen poliisi
 - Lahti Katja, diakoniatyöntekijä, Hämeenlinnan seurakuntayhtymä
 - Kolari Tuula, terveysalan lehtori, Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK)
 - Kolari Minna / Mohr Pia-Nina, vammaisneuvosto
 - Virtanen Sirkka-Liisa / Hakamäki Riitta, vanhusneuvosto
 - Utriainen Anna / Saarinen Ellen, nuorisovaltuusto (NUVA)
 - Rulja Pinja, hyvinvointikoordinaattori, sivistys- ja hyvinvointitoimiala
 - Salminen Tuula, kehittämisspällikkö, Kanta-Hämeen hyvinvointialue
-

2 Kaupunkitason onnistumiset ja haasteet

HYTE-ryhmä on koostanut alla olevaan listaukseen toimialojen näkökulmasta vuoden 2023 onnistumiset ja haasteet.

Kaupunkitason onnistumiset vuonna 2023:

- Liikkuva Hämeenlinna -ohjelman hyväksyminen
- Päätösten lapsivaikutusten arvioinnit
- Lasten liikkumisen määrä on lisääntynyt: Peruskoulun 5. ja 8. -luokkalaisten MOVE-tulokset ovat parantuneet valtakunnallista paremmalle tasolle
- Hyvin Sanottu –verkosto vahvistui ja toimintamalli omaksuttu kaupungilla 2023
- Pitkäaikaistyöttömien ja rakennetyöttömien määrä on vähentynyt vuonna 2023
- Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen määrä laski edelleen vuodesta 2022
- KELAn ja työllisyyspalveluiden yhteistyö on tiivistynyt
- Nuorisotyöttömyys on laskenut
- Keskustan liikenneselvitys valmistui
- Hämeentien katusaneerauksen suunnittelu ja Hämeenlinnan ensimmäiset 1-suuntaiset pyörätiet valmistuivat
- Joukkoliikenteen matkustajamäärät vahvassa kasvussa
- Metsäohjelma hyväksyttiin kesäkuun valtuustossa
- Jätehuoltoon liittyi tuhansia uusia asuinkiinteistöjä
- Sitowisen raportin ennakkotiedon mukaan vuoden 2023 hiilidioksidipäästöt ovat onnistuneesti laskussa. Ilmanlaatu keskusta-alueella oli vuonna 2023 mittaustulosten mukaan 91 % ajasta hyvää
- Kouluissa vähennettiin ruokahävikkiä lautasmallin avulla

Kaupunkitason haasteet vuonna 2023

- Indikaattoreiden kokonaiskuvan perusteella hämeenlinnalaisten hyvinvointi on heikentynyt
 - Lasten liikkumisen määrä on lisääntynyt, mutta kehitettävää on edelleen
 - Henkilöstön saatavuus
-

- Työttömien terveystarkastusten ruuhkautuminen on hidastanut asiakkaiden työkyvyn selvittelyä ja kuntoutuksiin pääsyä
- Pitkäaikaistyöttömien ja rakennetyöttömien määrä on suuri
- Hyvinvointialueen hyvinvointia ja toimintakykyä tukevien palveluiden saatavuus

3 Stiglitzin malli HYTE-työn teoreettisena viitekehiksenä

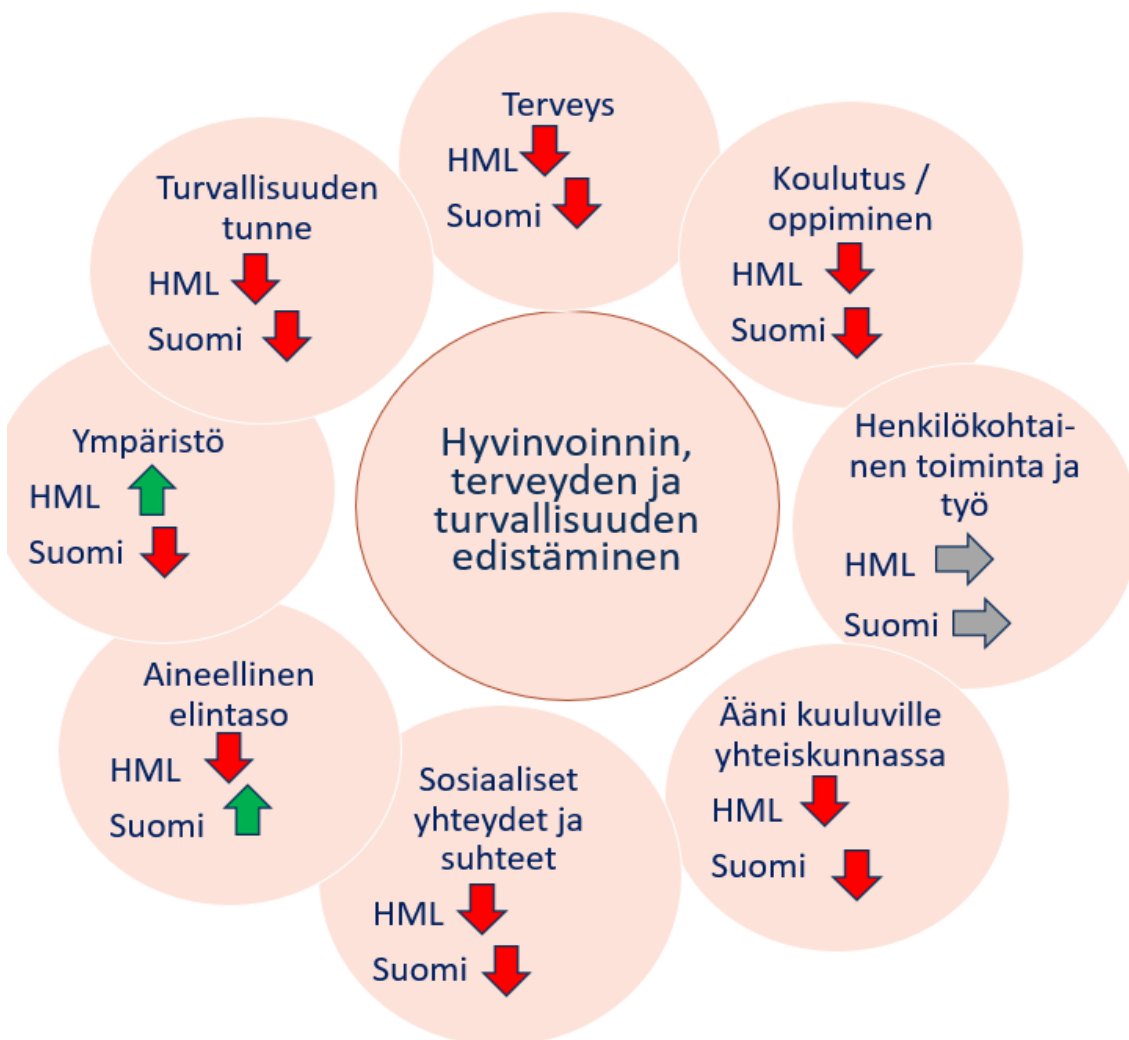
Hyvinvoinnin käsitteen moniulotteisen ja subjektiivisen luonteen vuoksi ihmisten hyvinvointia ei voida kuvata yksittäisillä tunnusluvuilla. Tämän vuoksi hyvinvointia on tarkasteltava kokonaisvaltaisesti. Tarkastelunäkökulmaksi on valittu Stiglitzin malli. Malli on jatkuvasti kehittyvä ja sitä on hyödynnetty esimerkiksi Euroopan komission toiminnassa ja monien kuntien sekä Kuntaliiton HYTE-työssä. Stiglitzin komitea on määritellyt kahdeksan hyvinvoinnin ulottuvuutta: terveys, ääni kuuluville yhteiskunnassa, koulutus / oppiminen, henkilökohtainen toiminta ja työ, sosiaaliset yhteydet ja suhteet, aineellinen taso, ympäristö ja turvallisuuden tunne. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden tilanteeseen voi perehtyä tarkemmin työkalulla, joka löytyy kaupungin nettisivuilta Lapsiystävällinen kaupunki –kohdasta.

Kuvassa 2 on havaittavissa muutokset suomalaisten ja hämeenlinnalaisten hyvinvoinnissa ja terveydessä kahden viimeisen tarkastelujakson perusteella. Kuvaukseen on liitetty yli 300 indikaattoria. Kuvassa 2 on yhdistettynä lasten ja nuorten, työikäisten ja ikäihmisten indikaattorit. Kuvio on rakennettu siten, että positiivisen trendin omaavat indikaattorit on summattu, samoin on tehty myös negatiivisille indikaattoreille. Nuolen suunta ja väri määräytyy positiivisen trendin omaavien indikaattoreiden ja negatiivisen trendin omaavien indikaattoreiden vertailun perusteella. Lasten ja nuorten indikaattoreita on taustalla merkittävästi enemmän kuin työikäisten ja ikäihmisten indikaattoreita.

Aineistoon valittujen indikaattoreiden perusteella kahden viimeisen tarkastelujakson trendi näyttää pääosin negatiiviselta. Kehitystrendi kuvataan vihreällä, harmaalla tai punaisella nuolella. Nuoli kuvaa kehitystrendiä eikä välttämättä sitä, että tilanne olisi kokonaisuuden näkökulmasta heikko. Prosentuaaliset erot eri vuosien välillä voivat olla hyvinkin pieniä. Indikaattoreiden vaihtelevasta laskentatavasta johtuen erojen tilastollinen merkitsevyys on täysin tapauskohtaista ja

usein myös vaikea todentaa. Kun kyseessä on koko kohdejoukkoa kuvaava tilasto (esim. Työttömyysaste), on pienikin ero merkitsevä. Kyselytutkimusten kohdalla tilastollinen merkitsevyys riippuu eron suuruudesta ja vastaajajoukkojen koosta suhteessa perusjoukon kokoon eri vuosina (esim. Kouluterveyskyselyssä vastanneiden määrä suhteessa luokka-asteen opiskelijoiden määrään). Kappaleissa 3.1. – 3.8 on tehty nostoja yksittäisistä positiivisista ja negatiivisista indikaattoreista.

Kuva 2: Muutos hyvinvoinnin osa-alueissa kahden viimeisen vertailuajankohdan välillä Hämeenlinnassa (HML) ja Suomessa

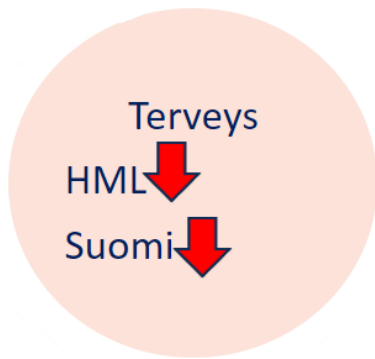

Hyvinvointiraportin tiedot perustuvat indikaattoritietoon, jota on koottu useista eri tietolähteistä (Liite 2. HYTE-tilastoliite ja Liite 3. HYTE-raportin 2023 tietolähteiden kuvaus). Lähteinä on käytetty ja tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi:tä, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL)

TEAviisaria, Kouluterveyskyselyä 2023, Hämeenlinnan HYTE-kyselyä 2023 sekä Hämeenlinnan lasten ja nuorten HYTE-kyselyä 2022. Hämeenlinnan strategia ja tietojohdampalvelut -yksikkö toteutti kyselytutkimukset, joilla kerättiin kokemustietoa asukkaiden elinoloista, elämänlaadusta, osallisuudesta, terveydentilasta, toimintakyvystä, ja elintavoista. Lähdeluettelossa on mainittu muut raportissa käytetyt lähteet.

Kaupungin toimialat ja niiden vastuualueet sekä yhteistyökumppanit ovat koonneet toimenpiteitä, joilla ne ovat edistäneet Stiglitzin kahdeksaa hyvinvoinnin osa-aluetta vuoden 2023 aikana. Toimenpiteet löytyvät liitteestä 1 (Liite 1).

3.1 Terveys

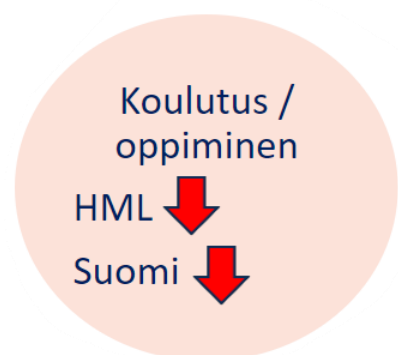
Hämeenlinnalaisista terveydentilansa hyväksi tai erittäin hyväksi kokee 60 % väestöstä (HYTE-kysely). HYTE-kyselyn mukaan yli 65-vuotiaista 70 % kokee elämänlaatunsa hyväksi ja 62 % kokee olevansa onnellinen usein tai koko ajan. Kyselyn tulosten mukaan yli 85-vuotiaiden kohdalla tilanne muuttuu huonompaan suuntaan. Työikäisistä terveytensä huonoksi kokee noin kolmannes. Lasten ja nuorten osalta laskeva trendi terveydessä tulee esille kouluterveyskyselyn tuloksissa. Kokonaisuudessaan vertailuajankohtien välillä hämeenlinnalaisten terveys on heikentynyt.

3.2 Ääni kuuluville yhteiskunnassa

Tähän kokonaisuuteen liitettyjen indikaattoreiden perusteella voidaan todeta, että osallisuuden ja vaikuttamisen kokemus laski Hämeenlinnassa. Tulos on saman suuntainen koko Suomen tulosten kanssa. Lasten ja nuorten kohdalla indikaattoreissa oli paljon hajontaa eri kouluasteiden välillä, ja erityisesti yläkoululaiset ja ammattikoululaiset kokevat omien vaikutusmahdollisuuksiensa koulussa vähentyneen. Lukiolaisten kokemus vaikuttamismahdollisuuksista oman elinympäristönsä asioihin oli myönteisempi kuin Suomessa keskimäärin. Samoin alakouluikäisten kohdalla myönteistä kehitystä oli tapahtunut muun muassa mahdollisuudessa ilmaista oma mielipiteensä koulussa. Työikäisten ja ikäihmisten kohdalla vertailua ei pystytäkään tekemään.

3.3 Koulutus / oppiminen

Tässä osa-alueessa lasten ja nuorten indikaattoreiden osuus on merkittävän suuri ja oppimista arvioidaan kouluterveyskyselyn tulosten perusteella. Kouluterveyskyselyllä arvioidaan oppilaan oppimiskykyä oppijan oman kokemuksen kautta. Tulos ei siis kerro standardoidulla testillä arvioidusta oppimisesta. Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella koulutuksen ja oppimisen osa-alueessa

kehitys on ollut negatiivinen edelliseen vertailuvuoteen nähden. Huomion arvoista on se, että Lukuseulan, Pisa-arvioinnin ja valtakunnallisten kokeiden tulokset kertovat hämeenlinnaisten oppimistuloksien olevan hyvät. Ikäihmisten koulutukseen tai oppimiseen liittyen ei ole indikaattoritietoa. Työikäisten kohdalla nuorten aikuisten koulutuksen ulkopuolelle jääneiden määrä on lisääntynyt. Lasten- ja nuorten tuloksissa oppimiseen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät indikaattorit ovat kokonaisuutena heikentyneet kaikilla kouluasteilla.

3.4 Henkilökohtainen toiminta ja työ

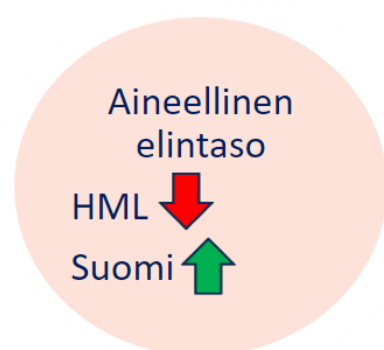
Henkilökohtaisen toiminnan ja työn osa-alueella ei tapahtunut muutosta edelliseen vertailuvuoteen nähden. Lasten ja nuorten kohdalla henkilökohtainen toiminta ja työ tarkoittaa harrastuksia. Peruskouluikäisillä säännöllisesti jotakin harrastavien määrä on lisääntynyt. Työikäisten kohdalla työttömien, vaikeasti työllistyvien ja työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä on hienoisessa laskussa. Nuorisotyöttömyys väheni hieman. Niiden työikäisten määrä, jotka kokevat, ettei oma työkyky ole riittävä työllistymiseen tai työelämässä pysymiseen, on hieman noussut. Ikäihmisten kohdalla tässä osa-alueessa tarkastellaan vain apua riittämättömästi saavien määrää, mikä on hieman nousussa.

3.5 Sosiaaliset yhteydet ja suhteet

Kokonaisuutena tarkasteltuna sosiaalisten yhteyksien ja suhteiden osa-alueella tulokset ovat heikentyneet. Kouluterveyskyselyn mukaan lasten ja nuorten kohdalla on havaittavissa sekä negatiivista että positiivista muutosta. Lasten ja nuorten osalta sosiaalisten yhteyksien ja suhteiden heikentymiseen liittyi muun muassa nuorten lisääntynyt kokemus siitä, ettei ole yhtään läheistä ystävää. Koettiin myös, että vanhempien kanssa koetut keskusteluvaikeudet ovat lisääntyneet. Toisaalta alakouluikäisillä oli kokemus siitä, että vuorovaikutus vanhempien kanssa on lisääntynyt. Myös luokkayhteisöön kuulumisen kokemukset ovat lisääntyneet kaikilla kouluasteilla. Työikäisten ja ikäihmisten kokema yksinäisyys on hieman lisääntynyt.

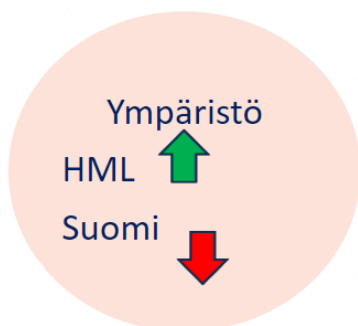
3.6 Aineellinen elintaso

Kouluterveyskyselyn mukaan hämeenlinnalaiset nuoret kokevat perheen taloudellisen tilanteen hieman heikentyneen, toisaalta toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden lapsiperheiden määrä hieman väheni. Samoin toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien määrä. Toisaalta rahan puutteen

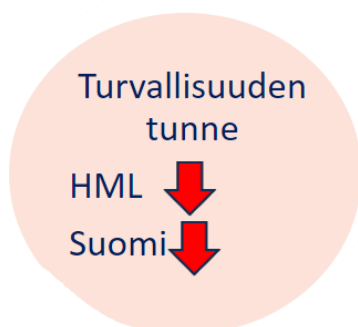
vuoksi ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä joutui tinkimään aiempaa suurempi osa työikäisistä ja ikäihmisistä.

3.7 Ympäristö

Ympäristön arvioitiin parantuneen Hämeenlinnassa. Vuoden 2023 HYTE-kyselyssä hämeenlinnalaisilta kysyttiin miten ilmanlaatu, vesistöjen vedenlaatu, kaupunkiluonnon monimuotoisuus, ympäristön siisteys ja ääniympäristö vaikuttavat asukkaiden hyvinvointiin. Yli puolet vastaajista koki, että Hämeenlinnassa edellä mainitut tekijät vaikuttivat positiivisesti omaan hyvinvointiin. HYTE-kyselyyn vastanneista erityisesti kaupunkiluonnon monimuotoisuuden (73 %) ja ympäristön siisteyden (71 %) koetaan edistävän omaa hyvinvointia. Ääniympäristö haittaa merkittävästi omaa hyvinvointia hieman enemmän kantakaupungissa (3,4 %) kuin pitäjissä (2,1 %). Ympäristönsä kokee esteettömäksi kaksi kolmasosaa vastaajista, tämä on hieman vähemmän kuin aiemmin. Ikäihmisistä (+ 75 v) pääsee omin avuin kauppaan 89 % vastaajista, tässä on tapahtunut merkittävää parannusta aiempaan (82 %) verrattuna. Hämeenlinnassa nuorten kohdalla oppilaitosten fyysiset työolot häiritsevät opiskelua hieman enemmän kuin aiemmin, mutta nuorten oleskelutilojen määrän koetaan parantuneen.

3.8 Turvallisuuden tunne

Turvallisuuden tunne on heikentynyt Hämeenlinnassa. Tähän vaikuttaa eniten lasten ja nuorten kokeman seksuaalisen häirinnän sekä koulukiusaamisen lisääntyminen. HYTE-kyselyn mukaan jokapäiväisen ympäristönsä kokee edelleen turvallisiksi 95 % vastaajista, tässä ei ole tapahtunut muutoksia. Joku turvallinen läheinen on 93 % vastaajista ja vastaajista 86 % kokee saavansa apua silloin kun sitä todella tarvitsee, näissä on tapahtunut pientä heikentymistä. Edellä mainitut prosentit ovat korkeita, mutta kehitys on siis menossa heikompaan suuntaan.

4 Hyvinvointisuunnitelman 2022–2026 tavoitteet ja indikaattorit

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet nojaavat kaupunkistrategian Hyvinvoivien ihmisten yhteisöllinen kaupunki -päämäärään. Kaupunkirakennelautakunta ja sivistys- ja hyvinvointilautakunta ovat tehneet osaltaan päätökset siitä, millä tavoitteilla ja millä indikaattoreilla mainittua päämäärää seurataan. Lautakuntien vuotuiset tavoitteet raportoidaan vuosittain hyvinvointiraportin yhteydessä.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on Hämeenlinnassa [Lapsiystävällinen Hämeenlinna -ohjelma](#). Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet on määritelty Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta. Ohjelman seuranta varten on kehitetty oma työkalu, jonka avulla voi seurata lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa. Suunnitelma ja työkalu löytyvät kaupungin internetsivuilta Lapsiystävällinen kaupunki –kohdasta. Työkaluun valittujen indikaattoreiden perusteella voi todeta, että kahden viimeisen tarkastelujakson perusteella trendi, joka kuvaa lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveyttä, on negatiivinen.

Toimialojen hyvinvointitavoitteet ja indikaattorit löytyvät alla olevista taulukoista (Taulukko 1 ja Taulukko 2).

4.1 Kaupunkirakenteen toimiala

Taulukko 1. Kaupunkirakennelautakunnan tavoitteet 2023. Hyvinvoivien ihmisten yhteisöllinen kaupunki.

Tavoite	Mittarit	Toteutumisen arviointi
Asukkaita ja kumppaneita kiinnostava kaupunkirakenne ja kaupunkiympäristö sekä infran ylläpito	Osallisuustapahtumien määrä ja vuorovaikutustilanteiden määrä On järjestetty kaksi asukaskyselyä ja neljä asukastapahtumaa. Asukastapahtumiin osallistui yhteensä 182 osallistujaa.	Toteutunut On järjestetty kaksi asukaskyselyä ja neljä asukastapahtumaa. Asukastapahtumiin osallistui yhteensä 182 osallistujaa.
	Kumppanuuskaavojen määrä ja laatu	Toteutunut Kaavoituksessa on edistetty yhdessä hakijoiden kanssa 15 kumppanuuskaavaa
	Infraan kohdistuvien palautteiden määrän kehitys	Toteutunut Infran palautteiden määrä kertoo osaltaan hyvin tuotetuista kunnossapitopalveluista. Palautteiden määrä on pudonnut erityisesti talvikauden aikana
	Tonttien hakijamäärät	Toteutuu osittain Kaikki hakijat saavat tontit
	Katulupaehdot päivitetty ajantasaisiksi, tilapäisiin liikennejärjestelyihin on asetettu esteettömyysvaatimus	Ei toteutunut Tekeillä, siirtyy vuodelle 2024

4.1.1 Kaupunkirakennetoimialan onnistumiset ja haasteet 2023

Onnistumiset:

- Kaavahankkeita valmistui keskiarvon mukaisesti
- Markkinointiyhteistyö Schibstedin kanssa on tuonut näkyvyyttä tonttimyyntiin
- Keskustan liikenneselvitys valmistui
- Hämeentien katusaneerauksen suunnittelu, Hämeenlinnan ensimmäiset 1-suuntaiset pyörätiet ja saatiin säilytettyä olemassa olevat isot puut
- Aleksis kiven kadun liikenneympyrän suunnittelu, aikaisemmin onnettomuuskasaumapiste, joten suunnitelman ja toteutuksen myötä liikenneturvallisuus parani huomattavasti
- Hämeenlinnan Yhteiskoulun ympäristöön suunniteltiin merkittäviä liikenneturvallisuusparannuksia katuverkolle
- Joukkoliikenteen matkustajamäärät vahvassa kasvussa
- Joukkoliikenteen kilpailutuksen vaatimukset asetettiin niin, että liikenne saatiin hankittua kustannustehokkaalla hinnalla, kuitenkin puhtaalla kalustolla. Puolet hankitusta kalustosta on uusia busseja
- Metsäohjelma hyväksyttiin kesäkuun valtuustossa
- Virkistyspalveluohjelman valmistelu aloitettiin
- Moottoriradan operoinnin kilpailutus onnistui hyvin
- Kunnossapidon asukastytyväisyyskysely toteutettu
- Jätehuoltoon liittyi tuhansia uusia asuinkiinteistöjä
- Rakennusvalvonnan toiminnan kehittäminen aloitettiin monilähdepohjaisella tietomallilla, joka paljasti innovaatiopalkinnolla
- Virka-ajan ulkopuolinen eläinlääkäripäivystysjärjestely onnistui Hämeenlinnan ja Hattulan alueella

Haasteet:

- Kaikkia suunniteltuja pienempiä kaavahankkeita ei saatu edistettyä aikataulun mukaisesti

Onnistumiset:

- Green City Accord-sitoumuksen lähtötiedot ja tavoitteet raportoitiin
- Osallistuttiin kiertotalouden vapaaehtoisen Green Deal-sitoumuksen yhteiskehittämisprosessiin

Haasteet:

- Ilmastotyöhön ei ollut käytössä resurssia koko vuoden ajaksi

4.2 Sivistyksen ja hyvinvoinnin toimiala

Taulukko 2: Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan tavoitteet 2023. Hyvinvoivien ihmisten yhteisöllinen kaupunki

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan tavoitteet	Indikaattorit	Arviointi
Lasten ja nuorten liikumisen edistäminen	MOVE-testien tulokset ovat keskimäärin yli valtakunnan keskitason	Hämeenlinnassa 34,6 %:lla oppilaista fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveystta tai hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla. Valtakunnallisesti sama osuus on 38 %. Tilanne on siis parantunut
Lasten ja nuorten liikumisen edistäminen	Liikuntavälitunnit käytössä 80 %:lla oppilaista	Toteutuu 86 %:lla oppilaista. Mittaus on tehty keväällä 2023 ja uusi mittaus tehdään keväällä 2024
Vuorovaikutuksen laatu	Hyvinvointiraporttiin/kertomukseen valitut ja HYTE-kertoimeen sisältyvät kouluterveyskyselyn tulokset parantuneet	HYTE-kerroinindikaattorit ovat parantuneet (Hämeenlinnan HYTE-kerroin 2021, 65; 2022, 68; 2023, 72) Hyvinvointikertomukseen valitut indikaattorit kertovat laskevasta hyvinvoinnin trendistä
Vuorovaikutuksen laatu	Vuorovaikutuksen laatu varhaiskasvatuksessa (Kehittävä Palaute)	Toteutunut Varhaiskasvatuksessa 45,4 % kasvattajan vuorovaikutuksesta suhteessa lapseen on vastaanottavaa, osallistuvaa tai tavoittelevaa (27 % keväällä 2022)

Sivistys- ja hyvinvointilauta-kunnan tavoitteet	Indikaattorit	Arviointi
Kielellisten valmiuksien ja lukutaidon edistäminen	Oppilaiden lukutaidon tulokset edellisvuotta paremmat	Tuloksia kootaan ja analysoidaan parhailaan. Tulokset valmistuvat 3/2024
Sitoutuminen varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen	Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten osuus kasvaa edellisvuodesta	Toteutunut Varhaiskasvatuksen osallistumisaste 83,9 %. Vuonna 2022 osallistumisaste 81,4 %
Sitoutuminen varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen	Lasten sitoutuminen toimintaan varhaiskasvatuksessa (Kehittävä Palaute)	Lasten 54,4 % toiminnasta jatkuvaa tai kestävää ja intensiivistä. Tavoitetasoa ei ole asetettu, mutta tulos ei ole täysin tyydyttävä
Sitoutuminen varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen	Oppilaiden poissaolomäärien vähentyminen edellisvuodesta	Toteutunut Poissaolot ovat vähentyneet 11 % vuodesta 2022
Asukkaiden aktivoiminen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen yhdessä hyvinvointialueen kanssa	Kulttuurin ja liikunnan TEA-viisarit yli koko maan keskiarvon	Liikunnan TEAviisari: Vuonna 2022 Hämeenlinna 72, koko maa 72. (Tiedot kerätään parillisina vuosina huhti-kesäkuussa.) Kulttuurin TEAviisari: Vuonna 2023 Hämeenlinna 87, koko maa 71
Asukkaiden aktivoiminen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen yhdessä hyvinvointialueen kanssa	Liikkumiskerrat kaupungin ja yhtiön sisäliikuntapaikoissa	789 559 liikkumiskertaa
Asukkaiden aktivoiminen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen yhdessä hyvinvointialueen kanssa	Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman toimeenpano	Ikäihmisten asumisen ohjaus ja neuvonta -toiminta aloitettu. Raportoidaan laajasti osana HYTE-raporttia
Asukkaiden aktivoiminen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen yhdessä	Asukkaille toteutetaan päihdetilannekysely	Seuraava Päihdetilannekysely tehdään 2024 keväällä

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan tavoitteet	Indikaattorit	Arviointi
hyvinvointialueen kanssa		HYTE-kyselyn 2023 mukaan nikotiinituotteiden käyttö on vähentynyt lievästi 2021–2023, alkoholin käyttö on pysynyt samalla tasolla 2021–2023
Talouden tasapainotusohjelman toteuttaminen	Tasapainotusohjelman selvitykset on tehty ja päätökset edistävät talouden tasapainottamista	Osittain toteutunut Selvitykset on tehty. Päätökset eivät edistä talouden tasapainottamista
Talouden tasapainotusohjelman toteuttaminen	Asiakas- ja palautekyselyn tulokset	Toteutunut Palaute on kerätty ja toimitettu päättäjille päätöksenteon tueksi
Kestävän elämäntavan opinpolun toimeenpano	Kokemus kestävän elämäntavan edistymisestä (oppilaiden, henkilöstön itsearviointi)	Ei toteutunut Selvitystä ei ole tehty, kestävän elämäntavan kokonaisuutta valmistellaan Luonnon-tieteiden ja matematiikan (LUMA) strategian yhteydessä
Monipuolisten kulttuuri- ja liikuntapalvelujen turvaaminen	Käyntien määrä eri palveluissa ei laske - museoiden kävijämäärä - kirjastojen lainausten määrä - liikuntatilojen käyttöaste - uimahallien kävijämäärät - lastenkulttuurin osallistujia-/käyntimäärät - liikuntaryhmien osallistumiskerrat	Tavoitetasoja ei ole asetettu Liikuntatilojen käyttöaste (arkisin klo 17–21): Isot salit (Loimua Areena, salibandyhalli, Nummikeskus, Jukola, Iittala-halli, Lammin liikuntakeskus) 73 %, vuonna 2022 60 % Muut salit 55 %, vuonna 2022 40 % Uimahallien kävijät yhteensä 256 769, vuonna 2022 205 803 Liikuntaryhmien osallistumiskerrat 22 916, vuonna 2022 19 404 Hämeenlinnan Taidemuseon kävijämäärä 42 377 Hämeenlinnan Kaupunginmuseon kävijämäärä 30 800

Sivistys- ja hyvinvointilauta-kunnan tavoitteet	Indikaattorit	Arviointi
		Kirjaston lainat 1 076 905
Monipuolisten kulttuuri- ja liikuntapalvelujen turvaaminen	Järjestöavustuksilla avustettavan toiminnan osallistujamäärä Minipilotteihin osallistuneiden määrä	Järjestöavustuksilla avustettavan toiminnan osallistujamäärä 128 521 Jatkuvan toiminnan minipilotit osallistujamäärä 10 234 Kokeellisen toiminnan minipilotit osallistujamäärä 8 074
Monipuolisten kulttuuri- ja liikuntapalvelujen turvaaminen	Eri kohderyhmien kokemus kulttuurista ja liikunnasta	Aikuisväestön liikunta ja terveystottumukset -kysely (Hämeenlinna kaupunki 2023b) Vastaajista noin 90 % oli erittäin tai melko tyytyväinen Hämeenlinnan luontoliikuntamahdollisuuksiin Liikuntasuositusten toteutuminen keskiarvoista yleisempää Arki- ja luontoliikunta yleistynyt verrattuna vuoteen 2019 Yli 50 % liikkuu oman terveytensä kannalta liian vähän Tyytyväisyys liikuntapalveluita kohtaan on laskenut merkittävästi vuodesta 2019 Sopivien liikuntapaikkojen – ja lajien puute koetaan keskiarvoa suuremmaksi esteeksi sekä miesten että naisten keskuudessa
Positiivisen viestinnän vahvistaminen	Sihyn kanavien some-seuraajien määrä	Tunnistettuja Facebook-kanavia 32, Instagram-kanavia 35, YouTube-kanavia 7, TikTok-kanavia 4, X:ssä 1 ja LinkedInissa 1 Eniten seuraajia Facebookissa Kirjasto 4700, ARX 2900, Taidemuseo 2600, Hippa-lot 2200, Kaupunginmuseo 1200, nuorisopalvelut 1000 ja Satakielen siivin (varhaiskasvatus) noin 900

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan tavoitteet	Indikaattorit	Arviointi
		Instagramissa samat yksiköt 1000–2000 seuraaja kukin, lisäksi HÄX ja Taiteiden Yö. Opetuspalveluissa eniten seuraajia Saaris-ten koululla TikTokin seuraajamäärät vielä pieniä
Positiivisen viestinnän vahvistaminen	Viestintä edistää lapsen oikeuksien näkymistä ja toteutumista (Unicefin Lapsiystävällinen kunta LYK-indikaattori)	Toteutunut Asukaslehdessä artikkeleja LYK –teemasta. LYK näkynyt kaupungin somessa ja verkkosivuilla. Lapsen oikeuksien viikko ja V-päivät esillä viestinnässä. Artikkelisarja varhaiskasvatuksessa LYK-verkkosivujen kävijämäärät: 2022 1 825, 2023 2 246

4.2.1 Sivistys- ja hyvinvointitoimialan onnistumiset ja haasteet 2023

Onnistumiset:

- Omat verkkosivut hyvinvointiin ja liikuntaan
- Liikkuva Hämeenlinna -ohjelman hyväksyminen
- Hyvinvointisuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin on sovittu toimenpiteet
- Kyetty vastaamaan valmistavan opetuksen kasvavaan tarpeeseen, myös varhaiskasvatuksessa on pystytty järjestämään varhaiskasvatuspaikka kaikille sitä tarvitseville
- Investointiohjelma etenee suunnitelman mukaan varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa
- Oppimistulokset ovat hyvät (perustuu lukuseulan, Pisa-arvioinnin ja valtakunnallisten kokeiden tuloksiin, THL:n kouluterveyskyselyn tulosten pohjalta tilanne on päinvastainen, kouluterveyskysely kertoo oppilaan omasta kokemuksesta oppimiseen liittyen)
- Lasten liikkumisen määrä on lisääntynyt (harrastus ihan lähellä -hanke, MOVE-testit)
- Osa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilökunnasta osallistunut liikuntaneuvotusjakoulutukseen

- Päätösten lapsivaikutusten arvioinnit
- Järjestetty haastaviin oppilastilanteisiin liittyvää koulutusta

Haasteet:

- Henkilöstön saatavuus
- Perusopetuksen oppilaiden käytöshaasteet, lasten käytös haasteena myös varhaiskasvatuksessa
- Oppilaiden kansainvälistyminen ja monikuluttuuruus tuo mukanaan haasteita osallisuuden näkökulmasta (kansainvälistyminen myös positiivinen ilmiö)
- Suuret erot kantasuomalaisten ja vieraskielisten oppilaiden suomen kielen tuloksissa.
- Hyvinvointiraportin indikaattoreiden perusteella hämeenlinnalaisten hyvinvointi on heikentynyt, vaikka kaupungin HYTE-kerroin on kasvanut
- Lasten määrän väheneminen vaikuttaa henkilöstön määrään ja talouteen

4.3 Työikäisten tavoitteet ja indikaattorit

Taulukkoon 3 on kirjattu työikäisten tavoitteet ja indikaattorit hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi suunnitelmakaudelle 2022–2026.

Taulukko 3: HYTE-ryhmän määrittelemät tavoitteet ja indikaattorit hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi suunnitelmakaudelle 2022–2026 työikäiset

Tavoitteet vuosille 2022-2026	Indikaattorit	Arviointi
Riittävä työ ja toimeentulo	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, (%) vastaavan ikäisestä väestöstä (Tilastokeskus)	2020: 7,3 2021: 8,1 Tämän jälkeen ei indikaattoritietoja
Riittävä työ ja toimeentulo	Nuorisotyöttömät, (%) 18–24-vuotiaasta työvoimasta (Työ- ja elinkeinoministeriö, TEM)	2020: 17,4 2021: 15,4

Tavoitteet vuosille 2022-2026	Indikaattorit	Arviointi
		2022: 11,1 2023: 12,1
Riittävä työ ja toimeentulo	Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys) (%) 15–64-vuotiaista (TEM)	2020: 4,8 2021: 5,6 2022: 5,2 2023: 4,8
Riittävä työ ja toimeentulo	Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, (%) vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)	2020: 3,5 2021: 3,3 2022: 3,1 Tämän jälkeen ei indikaattoritietoja
Riittävä työ ja toimeentulo	Rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeitä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus (%), 20–64-vuotiaat (THL)	2021: 14,7 2022: 23,0 2023: 25,7
Laadukkaaksi koettu elämä	Elämänlaatunsa hyväksi tuntevien osuus (%), 20–64-vuotiaat (HYTE-kysely)	2021: 61,3 2022: 63,3 2023: 64,5
Laadukkaaksi koettu elämä	Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 20–64-vuotiaat (HYTE-kysely)	2021: 11,8 2022: 12,8 2023: 12,9
Laadukkaaksi koettu elämä	Päivittäisen elämänsä erittäin tai hyvin turvalliseksi kokeneiden osuus (%), 20–64-vuotiaat (THL)	2020: 77,0

Tavoitteet vuosille 2022-2026	Indikaattorit	Arviointi
		Tämän jälkeen ei indikaattori- tietoja
Laadukkaaksi koettu elämä	Onnelliseksi itsensä usein tai koko ajan kokeneiden osuus (%), 20–64- vuotiaat (HYTE-kysely)	2021: 65,4 2022: 63,6 2023: 63,7
Laadukkaaksi koettu elämä	Asuinalueensa olosuhteisiin tyytyväis- ten osuus (%), 20–64-vuotiaat (HYTE- kysely)	2021: 81,9 2022: 83,5 2023: 83,9
Laadukkaaksi koettu elämä	Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%), 20–64-vuotiaat (HYTE-kysely)	2021: 29,2 2022: 31,0 2023: 33,7
Laadukkaaksi koettu elämä	Paino haittaa terveyttä ja toimintaky- kyä, osuus (%), 20–64-vuotiaat (HYTE- kysely)	2021: 19,8 2022: 21,9 2023: 21,9
Laadukkaaksi koettu elämä	Positiivinen mielenterveys (SWEMWBS) -mittarin pistemäärä as- teikolla 7–35 p (keskiarvo), 20–64- vuotiaat (THL)	2020: 24,1 Tämän jälkeen ei indikaattori- tietoja
Liikkuvat työkäiset	Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus (%), 20– 64-vuotiaat (THL)	2020: 56,5 Tämän jälkeen ei indikaattori- tietoja

Tavoitteet vuosille 2022-2026	Indikaattorit	Arviointi
Liikkuvat työikäiset	Toimintarajoitteita terveysongelman vuoksi, osuus (%), 20–64-vuotiaat (THL)	2020: 32,5 Tämän jälkeen ei indikaattoritietoja
Mahdollisuus osallisuuteen	Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus (%), 20–64-vuotiaat (HYTE-kysely)	2023: 38,5 Ei aiempaa tietoa

4.4 Ikäihmisten suunnitelma -työryhmän ja HYTE-ryhmän määrittelemät tavoitteet vuosille 2022–2026

Ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvät tavoitteet löytyvät [Suunnitelmasta ikääntyneen väestön tukemiseksi 2022-2026](#).

Tavoitteet ikääntyneen väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on osa Hyvinvointisuunnitelmaa ja niiden toteutumisesta raportoidaan valtuustolle vuosittain osana hyvinvointiraporttia sekä kerran valtuustokaudessa hyvinvointikertomuksessa.

Suunnitelman tavoitteet ja mittarit on kuvattu alla olevaan taulukkoon.

Taulukko 4: Ikäihmisten suunnitelma -työryhmän ja HYTE-ryhmän määrittelemät tavoitteet vuosille 2022–2026 65 vuotta täyttäneet

Tavoitteet vuosille 2022–2026	Mittari	Arviointi
Liikkuvat ikäihmiset	Terveysliikuntasuositusten mukaan liian vähän liikkuvien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (THL)	2020: 63,8 Tämän jälkeen ei indikaattoritietoja

Tavoitteet vuosille 2022–2026	Mittari	Arviointi
Liikkuvat ikäihmiset	Jaksaa kävellä 500 m levähtämättä (HYTE-kysely)	2021: 78,2 2022: 76,1 2023: 84,2
Liikkuvat ikäihmiset	Pystyy nousemaan tuolilta ilman tukea (HYTE-kysely)	2022: 90,9 2023: 94,4
Liikkuvat ikäihmiset	Liikkuu itsenäisesti kodin ulkopuolella (HYTE-kysely)	2022: 86,6 2023: 89,5
Laadukkaaksi koettu elämä	Pystyy kävelemään portaita ylös tai alas yhden kerrosvälin verran (HYTE-kysely)	2021: 83,2 2022: 83,8 2023: 91,4
Laadukkaaksi koettu elämä	Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (HYTE-kysely)	2021: 61,9 2022: 64,5 2023: 70,0
Yhteisön tuki	Saan itse apua silloin, kun sitä todella tarvitsen (HYTE-kysely)	2021: 92,6 2022: 93,1 2023: 89,7
Turvallinen elämä	Jokapäiväisen ympäristönsä turvallisiksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (HYTE-kysely)	2021: 96,9 2022: 96,2 2023: 96,2
Turvallinen elämä	Jokapäiväisen ympäristönsä turvattomaksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (HYTE-kysely)	2021: 1,1 2022: 0,8 2023: 1,8
Turvallinen elämä	Lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (HYTE-kysely).	2021: 0,5 2022: 0,9 2023: 1,1

Tavoitteet vuosille 2022–2026	Mittari	Arviointi
Kaikille mahdollisuus osallisuuteen	Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (HYTE-kysely)	2021: 8,4 2022: 8,5 2023: 12,5
Kaikille mahdollisuus osallisuuteen	Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (HYTE-kysely)	2023: 43,1
Kaikille mahdollisuus osallisuuteen	Saan apua digiasioinnissa, kun sitä tarvitsen (HYTE-kysely)	2022: 64,6 2023: 72,9
Ikäihmisten hyvä asuminen	Asuinalueensa olosuhteisiin tyytyväisten osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (HYTE-kysely)	2021: 82,8 2022: 83,0 2023: 84,8
Ikäihmisten hyvä asuminen	Koen asuinalueeni turvalliseksi (HYTE-kysely)	2021: 96,2 2022: 95,6 2023: 95,3
Ikäihmisten hyvä asuminen	Koen, että asuinympäristöni on esteettön (HYTE-kysely)	2021: 80,6 2022: 78,5 2023: 77,6
Ikäihmisten hyvä asuminen	Sujuvat kulkuyhteydet mahdollistavat oman arkeni hoitamisen (HYTE-kysely)	2021: 73,5 2022: 72,7 2023: 74,0
Ikäihmisten hyvä asuminen	Pääsen omin avuin kauppaan (HYTE-kysely)	2022: 81,6 2023: 89,0

Tavoitteet vuosille 2022–2026	Mittari	Arviointi

4.5 HYTE-kysely 2023

Hämeenlinnassa toteutettiin vuoden 2023 lopulla kysely, jolla kartoitettiin hämeenlinnalaisten hyvinvointia ja terveyttä (HYTE-kysely). Kyselyyn kutsuttiin vastaamaan otannalla valitut 4300 asukasta ja vastauksia saatiin 1263. Kyselyn vastausprosentti oli 29,4.

Hämeenlinnan HYTE-kyselyn tarkoituksena on täydentää kansallisista lähteistä saatavia väestön hyvinvointia ja terveyttä kuvaavia tietoja. Työikäisten ja ikääntyneiden osalta tietoa on heikosti saatavilla maksuttomasti. Siksi kysely on kohdistettu näihin ikäryhmiin. Tietoja käytetään kaupungin hyvinvointiraportoinnissa sekä yleisemmin asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden seurannassa.

Kyselyn yksityiskohtaisempia tuloksia pääsee tarkastelemaan osoitteessa <https://rpubs.com/hml-kaupunki/hyte2023>.

Kysely on tehty Hämeenlinnassa kaikkiaan neljä kertaa. Ensimmäinen kysely tehtiin vuonna 2020.

4.5.1 Yleisiä huomioita kyselyn tuloksista

Suurin osa kyselyyn vastaajista ilmoitti terveydentilansa olevan erittäin hyvä tai hyvä. Tästä poikkeuksena jo iästäkin johtuen olivat yli 85-vuotiaat vastaajat. Kyselyn mukaan kantakaupungissa asuvat kokevat terveydentilansa olevan jonkin verran parempi kuin pitäjissä asuvat. Kyselyvuosien aikana ei juurikaan ole tapahtunut muutoksia vastaajien kokemuksessa omasta terveydentilastaan.

Elämänlaatunsa hyväksi tai erittäin hyväksi kaikista vastaajista kokee neljä viidestä. Yli 60 % vastaajista kertoo olevansa onnellinen koko ajan tai usein. Yksinäiseksi itsensä kokevien määrä on kyselyvuosien aikana pysynyt suhteellisen muuttumattomana. Vastauksista kuitenkin nousee esille yksinäisyyskokemus alle 25-vuotiaissa naisissa, joista hiukan alle 30 % kokee olevansa yksinäinen. Samoin yli 85-vuotiailla yksinäisyyden kokemus oli varsin yleinen. Naisten kohdalla vastauksissa

korostuu kokemus väsymyksestä, alakuloisuudesta sekä vaikeudesta keskittyä. Erityisesti tämä nousee esiin nuorten naisten kohdalla.

Kyselyn mukaan nuorista naisista noin neljännes on kokenut henkistä väkivaltaa tai seksuaalista häirintää. Naisiin kohdistuva henkinen väkivalta näyttäytyy myös vanhemmissa ikäluokissa. Miesten nuorimmassa ikäluokassa noin viidennestä on uhattu vahingoittaa fyysisesti ja noin 15 % on kokenut fyysistä väkivaltaa.

Kyselyn tulosten perusteella voi todeta, että hyötyliikunnan ja vapaa-ajan liikunnan osalta ei kyselyvuosina ole tapahtunut merkittävää muutosta. Eroja liikkumisessa ei juurikaan löytynyt pitäjien ja kantakaupungin välillä. Yksittäisenä havaintona liikkumisesta voi nostaa esiin nuorten miesten vapaa-ajan liikunnan vähäisyyden.

Vastaajista noin viidesosa kokee oman painonsa haittaavan toimintakykyä. Pitäjien vastauksissa tämä ilmiö nousee jonkin verran enemmän esille kuin kantakaupungin vastauksissa. Vuosivertailussa ei muutosta ole juurikaan tapahtunut. Hämeenlinnaisten ruokailutottumuksissa nousee esille se, että ikäihmiset syövät Hämeenlinnassa terveellisemmin kuin työikäiset.

Kyselyvuosien aikana hämeenlinnaisten nikotiinituotteiden käyttö on jonkin verran vähentynyt. Nuuskaa kyselyyn vastanneista ilmoittaa käyttävänsä päivittäin noin viidennes alle 25-vuotiaista miehistä. Kyselyssä ei kysytty nikotiinipussien käytöstä.

Vastaajien työkykyyn liittyen huolena voi nostaa esiin alle 25-vuotiaat miehet. Tästä vastaajajoukosta lähes viidesosa on sitä mieltä, että oma työkyky ei ole riittävä työllistymiseen tai siihen, että pysyy työelämässä. Työkykykysymyksessä on havaittavissa eroa kantakaupungin ja pitäjien välillä.

Ikäihmisten toimintakyvyssä on kyselyn mukaan tapahtunut parannusta. Merkille pantavaa on se, että kantakaupungissa asuvat ikäihmiset ovat fyysisesti toimintakykyisempiä kuin pitäjissä asuvat ikäihmiset. Kaatumisten määrä ikäihmisten keskuudessa on lisääntynyt jonkin verran.

Yli 75-vuotiaiden kyky hyödyntää internettiä on parantunut kyselyvuosien aikana, tosin edelleen enemmistö yli 85-vuotiaista ilmoittaa, että ei osaa käyttää internettiä.

Pitäjissä asuvat kokevat asuinalueensa turvallisemmaksi kuin kantakaupungissa asuvat. Kyselyvuosien aikana turvallisuuden kokemuksessa ei ole tapahtunut muutoksia. Pitäjien osalta vastauksista

välittyy myös vahvempi yhteisöllisyyden kokemus, mikä näkyy muun muassa korkeampana tyytyväisyytenä ihmissuhteisiin, vähäisempänä yksinäisyytenä ja luottamuksena siihen, että saa apua tarvittaessa.

5 Lähteet

Lainsäädäntö

EU:n saavutettavuusdirektiivi (2016/2102)

Kuntalaki (410/2015)

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015)

Laki hyvinvointialueesta (611/2021)

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012)

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (618/2021)

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021)

Liikuntalaki (390/2015)

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999)

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)

Terveydenhuoltolaki (1326/2010)

Valtioneuvoston asetus kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1393/2022)

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

Indikaattori- ja tilastotietoa

Hämeenlinnan kaupunki (2022). Lapsiystävällinen Hämeenlinna. Lasten ja nuorten HYTE-kysely 2022. Saatavilla osoitteesta <https://hameenlinna.shinyapps.io/lapsiystavallinentesti/>.

Hämeenlinnan kaupunki (2023a). HYTE-kysely 2023. Saatavilla osoitteesta <https://www.rpubs.com/hmlkaupunki/hyte2023laaja>.

Hämeenlinnan kaupunki (2023b). Aikuisväestön liikunta- ja terveystottumukset. Hämeenlinnan asukaskyselyn päätulokset.

Kela.fi. (n.d.). Työllisyyden kuntakokeilujen tilannekuva. Saatavilla osoitteesta [Työllisyyden kuntakokeilujen tilannekuva \(9101DB001\) \(kela.fi\)](https://tyollisyyden.kuntakokeilujen.tilannekuva(9101DB001)(kela.fi)).

MDI Public Oy. (2021). Hämeenlinnan väestöennuste. Saatavilla osoitteesta <https://www.hameenlinna.fi/wp-content/uploads/2021/11/Hameenlinnan-vaestoennuste.pdf>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2024). Harrastamisen Suomen malli. Saatavilla osoitteesta <https://okm.fi/suomen-malli>.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kulttuuri [verkkojulkaisu]. ISSN=2341-7315. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 24.2.20239]. Saatavilla osoitteesta <https://stat.fi/tilasto/klt>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 24.2.2023]. Saatavilla osoitteesta <https://stat.fi/tilasto/vaerak>

Suomen ympäristökeskus. Liiteri. Saatavilla osoitteesta <https://liiteri.ymparisto.fi/>

THL (2021) FinLapset – Lasten, nuorten ja perheiden terveys ja hyvinvointi. Saatavilla osoitteesta <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/finlapset-lasten-nuorten-ja-perheiden-terveys-ja-hyvinvointi>

THL (2023). Kouluterveyskysely. Verkkosivu. Saatavilla osoitteesta <https://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lapset-nuoret-ja-perheet/lasten-ja-nuorten-hyvinvointi-kouluterveyskysely>.

THL (2024a). Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla osoitteesta <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/index>.

THL (2024b). TEAviisari. Saatavilla osoitteesta <https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/index>.

Tilastokeskus. Verkkosivu. Saatavilla osoitteesta <https://www.stat.fi/til/index.html>.

Työ- ja elinkeinoministeriö. Työnvälitystilasto. Saatavilla osoitteesta <https://tem.fi/tyollisyyskat-saus-ja-tyonvalitystilasto>.

Muut lähteet

Hämeenlinnan kaupunki. Lapsiystävällinen Hämeenlinna –ohjelma. Saatavilla osoitteesta <https://www.hameenlinna.fi/wp-content/uploads/2021/05/Lapsiystavallinen-Hameenlinna-ohjelma.pdf>

Ikonen, J., Saaristo, V., Hakamäki, P., Saukko, N., Wiss, K. & Ståhl, T. (2018). Kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan laskenta -menetelmäraportti. Työpaperi 36. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, Tampere. Saatavilla osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-228-4>

Invalidiliitto. Esteettömyys. Verkkosivu. Saatavilla osoitteesta <https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys>

Lohtander, M., Hätönen, H., Katainen, J., Lundkvist T., Siira T. & Hovi, A-M. (2021). Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisarkkitehtuuri 11/2021. Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavilla osoitteesta https://stm.fi/documents/1271139/48496181/Hyvinvoinnin+ja+terveyden+edist%C3%A4misen+kokonaisarkkitehtuuri_2021_11.pdf/1ee1af2c-84a0-67fd-b39a-ce343a6939d4/Hyvinvoinnin+ja+terveyden+edist%C3%A4misen+kokonaisarkkitehtuuri_2021_11.pdf?t=1640004797802.

Luonnonvarakeskus. Verkkosivu. Saatavilla osoitteesta <https://www.luke.fi/fi>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2021). Liikkumissuositus 7–17-vuotialle lapsille ja nuorille. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:19. Saatavilla osoitteesta https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162984/OKM_2021_19.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen. (2022). Ammatillisen koulutuksen opiskelijapalaute. Saatavilla osoitteesta <https://vipunen.fi/fi-fi/ammattillinen/Sivut/Opiskelijapalaute.aspx>. Viitattu 26.1.2023.

Opetushallitus. (2023). Lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn lasku on tasaantunut. Tiedote 13.12.2023. Saatavilla osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/lasten-ja-nuorten-fyysisen-toimintakyvyn-lasku-tasaantunut>.

Poliisi (2024). Omaisuusrikoksia aiempaa vähemmän, väkivaltarikoksia aiempaa enemmän. Uutinen 26.02.2024. Saatavilla osoitteesta <https://poliisi.fi/-/omaisuusrikoksia-aiempaa-vahemman-vakivaltarikoksia-aiempaa-enemman>.

THL. (2021). Kulttuuri hyvinvointikertomuksessa. Verkkosivu. Saatavilla osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/kunnan-hyvinvointikertomus/toteutus/kulttuuri-hyvinvointikertomuksessa>

THL. (2022). HYTE-kerroin – kannustin kunnille. Verkkosivu. Saatavilla osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/hyte-kerroin-kannustin-kunnille>

THL. (2022). Liikunnan terveyshyödyt. (Päivitetty 22.12.2022). Verkkosivu. Saatavilla osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/elintavat-ja-ravitsemus/liikunta/liikunnan-terveyshyodyt>

THL. (2024.). Vastaajamäärät. Kouluterveyskysely. Verkkosivu. Saatavilla osoitteesta <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/vastaajamaara-kunnittain>

UKK-instituutti. (2019). Aikuisten liikkumisen suositus. Verkkosivu. Saatavilla osoitteesta <https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-suositukset/aikuisten-liikkumisen-suositus/>

UKK-instituutti. (2019). Vireyttä liikkumalla. Liikkumisen suositus yli 65-vuotialle. (Päivitetty 29.10.2022). Verkkosivu. Saatavilla osoitteesta <https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-suositukset/liikkumisen-suositus-yli-65-vuotiaille/>.

6 Liitteet

Liite 1 Toimenpiteet Stiglitzin kahdeksan hyvinvoinnin osa-alueen edistämiseksi vuonna 2023

Liite 2 HYTE-tilastot 2023

Liite 3 HYTE-raportin 2023 tietolähteiden kuvaus

Liite 4 Stiglitzin hyvinvoinnin osa-alueet

Liite 1 Toimenpiteet Stiglitzin kahdeksan hyvinvoinnin osa-alueen edistämiseksi vuonna 2023

Kaupungin toimialat ja niiden vastuualueet sekä yhteistyökumppanit ovat koonneet toimenpiteitä, joilla ne ovat edistäneet Stiglitzin kahdeksaa hyvinvoinnin osa-aluetta vuoden 2023 aikana.

1 Terveys

1.1 Työllisyys:

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilun tavoitteena on vahvistaa kunnan roolia työllisyyspalvelujen järjestäjänä sekä edistää erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille sovittamalla yhteen valtion ja kuntien resursseja, osaamista ja palveluja.

Kuntakokeilun aikana yli 1000 päivää työmarkkinatuella olevien määrä on kasvanut. Haasteena on työ- ja toimintakykypalveluiden ruuhkautuminen. Tarve kuntoutus- ja muiden palveluiden yhteensovittamiselle on suuri. Lisäksi kuntouttavan työtoiminnan määrä ei ole riittävä.

Myös työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP) asiakkaiden tilanteissa korostuu tarve erityisesti KELA-yhteistyölle, kuntoutuspalveluille sekä erilaisille keinoille räätälöidä työllistymisen polkuja olemassa olevien työ- ja toimintakyvyn haasteiden vuoksi. Vuonna 2023 TYPin asiakkaana Hämeenlinnassa oli 668 (2022: 697) työtöntä. Vuoden aikana 197 (2022: 175) asiakkaalle löytyi pysyvä ratkaisu TYP-palvelussa, joista 32 % (2022: 51 %) siirtyi työhön tai koulutukseen. Muuhun palvelutarpeen mukaiseen palveluun, kuten eläkkeelle tai pitkäaikaiseen kuntoutukseen tai sairauslomalle siirtyi 50 % (2022: 34 %) asiakkaista. Asiakkuudet kestivät tyypillisimmin 1-2 vuotta. Vuoden 2023 aikana vahvistettiin erityisesti KELA- ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Työllisyyspalvelut yhdessä Hämeenlinnan Liikuntahallit Oy:n kanssa koordinoi työttömien uimahallivuorojen organisoimista. Perjantaisin tarjottava uimahalli- ja kuntosalivuoro mahdollistaa

viikoittain 16–45 henkilölle mahdollisuuden ilmaiseen uinti- ja kuntosalivuoroon uimahallin aukioloaikana.

1.2 HYTE/Ehkäisevä päihdetyö:

Ehkäisevä päihdetyö on laaja osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä, jonka tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden käyttöä ja päihteiden käytöstä aiheutuvaa haittaa yksilölle, lähiyhteisöille ja yhteiskunnalle. A-klinikka Oy vastasi Hämeenlinnan ehkäisevän päihdetyön koordinoinnista 31.6.2023 asti. Kevään aikana ehkäisevän päihdetyön koordinaattori muun muassa osallistui HAMKin järjestöpäivään, johon osallistui n. 300 sotealan opiskelijaa. Lisäksi oli lukiovierailuja ja vanhempainiltoja. Huhtikuussa järjestettiin Hämeenlinnan seudun 50. Päihdefoorumi teemalla ”Tulevaisuus ehkäisevässä päihdetyössä, päihdetyön kentällä, arjen ympäristössä ja turvallisuuden tunteessa”, johon osallistui 100 henkilöä ja tallennetta katsottiin lähes 600 kertaa.

Ehkäisevän päihdetyö käynnistyi kaupungin omana palveluna 1.7.2023 alkaen. Syksyllä toiminta järjestäytyi ja aloitettiin yhteistyö perusopetuksen kanssa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

1.3 SIHY:

Terveyden eri osa-alueet kulkevat perusopetuksessa opetussuunnitelmatasolla mukana. Liikkuva koulu –toimintaa toteutetaan jokaisessa Hämeenlinnan peruskoulussa. Toiminnalla pyritään siihen, että oppilaat liikkuvat terveytensä ja hyvinvointinsa kannalta riittävästi koulupäivän aikana. Erilaisilla toimintatavoilla edistetään oppimista, kouluviihtyvyyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä parannetaan koulujen työrauhaa. Liikunnallista toimintakulttuuria ja toimintatapoja kehitetään Hämeenlinnassa yhdessä oppilaiden ja koulujen henkilökunnan kanssa ja jokainen koulu toteuttaa Liikuvaa koulua omalla tavallaan. Liikkuva koulu toiminta on kirjattu oppilashuollon suunnitelmaan.

Move! -testit ovat valtakunnalliset, perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitetut fyysisen toimintakyvyn mittaus- ja palautejärjestelmä, jonka yhtenä tavoitteena on motivoida oppilaita omatoimiseen liikkumiseen ja omasta fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen. Syksyllä 2023 aloitettiin luomaan Hämeenlinnan Move –polkua, jonka tavoitteena on hyödyntää Move -mittaustuloksia entistä paremmin koulujen liikunnanopetuksessa, kouluterveydenhuollon

terveystarkastuksissa sekä valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten hyvinvointitoimenpiteiden suunnittelussa, seurannassa ja arvioinnissa.

Harrastamisen Suomen mallin tavoitteena on tukea lasten ja nuorten hyvinvointia mahdollistamalla jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2024). Harrastamisen perustoimintamuoto on Harrastus ihan lähellä -ryhmät ennen koulupäivää tai koulupäivän jälkeen. Harrastus- ja liikuntakioskit, erilaiset työpajat, tapahtumat ja yläkoulujen Demo Tour tarjoavat matalan kynnyksen mahdollisuuksia kokeilla uusia harrastuksia läpi lukuvuoden. Harrastus ihan lähellä -toiminnalla tarjottiin vuonna 2023 monipuolisesti erilaisia kulttuuri- ja liikuntaharrastuksia peruskouluikäisille lapsille ja nuorille lähipalveluna kouluissa tai niiden lähistöllä.

Syksystä 2023 lähtien kaikki Hämeenlinna yläkoulut ovat kuuluneet Urheiluakatemia Tavastiaan "liikuntalähikouluina". Aamuvalmennus on mahdollistettu Urheiluakatemiassa mukana oleville oppilaille siten, että muuta opetusta ei yläkouluissa ole aamuvalmennuksen aikana.

Kouluruokailulla perusopetuksen oppilaita kannustetaan terveelliseen ruokavalioon.

1.4 SIHY/Nuorisopalvelut:

Yläkouluikäisten omaehtoista liikkumista on mahdollistettu nuorisotilatoiminnan yhteydessä varaamalla salivuorot kerran viikossa Iittala-hallista ja Lammin liikuntahallista sekä kaksi kertaa viikossa Rengon koululta ja Hauhon yhtenäiskoululta. Etsivän nuorisotyön asiakasryhmään kuuluville nuorille on tarjottu kaksi kertaa viikossa kuntosalivuoro Loimua-areenalla sekä kerran viikossa ns. höntsä-vuoro uimahallin liikuntasalissa. Wild Duck's -liikuntaryhmä on kokoontunut kerran viikossa.

Ohjaamon hyvinvointivalmentaja on järjestänyt "Arki haltuun" -ryhmätoimintaa sekä taidetoimintaa yhdessä muiden Ohjaamon työntekijöiden kanssa. Myös etsivä nuorisotyö on järjestänyt mielen hyvinvointiin liittyvää taidetoimintaa. Hämeenlinnan yhteiskoululla on nuorisotyöntekijä pitänyt päihdetunteja.

1.5 SIHY/Varhaiskasvatus:

Terveyteen ja hyvinvointiin kuuluvat eri osa-alueet sisältyvät varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen opetussuunnitelmiin.

Lasten liikkuminen on varhaiskasvatuksessa kehittämisen painopisteenä syksystä 2023. Jokaisesta lapsiryhmästä kasvattajat ovat osallistuneet Liikkumaan kannustava toimintaympäristö-koulutukseen lokakuussa 2023.

1.6 SIHY/Kulttuuri:

Kulttuuri ja taide edistävät terveyttä. Jotta tämä vaikutus ei rajoittuisi vain kulttuuriorganisaatioiden omien seinien sisäpuolelle, pyritään ihmisiä altistamaan niille myös kaupunkitilassa ja yllättävissäkin arkisissa ympäristöissä.

Hämeenlinnan taidemuseon ja pelastuslaitoksen yhteistyönä syntyneet Taidelanssit ovat valtakunnallisesti merkittävä avaus, jossa taide pehmentää potilaan kohtaamista ensihoidon kanssa. Taidemuseo on osallisena myös Assi-sairaalan julkisen taiteen työryhmässä, jonka tavoite on tehdä sairaalasta miellyttävämpi ympäristö.

Hämeenlinnan kaupunginkirjasto edistää liikkumista järjestämällä kirjastoissa tuolijumppia yhteistyössä Hämeenlinnan liikuntahallit oy:n kanssa. Lisäksi kirjastoista on mahdollista lainata liikuntavälineitä.

1.7 SIHY/Lastenkulttuuri:

Lastenkulttuuri edistää lasten, nuorten ja perheiden mielen hyvinvointia. WHO:n raportin (2019) mukaan taide- ja kulttuuritoiminta, osallistuminen sekä kokijana että tekijänä, voi ehkäistä psyykkisiä ja fyysisiä sairauksia. Lastenkulttuuripalvelut eri muodoissaan mahdollistaa taidetoimintaan osallistumisen varhaisesta iästä alkaen. Hyvinvoinnin näkökulmasta pääpaino on ongelmien ennaltaehkäisemisessä, lapsen kehityksen tukemisessa sekä vanhemman ja lapsen vuorovaikutuksen tukemisessa. Lastenkulttuuri jakaa Oma Hämeen neuvolapalveluiden kautta kulttuurihyvinvointia edistävää Vauvapakettia, joka on tuotettu yhteistyössä Hämeenlinnan taidemuseon kanssa. Paketti jaetaan jokaiseen hämeenlinnalaiseen vauvaperheeseen.

1.8 SIHY/Lapsiystävällinen kunta (LYK):

Vuosittain marraskuussa vietettävän Lapsen oikeuksien viikon teemana oli tänä vuonna "Lapsella on oikeus hyvinvointiin". Teemassa keskityttiin erityisesti mielenhyvinvointiin. Lapsen oikeuksien viikkoon osallistui niin kouluja, päiväkoteja kuin eri järjestöjä. Kukin käsitteli viikon teemaa halumallaan tavalla ja toteutti toimintaa sen pohjalta. Viikko ja teema näkyivät myös kaupungin viestinnässä.

1.9 SIHY/Vapaaehtoiskeskus Pysäkki:

Vapaaehtoiskeskus Pysäkin toiminnassa oli vapaaehtoisten mahdollistamia, kaikille avoimia sekä maksuttomia liikkumista edistäviä yksilö ja ryhmätoimintoja. Lisäksi Pysäkillä järjestettiin tilaisuuksia ennaltaehkäisevistä sekä terveyttä edistävästä teemoista.

1.10 Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK):

Opiskelijoiden hyvinvointikyselyn (2023) mukaan suurin osa opiskelijoista (93,3 %) uskoo terveytensä puolesta pystyvänsä opiskelemaan nykyistä tutkintoaan vuoden kuluttua. Kuitenkin osa heistä kokee opiskelu-uupumusta tai heillä on jokin oppimiseen vaikuttava sairaus tai vamma, kuten lukivaikeus tai ADHD.

Lähes 80 % vastaajista harrastaa vähintään 2 h liikuntaa viikossa ja opiskelijaravintolassa käy syömässä kampuksella ollessaan liki 70 % opiskelijoista.

1.11 Vanhusneuvosto:

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ikäihmisten osalta oli yksi vanhusneuvoston pääteemoista vuonna 2023. Sote-vastuiden siirryttyä hyvinvointialueelle vuoden alussa painopiste on siirtynyt hyvinvointityöhön. Yleisesti voidaan todeta, että siirtymästä johtuva epävarmuus on huolestuttanut sekä ikäihmisiä että heidän läheisiään enemmän kuin muita ikäryhmiä vaikuttaen heidän elämänlaatuunsa. Palveluja on myös heikennetty ja niiden myöntämiskriteerejä tiukennettu. Osa-syynä ahdistuksen lisääntymiseen on tiedottamisen puutteellisuus ja negatiivisten asioiden ylikorostaminen.

Vanhusneuvosto yhdessä ikäraadin kanssa on lähes kaikissa kokouksissaan kuullut ja evästänyt sekä HVA:n että kaupungin vastuuhenkilöitä ikäihmisten terveys- ja hyvinvointipalveluiden tarpeista ja niiden käytännön toteutuksista. Omaehtoisesti ikäraati ja vanhusneuvosto ovat tehneet molemmille tahoille useita perusteltuja ehdotuksia koskien kotona asuvien ikäihmisten hyvän elämän turvaamista.

1.12 Vammaisneuvosto:

Moni yhdistys järjestää jäsenilleen terveyden edistämisen mahdollistavaa vapaa-ajan toimintaa, kuten liikuntakerhoja, luentoja, vertaistukitapaamisia ja säännöllisiä kohtaamista toisten ihmisten kanssa, mikä ehkäisee syrjäytymistä ja ylläpitää terveyttä.

1.13 Hämeenlinna-Vanajan seurakunta:

Yleisin yhteydenoton syy diakoniaan on taloudellinen ahdinko tai sairaus. Tarpeeseen on vastattu erilaisilla toimintamuodoilla.

Walk in -terapia on maksuton nuorille suunnattu keskusteluapu, jossa vapaaehtoiset mielenterveysalan ammattilaiset kuuntelevat huolia ja keskustelevat nuorten kanssa. Aikaa ei tarvitse varata. Henkilötietoja ei kerätä rekisteriin.

Perheasiain neuvottelukeskuksesta saa asiantuntevaa keskusteluapua yksin, parina tai perheenä. Palvelut ovat maksuttomia Hämeenlinnan, Hattulan, Janakkalan ja Valkeakosken asukkaille. Ei tarvitse olla seurakunnan jäsen. Yhteistyössä diakoniatyön kanssa vuoden aikana järjestettiin kaksi terapeutista ryhmää. Asiakkaita oli 434, joista 172 miestä ja 262 naista. Yleisimmät tulokset olivat vuorovaikutusongelmat, erokysymykset ja elämänvaihekriisit. Yksilöneuvotteluja 689, parineuvotteluja 796 ja 210 perheneuvottelua. Yksilöneuvotteluiden kesto on yleensä 60 minuuttia ja muut neuvottelut 90 minuuttia.

Diakoniatyö järjesti retkiä ja leirejä 12 kpl, osallistujia 248. Diakoniatyön ryhmätoiminnassa kokoontumisia oli 108, osallistujia 1044. Uutena toimintana alkoi ryhmä työttömille tai vastaavassa tilanteessa oleville. Ryhmä kokoontui yhteensä 31 kertaa ja ryhmässä oli vuoden aikana yhteensä 8 jäsentä. Asumispalveluyksiköissä oli 97 kokoontumista ja osallistujia oli 1236.

Oppilaitospappi on opiskelijoiden ja henkilökunnan tukena. Tavoite läsnäolosta oppilaitoksissa toteutui vuonna 2023. Panostus oppilaitospapin näkyvyyteen kasvokkain kohtaamisilla, työllä sosiaalisessa mediassa ja yhteistyön rakentamisella oli onnistunutta. Toiminta oli monipuolista ryhmäytymispäivistä erilaisiin pienryhmiin, yksityiskeskusteluista laajempaan kriisityöhön.

Yhteistyötä saatiin vahvistettua: oppilaitospappi pystyi yhdessä ohjausryhmän kanssa vakiinnuttamaan oppilaitoksista nouseviin toiveisiin ja tarpeisiin vastaamisen. Ohjausryhmään kuului sekä oppilaitoksen henkilökunnan jäseniä että oppilaita. Ryhmä on mahdollistanut asioiden pohtimisen ja suunnittelun yhdessä. Erityisen onnistunutta oli uusi yhteistyö diakoniatyöntekijän kanssa.

Hämeenlinna-Vanajan seurakunnassa työskentelee kaksi sairaalasielunhoitajaa. Sairaalasielunhoito on kirkon työtä Kanta-Hämeen keskussairaalassa, Hämeenlinnan Terveyspalveluissa Vanajaveden sairaalassa sekä Koivikkokodissa. Sairaalasielunhoitajat työskentelevät potilaita, omaisia ja henkilökuntaa tukien. Erityisenä onnistumisena sairaalasielunhoidossa oli henkilökunnan parissa tehty työ.

1.14 Ammattiopisto Tavastia:

Syksyllä 2023 alkoi uusi viikoittainen liikuntalukkaritoiminta ja perjantainen höntsäliikunta yhteisö- ja hyvinvointiohjaajien vetämänä. Oppilaitoksen opiskelijat ovat Perinteisesti osallistuneet valtakunnallisen Saku ry (Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto) liikuntatapahtumiin. Kuluneena vuotena lajeina olivat jalkapallo, futsal, beachvolley, katukori ja salibandy. Opiskelijoita osallistui vuosittaiseen SAKUstars-kulttuurikilpailuun, jossa mitellään taidokkuutta monissa eri lajeissa aina musiikista kuvataiteisiin. Myös henkilökunta on aktiivisesti osallistunut erilaisiin Saku ry:n liikuntatapahtumiin.

Opiskelijapalveluhenkilöstö on jatkanut hyväksi koettuja ryhmätoimintoja kuten Freedom-ryhmästä tsemppiä opiskeluun, Jännittäjäryhmä, vertaistuellinen Sateenkaari-kahvila LGBTQIA+ opiskelijoille, Voimaryhmä tytöille ja seksuaaliryhmä myös tytöille.

Henkilökunnan erityishuomion kohteena on ollut sähkötupakan käyttö oppilaitoksessa mm. kiertävinä valvontapartioina.

Opiskelijoiden mielenterveyttä on tuettu oppilaitoksen ja hyvinvointialueen tiiviillä psykososiaalisen tuen yhteistyöllä.

1.15 SILTA-yhteistyöverkosto:

Alaverkosto Ote-tiimi eli omais- ja terveysalan yhdistysten verkosto kokoaa noin parikymmentä yhdistystä. Mukana olevat yhdistykset toteuttavat monipuolisesti osallistujiensa ja jäsentensä terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintaa, kuten jakavat tietoa järjestämällä luentoja ja infoja, mahdollistavat vertaistukea erilaisissa kerhoissa ja kahviloissa sekä tarjoavat liikuntamahdollisuuksia uimahalli- ja kuntosalivuorojen sekä liikuntakerhojen kautta. Verkosto tuo kokemuksen ääntä ja tekee vaikuttamistyötä hyvinvointialueen ja kuntien suuntaan.

2 Ääni kuuluville yhteiskunnassa

2.1 Työllisyys:

Työpajojen asiakaskyselyt tehdään vuosittain. Asiakaskyselyt raportoidaan työllisyyspalveluihin ja niitä hyödynnetään palveluiden kehittämisessä. Ohjaamalla toimii nuorten ääni - keskustelut, joissa työllisyysteema toistuu säännöllisesti. Lisäksi työntekijöiden sekä palveluista kertyvää asiakaspalautetta hyödynnetään osana palveluiden kehittämistä. TE-toimistossa työntekijän ja asiakkaan palautetta kerätään systemaattisesti asiakaskäynnin jälkeen. Palautteen avulla kehitetään asiakaskohtaamista ja toimintaa.

SIHY:

Hämeenlinnan kaikissa peruskouluissa on oppilaskuntatoimintaa. Tämä tukee oppilaiden demokraattista osallistumista koulun sisäiseen päätöksen tekoon.

Nuorisovaltuusto ja perusopetuksen hallinto ovat järjestäneet nuorten kanssa kaksi erätaukokeskustelua Hyvin sanottu –festivaalilla kiusaamiseen liittyvien ohjelmien vaikuttavuudesta ja yksinäisyydestä.

Jokaisessa Hämeenlinnan koulussa toimii oma vanhempainyhdistyksensä.

SIHY/Varhaiskasvatus:

Varhaiskasvatuksessa rakennetaan lapsen osallisuuden perustaa arjen eri tilanteissa. Osallisuus painottuu Hämeenlinnan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa sekä esiopetussuunnitelmassa.

Kehittävän Palautteen (Reunamo Education Research) tulosten mukaan syksyllä 2023 varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen vahvuutena oli lapsen osallisuuden mahdollistuminen.

Varhaiskasvatuksessa huoltajat kohdataan päivittäin, vanhempainillat järjestetään säännöllisesti 1-2 krt/vuodessa sekä huoltajat osallistuvat 2 krt vuodessa lapsensa varhaiskasvatussuunnitelman tai esiopetussuunnitelman laatimiseen sekä arviointiin.

Osassa päiväkodeissa toimii vanhempainyhdistys. Syksyllä 2023 aloitettiin oman kulttuurin vanhempainillat vieraskielisille huoltajille.

Vuonna 2023 on viestitty asiakaskyselyn sekä työyhteisökyselyn tulokset medialle sekä aloitettiin kaupungin verkkosivuille Lapsiystävällisen Hämeenlinnan artikkelisarja varhaiskasvatuksesta.

SIHY/LYK:

Nuorisovaltuusto toimii nuorten vaikuttajaryhmänä ja nuorisovaltuustolla on edustajat kaupunginvaltuustossa, lautakunnissa sekä Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmässä, liikenneturvallisuusryhmässä ja HYTE-ryhmässä. Vuonna 2023 nuorisovaltuuston jäsenmäärä oli 22. Nuorisovaltuusto antoi vuoden 2023 aikana myös lausuntoja ajankohtaisiin päätöksenteossa oleviin asioihin. Näitä olivat mm. palveluverkkoselvitys, Hämeensaaren asemakaava sekä koulujen loma-ajat. Nuorisovaltuusto osallistui myös Hyvin sanottu –festivaaleille järjestämällään kolmella keskustelulla, joiden aiheet olivat koulukiusaaminen, ennakkoluulot ja sähkötupakka.

Hämeenlinnassa lasten ja nuorten osallisuutta ohjaa Vaikuttamisen polku. Vaikuttamisen polku päivitettiin vuoden 2023 aikana ja se toimii ajantasaisena lasten ja nuorten osallisuutta tukevana asiakirjana, jossa on kuvattu eri ikätasoin lasten ja nuorten mahdollisuuksia osallisuuteen.

Kahdeksaluokkalaiset pääsivät ideoimaan ja esittelemään omia aloitteitaan Vaikuta älä valita eli V-päivissä ja päättämään 30 000 euron määrärahan käytöstä nuorten huippukoukussa.

Vuoden 2023 aikana juhlittiin Hämeenlinnan 10-vuotista taivalta lapsiystävällisenä kuntana. Juhlavuosi näkyi mm. Kaupungin viestinnässä, jossa lasten ääni näkyi mm. erilaisten jo olemassa olevien käytäntöjen esiin nostamisella. Juhlavuosi huipentui juhlakonserttiin, jossa esiintyi yli 100 Sibelius-opiston entistä ja nykyistä oppilasta. Konsertissa jaettiin myös Vuoden vaikuttaja –palkinto aktiiviselle nuorelle. Konsertti tavoitti yli 500 henkilöä.

Vuoden 2023 aikana lapsia ja nuoria osallistettiin päätöksentekoon lapsivaikutusten arviointien kautta. Lapsivaikutusten arvioinnit tehtiin palveluverkkoon sekä koulukuljetusetuuden laajentamiseen liittyvissä päätöksissä.

SIHY/Lastenkulttuuri:

Lastenkulttuuripalveluissa korostetaan palveluiden lapsilähtöisyyttä ja lasten kulttuurisia oikeuksia. Kaikenikäiset asiakkaat ovat mukana suunnittelemassa lastenkulttuuripalveluita.

Lastenkulttuuripalvelut tukevat lasten ja nuorten näkymistä ja kuulumista kaupunkitilassa aktiivisina kulttuuritoimijoina. Kulttuurisen osallisuuden kehittämiseksi ARX on toteuttanut yhteisöllisiä kaupunkiteoksia ja tuottaa kahta kaupunkifestivaalia, jossa lasten ja nuorten osallisuus on keskeisessä roolissa. Räikee-katutaidefestivaali kutsuu paikalliset nuoret luomaan julkisia teoksia yhteistyössä katutaiteilijoiden kanssa. Vuonna 2023 festivaalilla maalattiin useita näkyviä kaupunkikohteita, kuten Ykköskorttelin purkukiinteistöä ja alikulkuja.

Lastenkulttuurin merkittävin osallistavan toiminnan näytönpaikka oli Valoilmiöfestivaali, johon osallistui vuonna 2023 jo ennakoon tekijöinä 1500 lasta ja nuorta. Lapset ja nuoret työskentelivät ammattilaisten kanssa festivaalin valotaideteosten toteuttamiseksi. Teokset olivat esillä kolmena iltana 23.–25.11.2023. Lasten ja nuorten taiteen äärellä kirjattiin festivaalin aikana arviolta 35 000 käyntikertaa. Festivaali juhlistaa vuosittain Lapsenoikeuksien viikkoa sekä erityisesti lapsen oikeutta taiteeseen ja kulttuuriin.

SIHY/Nuorisopalvelut:

Ohjaamolla on kokoontunut Nuorten Ääni -ryhmä, jossa on 10 nuorta aikuista. He ovat keskustelleet, ottaneet kantaa ja olleet mukana kehittämässä monia hyvinvointialueen kehittymiseen liittyviä asioita kuten ilmainen ehkäisy, matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä hammashoito. Nuoret aikuiset ovat keskustelleet myös hyvinvointialueen tuomista haasteista omaan

elämään ja kiusaamisesta. He ovat ottaneet osaa myös valtakunnallisiin “Mikä vituttaa” -iltoihin (ONNI:n järjestämiä), jotka kokosivat nuorten aikuisten ajatuksia sosiaaliturvauudistukseen THL:lle ja Sosiaali- ja terveysministeriölle.

Etsivät nuorisotyöntekijät ovat kannustaneet nuoria äänestämään ja menneet yhdessä nuorten kanssa äänestämään. Nuorten ohjaus- ja palveluverkostolle on tuotu nuorten kokemustietoa.

SIHY/Kulttuuri:

Hämeenlinnan taidemuseossa on kehitetty välineitä taiteen ulkopuolisten henkilöiden osallistamiseen valikoitujen näyttelyiden kuratointiprosessiin, joka on perinteisesti varattu vain taiteen asiantuntijoille

Hämeenlinnan kaupunginkirjasto osallistaa asiakkaita mahdollistamalla asiakkaiden välisen lukuvinkkien jakamisen, järjestämällä kotoutumista edistäviä kielikahviloita sekä erätaukokeskusteluja erilaisista ajankohtaista ja yhteiskunnallisista aiheista.

Järjestö- ja minipilottivastuksilla tuetaan myös yhteiskunnallista osallisuutta ja vaikuttamista edistävää toimintaa.

SIHY/Vapaaehtoiskeskus Pysäkki:

Loppuvuodesta 2023 toteutettiin kysely Pysäkin vapaaehtoisille, toimintaan osallistujille sekä asiakkaille. Lisäksi järjestettiin erilaisia osallisuutta edistäviä kehittämis- ja keskustelutilaisuuksia.

Vanhusneuvosto:

Vanhusneuvosto koostuu yhdeksästä eläkeläis- ja veteraanijärjestön edustajasta ja heidän varahenkilöistään. Vanhusneuvoston lisäksi Hämeenlinnassa toimii aktiivinen ikäihmisten raati. Kaupungin kaikkien toimialojen vastuhenkilöt ovat vuorollaan osallistuneet vanhusneuvoston kokouksiin. Vanhusneuvosto tekee yhteistyötä myös vammaisneuvoston kanssa.

Sekä vanhusneuvoston että ikäraadin keskeinen tavoite on ikäihmisten merkityksen ja aseman selkeyttäminen yhteiskunnassa rakentavana ja tuottavana osapuolena. Vanhusneuvosto ja ikäraati katsovat onnistuneensa varsin hyvin selkeyttämään kuvaa nykypäivän ikäihmisistä.

Aktiiviset ikäihmiset löytävät kanavat ja saavat äänensä kuuluville. Työtä kuitenkin riittää siinä, miten yksinäisistä ja syrjään vetäytyvistä huolehditaan.

Vammaisneuvosto:

Vammaisneuvosto on paikallisten vammaisyhdistysten edustajien muodostama toimielin, joka toimii viestinviejänä kaupungin ja eri vammaisjärjestöjen välillä.

Ammattiopisto Tavastia:

Ammattiopistossa toimii opiskelijakunta, jonka tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää opiskelijoiden ka koulutuksen järjestäjän välistä yhteistyötä. Tutortoiminnan avulla kehitetään oppilaitoksen yhteisöllisyyttä, opiskelijoiden hyvinvointia ja vertaissuhteita.

Ammattiopistolla pidetään vuosittain kaksi eri teemaviikkoa, joiden tavoitteena osallisuuden edistäminen arjessa. Teemoina vuonna -23 olivat kevättalvella Huomaa mut, kohtaa mut (yksinäisyys) ja syksyllä Hyvinvointivirtaa-viikko (suvaitsevaisuus, ystävällisyys).

Yhtenä painopisteenä on ollut opiskelijoiden kotiväen aktivointi. Huoltajille tiedottamista on parannettu ja yhteistyö huoltajien kanssa on suunnitelmallista. Huoltajilta pyydetään palautetta vuosittain ja ilahduttavasti huoltajat ovat olleet aiempaa tyytyväisiä Ammattiopisto Tavastiaan. Toiminnallisia kotiväeniltoja on pidetty teemoittain.

Tavastia sai kunniaininnon laatupalkintokilpailussa ja tästä saadun palkintosumman kohteeksi opiskelijat päättivät ilmaiskonsertin järjestämisen kampuksella.

Opiskelijoiden kyselytunteja on pidetty opiskeluun ja oppilaitokseen liittyvistä asioista, joissa henkilökunnan edustajista koostuva raati on ollut paikalla vastaamassa kysymyksiin.

SILTA-yhteistyöverkosto:

SILTA-verkoston tehtävänä ja tavoitteina on tuoda esille yhdistystoimintaa ja palveluja, kehittää yhteistyötä ja tiedonkulkua yhdistysten ja kuntien kesken, tukea yhdistysten toimintaedellytyksiä sekä kehittää yhdistystoiminnan vaikuttavuuden arviointia. Verkosto tuo esiin yhdistystoimintaa ja

sen vaikuttavuutta ja pitää huolta, että sekä yhdistysten että niiden toimintaan osallistuvien ääntä saadaan kuuluviin.

Hämeenlinna-Vanajan seurakunta:

Toimintavuoden 2023 toiminnan strategisiksi painopisteiksi oli valittu ”Teemme yhdessä” ja ”Opimme ja arvostamme”. Ensimmäinen painopiste oli enemmän ulkoista toimintaa varten, ja verkostoituminen ja vapaaehtoisuus näkyikin painopisteenä monella työalalla. Vapaaehtoisuuden lisääminen toiminnassa on osa laajempaa osallisuuden kasvun tukemista. Osallisuudella on selkeä yhteys seurakuntalaisuuden mielekkyyden kokemiseen.

Toinen aihe ”Opimme ja arvostamme” liittyi enemmän työyhteisön sisäiseen tekemiseen. Osaamisen kehittämisen ja arvostamisen teemat kuuluivat sekä työyhteisön työskentelyyn että yleiseen erilaisten näkemysten arvostamiseen. Seurakunnan työ etenkin tapahtumien osalta onkin laajentunut yhteistyökumppaneiden suuntaan.

Kertomusvuonna seurakuntaneuvostossa aloittivat nuorten vaikuttajaryhmästä valitut kaksi jäsentä läsnäolo- ja puheoikeudella. Syksyllä valittiin myös seurakuntaneuvoston puheenjohtajaksi maallikko kirkkoherran siirtyessä varapuheenjohtajaksi.

3 Koulutus / oppiminen

Työllisyys

Työpajatoiminnalla mahdollistetaan koulupudokasuhan alla oleville toiminnallinen oppimisympäristö. Tässä hyvä yhteistyö toisen asteen oppilaitosten ja työpajojen kesken on merkittävä. Lisäksi työikäisen väestön osalta osaamisen kehittämisen vaihtoehtoja on kehitetty entisestään. Osaamisen kerryttäminen (opinnollistaminen) osana työkokeilua, kuntouttavaa työtoimintaa (sosiaalipalvelu) tai palkkatuettua työtä räätälöidään asiakkaan tarpeen mukaan. Osaamisen kerryttämisellä on keskeinen rooli työllistymiseen. Haasteena on edelleen asiakasohjaus ja pitempään työttömänä olevien pääsy työvoimakoulutuksiin.

Kotoutumiskoulutuksien tarve on suurempi kuin mitä niitä on pystytty järjestämään TE-toimiston määrärahojen puitteissa. Odotusaika kotokoulutuksiin pääsyyn on pitkä ja vaihtelee 2-7kk välillä. Odotusaika kuluttaa koto-aikaa, hidastaa suomen kielen oppimista, hämeenlinnalaistumista,

työelämään pääsyä ja näkyy kuntakokeilun koto-asiakkaiden palvelutarpeiden kasautumisena. Hämeenlinnan kaupungin kotoutumisen edistämisen ryhmämuotoiset kielen ja työharjoittelun ryhmät, 3. sektorin järjestämät avoimet kieliryhmät ovat keskeinen apu suomen kielen oppimiseen.

SIHY:

Hämeenlinnan kaupungissa on vahvistettu oppimisen tuen seuranta kouluterveyskyselyn tulosten perusteella. Kaupungissa on kehitetty systemaattinen Niilo Mäki Instituutin lukutaidon kehityksen seurannan kartoitukseen perustuva malli. Lukutaidon kehitystä arvioidaan 1.-3., 5. ja 7. -vuosiluokalla joka vuosi. Kartoituksen avulla kouluissa suunnitellaan voimavarojen kohdentaminen sitä tarvitseville oppilaille.

Syksystä 2023 alkaen Hämeenlinnan kaupungissa on otettu käyttöön säännöllinen poissaolojen seuranta ja Kun kouluun meno kangertaa –pitkittyneiden poissaolojen toimintamalli. Koulujen rehtorit ja opiskeluhuollon ryhmät on koulutettu toimintamallin käyttöönottoon. Kaupungin poissaolojen kehitystä ja kouluterveyskyselyn tuloksia käsitellään opiskeluhuollon ohjausryhmässä. Koulut ovat käsitelleet omat kouluterveyskyselyn tulokset ja ne ovat laatineet niiden edellyttämät toimenpiteet osaksi koulujen toiminta- ja kehittämissuunnitelmaa.

Kouluissa on tarjoilla monipuolista kerhotoimintaa.

SIHY/Varhaiskasvatus:

Varhaiskasvatuksessa lapsen tukea on arvioitu ja vahvistettu Vakatuksi-hankkeen sekä tasa-arvohoitusten avulla. Vuonna 2023 varhaiskasvatuksessa on työskennellyt hankerahoituksessa viisi päiväkodin varhaiskasvatuksen erityisopettajaa sekä seitsemän varhaiskasvatuksen avustajaa. Kolmen päiväkodin varhaiskasvatuksen erityisopettajan työ on kohdentunut kieli- ja kulttuuritietoiseen varhaiskasvatukseen. Oppimisympäristöjä on muokattu ns. Kieku-kävelyjen avulla kieli- ja kulttuuritietoista oppimista tukevaksi.

SIHY/Kulttuuri:

Hämeenlinnan kaupunginkirjasto järjestää digiopastusta ja yleisöluentoja. Koulujen kanssa tehtävä yhteistyö on laajaa ja sisältää koululaisten vierailuja kirjastoon useilla eri luokka-asteilla. Yhteistoiminta koulujen kanssa alkaa jo ensimmäisellä luokalla, jolloin kaikki oppilaat saavat kirjastokortin.

Museot järjestävät säännöllisesti yleisöluentoja ja -opastuksia sekä oppimista edistäviä tapahtumia. Huomattava osa tapahtumista on suunnattu koululaisille.

Kulttuuripalvelut on järjestänyt kolmannen ja neljännen sektorin toimijoille koulutusta tapahtumien järjestämisestä sekä viestinnästä sosiaalisen median alustoilla.

Hämeenlinnan kaupunginkirjasto, Kaupunginmuseo ja Taidemuseo ovat mukana kulttuuripolussa, Taidemuseo myös taidetestaajissa.

SIHY / Lastenkulttuuri:

Lastenkulttuuri tuottaa kulttuurikasvatussuunnitelma Kulttuuripolkua, joka velvoittaa kaikkia varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ryhmiä osallistumaan taide- ja kulttuurisisältöihin. Vuosi vuodelta Kulttuuripolku kasvattaa lapsen kulttuurikompetenssia opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Lastenkulttuurin avoimissa palveluissa, HIL-taideryhmissä ja HÄXin palveluissa lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus syventää taideosaamista ja -taitoja. Taiteen äärellä oppiminen kehittää ja tukee monilukutaitoa ja laaja-alaista oppimista.

SIHY/Vapaaehtoiskeskus Pysäkki:

Vapaaehtoiskeskus Pysäkki järjesti vuoden aikana kaksi vapaaehtoistoiminnan koulutuskokonaisuutta sekä erilaisia luentotilaisuuksia. Ikääntyvien digiosaamista edistettiin vapaaehtoisten vertaisopastajien sekä oppilaitosyhteistyön avulla.

SIHY/Ehkäisevä päihdetyö:

Yhteistyötä peruskoulujen kanssa käynnisteltä syksyn aikana, tavattu rehtoreita ja oppilaita. Tavoitteena jatkossa päihdekasvatuksen toteutuminen kouluilla.

Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK):

Jokaiselle koulutuslalle on resursoitu oma opinto-ohjaaja, joka tukee opiskelijoiden opintojen etenemistä ja auttaa opintojen suunnittelussa kaikilla vuosikursseilla. Tämä ehkäisee myös opiskeluupumusta sekä etäopiskelussa olevien opiskelijoiden kokemusta yksin jäämisestä. Fyysiset opiskelutilat on koettu varsin hyviksi – samoin hyvinvointituutoritoiminta sekä

opiskeluhyvinvointitiimin hyvä saavutettavuus. Opiskelijoita pyritään tiedottamaan jatkossa entistä paremmin ohjaus- ja tukipalveluista sekä kannustamaan niiden hyödyntämiseen.

Vanhusneuvosto:

Ikäihmisten oppimismahdollisuuksia uhkaa vakavimmin yhteiskunnan digitalisoituminen. Syrjäytyminen on arkipäivää tuhansille digitaidottomille ikäihmisille kaupungissamme, jollei heillä ole läheisiä, jotka voivat auttaa. Vanhusneuvosto on tuonut jatkuvasti esiin matalan kynnyksen neuvonnan ja opastuksen tarvetta. Omien taustayhdistystensä kautta se on tehnyt jatkuvasti suoraa käytännön digineuvontaa.

Kaupunki on aktivoinut kiitettävästi Pysäkin toimintaa myös digiopastuksen tuottajana. Kirjasto toimii samoin. Opastuksen laatua ja saatavuutta on syytä kehittää edelleen, jotta se soveltuisi paremmin ikäihmisille.

Hämeenlinna-Vanajan seurakunta:

Metsämörrikerho on luontokerho, jossa lapsille kerrotaan metsän tapahtumista. Metsämörri opettaa lapsia kohtelemaan luontoa niin, että se pysyy puhtaana ja eläimet viihtyvät siellä. Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan metsämörri-kerho on tarkoitettu 4-6-vuotiaille lapsille.

Ammattiopisto Tavastia:

Oppilaitoksen ja hyvinvointialueen tukipalveluiden lisäksi on palkattu kaksi yhteisö- ja hyvinvointiohjaajaa yhteisöllisen opiskeluhuollon vahvistamiseksi (Opetus- ja kulttuuriministeriön avustus) kuntayhtymän lukiodien ja ammattiopiston käyttöön. Heidän panoksensa on erityisesti suuntautunut yhteisölliseen opiskeluhooltotyöhön.

Erityistä huomiota on kiinnitetty toisen asteen oppivelvollisten opiskelun tukemiseen. On etsitty erilaisia ratkaisuja oppivelvollisuuden suorittamiseen silloin kun opinnot eivät etene ”tavanomaisin keinoin”. Jokaiselle oppivelvolliselle opiskelijalle on aina löydetty opiskelupaikka oppilaitoksen sisältä.

Mikäli opinnot eivät etene ja opiskelijalla on vahva tuen tarve, on opiskelijoille käytössä OTE-paja, jossa erityisopettajat suunnittelevat kuntouttavalla työotteella jokaiselle opiskelijalle yksilöllisen

suunnitelman. OTE-pajan toiminta on pääsääntöisesti suunnattu nuorille alle 25-vuotiaille opiskelijoille painottuen oppivelvollisiin.

Oppimisen tueksi on opiskelijoille käytössä myös muita tukimuotoja kuten OPVA opiskeluvalmiuksia tukevia opintoja ja erityistä tukea.

SILTA-yhteistyöverkosto:

Yhdistyksissä ja järjestöissä on paljon asiantuntemusta omilta aloiltaan. Yhdistykset ja järjestöt järjestävät vuosittain useita luentoja ja infotilaisuuksia. Hämeen ammattikorkeakoulun ja ammatitopisto Tavastian kanssa järjestetään vuosittain sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille järjestöpäivä, jossa he pääsevät tutustumaan eri järjestöihin ja niiden toimintaan, kuulemaan kokemuspuheen- vuoroja ja osallistumaan työpajoihin.

Strategia ja tietojohdaminen

Strategia ja tietojohdaminen on tarjonnut kuntalaisille osallistumisen mahdollisuuksia esimerkiksi mahdollistamalla 24/7 palautekanavan, johon kuntalaiset voivat kirjoittaa kehittämis ehdotuksia sekä huomioita palvelujen toimivuudesta tai jättää vikailmoituksia. Vuonna 2023 kaupungille vastaanotettiin 4599 palautetta, joista osa kosketti edelleen sosiaali- ja terveyspalveluita. Näitä palautteita välitettiin edelleen Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle Oma Hämeelle.

Kaupunki toteuttaa vuosittain lukuisia asiakas- ja asukaskyselyitä. Kyselyt ovat merkittävässä roolissa varmistamassa, että palveluja suunnittelevilla on käsitys asiakkaiden odotuksista ja tyytyväisyydestä. Kyselyjä on toteutettu myös kaupunkirakenteen erilaisissa suunnitteluprojekteissa kartoittamaan kuntalaisten toiveita. Kuulemisen foorumeita on järjestetty myös yleisötilaisuuksina.

Osallistava budjetointi -äänestys toteutettiin alkuvuodesta 2023 ja seuraavan vuoden ideahaku toteutettiin marras-joulukuussa. Äänestys kiinnosti ennätyskellisen paljon ja voittajaksi valittiin Skate ry:n ehdotus skeittirampin kunnostamisesta.

Osallisuuteen kannustaa myös Hyvin Sanottu –hanke. Hämeenlinnassa on hankkeen tiimoilta järjestetty ensimmäiset keskustelufestivaalit vuosina 2022 ja 2023. Hanke pyrkii keskusteluilmapiirin parantamiseen ja tavallisten ihmisten rohkaisemiseen osallistumaan keskusteluihin. Hyvin Sanottu

–hanke tarjoaa turvallisia keskustelufoorumeita ja Erätauko-menetelmäkoulutuksia, joihin voivat ilmoittautua muutkin kuin kunnan työntekijät.

4 Henkilökohtainen toiminta ja työ

Työllisyys

Ketterimmät Hämeenlinnan seudun työllisyysohjelman tavoitteena ja sen toteuttamissuunnitelman 2023-2025 tavoitteena on vähentää pitkäaikaistyöttömyyttä, nostaa pitkäaikaistyöttömien aktivointiastetta, saada nuoret töihin sekä löytää ratkaisuja työnantajien työvoiman tarpeisiin. Kuntakokeilun kaikki toiminta tähtää ketterien ja joustavien ratkaisujen tekemiseen asiakkaiden työelämään menemiseen, sinne palaamiseen tai työssä pysymiseen.

Kuntouttavan työtoiminnan tarve on suurempi kuin mitä paikkoja on pystytty tarjoamaan. Tässä toimintaympäristön muutos (vastuu palveluiden järjestämisessä on hyvinvointialueella) ja tarpeen lisääntyminen työllisyyspalveluiden aktivointitavoitteen takia, on haastanut palveluun ohjautumista pitkään työttömänä olleiden osalta.

Työttömille on ilmainen uimahallivuoro perjantaisin ja se saa erittäin hyvää palautetta kävijöiltä. Ilmainen vuoro ei koske työvoiman ulkopuolella olevia työikäisiä, vaikka samat syyt ilmaiseen liikkumiseen on kuin työttömilläkin.

SIHY/Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa toteutettiin syksyllä 2023 kaupungin yhteisen Työn Ilo-kyselyn lisäksi työyhteisökysely yhteistyössä Terveystalon kanssa. Kyselystä nousseet kehittämistoimenpiteet on huomioitu varhaiskasvatuksen toimenpidesuunnitelmassa sekä yksikkökohtaisessa johtamisessa.

SIHY/Kulttuuri

Museoiden näyttelyihin liittyy oleellisena osana työpajatoiminta, joka mahdollistaa yleisön osallistumisen omakohtaisena toimintana. Hämeenlinnan pääkirjasto tarjoaa asiakkailleen työskentely-, opiskelu- ja kokoustiloja sekä luovan työn tiloja.

Kaikki kulttuurin organisaatiot tekevät tiivistä yhteistyötä työllistämispalveluiden kanssa.

Salliva suhtautuminen ja joustavammat tukimuodot mahdollistavat kaupunkiaktiivismin ja yksittäisten ihmisten toiminnan yhteisön hyväksi.

SIHY/Lastenkulttuuri

Lastenkulttuurin avoimissa palveluissa järjestetään kerhotoimintaa myös pienten perheille. Perheiden taideaamuissa ja kotoutujien perhekerhossa vanhemmat pääsevät yhdessä lapsen kanssa taiteen ja tekemisen äärelle sekä saavat vertaistukea vanhemmuuteen.

Lastenkulttuuri vastaa Harrastamisen Suomen mallin mukaisten HIL-harrastusten taidesisällöistä ja niiden viemisestä kouluille. Lastenkulttuuri tuotti mukautettuja taideharrastuksia erityistä tukea tarvitseville lapsille.

Vuonna 2023 HÄX järjesti lähes viikoittain nuorisokulttuurin tapahtumia ja työpajoja paikallisille nuorille. HÄXissä nuoret pääsevät kokemaan erilaisia nuoriso- ja kaupunkikulttuurin osa-alueita turvallisesti ja luvallisesti yhdessä aikuisten ohjaajien kanssa.

Lastenkulttuuri työllisti kuusi 15-18 -vuotiasta nuorta Lasten taidefestivaali Hippaloille. Lastenkulttuuri tarjosi lisäksi tet-harjoittelupaikkoja ja muita opintoihin liittyviä työharjoittelupaikkoja lukuisilla nuorille. Harjoitteluissa huomioitiin erikseen erityistä tukea tarvitsevat nuoret. ARXissa oli vuonna 2023 useita työkokeilu-, palkkatuki ja oppisopimuspaikkoja.

SIHY/Vapaaehtoiskeskus Pysäkki

Vapaaehtoiskeskus Pysäkin toiminta mahdollisti osallistumisen merkitykselliseen vapaaehtoistomintaan.

SIHY/Nuorisopalvelut

Nuorisotyöntekijät, etsivät nuorisotyöntekijät ja Ohjaamon hyvinvointivalmentaja sekä ohjaamokoordinaattori ovat kohdanneet ja tukeneet nuoria yksilötapaamisissa niin kouluissa ja nuorisotiloilla kuin jalkautuvassa kenttätössä ja Ohjaamolla. Pelitila Bunkkerilla on järjestetty peliryhmän puitteissa kuntouttavaa työtoimintaa. Nuorten kesätyöllistämistä on tuettu hankkimalla kesäkerho- ja päiväleiritoimintaa Hämeenlinnan Seudun 4H-yhdistys ry:ltä ja Lasten Liikunnan Tuki ry:ltä. Kesätoimintaan palkattiin yhteensä 72 nuorta.

Vanhusneuvosto

Ikäihmisen fyysinen ja psyykkinen hyvinvointi vaikuttaa suoraan toiminnallisuuteen ja päinvastoin. Hyvä mieli mahdollistaa kotona asumisen ja osallistumisen esim. järjestötoimintaa ja harrastuksiin. Näin myös sosiaaliset kontaktit lisääntyvät. Vertaistuki ja yhdessä tekeminen lisäävät psyykkistä hyvinvointia.

Huomattava osa ikäihmisistä työskentelee aktiivisesti vapaaehtoistoiminnassa ja luottamustoimissa. Tämän joukon yhteiskunnallinen panos on merkittävä.

Vammaisneuvosto

Vammaisneuvosto pyrkii aktiivisesti tuomaan esille osatyökykyisten ja vammaisten henkilöiden kykyä tehdä työtä oman jaksamisen ja vamman rajoittamien mahdollisuuksien puitteissa. Työ lisää paitsi henkilön omaan elämään sisältöä ja mielekkyyttä, myös tekee hänestä tärkeän osan työyhteisöään.

Hämeenlinna-Vanajan seurakunta

Seurakunnan eläkeikäisten ryhmät ovat avointa ryhmätoimintaa, joka tarjoaa virkistäviä yhdessäolon hetkiä. Vanhusten hoivayksiköissä vietetään yhteisiä hartaushetkiä mahdollisuuksien mukaan.

Seurakunnassa on runsaasti mahdollisuuksia vapaaehtoistoimintaan kaikenikäisten ihmisten parissa. Näissä tehtävissä voi toimia diakoniatyön, lähetys- ja aikuistyön tai esim. Vapaaehtoiskeskus Pysäkin kautta.

Seurakunnan lapsi- ja nuorisotyö järjestää toimintaa lapsille ja aikuisille. Perhemuskareita järjestetään Hämeenlinnassa Poltinahon sekä Reskan Kulman perhekerhon yhteydessä.

Avoin Poltsari on kokoontumispaikka ja -aika kaikenikäisille. Illoissa käy erityisesti lapsiperheitä. Illoissa on mahdollisuus pelailla, leikkiä, askarrella, hiljentyä, kohdata, osallistua ja kahvitella hyvässä seurassa ja vaikka koko perheenä.

"Mummola" on kaikenikäisten kokoontumispaikka. Mummolassa saa olla rennosti, siellä on juttuseuraa, jokaisella kerralla on tarjolla kahvia ja pientä syötävää sekä aina jotain ohjattua tekemistä. Mummolaan ovat erityisesti tervetulleita ikäihmiset sekä aikuiset lapsineen.

Suurin osa nuorisotoiminnasta tapahtuu Poltsarilla eli Poltinahon seurakuntatalolla, josta löytyy myös nuorisotoimisto ja nuorisotyöntekijät. Nuorten toimintaan kuuluu säännöllisen viikkotoiminnan lisäksi myös erilaisia leirejä, retkiä ja tapahtumia. Hämeenlinna-Vanajan seurakunta tarjoaa treeniaikaa nuorten bändeille. Treenikämpä sijaitsee Poltinahon seurakuntatalolla. Bänditilan perusbändisoittimet ja vahvistinlaitteet ovat nuorten käytettävissä. Vuonna 2023 bändiryhmiä oli 8 ja osallistujia 30.

Hämeenlinna-Vanajan seurakunnassa on aktiivisia kuoroja kaikenikäisille ja -tasoisille laulajille. Kahdessa muskarissa ja kahdessa kuorossa jäseniä oli yhteensä 88. Esiintymisiä oli 11. Nuorten kuoroja oli 3, ja niissä jäseniä 92. Esiintymisiä oli 15. Aikuisilla oli ryhmiä, joissa jäseniä 218 ja esiintymisiä 52.

Seurakunnan lähetys- ja aikuistyö järjestää toimintaa aikuisväestön keskuudessa. Lähetys- ja aikuistyön elokuun lopussa toteutettu vapaaehtoistoiminnan toritapahtuma sekä Pääsiäisen Escape Room -pakopeli houkuttelivat mukaan uusia osallistujia ja saivat positiivista palautetta.

Kantakaupungin ja Kalvolan lähetyksen käsityöpiirien yhteistyö sekä vierailut toistensa luona loivat positiivista yhteishenkeä. Kaiken kaikkiaan vuoden aikana seurakunta onnistui monipuolisten tapahtumien ja yhteistyön kautta vahvistamaan yhteyksiä jäsenten kesken ja laajentamaan toimintaansa uusille alueille. Työala kohtasi vuoden aikana toiminnan kautta lähetystyön, opetuksen, ryhmä - ja vapaaehtoistoiminnan kautta noin 7993 ihmistä. Vapaaehtoisten järjestämiä piirejä ja tapahtumia oli näistä 341, joita oli toteuttamassa 178 rekisteröitynyttä ja 35 ei rekisteröitynyttä vapaaehtoista.

Lähetysaskartelija Puupäät kokoontuvat maanantaisin ja keskiviikkoisin. Poltinahon seurakuntatalon askarteluhuoneessa. Lähetyspiirissä tehdään lähetystyön hyväksi myytäviä puuesineitä ja pieniä tilaustöitä askartelutilan sallimissa rajoissa. Käsityöpiiri Nypyttäjät kokoontuvat joka toinen keskiviikko parillisilla viikoilla. Ryhmässä valmistetut tuotteet myydään lähetystyön hyväksi myyjäisissä.

Bunkkeri on Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan ja Hämeenlinnan kaupungin yhteinen pelitila. Bunkkeri järjestää peli-iltojen lisäksi muun muassa laneja eli verkkopelitapahtumia, koulutusta, e-sport-tapahtumia ja e-sport-kilpailuja. Bunkkeriin voi tulla pelaamaan kuka tahansa 13 vuotta

täyttänyt. Paikalla pelejä valvomassa ja ohjaamassa on aina seurakunnan tai kaupungin nuorisotyöntekijä.

SILTA-yhteistyöverkosto

Hämeenlinnan seudun vapaaehtoistoiminnan verkosto kuuluu SILTA-verkostoon. Verkosto kokoaa vapaaehtoistointaa tarjoavia ja vapaaehtoisia kouluttavia yhdistyksiä, järjestöjä ja muita organisaatioita. Verkosto järjestää yhteisiä vapaaehtoisten peruskoulutuksia. Yhdistyskenttä tarjoaa lukuisia eri vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksia ja mielekästä tekemistä hämeenlinnalaisille.

Järjestöt ovat merkittäviä toimijoita välityömarkkinoilla ja tarjoavat Hämeenlinnassakin työkokeilu-, työharjoittelu- ja kuntouttavan työtoiminnan paikkoja. Järjestöt työllistävät myös osatyökykyisiä palkkatuella ja STEA:n Paikka Auki –ohjelman avustuksilla.

5 Sosiaaliset yhteydet ja suhteet

Työllisyys

Työllisyyspalveluissa mm. Aktiivinen palveluiden käyttö ja ryhmämuotoisten palveluiden hyödyntäminen asiakkaille on tärkeää. Palveluissa korostuu toisaalta vertaistuki, sosiaalisten suhteiden ja –taitojen harjoittelu kuin vuorovaikutustaitojen opettelu. Lisäksi työllisyyspalveluiden jalkautumisella pitäjiin ja TyöParkki-toiminnalla etsitään ratkaisuja myös yli 30-vuotiaiden osalta ohjaamon kaltaiselle toimintamahdollisuudelle.

SIHY

Kouluissa on lukukauden 2023–2024 aikana käynnistetty yhteisöllisen opiskeluhuollon työryhmät. Työryhmien tehtävänä on toimia oppilaiden hyvinvoinnin tukena ja ehkäistä mm. kiusaamista, koulupudokkuutta sekä syrjäytymistä. Hämeenlinnassa on syyslukukaudella 2023 koulutettu koulujen johtoa ja opiskeluhuollon ohjausryhmät Kun kouluun meno kangertaa –pitkittyneiden poissaolojen toimintamallin käyttöönottoon. Toimintamalli on systeeminen toimintamalli, joka korostaa ennaltaehkäisevän toiminnan ja varhaisen tuen merkitystä. Kaupungissa on käyttöönotettu tiiviin tuen toimintamalli, johon on palkattu erityisopettaja tukemaan oppilaita, joiden poissaolomäärät ovat huomattavan korkeita.

SIHY/Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut on järjestänyt monipuolista yhteisöllistä toimintaa kouluissa, nuorisotiloilla ja Ohjaamolla. Askelmat-ohjelmaa toteutetaan yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän suunnittelemana. Ohjelman mukaisesti kuudesluokkalaiset tutustuivat tuleviin yläkouluihin ja luokkatovereihin. Tämän lisäksi opiskeluhuollon kuraattorit ja psykologit järjestivät kuudesluokkalaisille ensimmäiset ”Kohti yläkoulua” -messut, joissa eri toimijat esittelivät toimintaansa. Seitsemäsluokkalaisille pidettiin ryhmäytystunteja ja kahdeksaluokkalaisille eri teemoilla järjestettyjä rastipäiviä. Yhdeksäsluokkalaisten askelmien aiheena oli tulevaisuustyöskentely, jonka toteuttivat etsivät nuorisotyöntekijät.

Ryhmistöimintaa erityisesti yksinäisille nuorille on järjestetty Kaurialan ja Lyseon kouluissa sekä Nummen yhtenäiskoulussa. Kaurialan koulussa on ollut myös jännittäjäryhmä. Yläkoululaisille on pidetty tasa-arvotunteja, seksuaalikasvatustunteja ja traumatietoisuustunteja. Välitunneilla on järjestetty taidetoimintaa ja välkkäkahviloita.

Nuorisotiloilla on pidetty erilaisia peliturnauksia, yönuokkareita ja teemailtoja (mm. pakohuone-peli). Nuorisotila G-Nurkan remontin suunnittelussa oli mukana nuoria ja yksi heistä toteutti seinämaalauksen. Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan yhteistyössä ylläpidettyyn pelitoimintaan liittyen on järjestetty avointen peli-iltojen lisäksi lan-leirejä ja peliturnauksia kuten koulujen välinen CS:GO –turnaus. Bunkkerilla on myös oma e-urheilujoukkue.

Erkkanuokkaritoimintaa on järjestetty yhteistyössä Hämeenlinnan Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry:n kanssa. Sateenkaarinuorille on järjestetty omaa toimintaa kerran kuukaudessa Ohjaamolla ja monikulttuuristen tyttöjen toimintaa on tuettu järjestämällä tilat ja tarvikkeita Nummikeskukseen. Myös pöytäroolipelaajille on ollut omaa toimintaa.

Nuorille aikuisille on ollut kerran viikossa Ohjaamolla avoimen olemisen tila. Samaan aikaan on ollut tarjolla Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan koordinoimaa vapaaehtoista walk in – terapiaa. Etsivällä nuorisotyöllä on ollut kohdennettua pienryhmätoimintaa, joissa on kokeiltu virtuaalitodellisuus eli virtual reality (VR)-laseja, tehty retkiä eri kohteisiin, harjoiteltu arjen taitoja (kuten ruuanlaittoa) ja hoidettu lampaita.

Työntekijät ovat saaneet koulutusta väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisystä.

SIHY/Varhaiskasvatus

Oma Hämeen perhetyöntekijät ovat osallistuneet 3-vuotiaiden varhaiskasvatussuunnitelma-keskusteluihin ennalta sovituissa päiväkodeissa. Arjen Kesyttämön toimintaa laajennettiin kahteen päiväkotiin rakennetuilla Mini Kesyttämöillä sekä materiaalia on hyödynnetty lapsityhmissä ja jaettu huoltajille. Kaikki varhaiskasvatuksen opettajat vierailivat toimintavuoden 2022–2023 aikana perehtymässä Arjen Kesyttämöön. Lastenhoitajien ja avustajien vierailut alkoivat syksyllä 2023.

Oman kulttuurin vanhempainillat aloitettiin syksyllä 2023 yhteistyössä kotouttamispalveluiden kanssa. Varhaiskasvatuksessa mobiilitulkkaukset ja muut tulkkipalvelut ovat säännöllisesti käytössä ja tukevat vieraskielisten kanssa tehtävää kasvatusyhteistyötä.

Syksyllä 2023 hankerahoituksella aloitti kaksi varhaiskasvatuksen draamakasvattajaa. He tukevat lapsiryhmissä draaman avulla lasten sosiaalisia suhteita, kiusaamisen sekä syrjäytymisen ennalta ehkäisyä ja vahvistavat kasvattajien osaamista näillä osa-alueilla. Vuonna 2023 hankerahoituksella työskenteli myös kaksi konsultoivaa varhaiskasvatuksen sosionomia vahvistaen turvallista kasvuyhteisöä sekä vanhemmuuden tukea.

Varhaiskasvatussuunnitelmassa sekä esiopetussuunnitelmassa kiusaamisen ehkäisy ja lasten sosiaalisten suhteiden vahvistaminen ovat keskeisiä osa-alueita.

SIHY/Kulttuuri

Kulttuuri on usein kohtaamispiste, jonka kuluttamiseen ja kulttuurikohteissa vierailuun liittyy vahva sosiaalinen ulottuvuus perhe- tai ystäväpiirissä. Museot ja kirjastot järjestävät myös paljon tapahtumia erilaisille kohderyhmille.

Kaupunginmuseon Adoptoi monumentti -toiminta on uusi muoto kulttuurin tuottamalle yhteisöllisyydelle. Se tuo ammatillisen toiminnan rinnalle yhteisöllisen ja henkilökohtaisen motiivin osallistua kulttuuriympäristön ylläpitämiseen. Tyypillisesti adoptoijat ovat esim. asukasyhdistyksiä ja kouluja.

Järjestöavustukset ja minipilotit edesauttavat osallisuutta ja kaupunkilaisten yhdessä tekemistä. Yksityishenkilöillekin myönnettävät minipilottiaavustukset edistävät kaupunkiaktivismia ja kaupunkilaisten omatoimista yhdessä tekemistä ilman muodollisia rakenteita.

Linja-autoaseman kulttuurikäyttö on parantanut yhdistysten toimintamahdollisuuksia ja lisännyt kohtaamisia yleisöjen kanssa.

SIHY / Lastenkulttuuri

Avoimien lastenkulttuuripalveluiden ytimessä on lasten ja vanhempien vuorovaikutuksen tukeminen yhteisen tekemisen ja taiteen vastaanoton äärellä. Palveluissa kiinnitetään huomiota myös lasten keskinäisiin sosiaalisiin suhteisiin ja tunnetaitoihin.

Kulttuurikeskus ARX tuotti vuoden aikana monia tapahtumia, joissa eri ikäiset kaupunkilaiset pääsivät kokemaan taidetta yhdessä. Hippalot-festivaali koko perheen tapahtumana on muodostunut kaupunkilaisille sukupolvia yhdistäväksi perinteeksi. Vuonna 2023 Hippaloiden esityksissä, konserteissa, työpajoissa, näyttelyissä ja leikkipisteillä kirjattiin neljän päivän aikana noin 18 500 käyntikertaa. Tärkeinä sosiaalisina merkkipaaluina kouluikäisille toimivat Kulttuuripolun koko ikäluokkaa yhdistävät tapahtumat. Tällaisia hämeenlinnalaista identiteettiä vahvistavia tapahtumia olivat erityisesti kaupunginjohtajan Itsenäisyyspäivän juhla sekä Poika, joka katseli puiden latvoja -kuorokonsertti Verkatehtaalla.

SIHY/Vapaaehtoiskeskus Pysäkki

Vapaaehtoiskeskus Pysäkin toiminnan ja vapaaehtoisten tarjoaman avun ja tuen kautta tuettiin ikääntyvien sosiaalista vuorovaikutusta sekä lievennettiin yksinäisyyden kokemusta sekä ehkäistiin sosiaalista syrjäytymistä.

HYTE

Puistoruokailu toteutui kesällä 2023 kolmessa eri pisteessä; Linnanpuistossa, Jukolassa ja Hauholla. Yhteensä ruokaa jaettiin 2096 annosta. Lisäksi Linnanpuistossa järjestettiin oheisohjelmaa, kuten ohjattua liikuntaa. Puistoruokailu järjestettiin yhteistyössä Hämeen Setlementti ry:n, 4H ry:n ja Mokia ry:n kanssa.

Syksyllä järjestettiin laajana yhteistyönä Vauvanpäivän tapahtuma Poltinahon seurakuntatalolla.

Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK)

Hyvinvointitutor -toiminta tukee opiskelijoiden sosiaalisia suhteita ja opiskeluhyvinvointia yhdessä opiskeluhyvinvointitiimin kanssa. Opiskelijoiden lähiopetuksen houkuttelevuutta pyritään

lisäämään kiinnittämällä huomiota työskentelytilojen ergonomiaan ja laitteiston toimivuuteen sekä lisäämällä lounas-, aamu- ja välipalatarjontaa kampuksella.

Vanhusneuvosto

Vuosi 2023 oli avautumisen ja uudelleen aktivoitumisen vuosi korona-ajan jälkeen.

Vanhusneuvosto ja ikäraati on toiminut aktiivisesti taustajärjestöjensä kautta käynnistäen uudeleen harrastustoimintaa ja tilaisuuksia, joissa sosiaalisia suhteita ylläpidetään. Kaupungin edustajia on eri yhteyksissä säännöllisesti muistutettu kokoontumistilojen tarpeesta.

Yhteistyö eri järjestöjen kanssa on olennainen osa vanhusneuvoston työskentelyä. Vanhusneuvoston edustajat ovat olleet v. 2023 mukana sekä Silta-yhteistyöryhmässä että Kanta-Hämeen järjestöneuvottelukunnassa.

Keväällä 2023 vanhusneuvosto ja ikäraati järjestivät yhdessä teemapäivän taustajärjestöjensä edustajille aiheena ”Ikäihmisten hyvä arki”. Tilaisuus onnistui varsin hyvin. Osallistujia oli yhteensä 44 henkeä. Lisäksi järjestettiin maaliskuussa julkinen erätaukokeskustelu Hämeenlinnan pääkirjastolla teemalla ”Tavoittaako tieto ikäihmiset”.

Vammaisneuvosto

Vammaisneuvosto seuraa kaupungin palveluverkostoa ja antoi lausunnon mm. lähikoulujen säilyttämisestä, jotta jokaisella oppilaalla olisi yksilöllisten tarpeidensa vaatimaa tukea tarjolla myös mahdollisimman lähellä kotia. Tämä lisää erityisen tuen tarpeisen oppilaan kiinnittymistä kodin lähellä oleviin sosiaalsiin suhteisiin. Hänen on helpompi esim. kulkea koulumatkat jalan sekä tutustua oman naapuruston muihin lapsiin ja saada näin muodostettua kaverisuhteita myös vapaa-ajalle.

Hämeenlinna-Vanajan seurakunta

Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan varhaiskasvatuksessa on oma kestävän kehityksen ohjelma ja ympäristökasvatussuunnitelma. Kestävän kehityksen ja luonnon teemat kuuluvat kerhojen ohjelmistoon. Syvemmin niihin sukellaan metsämörrikerhoissa ja perhepartiossa. Hämeenlinna-Vanajan seurakunta on taustayhteisönä viidessä partiolippukunnassa. Partiossa retkeillään ja vaelletaan yhdessä, testataan päätä ja käsiä.

Perhekerhot tarjoavat leikkiseuraa lapsille ja juttuseuraa sekä vertaistukea aikuisille. Kerhot ovat maksuttomia ja avoimia kaikille, eikä niihin tarvitse ilmoittautua etukäteen. Perhekerhoon voi osallistua minkä ikäisen lapsen kanssa tahansa. Vauvakerhossa lauletaan ja loruillaan. Kerhossa on mahdollista tavata samassa elämäntilanteessa olevia vanhempia ja jakaa vauvaperheen arjen kokemuksia. Liiku lapsesi kanssa on perheen yhteinen liikuntahetki, jossa on sekä ohjattua että vapaata liikkumista. Ohjelma on suunnattu 2-3 -vuotiaille lapsille aikuisineen. Varhaiskasvatuksessa tehtiin työtä erilaisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Suurin yhteisen tekemisen onnistuminen oli Vauvanpäivä Poltinahon seurakuntatalossa, jossa oli mukana 15 toimijaa esittelemässä omaa toimintaansa. Kävijöitä tapatumassa oli 270. Perheiden toiveiden kysymisessä on onnistuttu ja saatu kolme kerhomummoa mukaan toimintaamme. Perhekerhot ja -tuvat, vauvakerhot, vanhempainryhmät ja perheryhmät kokoontuivat 320 kertaa ja keräsivät osallistujia 4935. Kävijöitä viikkoa kohden oli keskimäärin 158.

Kouluikäisten perheille suunnattuja uusia asioita on ollut mm. Perheiden melontaretket, isien ja lasten pizzaillat, isien ja lasten leiri ja perheiden askarteluilta. Nämä ovat perheiden itsensä toivomia ja niihin on löytynyt osallistujia kotiin kirjeenä menneellä kutsulla. Melontaretkiä tehtiin 2 ja osallistujia oli 60. Leirejä on ollut vuodessa 12 ja kolme perheiden retkeä. Osallistujia näihin on ollut 430. Partioleirejä- ja retkiä on ollut 67. Osallistujia näihin on ollut 1363. Kalvolan Donkkis yhteistyössä Kansanlähetyksen ja Hämeenlinnan vapaaseurakunnan kanssa. Kauden aikana oli 4 iltaa ja niissä osallistujia yhteensä 218.

Nuorisotyön tavoitteet liittyivät osallisuuden vahvistamiseen ja toiminnan kasvattamiseen. Nuorten vaikuttajaryhmä on perustettu ja ryhmä on kokoontunut vuoden aikana kuusi kertaa. Kalvolan seurakunnan liittymisen jälkeen nuorten toiminta Kalvolassa on herätetty uudelleen henkiin ja prosessi jatkuu.

Kerhonohjaajakoulutus tuki nuorten sitoutumista ohjaamiseen. Lasten ja nuorten omien ideoiden ja palautteen kuulemista ja toiminnan suunnittelua tehostettiin palautteen mukaan. Uutena mm. kerättiin ideoita 7-luokkalaisilta vierailemalla kouluilla. Nuorisotyön vahvuutena on se, että nuoret ovat vaikuttamassa niin toiminnan suunnitteluun kuin toteutukseen sen lisäksi, että heille tarjotaan monipuolista toimintaa. Näin nuorilla on mahdollisuus oppia ja toimia sekä vain osallistua.

Kehitysvammaisille pidetään selkomessuja, juhlia, retkiä ja leirejä. Kehitysvammaistyön diakonia-työntekijä vierailee pitämässä hartauksia ja tapaamassa ihmisiä asumisyksiköissä ja päivätoiminnassa.

Hämeenlinnan kirkoissa oli erilaisia konsertteja 37 kpl, joissa oli yhteensä 11203 kävijää. Kauneimpia joululauluja kävi laulamassa 3061 henkilöä.

Ammattiopisto Tavastia

Yhteisö- ja hyvinvointiohjaajat aloittivat syksyllä viikoittaisen Olkkari-toiminnan opiskelijoille. Olkkari on hengailutila, jossa voi tehdä läksyjä, juoda kahvit, pelaila tai olla vaan ja tavata muita opiskelijoita.

Kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän ehkäisyssä opiskeluhuoltosuunnitelmaa on uudistettu ja siihen sisältyy suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan varalle.

Erityisesti opintojen aloitusvaiheessa on tärkeää saada uudessa ryhmässä toimivat opiskelijat ryhmäytymään ja tutustumaan toisiinsa. Toiminnan tukena opetushenkilöstöllä on opiskelijapalveluiden henkilökuntaa. Näin samalla oppilaitoksen tukihenkilöstö tulee uusille opiskelijoille tutuksi.

Henkilökunnalle on pidetty Kehitytään & kehitetään yhdessä- koulutus radikalisoitumisesta.

SILTA-yhteistyöverkosto

Osallisuus, osallisuuden kokemusten ja vertaistuen tarjoaminen ovat kulmakiviä yhdistystoiminnassa. SILTA-verkoston alaverkostot ja niissä mukana olevat yhdistykset osallistavat kaikkia ikäryhmiä. Yhdistysten järjestämät erilaiset kerhot, ryhmät, opintopiirit jne. tarjoavat osallistujilleen mielekkään toiminnan lisäksi yhteisöllisyyttä ja vertaistukea.

6 Aineellinen elintaso

Työllisyys

Toimintavuonna tehtiin tiivistä yhteistyötä Linnan kehityksen, oppilaitosten, palveluiden tuottajien kuin sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä KELAn kanssa. Henkilöstöä koulutettiin paikalliseen elinkeinoelämään, elinvoimatyöhön, palveluiden tuntemiseen sekä asiakaskohtaamiseen ja

palveluiden markkinointiin. Työllisyyspalveluissa on koulutettu henkilöstöä työkykykoordinaattoreiksi. Työllisyyspalveluissa kokeillaan työvoimatarpeen ratkaisemiseen uusia ryhmämuotoisia valmennuksellisia palveluita kuten valmennuksellinen työkokeilu. Palvelu on dynaaminen ja sen tavoitteena on saada haastavassa työmarkkina-asemassa olevat ihmiset töihin.

Yritysneuvonnan osalta palvelu on keskitetty Hämeen uusyrityskeskukseen. Näin yritysidea saa riittävästi ohjausta ja neuvontaa ennen yrityksen perustamista. Yritysten perustamisen jälkeen Linnan kehitys tukee yritysten toimintaa ja auttaa. Palvelun avulla tuetaan uusia yrittäjiä ja olemassa olevia yrityksiä kasvamaan ja kehittymään. Työllisyyspalveluiden kilpailutuksessa hyödynnetään dynaamista pienhankintajärjestelmää, joka mahdollistaa pienempien ja paikallistenkin toimijoiden pääsyn työllisyyspalveluiden tuottajaksi. Lisäksi julkisissa hankinnoissa tarkastellaan työllisysehdon käyttöä, jonka avulla myös luodaan työtä alueelle.

SIHY/Nuorisopalvelut

Ohjaamo Stage antaa tietoa, neuvontaa ja ohjausta koulutukseen, työllisyyteen ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Palveluita tarjoavat työllisyyspalvelut, sosiaalipalvelut, nuorten terveysneuvonta, suuhygienisti, Tavastian opiskeluohjaus ja Kiipulan opintoneuvonta, KELA:n etäpalvelu sekä talous- ja velkaneuvojat. Myös erilaisten hankkeiden kautta nuoret saavat tukea ja apua elämäntilanteisiinsa. NAL Hämeenlinnan Seutu ry:n kanssa on tehty yhteistyötä pitkään ja Ohjaamolla on asumisneuvoja tavattavissa kerran viikossa.

SIHY/Kulttuuri

Kulttuuripalvelut pyrkivät toiminnassaan huomioimaan paikalliset ammattitaiteilijat, luovan alan ammatinharjoittajat ja yritykset. Ammattitaiteilijoiden työpanos kasvattaa kulttuurin ja taiteen hyvinvointivaikutuksia, mutta nostaa myös taiteilijoiden elintasoa.

SIHY/Lastenkulttuuri

Kulttuurikeskus ARXin tarjoamat lastenkulttuuripalvelut ovat asiakkaille pääosin maksuttomina. Ainoastaan Hippalot-festivaaleilla on joitakin maksullisia esityksiä ja työpajoja, mutta sielläkin kesäpäivän voi viettää laadukkaiden maksuttomien lasten taide- ja kulttuurisisältöjen parissa.

Kulttuurikeskus ARXin tuottamissa lasten ja nuorten kulttuurin palveluissa korostuvat aineellisen vaurauden sijaan aineettomat sisällöt ja kokemuksellisuus. Palveluiden tarjoaminen Kulttuuripolulla varhaiskasvatuksen ja perusopetusryhmien kautta suuntaa tarjontaa kaikille lapsille ja nuorille huolimatta heidän sosioekonomisesta taustastaan. Avoimissa kulttuurikeskuspalveluissa on periaatteena, että osallistuminen lastenkulttuuriin ei rasita hämeenlinnalaisia lapsiperheitä taloudellisesti.

Kulttuurikeskus ARX koordinoi Hämeenlinnan kulttuurilaitosten tarjoamien lauantaitapahtumien kalenteria. Lasten lauantai -tapahtumat ovat perheille maksuttomia. Vuonna 2023 kulttuuritoimijat tarjosivat yhteistyössä 32 tapahtumaa.

Vanhusneuvosto

Valtaosaltaan ikäihmisten elintaso säilyi melko hyvänä eläkekertymän ansiosta. Toisaalta voimakas kustannusten nousu koetteli myös ikäihmisiä. Etenkin pientä eläkettä saavien elämän laatu heikkeni. Vanhusneuvosto korosti kaikissa kannanotoissa kaupungin järjestämien palvelujen kohtuuhintaisuutta ja mahdollisten eläkeläisalennusten myöntämistä.

Hämeenlinna-Vanajan seurakunta

Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan taloudellinen avustaminen on osa diakonista auttamista. Se on lyhytaikaista tukea henkilölle tai perheelle kriisitilanteessa. Asiakaskohtauksia vuonna 2023 oli 3429, joista 324 kotikäyntejä. Asiakaskohtaukset lisääntyivät 715 henkilöllä edelliseen vuoteen verrattuna. Suurin osa asiakkaista haki ruoka-apua ja taloudellista tukea muun muassa sähkölaskujen maksamiseen. Ruoka-apuna annetaan myös hävikkiruokaa. Auttaminen on yhdessä asioiden selvittämistä, ohjausta sekä sovitusti yhteydenpitoa muihin asianosaisiin, auttamistahoihin tai mahdollisiin velkoihin. Usein myös tehdään maksusuunnitelmia, neuvotellaan eräpäivien siirtämisestä tai maksuerien kohtuullistamisesta.

Taloudellista apua voivat hakea Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan alueella asuvat henkilöt ja perheet. Ilmaista ruokailuista Reskan Kulman Aamupalalla tiistaisin kävi 893 henkilöä (35 kokoon-tumista) ja diakoniaruokailuihin osallistui 2739 henkilöä (59 kokoon-tumista). Joka toinen keski-viikko järjestettiin Haukkaa ja Hengaa -iltoja 13 kertaa ja osallistujia 780. Illoissa näkyi maahan-muuttajataustaisten kävijöiden määrän lisääntyminen. Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan

lähiömessu on seurakunnan työntekijöiden ja seurakuntalaisten yhdessä tekemä messu Jukolan Lintukodossa (Eeron kuja 5) joka toinen sunnuntai. Messun jälkeen tarjoillaan maksuton keittolounas ja kahvit. Lisäksi Jukolan Lintukodossa järjestetään ruokailu maanantaisin ja perjantaisin.

Seurakunnan oppilaitospappi sai työparikseen diakoniatyöntekijän, ja tämä on lisännyt mahdollisuuksia auttaa opiskelijoita eri tavalla

Ammattiopisto Tavastia

Opiskelijoiden taloudellisissa haasteissa kuraattorit pyrkivät selvittämään opiskelijoiden kanssa erilaiset mahdollisuudet millä tavoin turvataan opintojen mahdollistuminen.

Oppilaitoksessa jaetaan hävikkiruokaa (ekoteko).

7 Ympäristö

KAURA

Kaupunki on mukana EU:n Green City Accordissa (vihreä kaupunki aloite) ja sitoutunut edistämään laajoja ympäristötavoitteita, jotka tukevat kestävästä kaupunkikehitystä. GCA:ssa tavoitteita asetetaan viidellä osa-alueella, jotka ovat ilmanlaadun parantaminen, vesistöjen tilan parantaminen, luonnon monimuotoisuuden suojelu, kiertotalouden edistäminen sekä melusaasteen vähentäminen. GCA-sitoumus tukee myös kaupungin ilmasto-ohjelman toteuttamista.

Hämeenlinnan kaupunki on mm. sitoutunut tavoitteeseen saada biojätteen määrä sekajätteestä lähelle 0 %:ia. Vuosina 2023–2025 jätelajittelua täydennetään puuttuvilla astioilla kaupungin kiinteistöjen sisätiloissa tuomalla asianmukaiset kierrätysastiat esim. muoville ja kartongille. Monimuotoista luontoa tuetaan kaupungin puistoissa säästämällä laho- ja maapuita. Yleiskaavan suunnittelussa huomioidaan hiljaisten alueiden merkitys. HYTE-kyselyn perusteella jatkuvaa ja merkitsevää melun aiheuttamaa unihäiriötä ilmoitti kokevansa vain noin 0,4 % vastaajista.

Kouluissa vähennettiin ruokahävikkiä lautasmallin avulla. Lautasmallin mukaan palveluntuottaja voi laskuttaa vain syödyistä aterioista. Näin ruokailijoiden määrä ei perustu arvioon, vaan tarkkaan tietoon, mikä vähentää ruokahävikkiä.

Hämeenlinnan ilmanlaatua seurattiin vuonna 2023 yhdellä kaupunkialueelle sijoitetulla jatkuvatoimisella mittausasemalla. Hämeenlinnan ilmanlaadun jatkuvatoiminen seuranta on aloitettu vuonna 1993 ja nykyisellä paikalla mittauksia on tehty vuodesta 2011 alkaen. Edellisten vuosien tapaan jatkettiin hengitettävien hiukkasten (PM10) ja typen oksidien (NOx) mittausta. Lokakuun 2023 lopulla aloitettiin pienhiukkasten (PM2,5) mittaus, mutta lyhyen tarkastelujakson vuoksi ohje- ja raja-arvovertailua ei vielä voida tehdä. Ilmanlaatu keskusta-alueella oli vuonna 2023 mitaustulosten mukaan 91 % ajasta hyvää. Ilmanlaatu oli huonoa tai erittäin huonoa yhteensä 54 tunnin ajan. Ilmanlaatu oli huonoimmillaan maaliskuun pakkaspäivinä ja huhtikuussa katupölyaikana, jolloin etenkin hengitettävien hiukkasten pitoisuudet kohosivat. Ilmanlaadun kansalliset ohje- tai raja-arvot eivät ylittyneet vuonna 2023. Keskeisimmin Hämeenlinnan kaupunkialueen ilmanlaatuun vaikuttavat tieliikenne ja katupöly.

Elokuussa 2023 pintavesien laatua tutkittiin yhteensä seitsemällä järvellä. Seurannassa olivat mukana Hämeenlinnasta Saunalammi Lammilla, Pyhäjärvi Hauho/Tuuloksessa, Eteläistenjärvi Tuuloksessa, Emälampi Kalvolassa, Matkolampi Kanta-Hämeenlinnassa ja Kirkkojärvi Rengossa. Vesinäytteiden perusteella vesiseurannan raportissa arvioitiin järvien virkistyskäyttökelpoisuutta. Saunalammilla ei silmämääräisesti havaittu levää ja vesi oli lämpötilakerrostunutta. Vesinäytteen perusteella Saunalammi soveltuu virkistyskäyttöön melko hyvin tai tyydyttävästi. Vedenlaatua heikensi veden runsas humuksisuus ja ruskea väri, sekä lievä rehevyys ja happamuustaso. Pyhäjärvellä havaittiin silmämääräisesti vähän levää ja vesi oli lämpötilakerrostunutta. Vuonna 2023 Pyhäjärvi soveltui virkistyskäyttöön hyvin. Eteläistenjärvellä ei silmämääräisesti havaittu vuonna 2023 levää. Vuonna 2023 Eteläistenjärvi soveltui virkistyskäyttöön välttävästi tai jopa huonosti. Eteläistenjärvi on erittäin matala, vesi on sameaa, ruskeaa, erittäin rehevää ja humuspitoista. Kirkkojärvellä ei havaittu levää ja vesi oli lämpötilakerrostunutta. Arvion mukaan Kirkkojärvi soveltui virkistyskäyttöön melko hyvin.

Pohjanläheisen veden kohonneet sameusarvo, ammoniumtyppi ja lievä rikkivedyn haju viittasivat hapettomuuteen. Matkolammilla ei silmämääräisesti havaittu vuonna 2023 levää. Vesi ei ollut selvästi lämpötilakerrostunutta. Matkolampi soveltui virkistyskäyttöön melko hyvin tai tyydyttävästi. Matkolammin virkistyskäyttöä voi haitata ruskea väri ja rehevyytasoa nostava korkea fosforipitoisuus. Emälammilla ei silmämääräisesti havaittu levää. Veden lämpötiloissa pinnan ja pohjan välillä

oli eroa vain 2,2 °C. Arvion mukaan Emälammi soveltui virkistyskäyttöön melko hyvin. Emälammin virkistyskäyttöä voi haitata veden ruskea väri ja runsas humuksisuus.

Sitowisen raportin ennakkotiedon mukaan vuoden 2023 hiilidioksidipäästöt ovat onnistuneesti laskussa. Kokonaispäästöiksi on ennakoitu 248 kilotonnia/CO₂-ekv, ja asukasta kohden puolestaan 3,6t/CO₂-ekv/asukas. Vuoden 2022 vastaavat luvut olivat 266 kilotonnia/CO₂-ekv, ja jokaista asukasta kohden päästöjä syntyi 3,9 tonnia CO₂-ekv/asukas. CO₂-ekv viittaa määreeseen, jossa eri kasvihuonekaasut, kuten hiilidioksidi ja metaani, ovat yhteismitallistettu vertailukelpoisiksi.

HYTE/Ehkäisevä päihdetyö

Vuoden 2023 aikana kirjoitettiin kolme anniskelulupalausuntoa. Alkoholin anniskelulupalausunto pyydetään Aluehallintovirastosta tarpeen mukaan ja se koostuu yrittäjän kuulemisesta sekä lähi-seudun asukkaiden ja yhdistysten kannanotoista. Ehkäisevän päihdetyön koordinaattori koordinoi anniskelulupamenettelyä.

SIHY

Harrastus ihan lähellä -toiminnalla tarjotaan monipuolisesti erilaisia kulttuuri- ja liikuntaharrastuksia peruskouluikäisille lapsille ja nuorille lähipalveluna kouluissa tai niiden lähistöllä.

Liikkuva koulu –toimintaa toteutetaan jokaisessa Hämeenlinnan peruskoulussa. Toiminnalla pyritään siihen, että oppilaat liikkuvat terveytensä ja hyvinvointinsa kannalta riittävästi koulupäivän aikana.

Perusopetus on mukana Kestävän elämäntavan opinvirta –hankkeessa. Hankkeessa rohkaistaan kouluja lisäämään lähiluonnon käyttämistä oppimisympäristönä. Hankkeessa vahvistetaan lasten ja nuorten keinoja toimia omassa elinympäristössään ja tätä kautta kokea toimijuutta myös lapsia ja nuoria huolestuttavan ilmastomuutoksen keskellä. Hankkeessa toteutetaan kansalaistieteeseen perustuvia toimintamalleja Vanajaveden veden laadun ja mikromuovijäämien tutkimiseksi sekä haittakasvien leviämisen vähentämiseksi.

SIHY/Nuorisopalvelut

Nuorisotilat toimivat eri puolilla Hämeenlinnaa niin kantakaupungissa kuin pitäjissä. Hukarin nuorisotalo litalassa oli myös yhdistysten käytettävissä. Kesäaikana nuorisotyö oli liikkeellä Kesäpakun

kanssa ja työntekijät olivat tavoitettavissa nuorten omilla kokoontumispaikoilla. Skeittipuistot ja skeittihalli tarjosivat mahdollisuuden lajin harrastamiseen. Lasten liikennepuiston toimintaa ylläpidetään Hämeenlinnan Seudun 4H-yhdistykseltä hankitulla palvelukokonaisuudella. Nuorten kanssa tehtiin retkiä museoihin, teatteriin, kirjastoon ja muihin oman lähiympäristön kohteisiin.

SIHY/Lastenkulttuuri

Lastenkulttuuri vahvistaa lasten ja nuorten ympäristö- ja kulttuuriympäristösuhdetta monin eri sisällöin. Verkatehtaalte vuonna 2023 luotu Lasten puutarha on kaikkia kaupunkilaisia varten luotu virkistysalue, jossa on otettu erityisesti huomioon kaupunkimme pienimmät asukkaat. Ajatuksena on, että puutarhan kasveista pidetään yhdessä huolta ja sitä kautta rakennetaan kestävää luontosuhdetta.

Kulttuurikeskus ARX toimii monipaikkaisesti sekä kantakaupungissa että pitäjissä. Avoimet palvelut keskittyvät Verkatehtaan alueelle, mutta toimintaa järjestetään myös pitäjiin. Monipaikkaisuudessa hyödynnetään yhteistyökumppaneiden, kuten koulujen ja kirjastojen tiloja.

Kulttuuripolku toteutuu koko kunnan alueella jokaisessa päiväkodissa ja koulussa. Myös festivaalit Räikee, Valoilmiö ja Hippalot sekä ARXin kesä toteutetaan pääosin kulttuurikeskuksen ulkopuolella.

SIHY/Varhaiskasvatus

Lähiliikunta ja leikkipaikkojen kehittämistyössä lähipäiväkodin lapset mukana. Lähiluonnossa liikkumisen mahdollistaminen on varhaiskasvatuksen arkipäivää. Varhaiskasvatuksessa toimii useita luonto- ja metsäryhmiä, joiden toiminta painottuu lähiluonnossa liikkumiseen ja tutkimiseen.

Esteettömän ympäristön edistämiseen on syksyllä 2023 kehitetty Nepsy-kävelyt, jotka kohdistuvat päiväkotien aistisensitiiviseen oppimisympäristöön.

SIHY/Kulttuuri

Kaikki kulttuuriorganisaatiot noudattavat kestävä kehityksen arvoja ja periaatteita. Alueellisena vastuumuseona Hämeenlinnan Kaupunginmuseo osallistuu viranomaistehtävänä elinympäristön kehittämiseen ja kulttuuriympäristöstä huolehtimiseen.

SIHY/Vapaaehtoiskeskus Pysäkki

Vapaaehtoiskeskus Pysäkin toimitilat tarjosivat paikan yhteisölliseen toimintaan sekä mahdollistivat paikallisten yhdistysten toimintaa.

Pysäkillä järjestettyjen erilaisten kotona asumista edistävien teematilaisuuksien kautta lisättiin tietoisuutta. Lisäksi tehtiin yhteistyötä Hämeenlinnan kaupungin ikääntyvien asumisneuvonnan kanssa.

SIHY/Vapaaehtoiskeskus Pysäkki/Ikääntyvien asumisneuvonta

Hämeenlinnalaisille ikääntyville asukkaille on tarjottu asumisneuvontaa huhtikuusta 2023 alkaen. Asiakkaan toimintakyvyn huomioivan asumisneuvonnan tavoitteena on tukea ikääntyviä kuntalaisia asumisen ennakkoinnin suunnitelmissa ja asumisen pulmien ratkaisemisessa ja näin edistää hyvinvointia ja mahdollisimman itsenäistä arjen toiminnoista suoriutumista. Neuvonta on tapahtunut pääasiassa puhelimitse ja sähköpostin välityksellä. Henkilökohtaisia tapaamisia on ollut muutama.

Asumisen ennakkointi ikääntyessä -tietoiskujen ja luentojen teemana on ollut asumisen ennakkointi, asunnon ja asuinympäristön esteettömyyden huomioiminen sekä turvallinen ja mielekäs elämä ikääntyessä. Tilaisuuksia on pidetty 13 ja niissä on tavoitettu yhteensä 161 kuntalaista.

Marraskuussa pilotoitiin kolmen kerran Asumisen ennakkointi ikääntyessä-kurssi kokonaisuus, jossa aiheeseen perehdyttiin syvemmin sekä tarjottiin tukea asumisen ennakkoinnin suunnitelman tekemiseen. Kurssi tarjosi lisäksi mahdollisuuden vertaistukeen.

Vanhusneuvosto

Ikäihmisten osalta vaara asumistason heikkenemiseen on lähivuosina suuri. Ikäihmisten asunnoista vain pieni osa on esteettömiä. Kun tulee liikuntarajoitteita, asuminen käy mahdottomaksi. Kaupunki teki positiivisen avauksen vuonna 2023 käynnistämällä ikäihmisten asumisneuvonnan.

Ikäihminen tarvitsee hyvän ja turvallisen ympäristön pystyäkseen asumaan kotonaan mahdollisimman pitkään. Oleellinen osa tätä ovat saavutettavat lähipalvelut ja palveleva joukkoliikenne. Kevyen liikenteen väyliä on parannettu ja ulkoliikuntapaikkoja kehitetty vaihtelevasti. Vanhusneuvosto on ollut aktiivisesti mukana muun muassa kaupungin esteettömyystyöryhmässä sekä useissa projekteissa (esim. keskustan pyörätiet).

Katujen talvikunnossapito ja joukkoliikenne ovat olleet esillä vanhusneuvoston kokouksissa säännöllisesti. Molempiin aiheisiin liittyen on laadittu useita kannanottoja. Erityisesti pitäjien ja haja-asutusalueitten tilanne huolestuttaa. Kela-taksitoiminta, minkä piti palvella joustavasti mm. ikäihmisiä, toimi todella huonosti. Vähäinen joukkoliikenne ja Kela-taksien toiminta vaikeuttavat lähipalveluun pääsyä päivittäin.

Ammattiopisto Tavastia

Kohtaamista ja harrastamista tukevana tilana on otettu käyttöön uusi Olkkaritoiminta.

Kestävän kehitykset teemat ovat opetuksessa vahvasti mukana. Kestävä kehitys näkyy vahvasti sekä strategiassa että arjessa. Tavastiassa puhutaan kestävästä tulevaisuudesta. Sillä tarkoitetaan mm. ekologista kestävyyttä, turvallisuutta, monikulttuurisuutta, kansainvälisyyttä, sosiaalista kestävyyttä, yrittäjyyttä, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä taloudellisuutta. Ammattiopisto Tavastian kestävä kehityksen toiminnasta voi lukea lisää [tästä linkistä](#).

Ammattiopisto Tavastialla on oma opiskelija-asuntola pääsääntöisesti alaikäisille, oppivelvollisille. Asuminen asuntolassa on maksutonta, ohjattua ja valvottua.

Itsenäistymisvaiheessa olevien opiskelijoiden osalta tehdään tiivistä yhteistyötä NAL Hämeenlinnan seutu ry:n kanssa, joka on nuorisoasumisen asiantuntija seutukunnalla.

SILTA-yhteistyöverkosto

Hämeenlinnan Kumppanuustalossa tarjotaan alueen yhdistyksille tiloja toiminnan järjestämiseen. Tilat mahdollistavat monenlaista toimintaa ja tukevat erityisesti vapaaehtoisvoimin toimivien yhdistysten toimintaedellytyksiä. Ympäristö- ja luonnonsuojeluyhdistykset ovat mukana SILTA-verkostossa. Kotiseudun merkitys nousee toiminnassa esiin erityisesti kotiseutu-, kylä- ja asukas-yhdistysten ja niiden toiminnan kautta.

Hämeenlinna-Vanajan seurakunta

Hämeenlinna-Vanajan seurakunnassa on viime vuosina kiinnitetty erityistä huomiota ympäristöasioihin. Seurakuntayhtymän tasolla on tavoiteltu Kirkon Ympäristödiplomia, joka myönnettiin joulukuussa 2023. Seurakunnan ydinsanomaan kuuluu maan varjeleminen.

Ympäristö, vastuullisuus ja eettisemmät valinnat otetaan huomioon jokaisen työalan toiminnassa. Konkreettisten toimien ja valintojen lisäksi seurakunta on panostanut ympäristökasvatukseen ja -viestintään. Kaikki seurakunnan työalat ovat sitoutuneet ympäristödiplomin mukaiseen toimintaan ja kaikessa toiminnassa pyritään mahdollisimman ekologisiin ja kestäviin toimintatapoihin.

8 Turvallisuudentunne

Työllisyys

Työllisyyspalveluiden tavoitteena on työllistäminen sekä aktivointiasteen korkeana pitäminen. Aktivointiaste on koto-palveluissa n. 70 % ja muissa työllisyyspalveluissa keskimäärin 29 %. Aktiivisella palveluiden hyödyntämisellä mahdollistetaan kohtaaminen, kuullaan asiakkaiden elämästä ja voidaan tarpeen mukaan tarjota palveluita. Työntekijöitä on osallistunut ensiapukoulutuksiin, työympäristöissä pidetään vuosittain turvallisuuskävelyt ja tarpeen mukaan hyödynnetään ennakkoivasti myös vartiointipalvelua. Kaikissa palveluissa noudatetaan yhdenvertaisuutta ja syrjimättömyyttä.

HYTE/Ehkäisevä päihdetyö

A-klinikka Oy:n ehkäisevän päihdetyön koordinaattori on koordinoanut kesän festariyhteistyötä ja jalkautumisia kesäloman alkajaistapahtumassa YleXPopissa. Nuorisotoimen ja vapaaehtoisten toimesta on myös jalkauduttu tiettyinä juhlapäivinä ja esimerkiksi syysloman alkaessa.

SIHY/Varhaiskasvatus

Keväällä 2023 päiväkodin johtajille pidettiin turvallisuusjohtamiseen painottuva tapaaminen. Henkilöstölle järjestettiin keväällä 2023 Avekki-koulutus (uhkaavat tilanteet ja lapsen fyysinen rajoittaminen). Vuosittain päivitetään pelastussuunnitelmat, järjestetään ensiapukoulutuksia sekä vahvistetaan arjen turvallisuutta monin tavoin.

SIHY/Perusopetus

Perusopetuksessa on käyty erätauko- ja muita keskusteluita lasten ja nuorten kokeman kiusaamiseen puuttumiseksi. Aihepiirin kehittäminen on sisällytetty OKM:lle yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämishankkeelle myöntämään valtionavustukseen. Toimenpiteiden suunnittelu on käynnistetty osallistavasti nuorisovaltuuston ja nuorisotyöntekijöiden kanssa.

SIHY/Nuorisopalvelut

Nuorisotyöntekijät ovat jalkautuneet vappuna ja koulujen päättymispäivänä nuorten keskuuteen, jolloin läsnä on ollut turvallisia aikuisia ja ammattilaisia, joilta pyytää tarvittaessa apua. Yhteistyötä on tehty poliisin ja Ankkurin kanssa säännöllisesti. Työntekijät ovat päivittäneet ensiaputietonsa ja -taitonsa. Tilojen turvallisuussuunnitelmat ja päihdetoimintamallit on päivitetty.

Poliisi

Hämeenlinnassa poliisin tietoon tuli vuonna 2023 6355 rikoslakirikosta. Määrä on 16,41 prosenttia suurempi kuin edellisvuonna. Omaisuusrikoksia tapahtui 2911 (+15,29 %), väkivaltarikoksia 479 (+27,6 %), huumausainerikoksia 438 (+25,14 %), liikenne rikoksia 1643 (+7,46 %) ja hälytystehtäviä 6143 (6,08 %). Hämeen poliisilaitoksen alueella alle 15-vuotiaiden tekemien rikosten määrä kasvoi merkittävästi aiempiin vuosiin verrattuna. Esimerkiksi epäiltyjen ryöstöjen ja kiristysten määrä kolminkertaistui vuodesta 2022 (11 tapausta) vuoteen 2023 (35 tapausta). Alle 15-vuotiaiden tekemien pahoinpitelyrikosten määrä nousi 76 prosentilla. Hämeen poliisilaitoksen alueella ei tunnisteta katujengeiksi määriteltäviä ryhmiä. (Poliisi 2024.)

Käytännön esimerkkinä paikallisesta ongelmanratkaisusta Hämeen poliisilaitoksen ennalta estävän toiminnan tiimi ja Ankkuri jalkautui kouluihin ja nuorisotiloille vuoden aikana kolmisenkymmentä kertaa. Tilaisuudet pitivät sisällään oppitunteja, häiriökäyttäytyjien puhutuksia ja nuorten kohtaamisia. Edellisvuoden tapaan huhtikuussa ilmeni Goodmanissa nuorten epäasiallista käyttäytymistä, johon puututtiin yhdessä nuorisopalveluiden ja kauppakeskuksen vartijoiden kanssa yhdessä jalkautumalla ja nuoria kohdaten. Tilanne saatiin taas rauhoittumaan. Jalkautumisen aikana kohdattiin kymmeniä nuoria.

Ankkurityön kautta kohdattiin poliisin, terveydenhuollon ja sosiaalityön kohtaamisissa noin 250 asiakasta. Toiminnan tavoitteena on rikoskierteen tai ongelmakäyttäytymisen katkaisu, mutta myös tuki nuorelle ja perheelle.

Turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyötä tehtiin poikkipohjaisesti myös yleisötapahtumien suunnittelussa ja järjestelyissä muun muassa YleXPop tapahtuman osalta. Tilaisuus sujui hyvin ja rauhallisesti.

Samoin asukkailta tulleiden palautteiden perusteella suoritetaan yleisestävää tai kohdennettua valvontaa. Pääsääntöisesti palautteet koskevat liikennettä ja häiriöitä jollain alueella.

SIHY/Kulttuuri

Kaikki kulttuurikohteet ja -tapahtumat ovat turvallisia tiloja, joissa noudatetaan yhdenvertaisuutta ja syrjimättömyyttä.

SIHY/Lastenkulttuuri

Lasten ja nuorten taide- ja kulttuuritoiminnan äärellä opetellaan tunnetaitoja yhdessä aikuisen kanssa. Turvallisuutta rakennetaan yhteisessä tekemisessä toisen huomioimisella. Taidetoiminta edistää henkistä kriisinkestävyyttä, eli tietoja, taitoja ja kykyjä, joita tarvitaan muuttuvassa yhteiskunnassa. Kulttuurikeskus ARXin asiakkaiden kanssa on luotu yhdessä turvallisemman tilan periaatteet, jotta kulttuurikeskus olisi kaikille kävijöille mahdollisimman turvallinen ja mukava paikka.

ARXin henkilökunta päivittää säännöllisesti ensiaputaitonsa kaupungin koulutussuunnitelman mukaisesti.

SIHY/Vapaaehtoiskeskus Pysäkki

Vapaaehtoiskeskus Pysäkillä järjestettyjen tilaisuuksien ja tapahtumien avulla edistettiin kodin turvallisuustietoisuutta. Pysäkin vapaaehtoistoiminnan avulla tuettiin kotona asuvien ikääntyvien turvallisuuden tunnetta.

SIHY/Vapaaehtoiskeskus Pysäkki/Ikääntyvien asumisneuvonta

Asumisneuvonnassa on edistetty kodin ja asuinympäristön turvallisuustietoisuutta tietoiskuissa, kurssilla ja henkilökohtaisissa yhteydenotoissa. Turvallinen liikkuminen ja toimiminen kotona ja asuinympäristössä.

Vanhusneuvosto

Viime vuosien suuret muutokset ja ulkoiset uhat ovat heikentäneet ikäihmisten turvallisuuden tunnetta. Ikäihmisten keskuudessa on epätietoisuutta siitä, miten tulee toimia, jos jotain sattuu. Tieto on pirstaleista ja sitä on vaikea saada, etenkin digitaidottomien. Vanhusneuvoston edustajat ovat muistuttaneet tilanteesta muun muassa kaikissa kaupungin työryhmissä, joissa he ovat mukana.

Vanhusneuvosto ja ikäraati ovat tehneet esityksen sekä kaupungille että hyvinvointialueelle yhteisen seniorineuvolan sekä neuvontapisteiden, ”terveyskioskien” pikaisesta käynnistämisestä. Turvallisuuden tunnetta lisää se, että apua ja tietoa saa mahdollisimman helposti ja läheltä. Kantakaupungissa ja pitäjissä toimii vielä terveyskeskukset, joista saa lähipalvelua. Vanhusneuvosto, ikäraati ja vammaisneuvosto ovat toistuvasti muistuttaneet, että tietoa on oltava saatavilla myös paperiversiona.

Vammaisneuvosto

Vammaisneuvosto on toiminnassaan muistuttanut, että esteettömyys ja turvallinen liikkuminen eli turvallinen kulku omaan kotiin ja sieltä pois on oltava mahdollista myös talvella.

Ammattiopisto Tavastia

Liikennekasvatuksen osalta on pidetty Liikenneturvan koulutus opiskelijoille liikennekäyttäytymisestä. Liikennekäyttäytymistä on oppilaitoksessa ohjattu tiedotuksella ja pysäköintipartioinnilla. Oppilaitoksessa toteutetaan turvallisuuskävelyt jokaiselle uudelle opetusryhmälle.

Hämeenlinnan poliisilaitoksen Ankkuritiimin kanssa tehdään yhteistyötä esim. väkivalta- tai rikos-epäilytilanteissa. Ankkuritiimin ja ennaltaehkäisevän työn edustajia osallistuu mm. oppilaitoksen tapahtumiin.

SILTA-yhteistyöverkosto

Syksyllä 2023 SILTA-verkosto oli mukana järjestämässä Panssariprikaatin koordinoimaa eri viranomaiskenttien yhteistoimintaharjoitusta ”VALPAS 2023” ja erityisesti edistämässä järjestökentän osallistumista siihen. Kanta-Hämeessä olemme kiinnittäneet entistä enemmän huomiota kolmannen sektorin rooliin kokonaisturvallisuuden ja kansalaisvalistuksen toteuttamisessa sekä kaikkien toimijoiden yhteistyövalmiuteen.

Lisääntyvä yhteistyö kolmannen sektorin ja viranomaisten välillä oli osa VALPAS 2023 -harjoitusta. Osana harjoitusta toteutettiin järjestöjen maakuntakierros, jonka keskiössä oli tiedonjakaminen kokonaisturvallisuudesta sekä eri toimijoiden yhteistyö poikkeusoloissa. Hämeenlinnan tilaisuus toteutettiin syyskuussa 2023.

Liite 2 HYTE-tilastot 2023

1 Ohje

Mittarit on jaoteltu suunnitelmadokumentissa esiteltujen Stiglitzin komission hyvinvoinnin osa-alueiden mukaan. Alla on esitelty mittareissa käytetyt ikonit, joiden avulla on mahdollista nopeasti tunnistaa, mihin teemaan mittari on liitetty. Kaikkia mittareita ei ole liitetty mihinkään teemaan. Teemojen lisäksi mittareiden yhteydessä on nuoli, jonka suunta kertoo, onko mittarin arvo suurempi (nuoli ylös) vai pienempi (nuoli alas) kuin edellinen mitattu arvo, ja jonka väri kertoo, onko suunta hyvä (vihreä) vai huono (punainen). Harmaa nuoli oikealle tarkoittaa, että mittarin arvo on pysynyt samana tai vertailukohtaa ei ole. HYTE-kertoimeen kuuluviin mittareihin on lisäksi tulostettu euron kuva.

Ääni kuuluville yhteiskunnassa

Terveys

Koulutus ja oppiminen

Turvallisuuden tunne

Sosiaaliset yhteydet ja suhteet

Henkilökohtainen toiminta ja työ

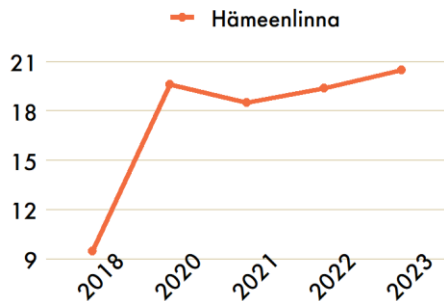
Ympäristö

Aineellinen elintaso

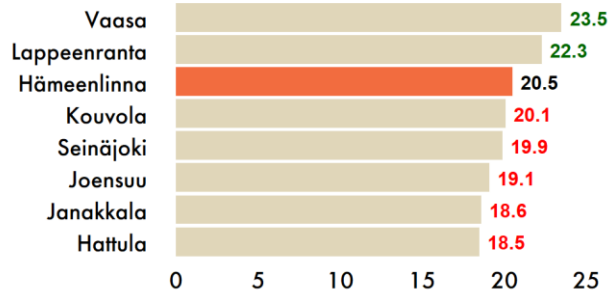

2 HYTE-kerroin indikaattorit

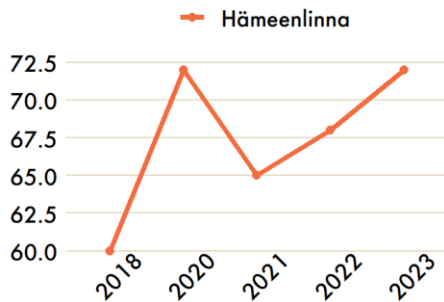
Indikaattori 1:HYTE-kerroin euroa / asukas (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 20.5, Koko maa tieto puuttuu.

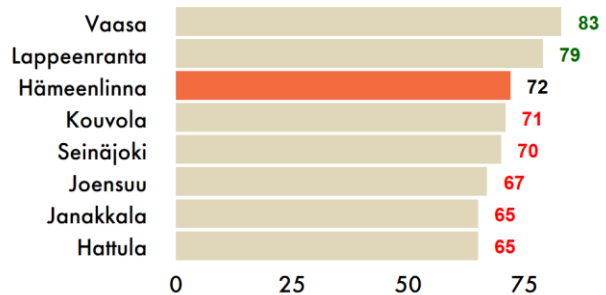
Vertailu 2023

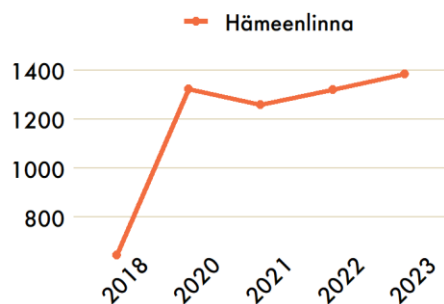
Indikaattori 2:HYTE-kerroin, 0 - 100 (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 72, Koko maa tieto puuttuu.

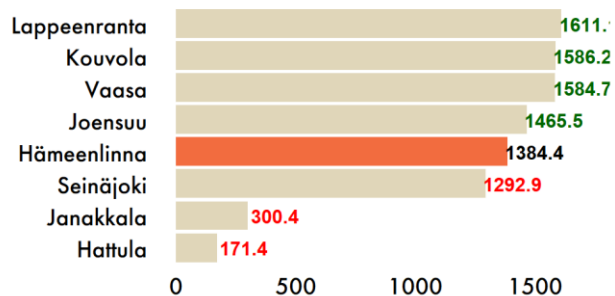
Vertailu 2023

Indikaattori 3:HYTE-kerroin, 1 000 euroa (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 1384.4, Koko maa tieto puuttuu.

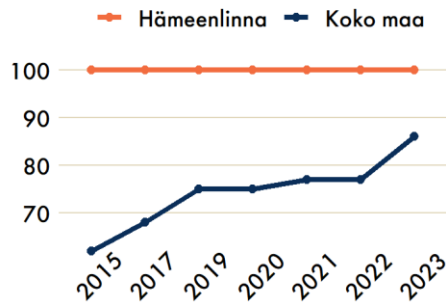

Vertailu 2023

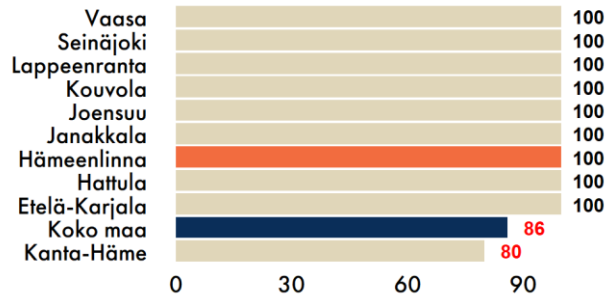

Indikaattori 4:Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 100, Koko maa 86.

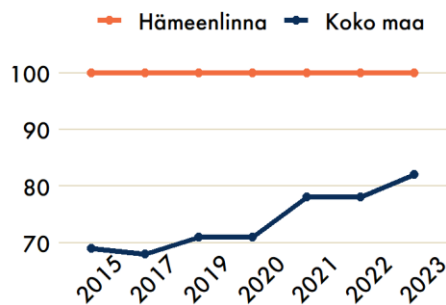
28.2.2024

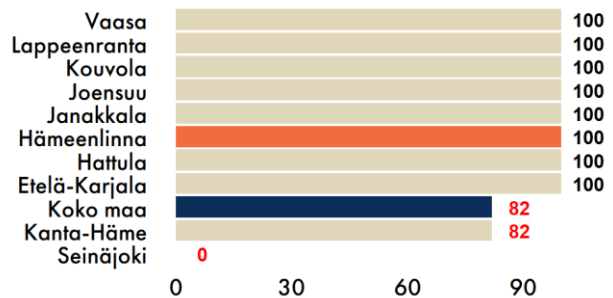
Vertailu 2023

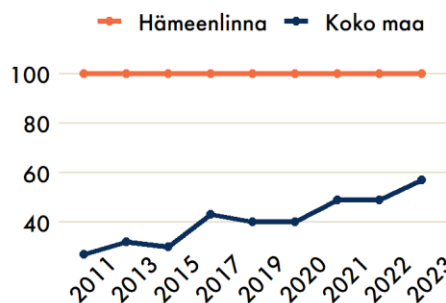
Indikaattori 5:Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 100, Koko maa 82.

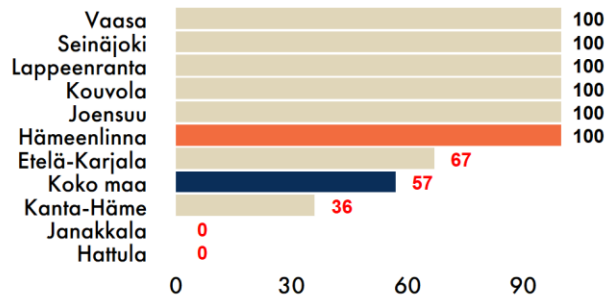
Vertailu 2023

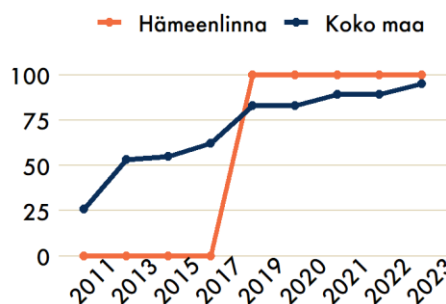
Indikaattori 6:Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 100, Koko maa 57.

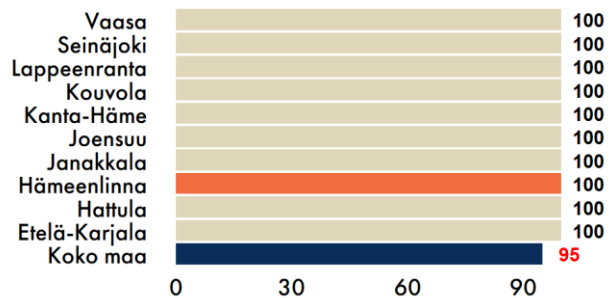
Vertailu 2023

Indikaattori 7:Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 100, Koko maa 95.

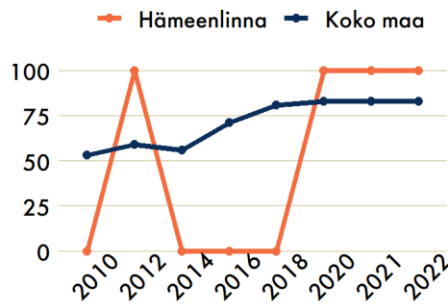

Vertailu 2023

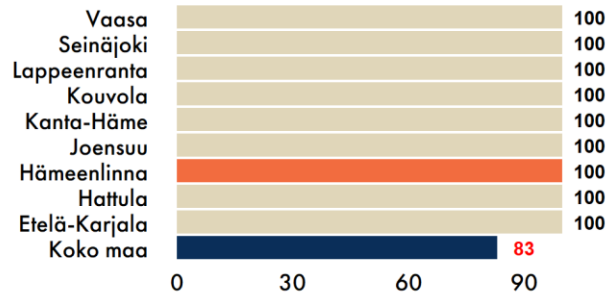

Indikaattori 8:Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä (Lähde:

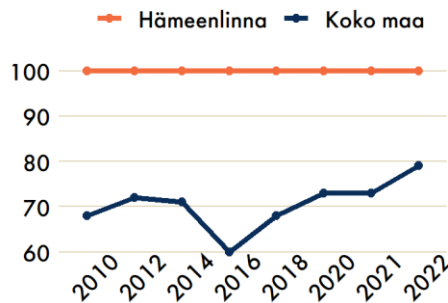
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 100, Koko maa 83.

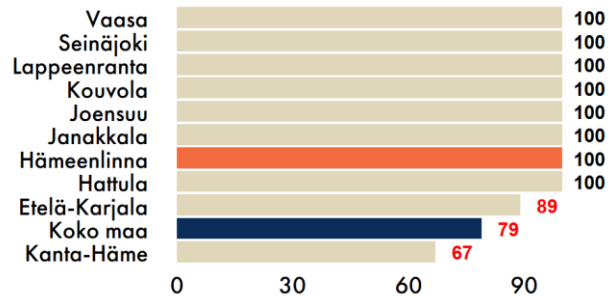
Vertailu 2022

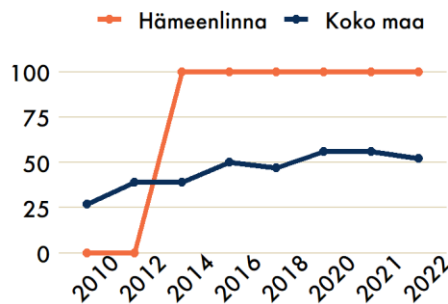
Indikaattori 9:Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 100, Koko maa 79.

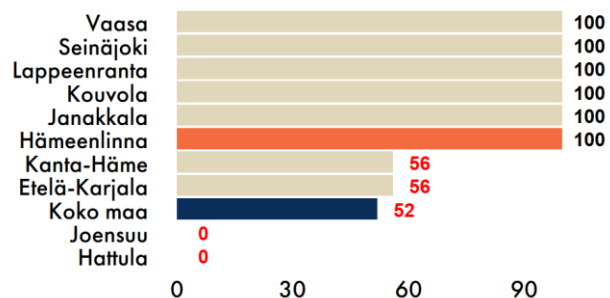
Vertailu 2022

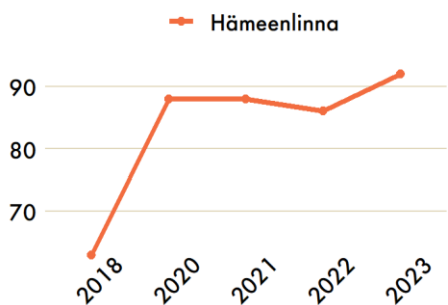
Indikaattori 10:Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennako- arviointiin (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hä- meenlinna 100, Koko maa 52.

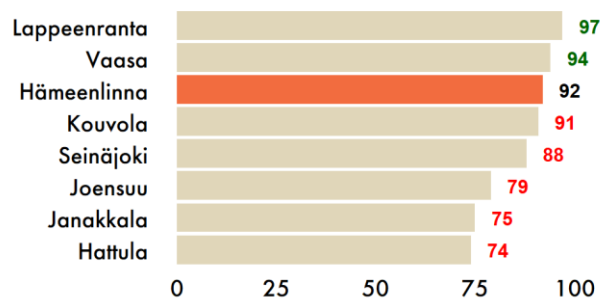
Vertailu 2022

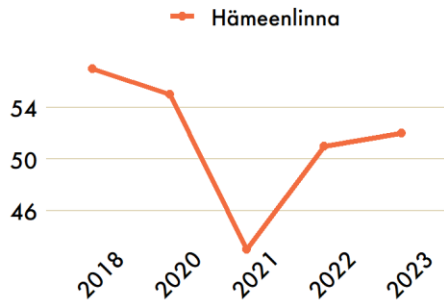
Indikaattori 11:Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 92, Koko maa tieto puuttuu.

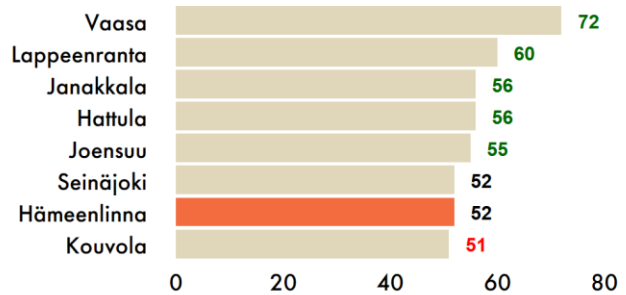
Vertailu 2023

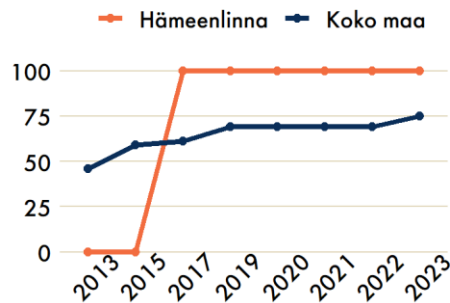
Indikaattori 12:Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 52, Koko maa tieto puuttuu.

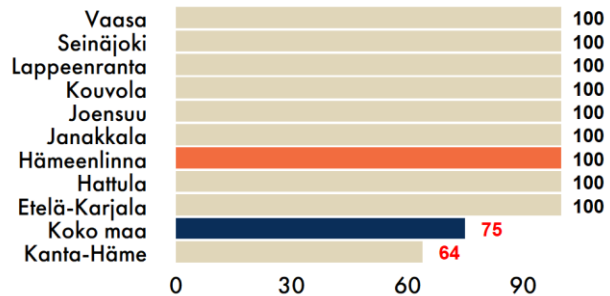
Vertailu 2023

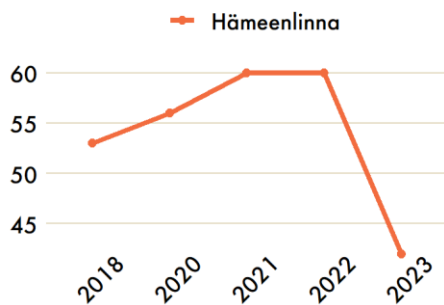
Indikaattori 13:Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 100, Koko maa 75.

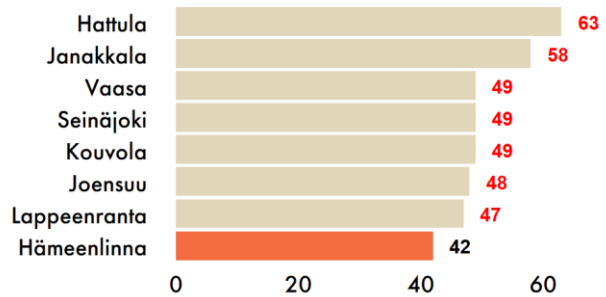
Vertailu 2023

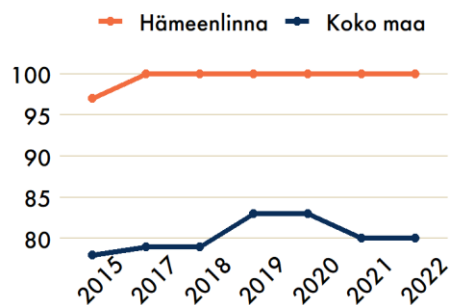
Indikaattori 14:Ylipaino, skaalattu HYTE-indikaattori (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 42, Koko maa tieto puuttuu.

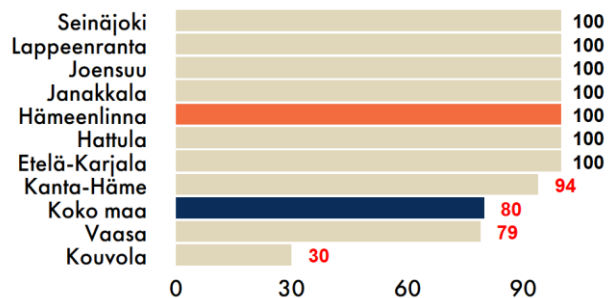
Vertailu 2023

Indikaattori 15:Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä kouluuyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 100, Koko maa 80.

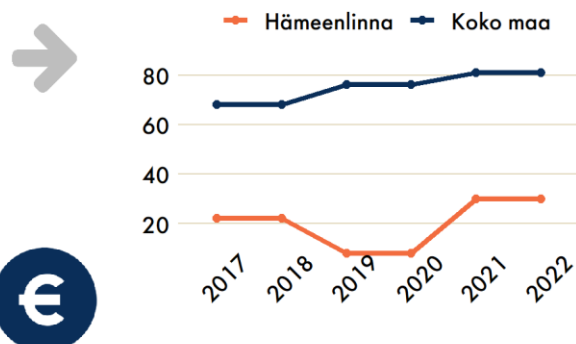

Vertailu 2022

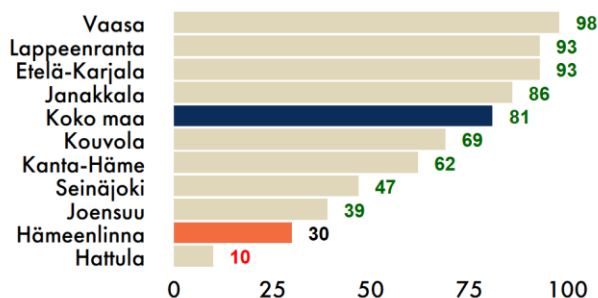

28.2.2024

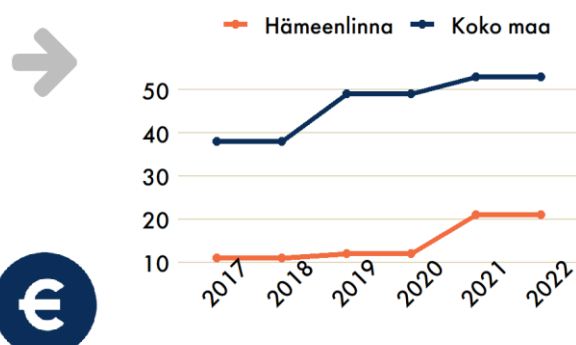
Indikaattori 16:Koulukuraattorin työpanoksen määrä viikossa jaettuna 100 oppilaalla (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 30, Koko maa 81.

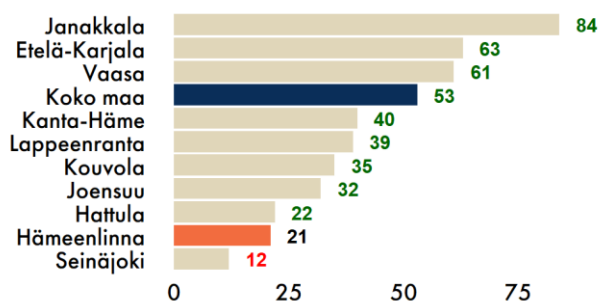
Vertailu 2022

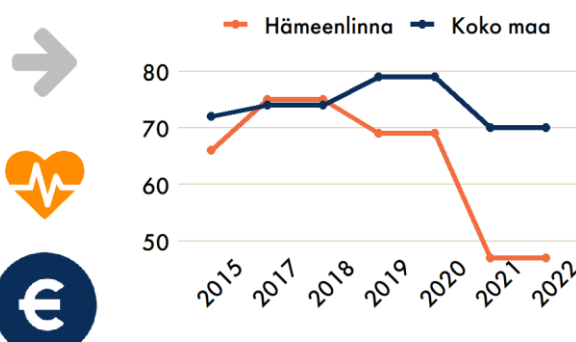
Indikaattori 17:Koulupsykologin työpanoksen määrä viikossa jaettuna 100 oppilaalla (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 21, Koko maa 53.

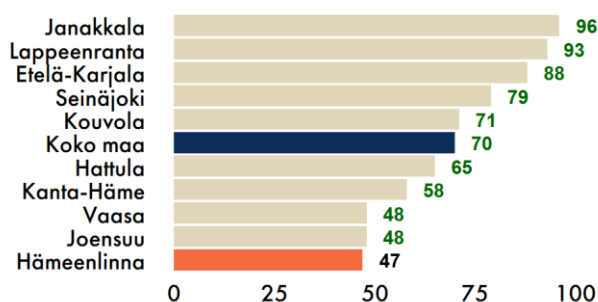
Vertailu 2022

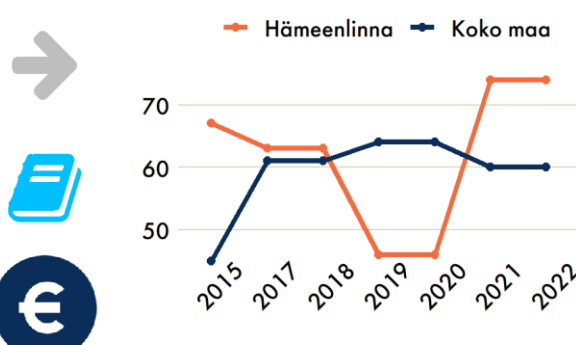
Indikaattori 18:Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 47, Koko maa 70.

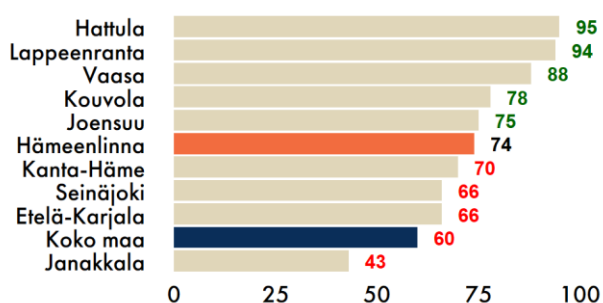
Vertailu 2022

Indikaattori 19:Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 74, Koko maa 60.

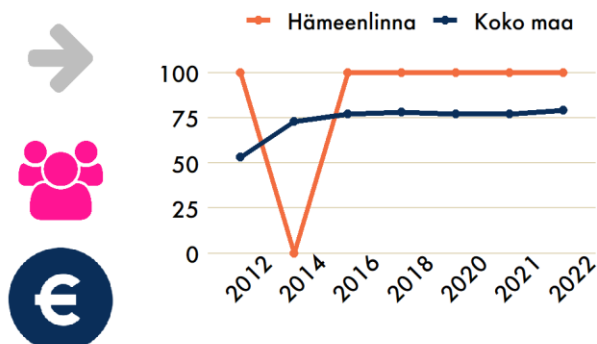

Vertailu 2022

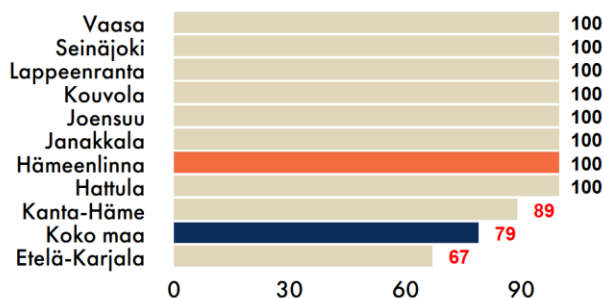

Indikaattori 20:Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella

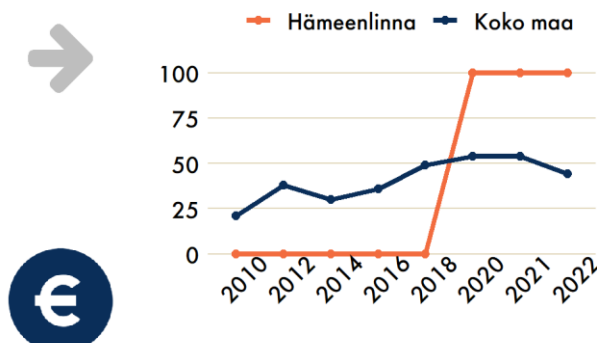
oleville lapsille ja nuorille (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 100, Koko maa 79.

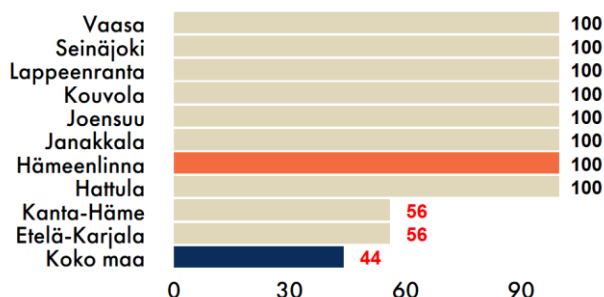
Vertailu 2022

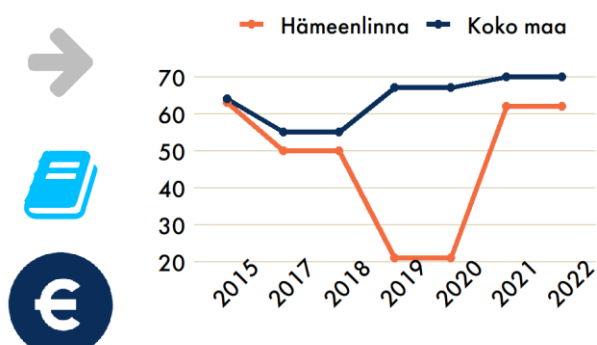
Indikaattori 21: Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 100, Koko maa 44.

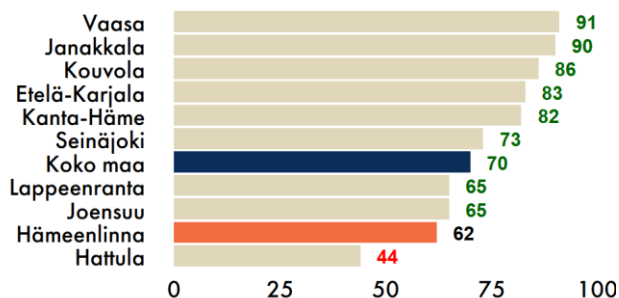
Vertailu 2022

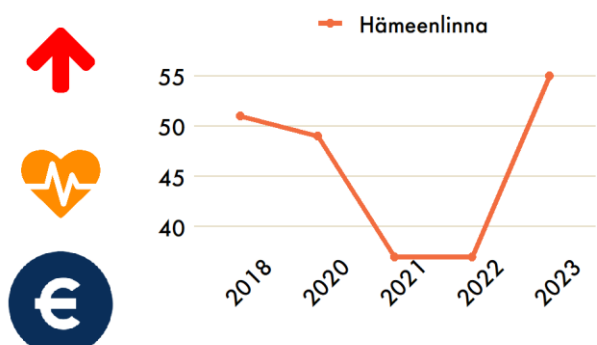
Indikaattori 22: Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 62, Koko maa 70.

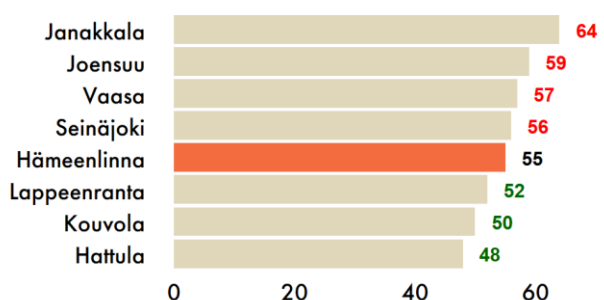
Vertailu 2022

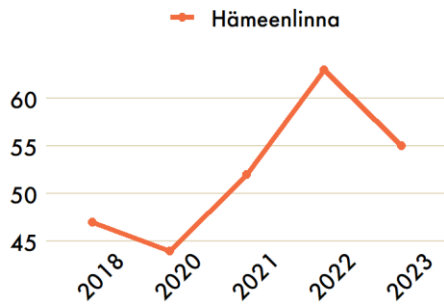
Indikaattori 23: Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-indikaattori (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 55, Koko maa tieto puuttuu.

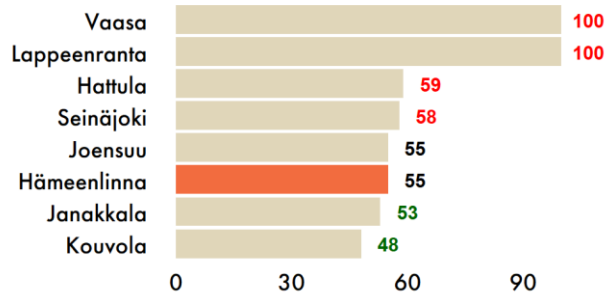
Vertailu 2023

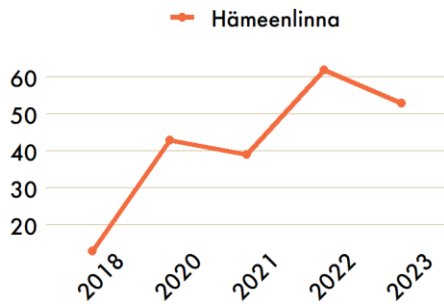
Indikaattori 24:Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 55, Koko maa tieto puuttuu.

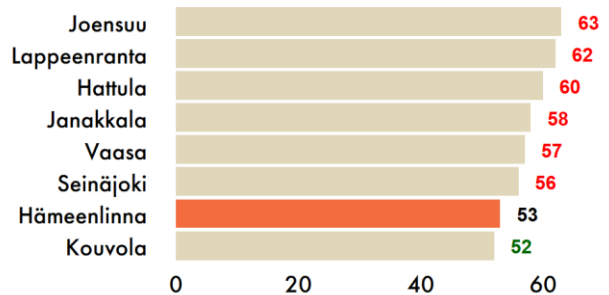
Vertailu 2023

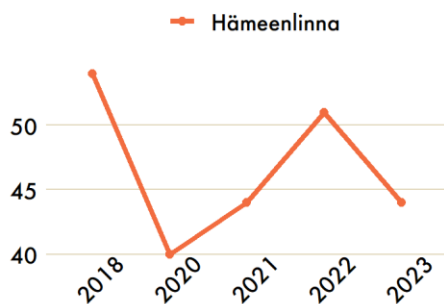
Indikaattori 25:Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 53, Koko maa tieto puuttuu.

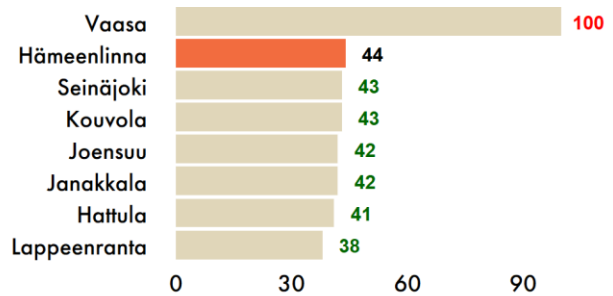
Vertailu 2023

Indikaattori 26:Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 44, Koko maa tieto puuttuu.

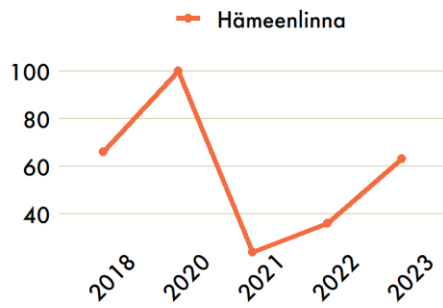

Vertailu 2023

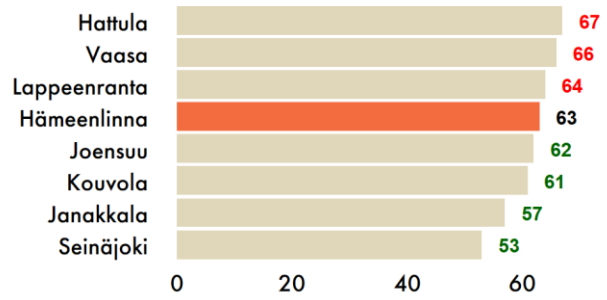

Indikaattori 27:Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna

63, Koko maa tieto puuttuu.

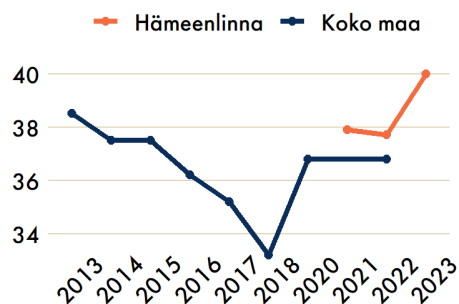

Vertailu 2023

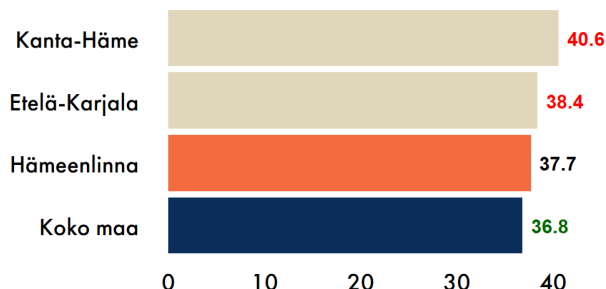

3 Kaikki ikäryhmät

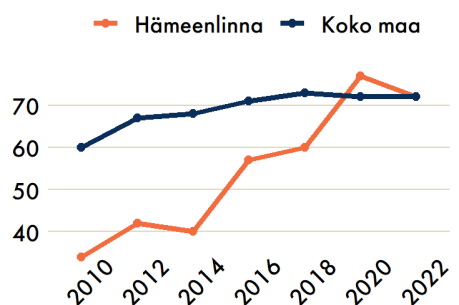
Indikaattori 28: Terveystensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%) (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 37.7, Koko maa 36.8.

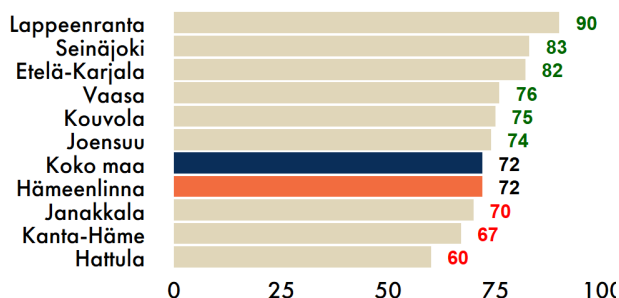
Vertailu 2022

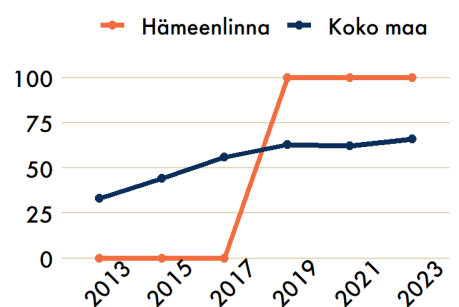
Indikaattori 29: Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 72, Koko maa 72.

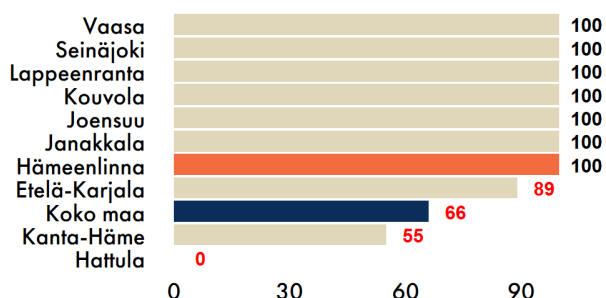
Vertailu 2022

Indikaattori 30: Väestöryhmien välisten terveyserojen raportointi valtuustolle, % tiedot toimittaneista alueen kunnista (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 100, Koko maa 66.

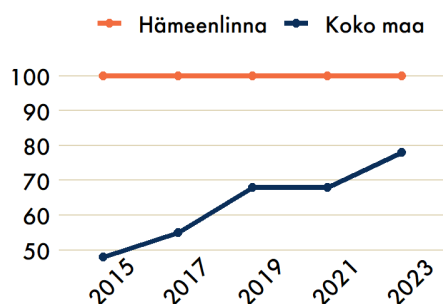

Vertailu 2023

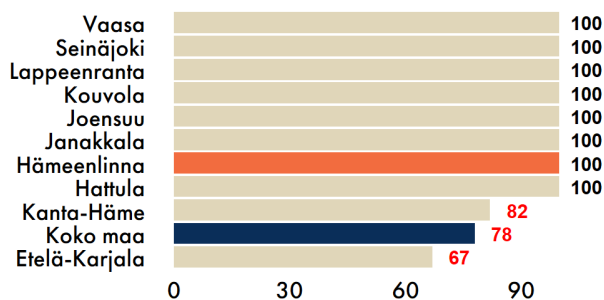

Indikaattori 31: Asukkaiden osallistumiskeinot kuvattu kunnan verkkosivuilla, % tiedot toimittaneista alueen kunnista (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 100, Koko maa 78.

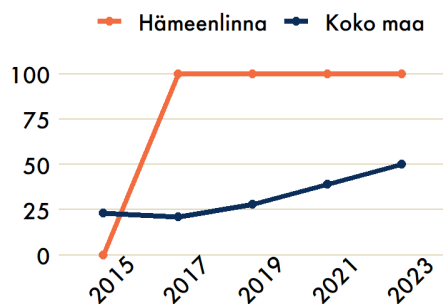
28.2.2024

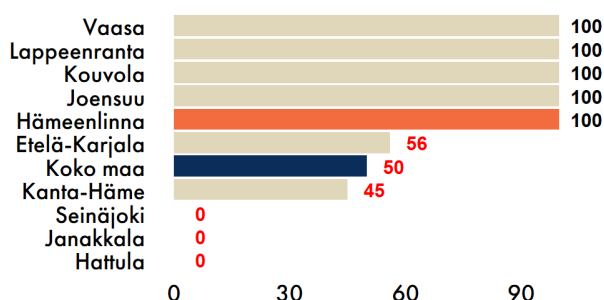
Vertailu 2023

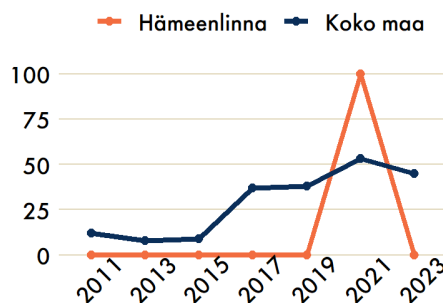
Indikaattori 32:Ennakoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa, % (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 100, Koko maa 50.

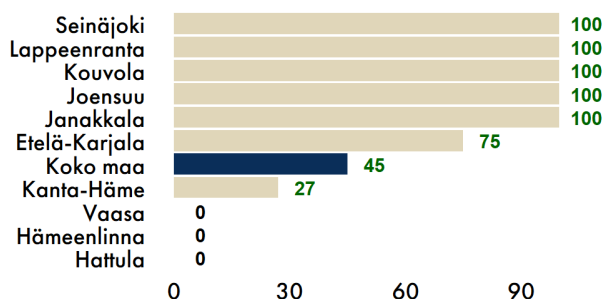
Vertailu 2023

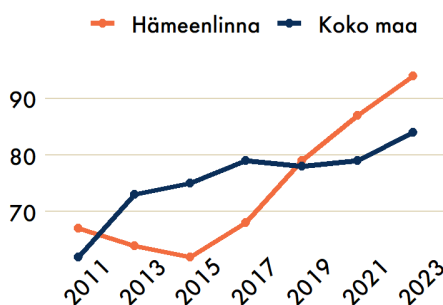
Indikaattori 33:Turvallisuussuunnitelman perusteella on päätetty toimenpiteistä luottamushenkilöjohdossa, % (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 0, Koko maa 45.

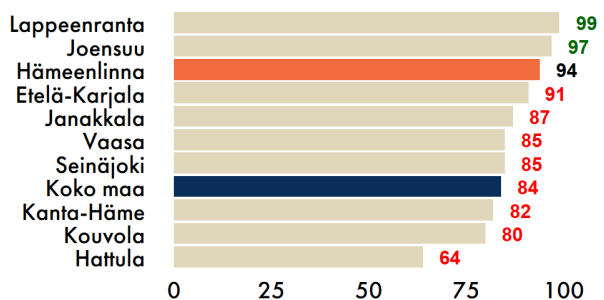
Vertailu 2023

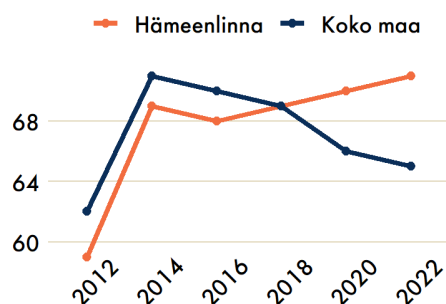
Indikaattori 34:Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuntajohdossa - TEA, pistemäärä (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 94, Koko maa 84.

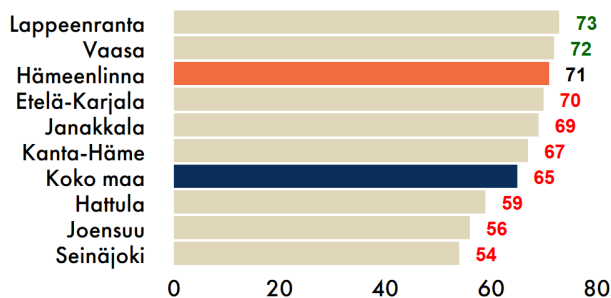
Vertailu 2023

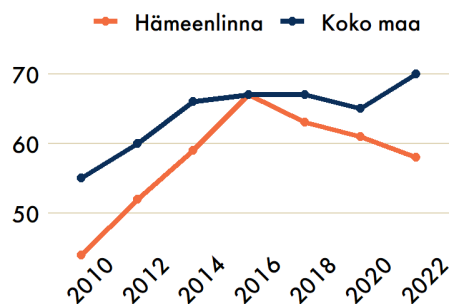
Indikaattori 35:Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen lukioissa - TEA, pistemäärä (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 71, Koko maa 65.

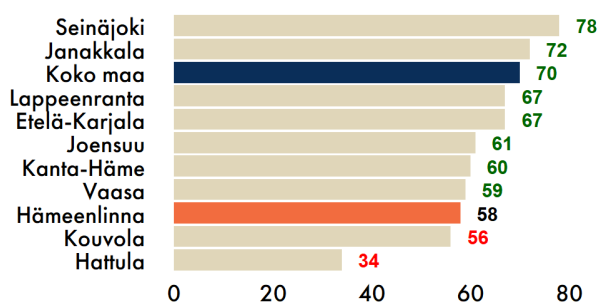
Vertailu 2022

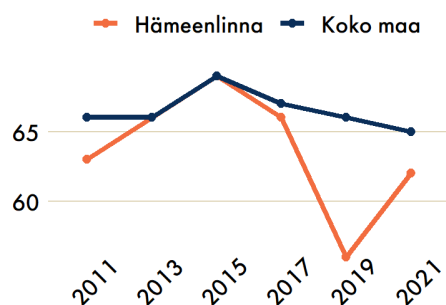
Indikaattori 36: Terveystiedon edistäminen perusterveydenhuollossa - TEA, pistemäärä (Lähde: Terveystiedon ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 58, Koko maa 70.

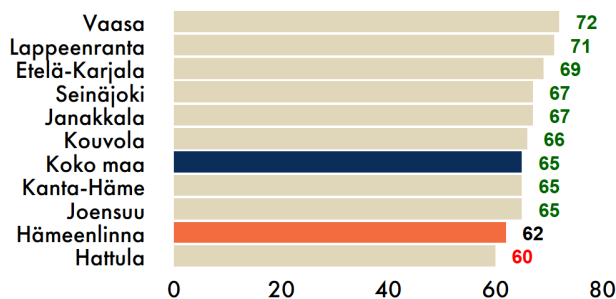
Vertailu 2022

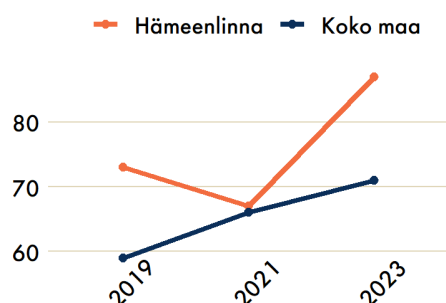
Indikaattori 37: Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä (Lähde: Terveystiedon ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2021 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 62, Koko maa 65.

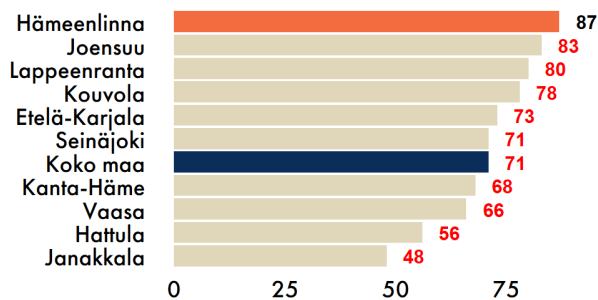
Vertailu 2021

Indikaattori 38: Kulttuurin edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä (Lähde: Terveystiedon ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 87, Koko maa 71.

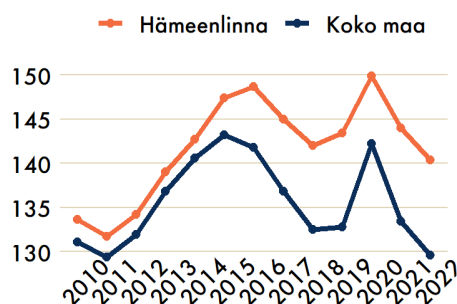

Vertailu 2023

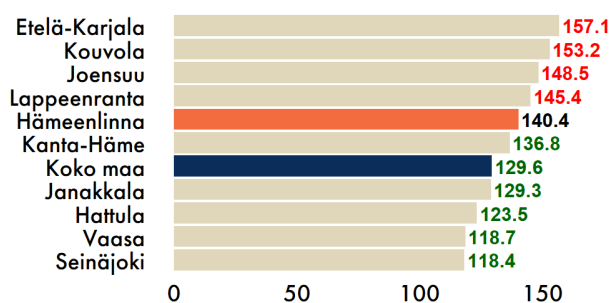

Indikaattori 39: Taloudellinen huoltosuhde (Lähde: Tilastokeskus). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 140.4, Koko maa 129.6.

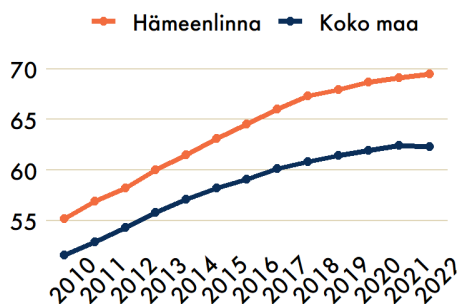
28.2.2024

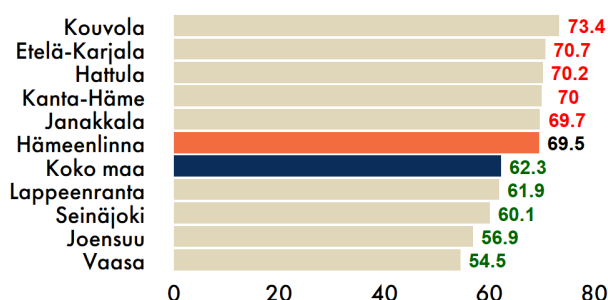
Vertailu 2022

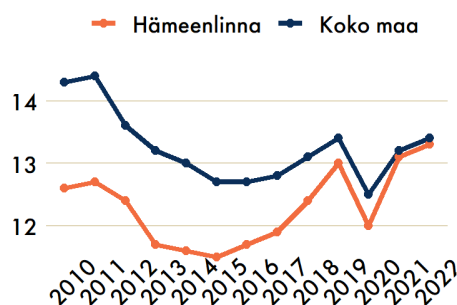
Indikaattori 40:Huoltosuhde, demografinen (Lähde: Tilastokeskus). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 69.5, Koko maa 62.3.

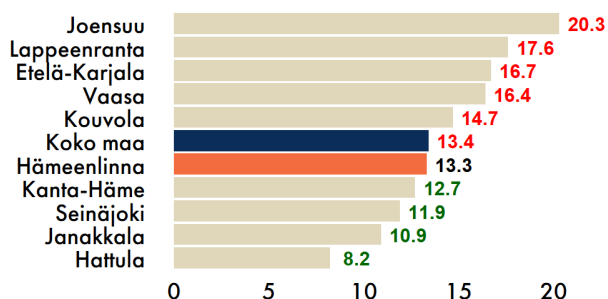
Vertailu 2022

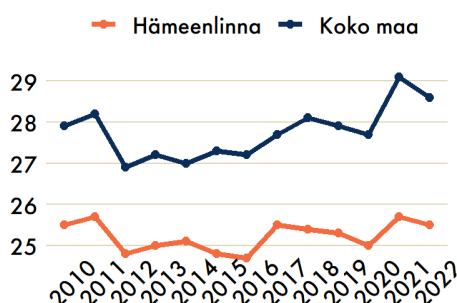
Indikaattori 41:Kunnan yleinen pienituloisuusaste (Lähde: Tilastokeskus). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 13.3, Koko maa 13.4.

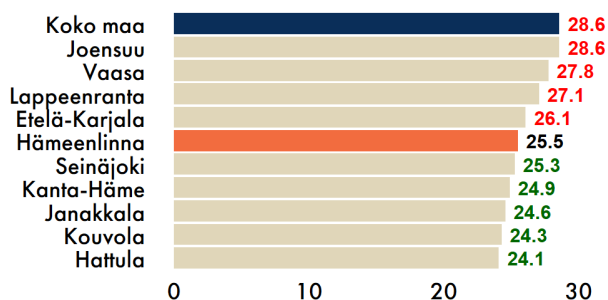
Vertailu 2022

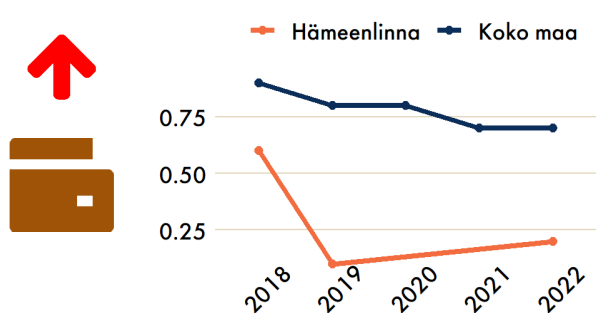
Indikaattori 42:Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot (Lähde: Tilastokeskus). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 25.5, Koko maa 28.6.

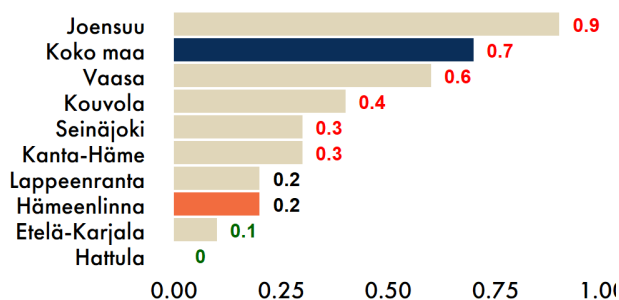
Vertailu 2022

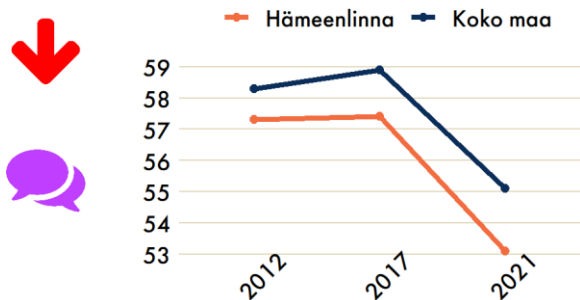
Indikaattori 43:Asunnottomat yksin asuvat / 1 000 asukasta (2018-) (Lähde: Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 0.2, Koko maa 0.7.

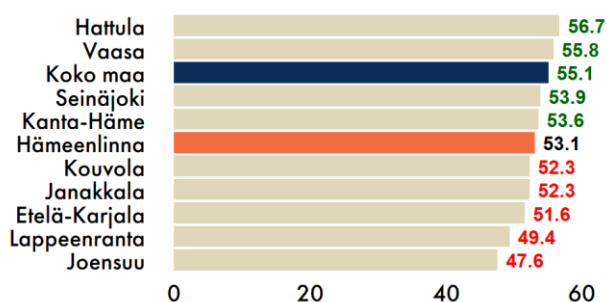
Vertailu 2022

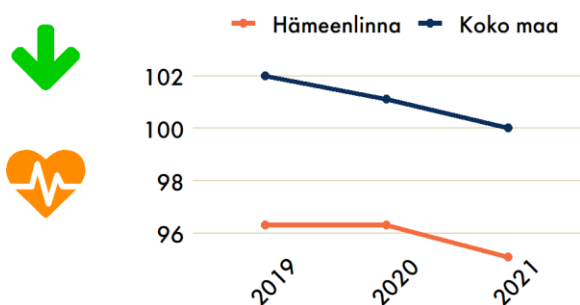
Indikaattori 44: Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, % (Lähde: Tilastokeskus). Vuonna 2021 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 53.1, Koko maa 55.1.

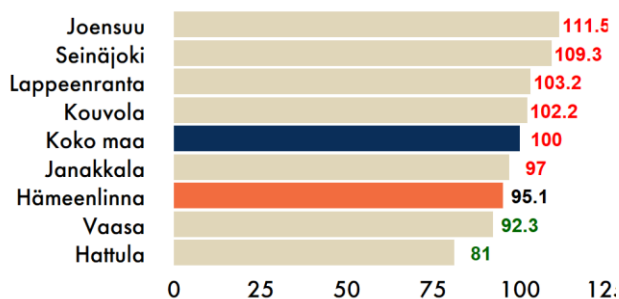
Vertailu 2021

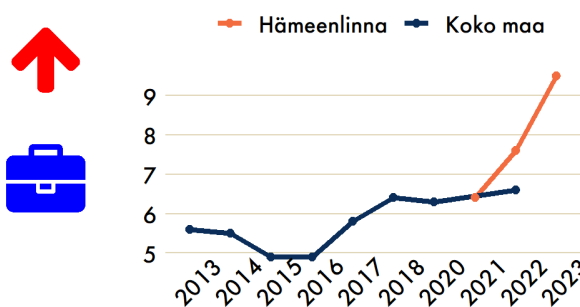
Indikaattori 45: Sairastavuusindeksi, ikävakioitu (Lähde: Kela ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2021 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 95.1, Koko maa 100.

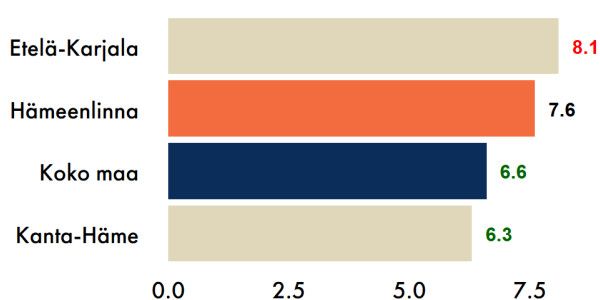
Vertailu 2021

Indikaattori 46: Apua riittämättömästi saavien osuus väestöstä (%), 55 vuotta täyttäneet (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 7.6, Koko maa 6.6.

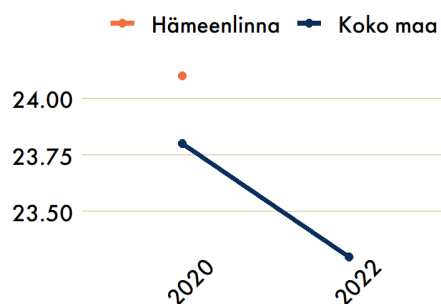

Vertailu 2022

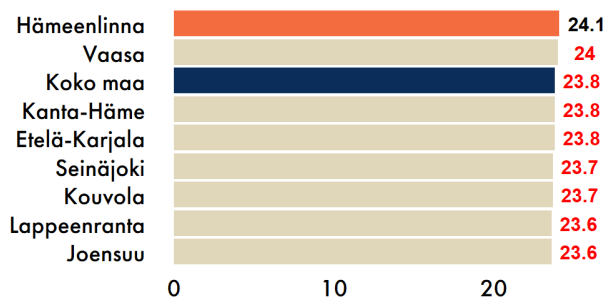

Indikaattori 47: Positiivinen mielenterveys (SWEMWBS) -mittarin pistemäärä asteikolla 7-35p (keskiarvo), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2020 indikaattorin toteumat olivat:

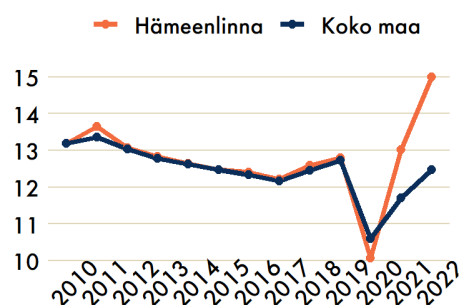
Hämeenlinna 24.1, Koko maa 23.8.

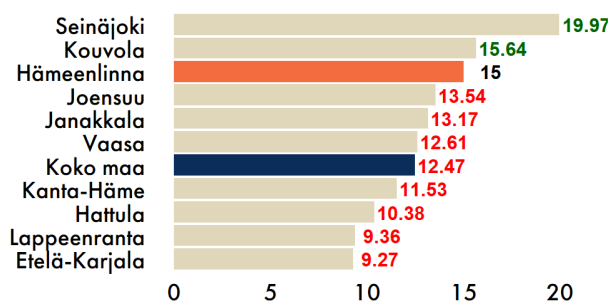
Vertailu 2020

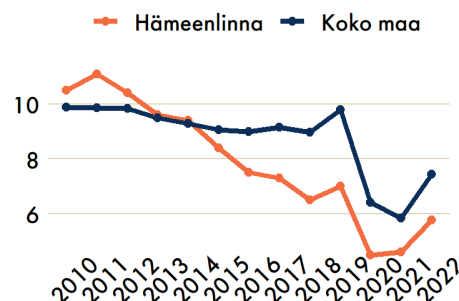
Indikaattori 48: Kirjojen kokonaislainaus per asukas (Lähde: Suomen yleisten kirjastojen tilastot). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 15, Koko maa 12.47.

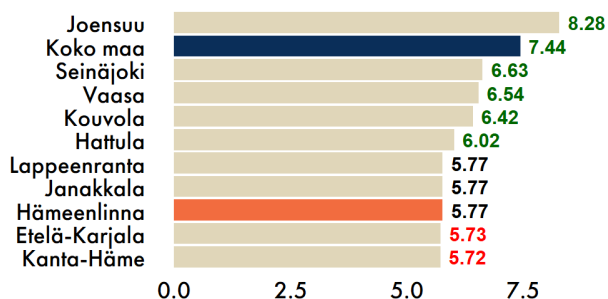
Vertailu 2022

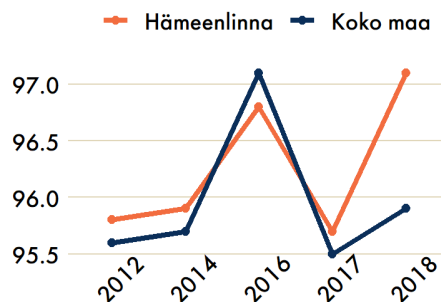
Indikaattori 49: Kirjastokäynnit per asukas (Lähde: Suomen yleisten kirjastojen tilastot). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 5.77, Koko maa 7.44.

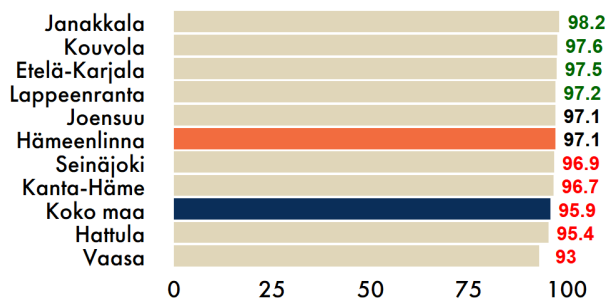
Vertailu 2022

Indikaattori 50: Lähivirkistykseen soveltuvien alueiden saavutettavuus, väestö, enintään 300m, % (Lähde: SYKE Liiteri). Vuonna 2018 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 97.1, Koko maa 95.9.

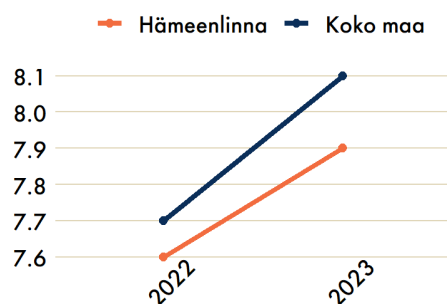

Vertailu 2018

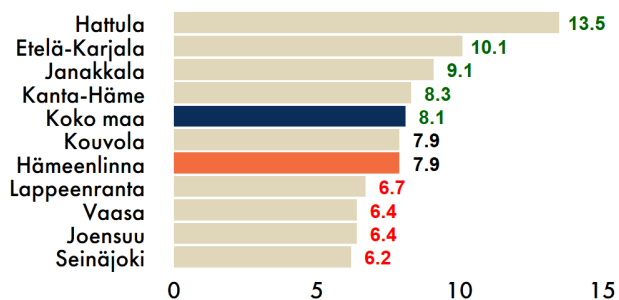

Indikaattori 51: Liikuntapaikkojen lkm per 1000 asukasta (Lähde: Lipas.fi – Suomen liikuntapaikat, ulkoilureitit ja virkistysalueet). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 7.9, Koko maa 8.1.

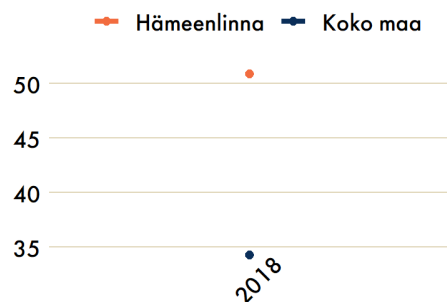
28.2.2024

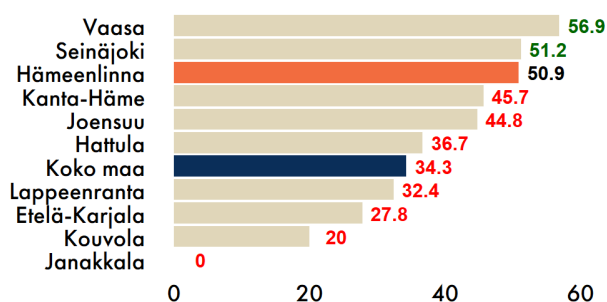
Vertailu 2023

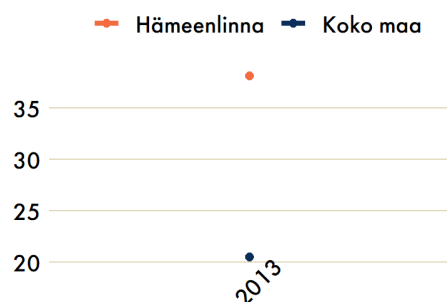
Indikaattori 52: Museo 3km (% asukkaista) (Lähde: Tilastokeskus, Kulttuuritilaston taulukkopalvelu). Vuonna 2018 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 50.9, Koko maa 34.3.

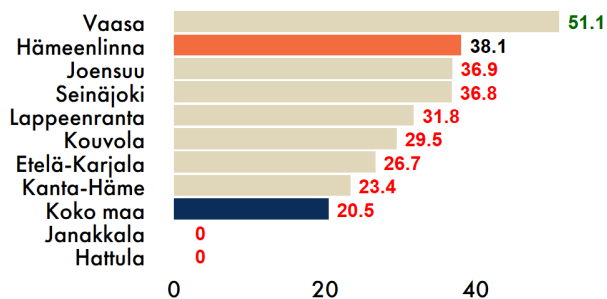
Vertailu 2018

Indikaattori 53: Teatteri 3km (% asukkaista) (Lähde: Tilastokeskus, Kulttuuritilaston taulukkopalvelu). Vuonna 2013 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 38.1, Koko maa 20.5.

Vertailu 2013

	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Kaikki ikäryhmät - indikaattorit				
HYTE-kerroin euroa / asukas	19,40	20,50		
HYTE-kerroin, 0 - 100	68,00	72,00		
HYTE-kerroin, 1 000 euroa	1 318,70	1 384,40		
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	100,00	100,00	77,00	86,00

Kaikki ikäryhmät - indikaattorit	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	100,00	100,00	78,00	82,00
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	100,00	100,00	49,00	57,00
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	100,00	100,00	89,00	95,00
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikikahallinnollinen työryhmä	100,00	100,00	83,00	83,00
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	100,00	100,00	73,00	79,00
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin	100,00	100,00	56,00	52,00
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	86,00	92,00		
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	51,00	52,00		
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elinta-voista ja niissä tapahtuneista muutoksista	100,00	100,00	69,00	75,00
Ylipaino, skaalattu HYTE-indikaattori	60,00	42,00		
Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	100,00	100,00	80,00	80,00
Koulukuraattorin työpanoksen määrä viikossa jaettuna 100 oppilaalla	30,00	30,00	81,00	81,00

Kaikki ikäryhmät - indikaattorit	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Koulupsykologin työpanoksen määrä viikossa jaettuna 100 oppilaalla	21,00	21,00	53,00	53,00
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	47,00	47,00	70,00	70,00
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	74,00	74,00	60,00	60,00
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	100,00	100,00	77,00	79,00
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	100,00	100,00	54,00	44,00
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	62,00	62,00	70,00	70,00
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-indikaattori	37,00	55,00		
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori	63,00	55,00		
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori	62,00	53,00		
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori	51,00	44,00		
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori	36,00	63,00		
Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi keuvien osuus (%)	37,70	40,00	36,80	36,80
Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä	77,00	72,00	72,00	72,00

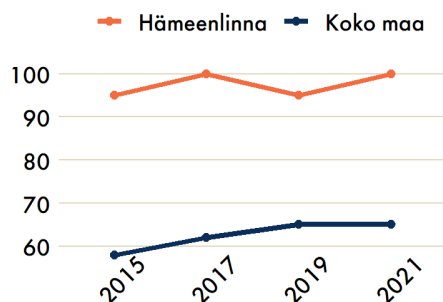
Kaikki ikäryhmät - indikaattorit	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Väestöryhmien välisten terveyserojen raportointi valtuustolle, % tiedot toimittaneista alueen kunnista	100,00	100,00	62,00	66,00
Asukkaiden osallistumiskeinot kuvattu kunnan verkko-sivuilla, % tiedot toimittaneista alueen kunnista	100,00	100,00	68,00	78,00
Ennakoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa, %	100,00	100,00	39,00	50,00
Turvallisuussuunnitelman perusteella on päätetty toimenpiteistä luottamushenkilöjohdossa, %	100,00	0,00	53,00	45,00
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuntajohdossa - TEA, pistemäärä	87,00	94,00	79,00	84,00
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen lukioissa - TEA, pistemäärä	70,00	71,00	66,00	65,00
Terveydenedistämisasiivisuus perusterveydenhuollossa - TEA, pistemäärä	61,00	58,00	65,00	70,00
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä	56,00	62,00	66,00	65,00
Kulttuurin edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä	67,00	87,00	66,00	71,00
Taloudellinen huoltosuhde	144,00	140,40	133,40	129,60
Huoltosuhde, demografinen	69,10	69,50	62,40	62,30
Kunnan yleinen pienituloisuusaste	13,10	13,30	13,20	13,40
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot	25,70	25,50	29,10	28,60
Asunnottomat yksin asuvat / 1 000 asukasta (2018-)	0,10	0,20	0,70	0,70
Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %	57,40	53,10	58,90	55,10
Sairastavuusindeksi, ikävakioitu	96,30	95,10	101,10	100,00
Apua riittämättömästi saavien osuus väestöstä (%), 55 vuotta täyttäneet	7,60	9,50	6,30	6,60

Kaikki ikäryhmät - indikaattorit	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Positiivinen mielenterveys (SWEMWBS) -mittarin pistemäärä asteikolla 7-35p (keskiarvo), 20 - 64-vuotiaat		24,10	23,80	23,30
Kirjojen kokonaislainaus per asukas	13,02	15,00	11,70	12,47
Kirjastokäynnit per asukas	4,60	5,77	5,85	7,44
Lähivirkistykseen soveltuvien alueiden saavutettavuus, väestö, enintään 300m, %	95,70	97,10	95,50	95,90
Liikuntapaikkojen lkm per 1000 asukasta	7,60	7,90	7,70	8,10
Museo 3km (% asukkaista)		50,90		34,30
Teatteri 3km (% asukkaista)		38,10		20,50

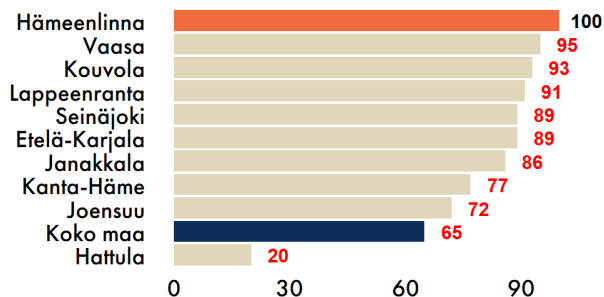
3.1

4 Lapset ja nuoret

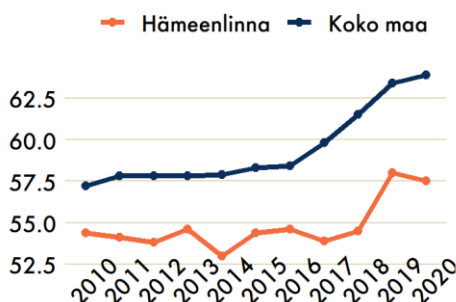
Indikaattori 54:Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa, % kouluista (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2021 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 100, Koko maa 65.

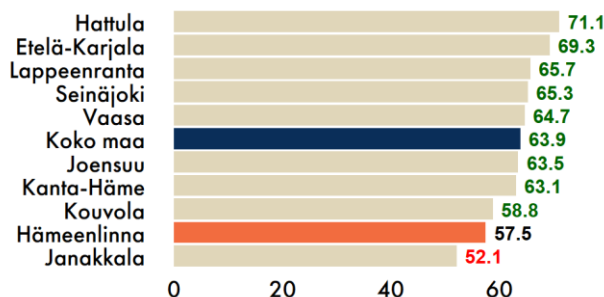
Vertailu 2021

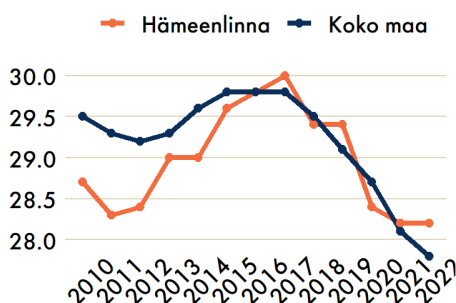
Indikaattori 55:Kaikki kunnan kustantamaan varhaiskasvatukseen osallistuneet 31.12., % 1 - 6-vuotiaista (-2020) (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2020 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 57.5, Koko maa 63.9.

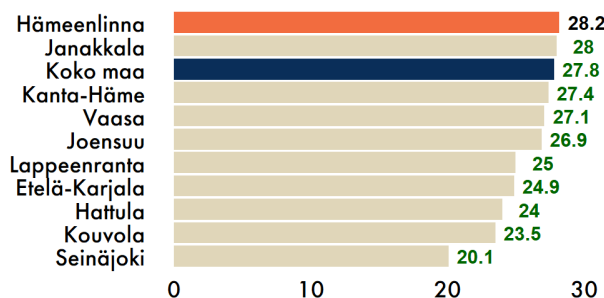
Vertailu 2020

Indikaattori 56:Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista (Lähde: Tilastokeskus). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 28.2, Koko maa 27.8.

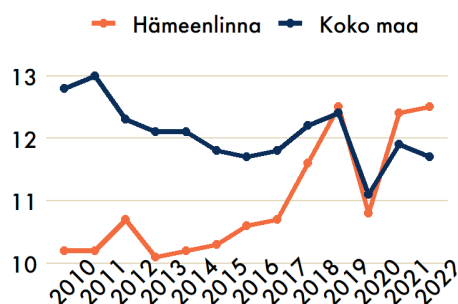

Vertailu 2022

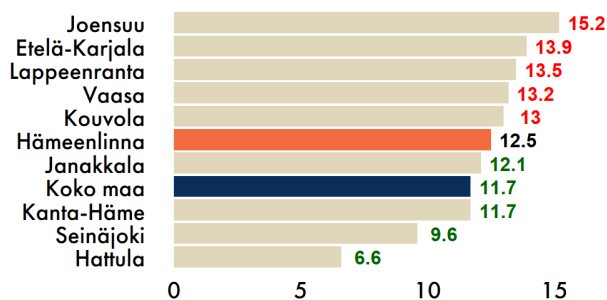

Indikaattori 57:Lasten pienituloisuusaste (Lähde: Tilastokeskus). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 12.5, Koko maa 11.7.

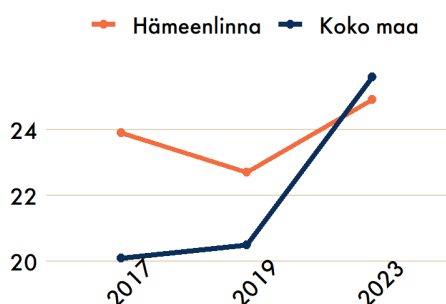
28.2.2024

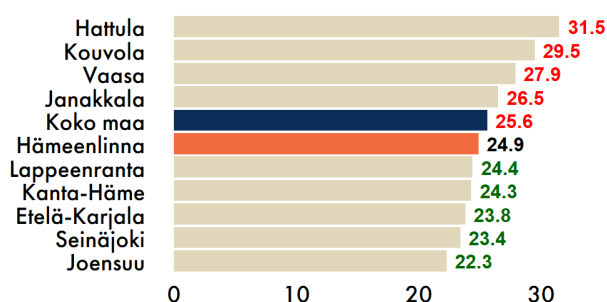
Vertailu 2022

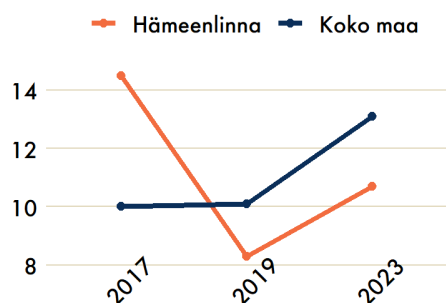
Indikaattori 58:Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 24.9, Koko maa 25.6.

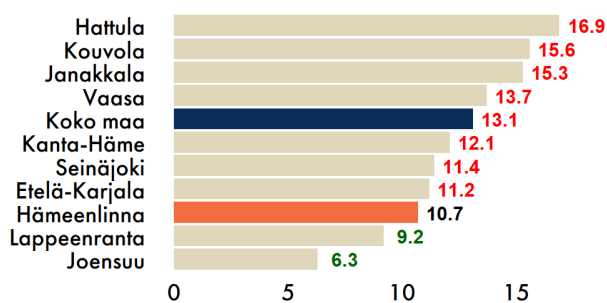
Vertailu 2023

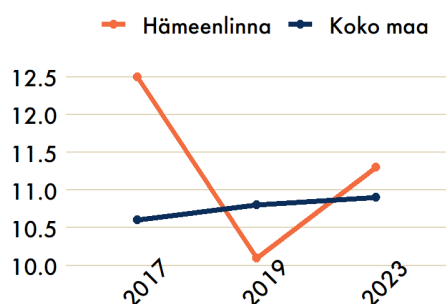
Indikaattori 59:Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 10.7, Koko maa 13.1.

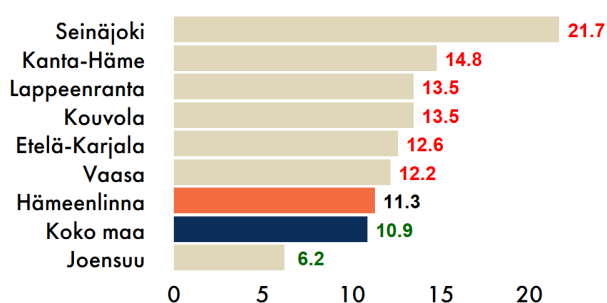
Vertailu 2023

Indikaattori 60:Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 11.3, Koko maa 10.9.

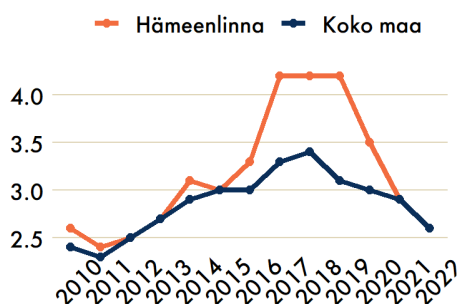

Vertailu 2023

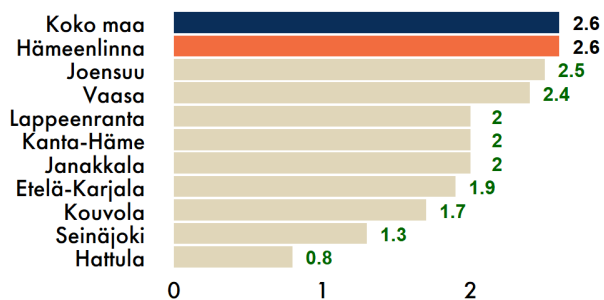

Indikaattori 61:Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä (Lähde: Terveiden

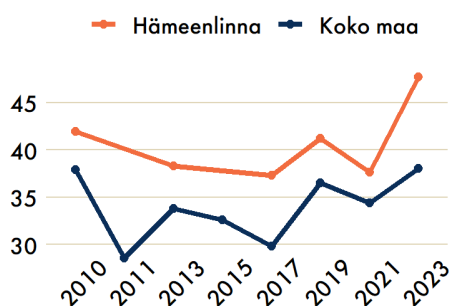
ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 2.6, Koko maa 2.6.

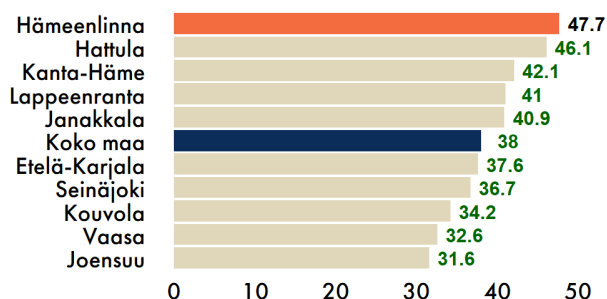
Vertailu 2022

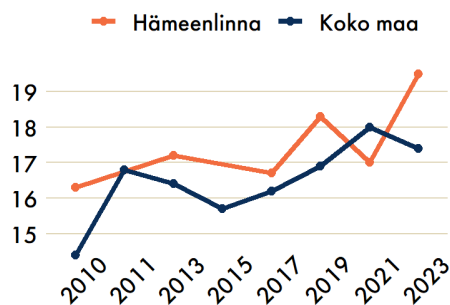
Indikaattori 62: Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 47.7, Koko maa 38.

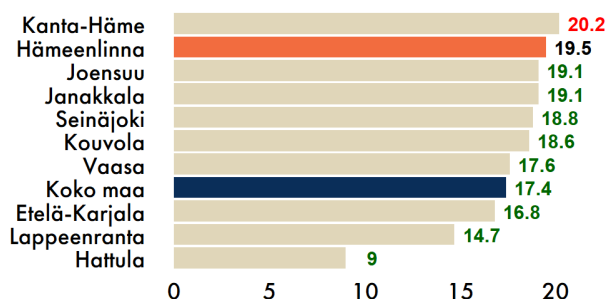
Vertailu 2023

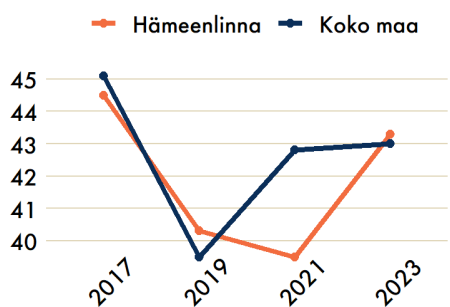
Indikaattori 63: Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 19.5, Koko maa 17.4.

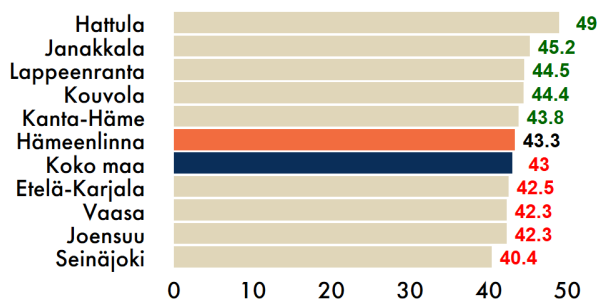
Vertailu 2023

Indikaattori 64: Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 43.3, Koko maa 43.

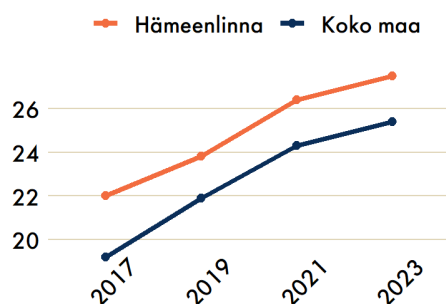

Vertailu 2023

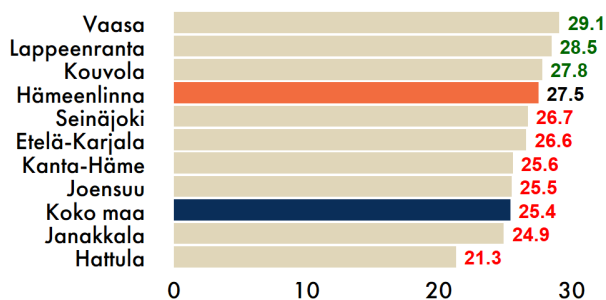

Indikaattori 65: Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 27.5, Koko maa 25.4.

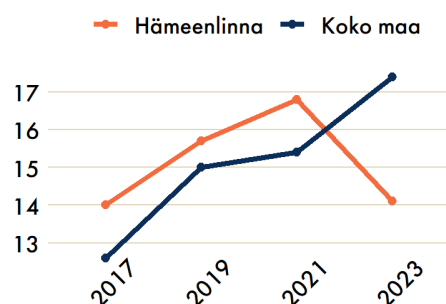
28.2.2024

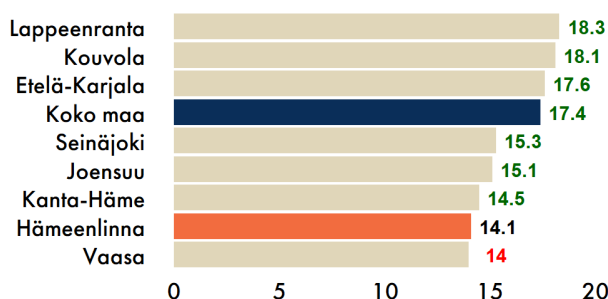
Vertailu 2023

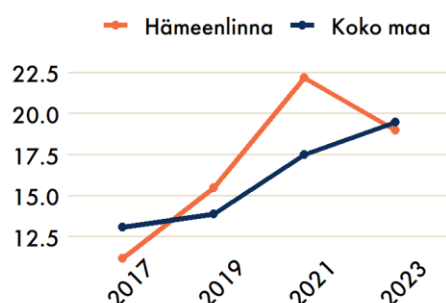
Indikaattori 66: Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 14.1, Koko maa 17.4.

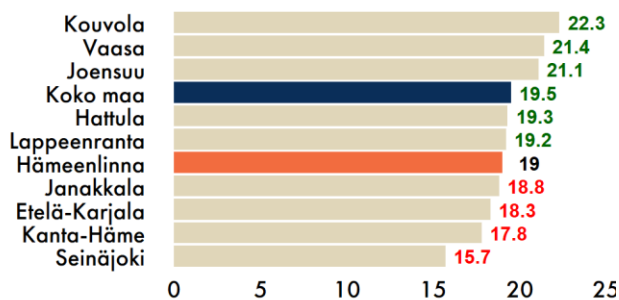
Vertailu 2023

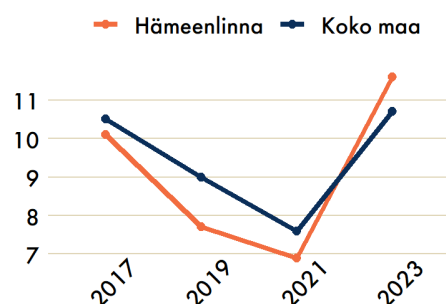
Indikaattori 67: Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 19, Koko maa 19.5.

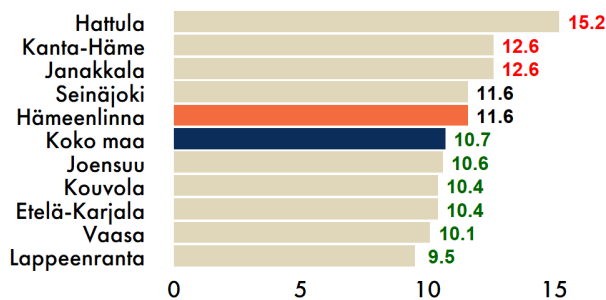
Vertailu 2023

Indikaattori 68: Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 11.6, Koko maa 10.7.

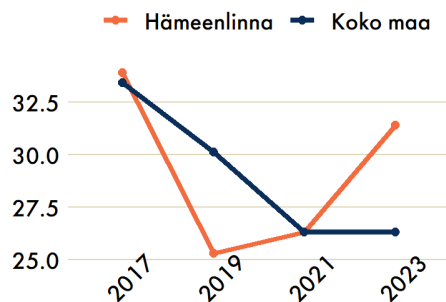

Vertailu 2023

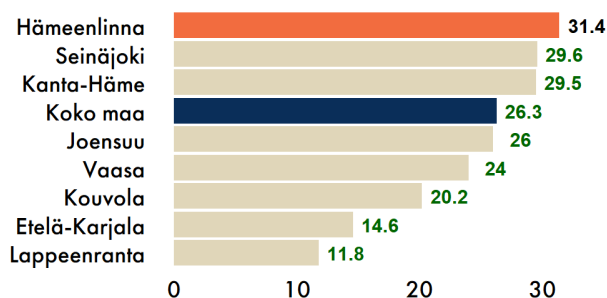

Indikaattori 69: Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja

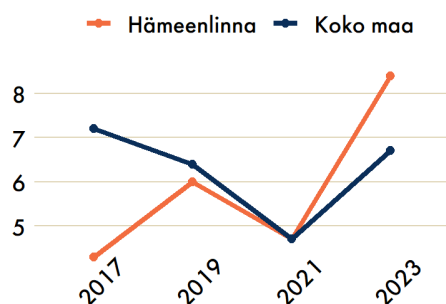
2. vuoden opiskelijoista (2017-) (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 31.4, Koko maa 26.3.

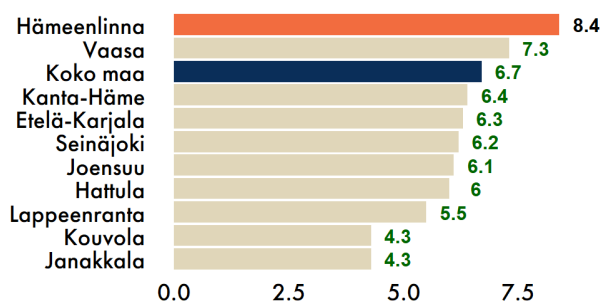
Vertailu 2023

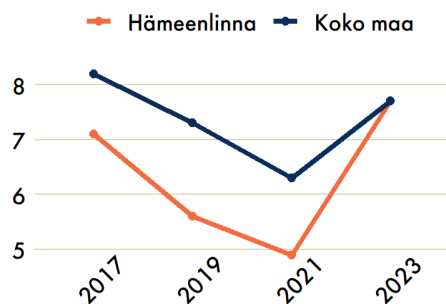
Indikaattori 70:Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 8.4, Koko maa 6.7.

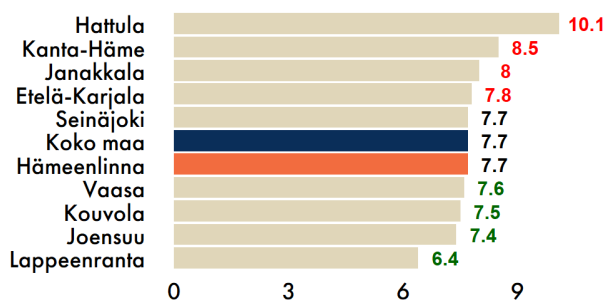
Vertailu 2023

Indikaattori 71:Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilasta (2017-) (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 7.7, Koko maa 7.7.

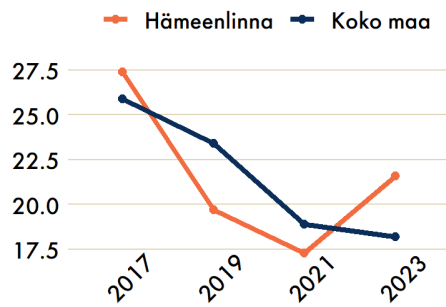

Vertailu 2023

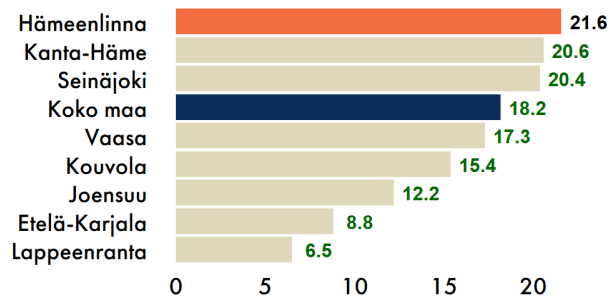

Indikaattori 72:Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 21.6, Koko maa 18.2.

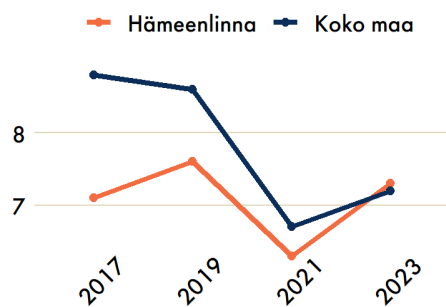
28.2.2024

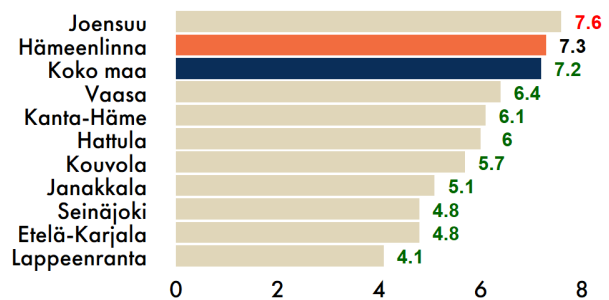
Vertailu 2023

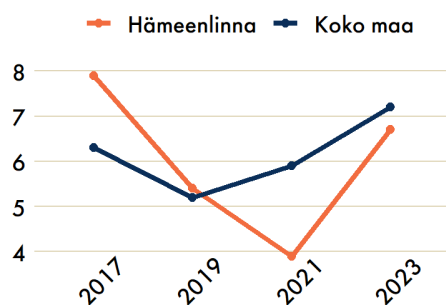
Indikaattori 73: Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiiniuotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 7.3, Koko maa 7.2.

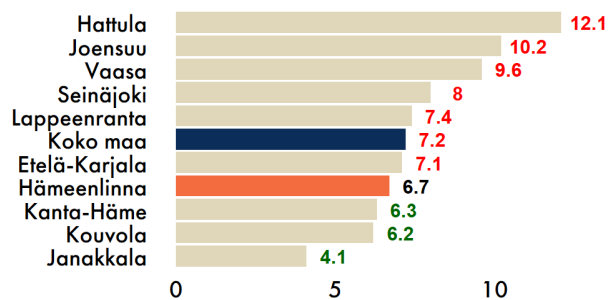
Vertailu 2023

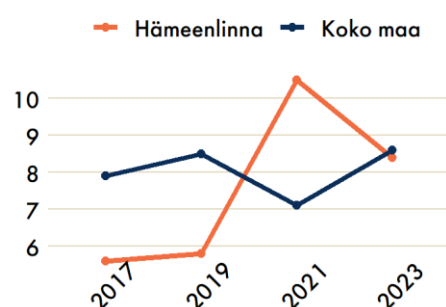
Indikaattori 74: Alaikäisten alkoholin ostot vähittäismyyntistä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 6.7, Koko maa 7.2.

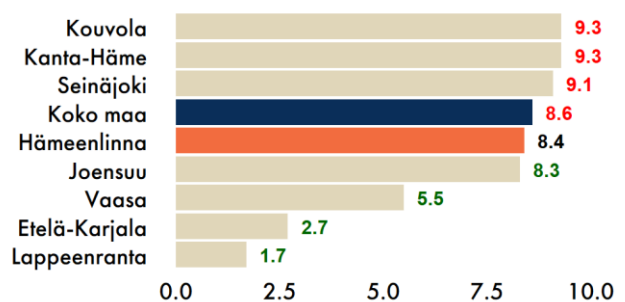
Vertailu 2023

Indikaattori 75: Alaikäisten alkoholin ostot vähittäismyyntistä, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 8.4, Koko maa 8.6.

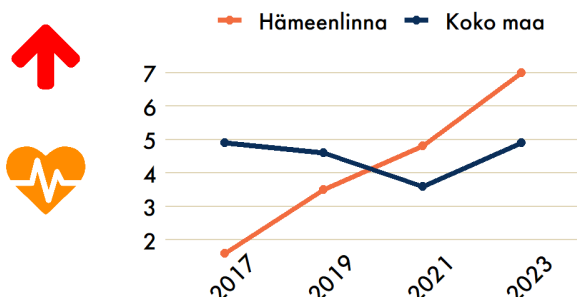

Vertailu 2023

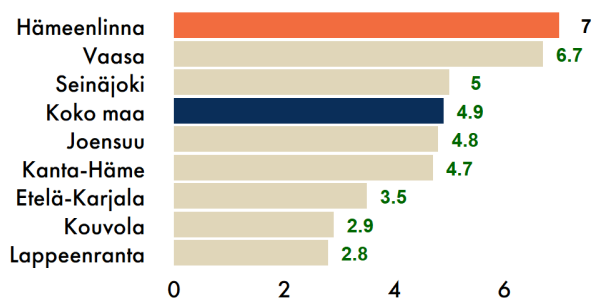

Indikaattori 76: Alaikäisten alkoholin ostot vähittäismyyntistä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

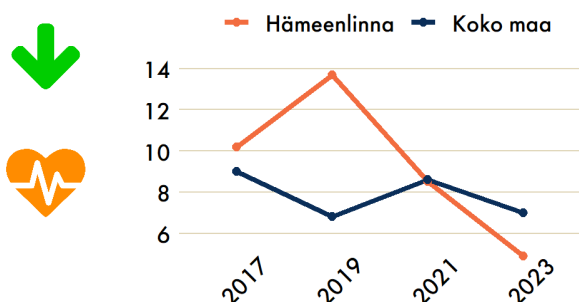
(Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 7, Koko maa 4.9.

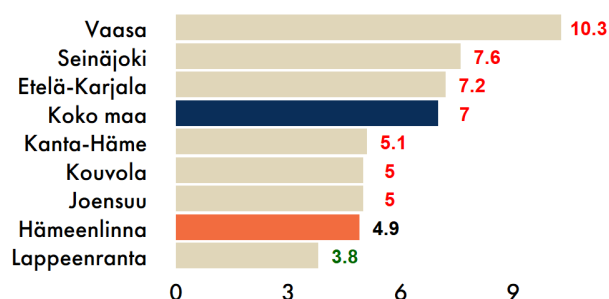
Vertailu 2023

Indikaattori 77:Alaikäisten savukeostot vähittäismyynnistä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 4.9, Koko maa

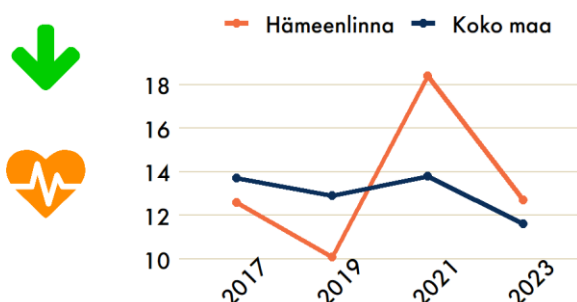

Vertailu 2023

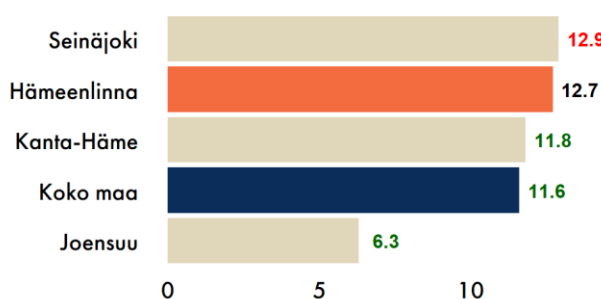

7.

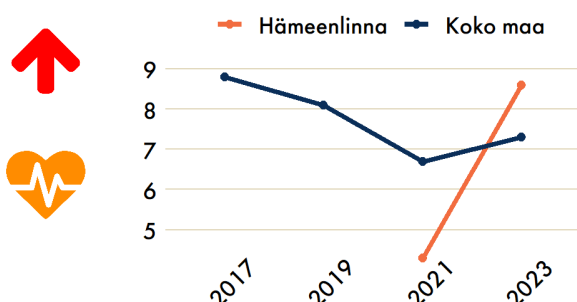
Indikaattori 78:Alaikäisten savukeostot vähittäismyynnistä, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 12.7, Koko maa 11.6.

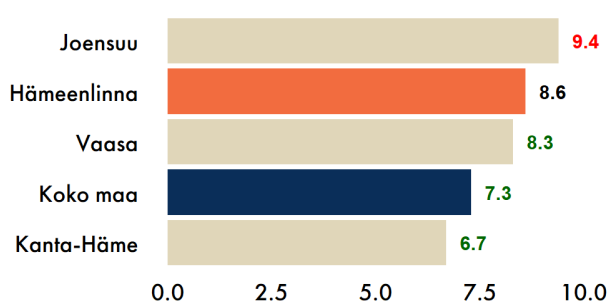
Vertailu 2023

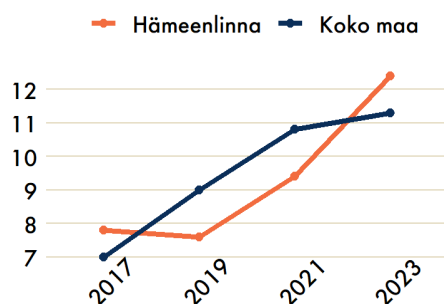
Indikaattori 79:Alaikäisten savukeostot vähittäismyynnistä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 8.6, Koko maa 7.3.

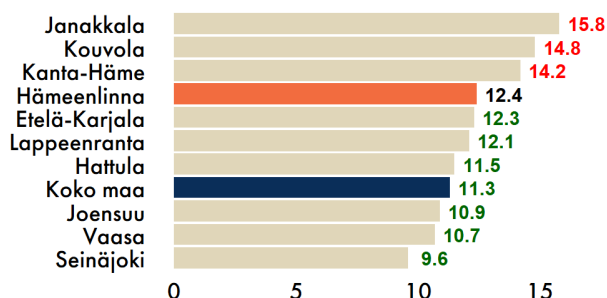
Vertailu 2023

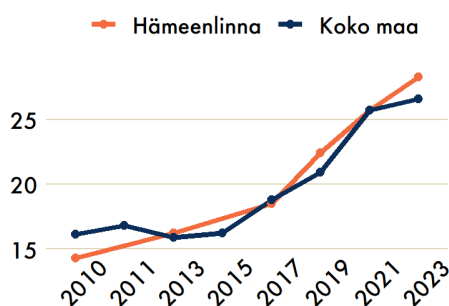
Indikaattori 80:Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 12.4, Koko maa 11.3.

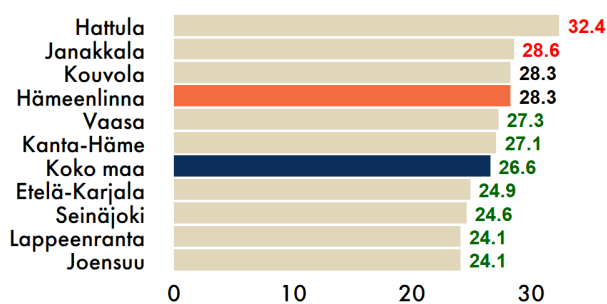
Vertailu 2023

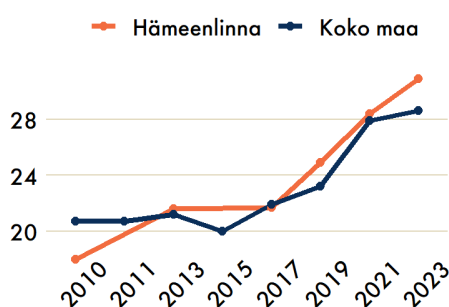
Indikaattori 81:Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 28.3, Koko maa 26.6.

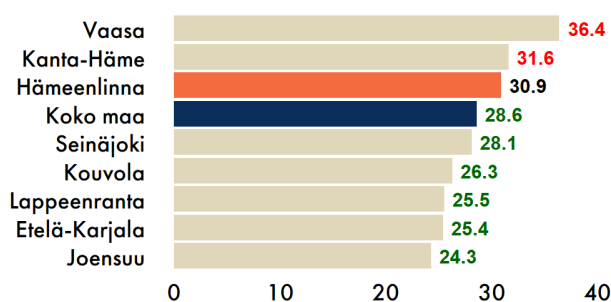
Vertailu 2023

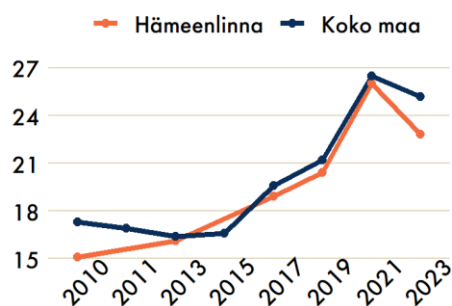
Indikaattori 82:Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 30.9, Koko maa 28.6.

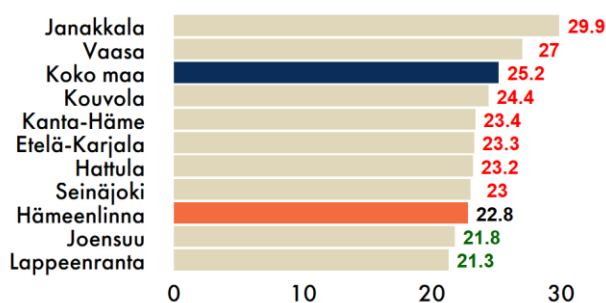
Vertailu 2023

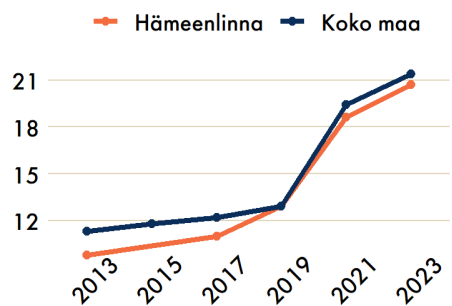
Indikaattori 83:Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 22.8, Koko maa 25.2.

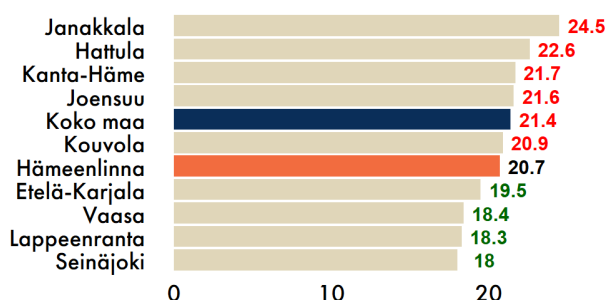
Vertailu 2023

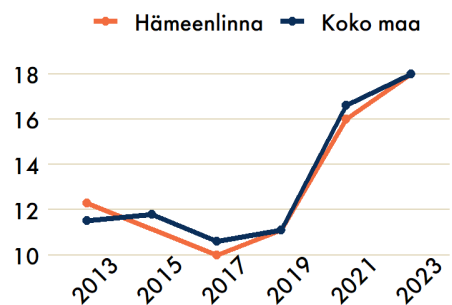
Indikaattori 84:Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 20.7, Koko maa 21.4.

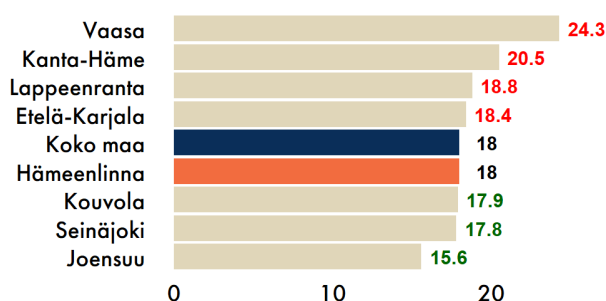
Vertailu 2023

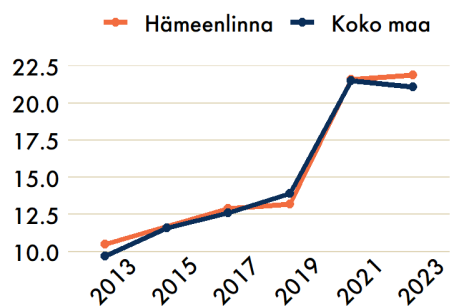
Indikaattori 85:Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 18, Koko maa 18.

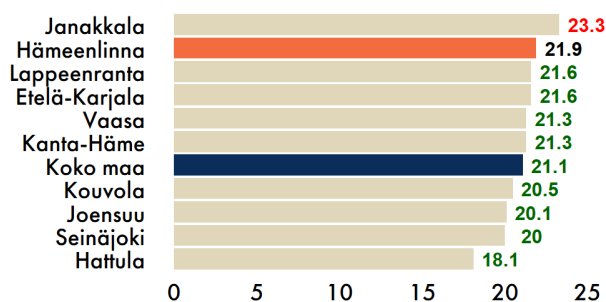
Vertailu 2023

Indikaattori 86:Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 21.9, Koko maa 21.1.

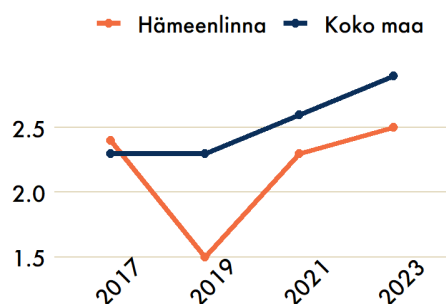

Vertailu 2023

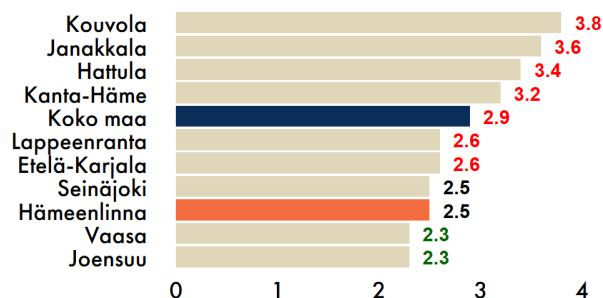

Indikaattori 87:Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 2.5, Koko maa

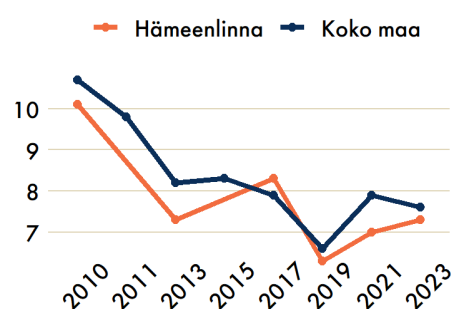
2.9.

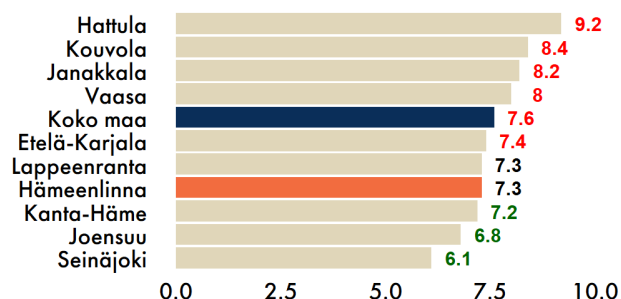
Vertailu 2023

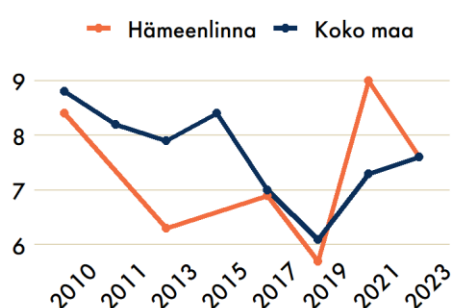
Indikaattori 88:Keskusteluvaikkeitä vanhempien kanssa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 7.3, Koko maa 7.6.

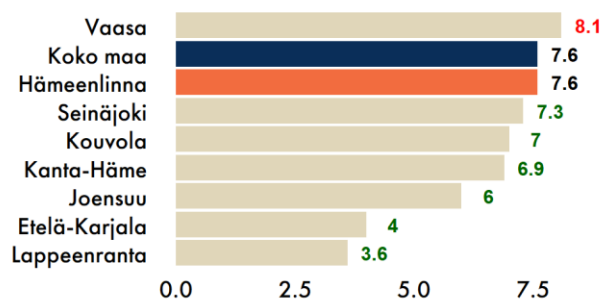
Vertailu 2023

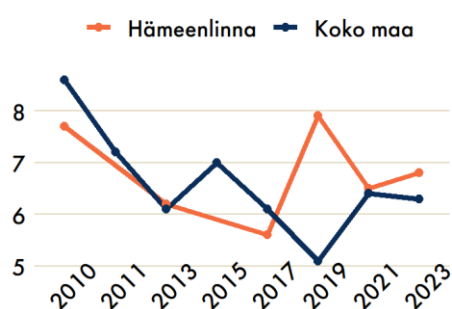
Indikaattori 89:Keskusteluvaikkeitä vanhempien kanssa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 7.6, Koko maa 7.6.

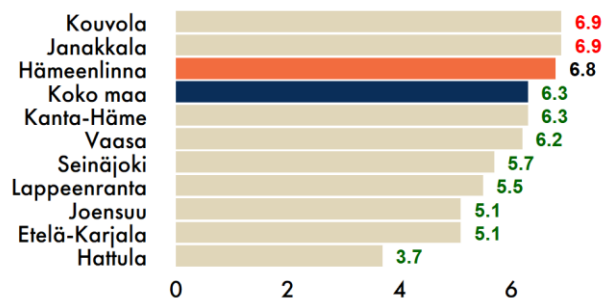
Vertailu 2023

Indikaattori 90:Keskusteluvaikkeitä vanhempien kanssa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 6.8, Koko maa 6.3.

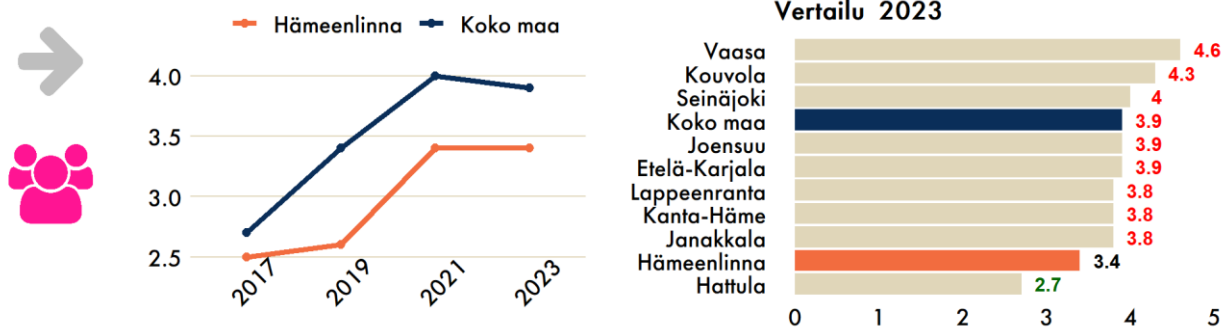

Vertailu 2023

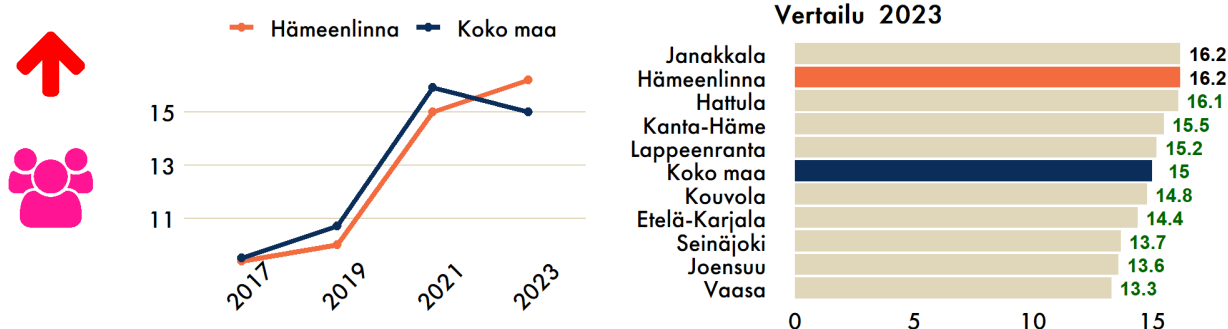

Indikaattori 91:Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) (Lähde: Terveiden ja

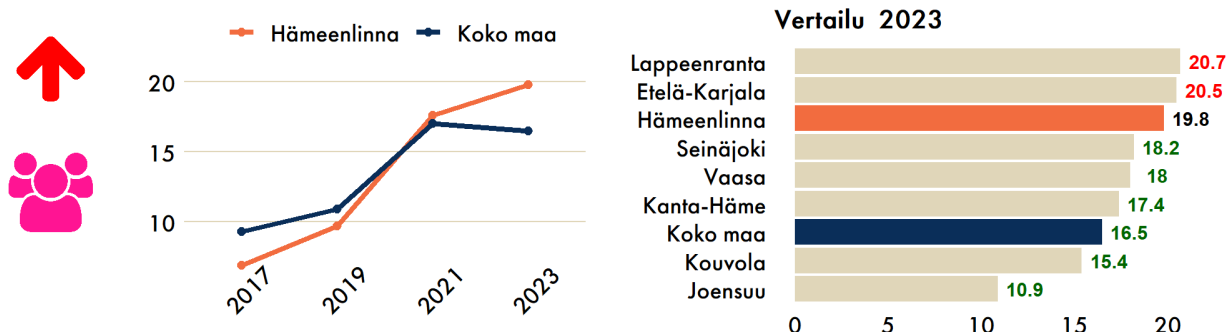
hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 3.4, Koko maa 3.9.

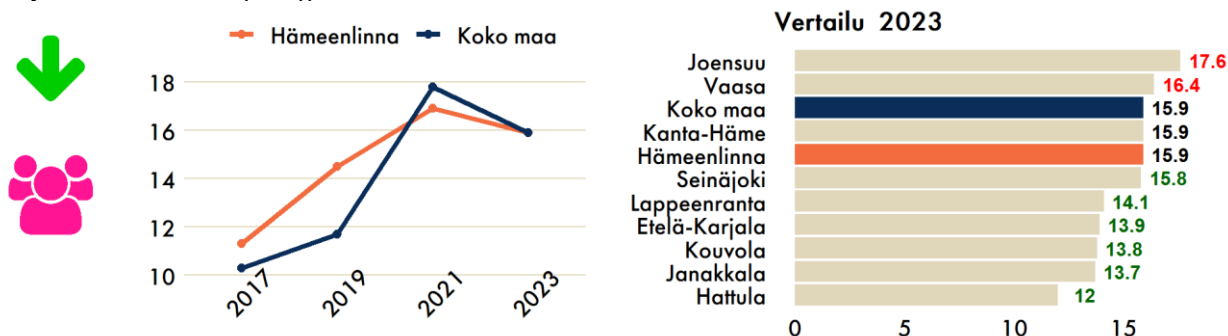
Indikaattori 92:Tuntee itsensä yksinäiseksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 16.2, Koko maa 15.

Indikaattori 93:Tuntee itsensä yksinäiseksi, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 19.8, Koko maa 16.5.

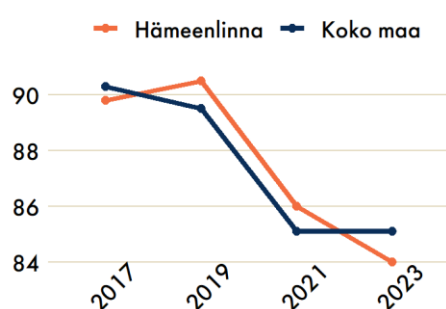

Indikaattori 94:Tuntee itsensä yksinäiseksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 15.9, Koko maa 15.9.

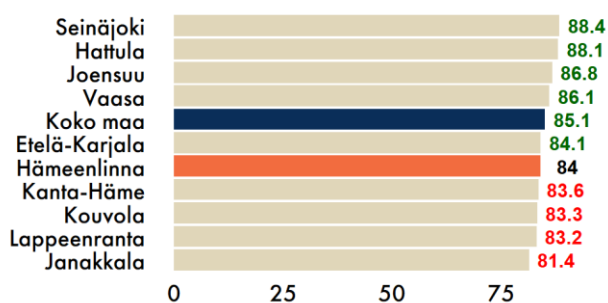

Indikaattori 95:Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 84, Koko maa 85.1.

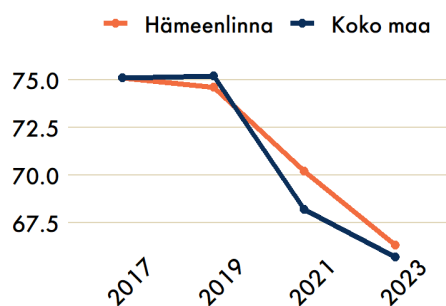
28.2.2024

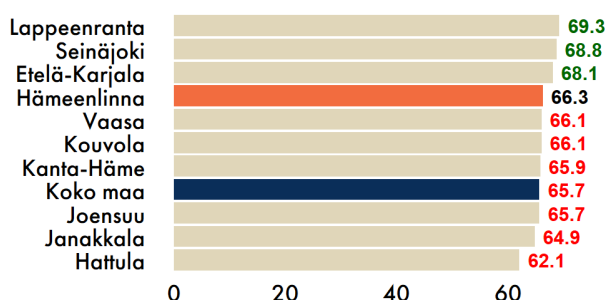
Vertailu 2023

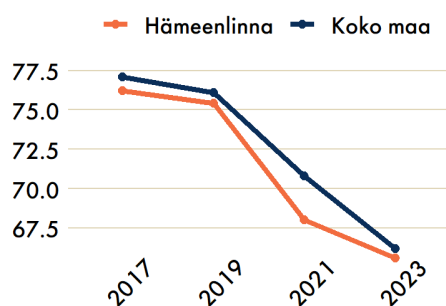
Indikaattori 96: Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) (Lähde: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 66.3, Koko maa 65.7.

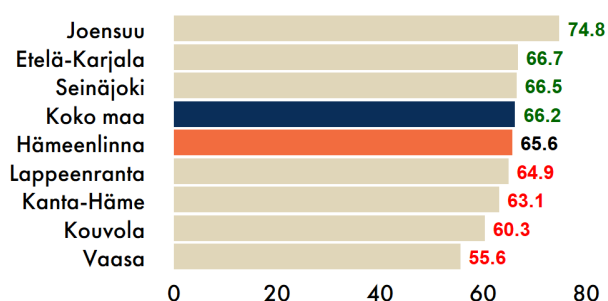
Vertailu 2023

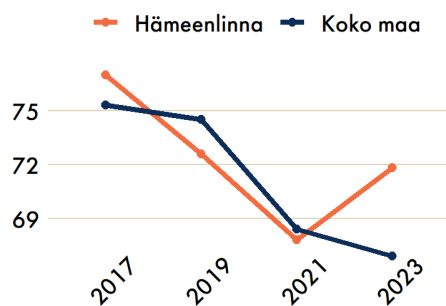
Indikaattori 97: Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (Lähde: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 65.6, Koko maa 66.2.

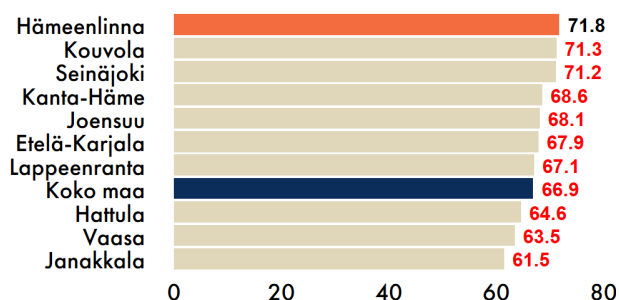
Vertailu 2023

Indikaattori 98: Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (Lähde: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 71.8, Koko maa 66.9.

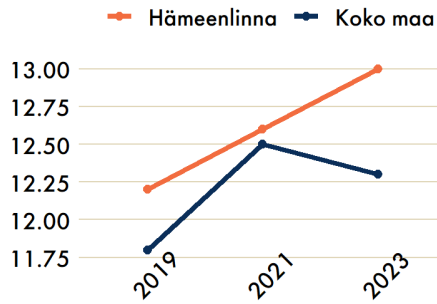
Vertailu 2023

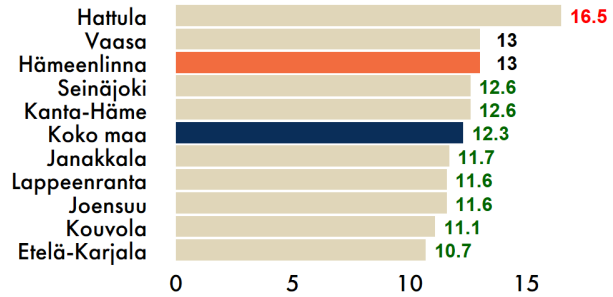
Indikaattori 99: Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-) (Lähde: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin

28.2.2024

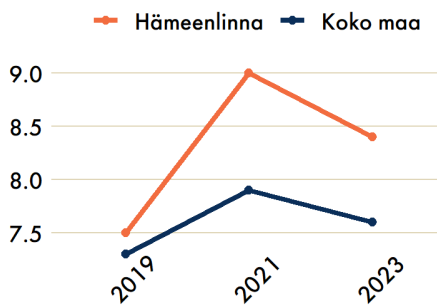
toteumat olivat: Hämeenlinna 13, Koko maa 12.3.

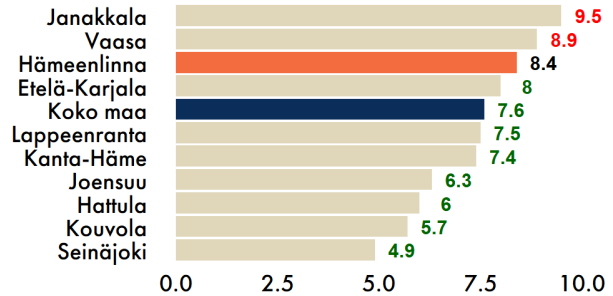
Vertailu 2023

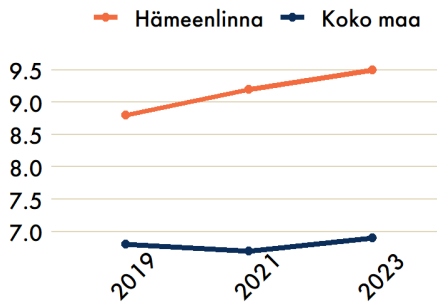
Indikaattori 100:Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-) (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 8.4, Koko maa 7.6.

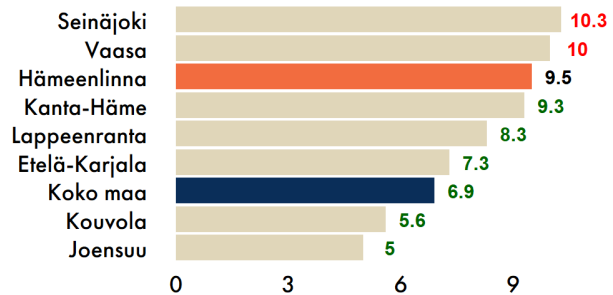
Vertailu 2023

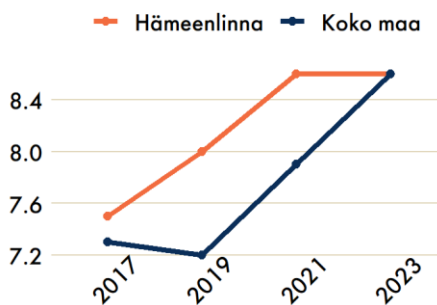
Indikaattori 101:Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-) (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 9.5, Koko maa 6.9.

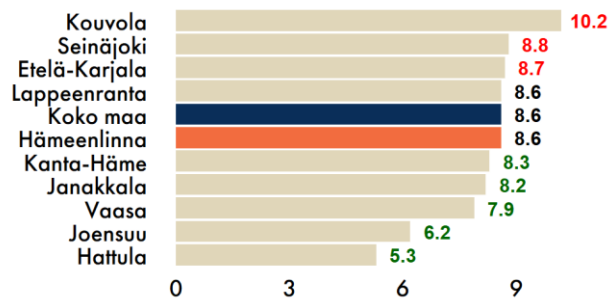
Vertailu 2023

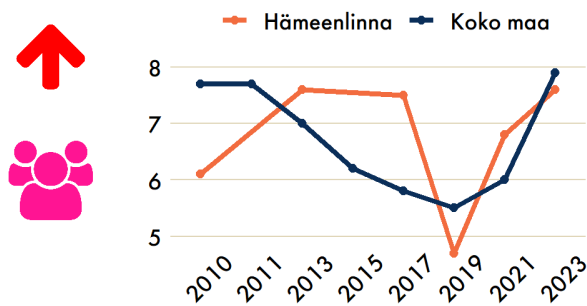
Indikaattori 102:Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 8.6, Koko maa 8.6.

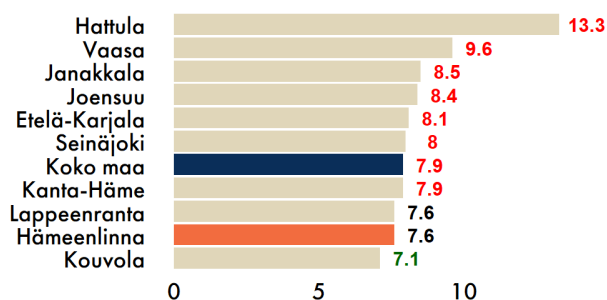
Vertailu 2023

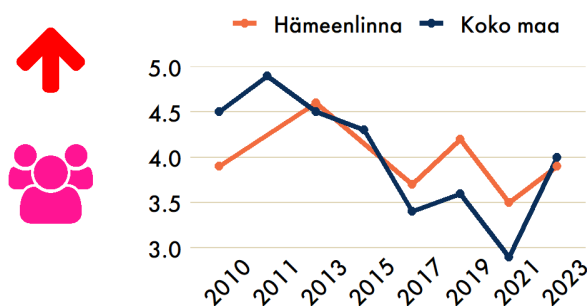
Indikaattori 103:Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 7.6, Koko maa 7.9.

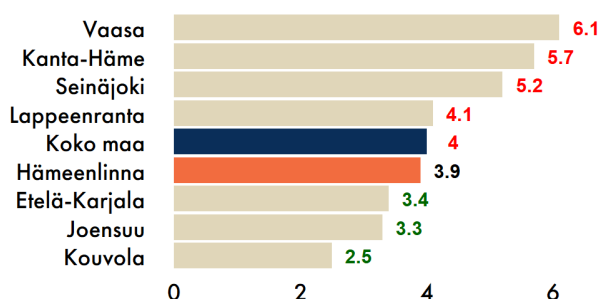
Vertailu 2023

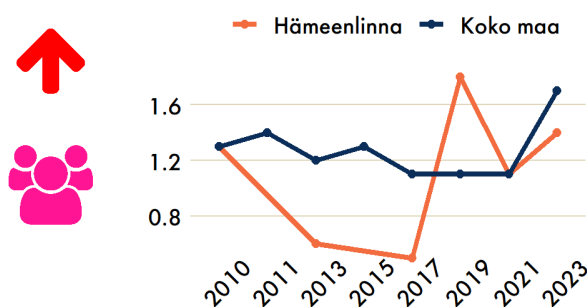
Indikaattori 104:Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 3.9, Koko maa 4.

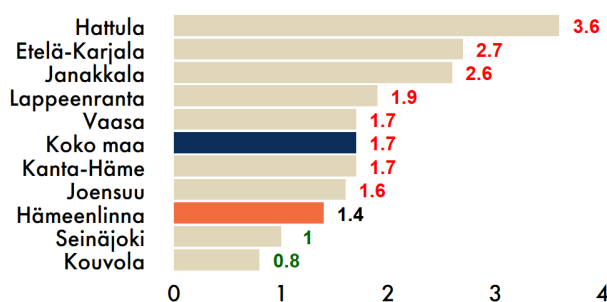
Vertailu 2023

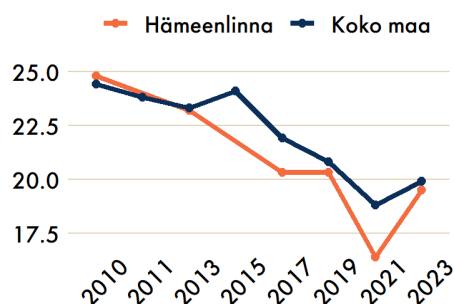
Indikaattori 105:Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 1.4, Koko maa 1.7.

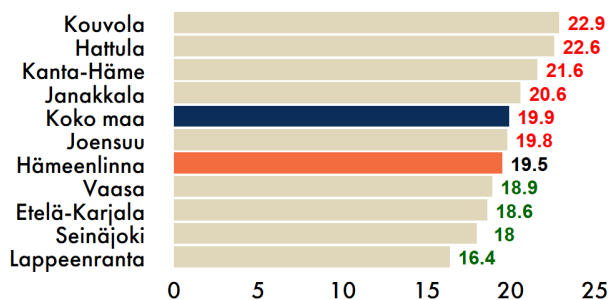
Vertailu 2023

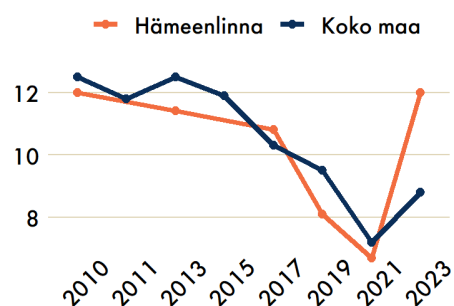
Indikaattori 106:Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 19.5, Koko maa 19.9.

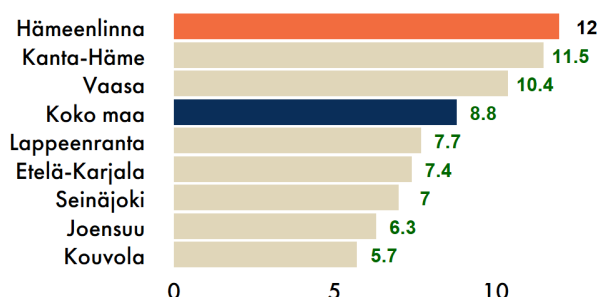
Vertailu 2023

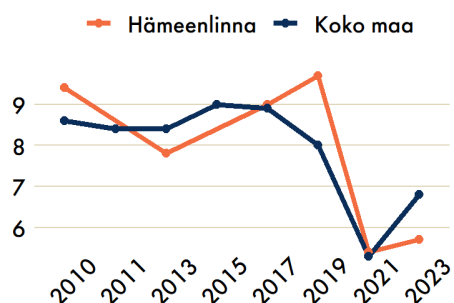
Indikaattori 107: Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (Lähde: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 12, Koko maa 8.8.

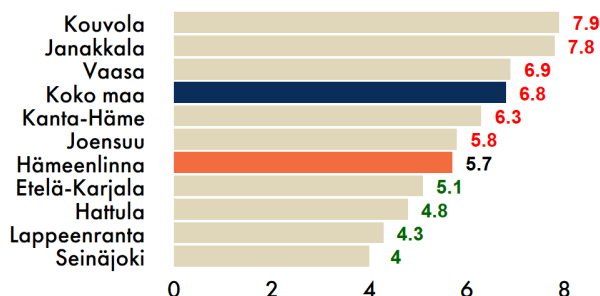
Vertailu 2023

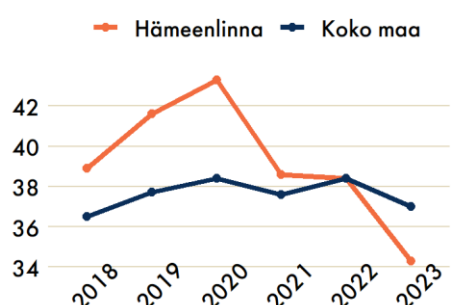
Indikaattori 108: Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (Lähde: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 5.7, Koko maa 6.8.

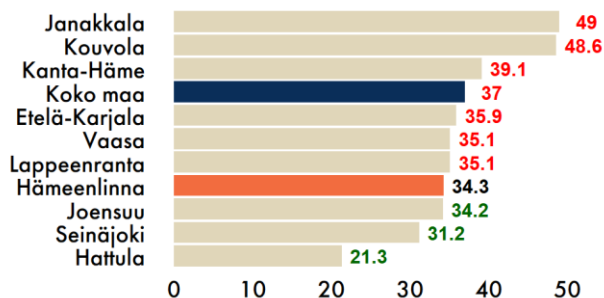
Vertailu 2023

Indikaattori 109: Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky (Lähde: Opetushallitus). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 34.3, Koko maa 37.

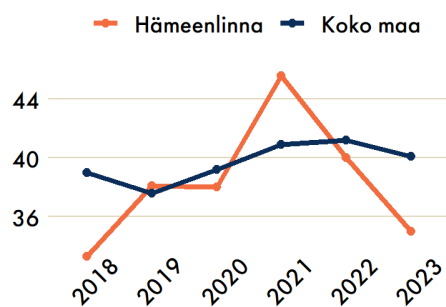

Vertailu 2023

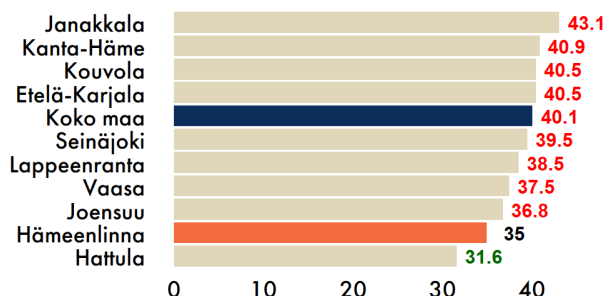

Indikaattori 110: Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla

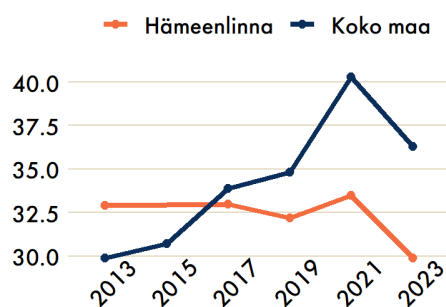
heikko fyysinen toimintakyky (Lähde: Opetushallitus). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 35, Koko maa 40.1.

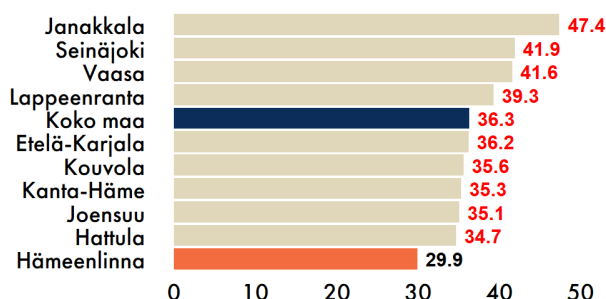
Vertailu 2023

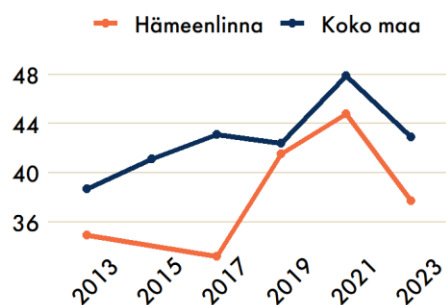
Indikaattori 111:Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % 8. ja 9. luokan oppilaista (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 29.9, Koko maa 36.3.

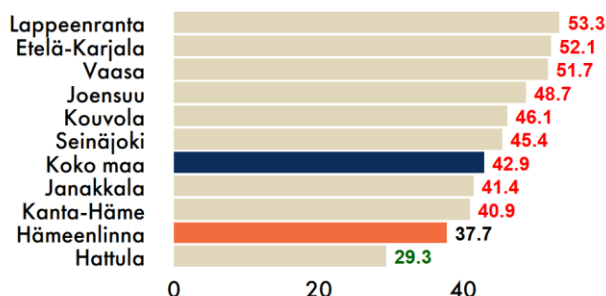
Vertailu 2023

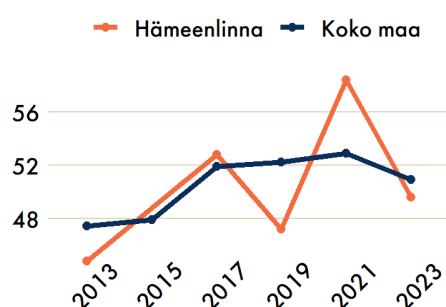
Indikaattori 112:Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 37.7, Koko maa 42.9.

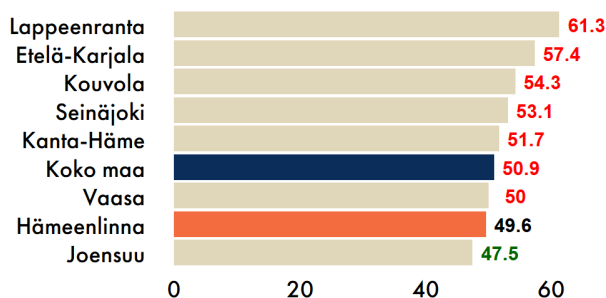
Vertailu 2023

Indikaattori 113:Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 49.6, Koko maa 50.9.

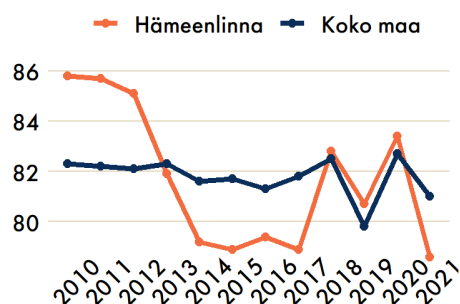
Vertailu 2023

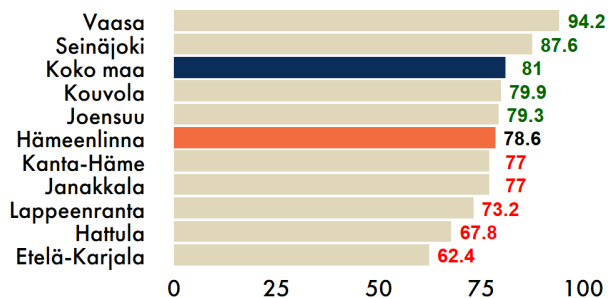
Indikaattori 114:Ala-asteiden saavutettavuus, ala-asteikäiset, enintään 2 km, % (Lähde: SYKE Liiteri).

28.2.2024

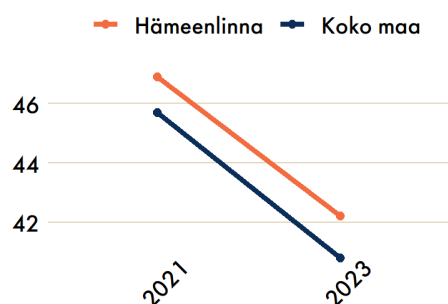
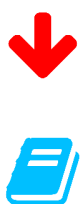
Vuonna 2021 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 78,6, Koko maa 81.

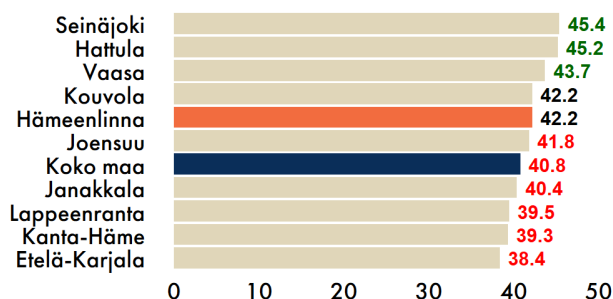
Vertailu 2021

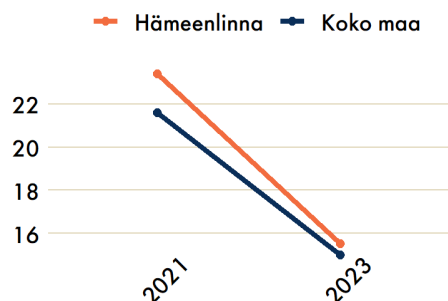
Indikaattori 115:Kokee kouluinnostusta Alakoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 42,2, Koko maa 40,8.

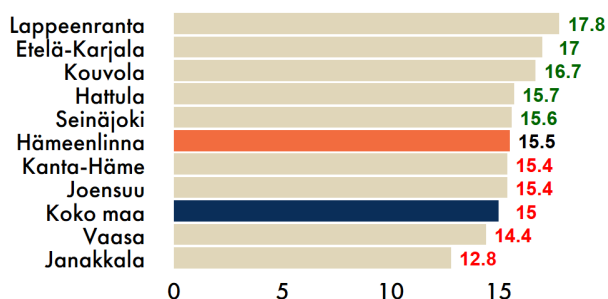
Vertailu 2023

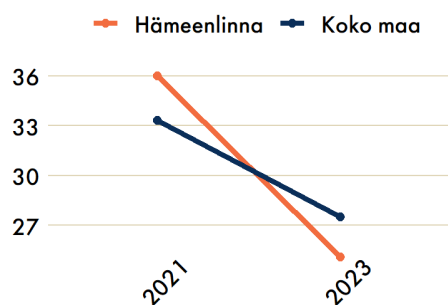
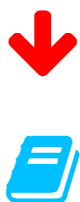
Indikaattori 116:Kokee kouluinnostusta Yläkoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 15,5, Koko maa 15.

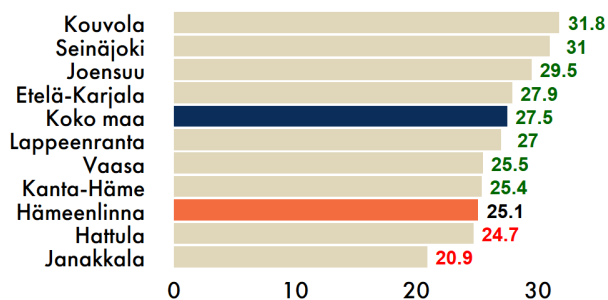
Vertailu 2023

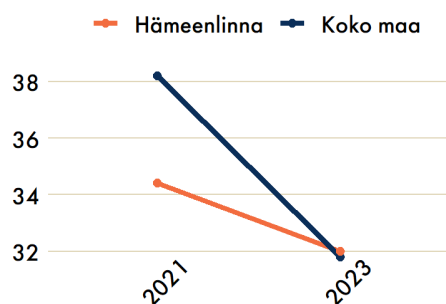
Indikaattori 117:Kokee kouluinnostusta Lukio, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 25,1, Koko maa 27,5.

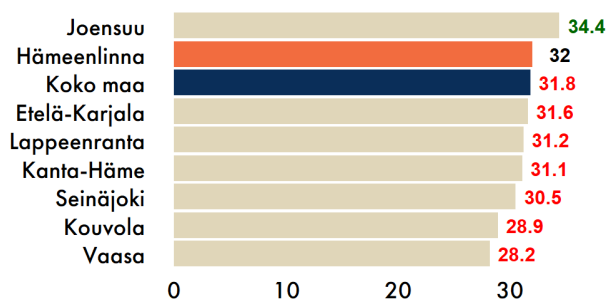
Vertailu 2023

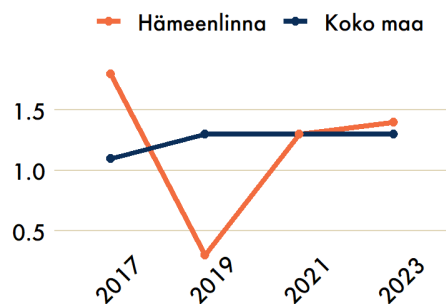
Indikaattori 118:Kokee kouluinnostusta Ammattikoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 32, Koko maa 31,8.

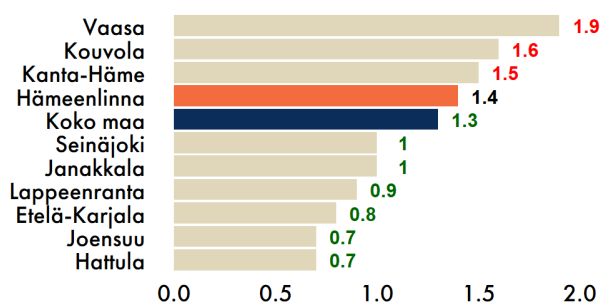
Vertailu 2023

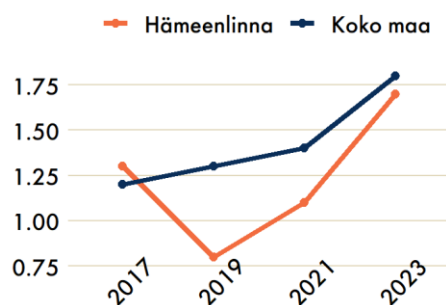
Indikaattori 119:Paljon vaikeuksia kirjoittamisessa Alakoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 1.4, Koko maa 1.3.

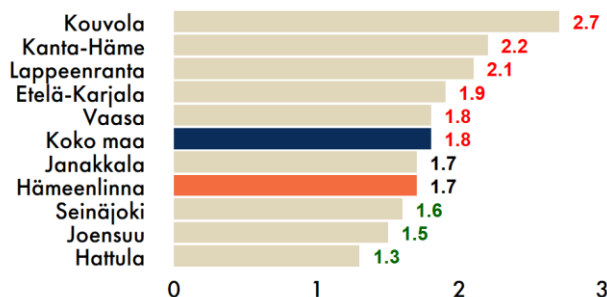
Vertailu 2023

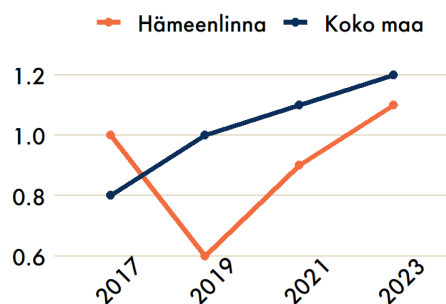
Indikaattori 120:Paljon vaikeuksia laskemisessa Alakoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 1.7, Koko maa 1.8.

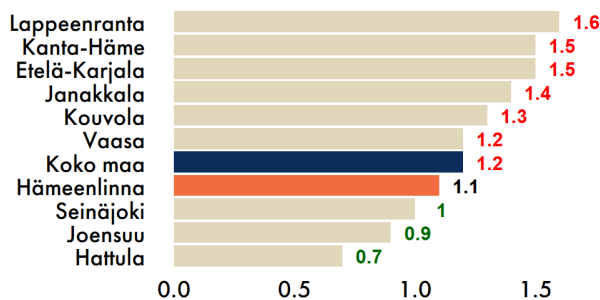
Vertailu 2023

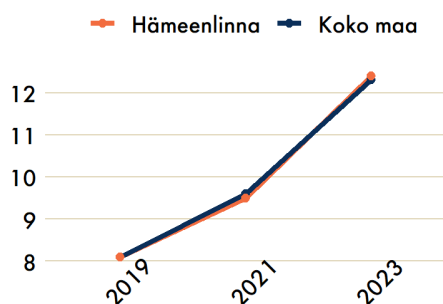
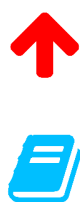
Indikaattori 121:Paljon vaikeuksia lukemisessa Alakoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 1.1, Koko maa 1.2.

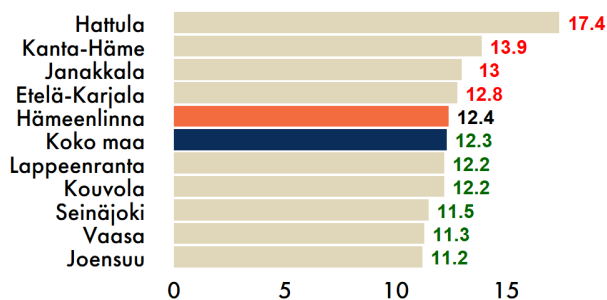
Vertailu 2023

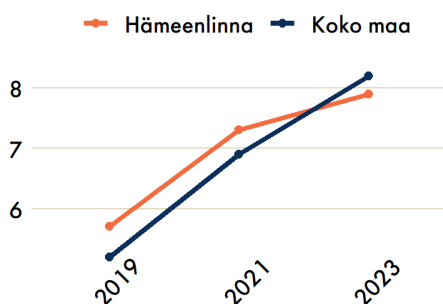
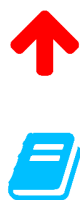
Indikaattori 122:Paljon vaikeuksia oppia asioita Yläkoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 12.4, Koko maa 12.3.

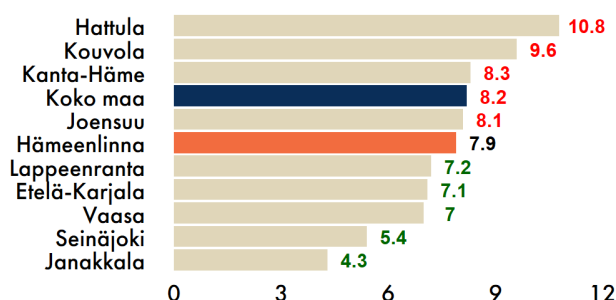
Vertailu 2023

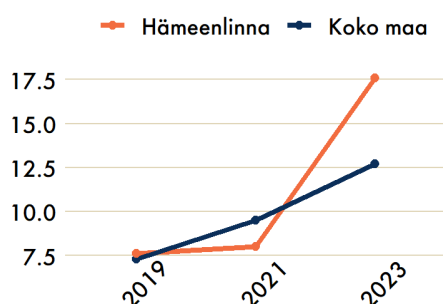
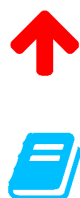
Indikaattori 123:Paljon vaikeuksia oppia asioita Lukio, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 7.9, Koko maa 8.2.

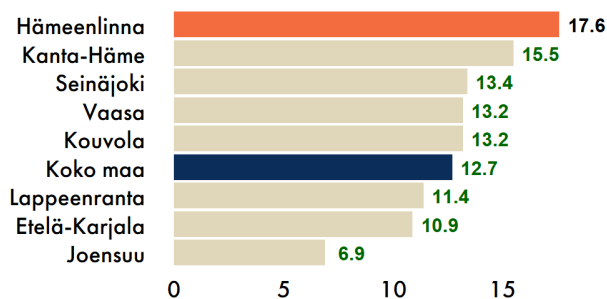
Vertailu 2023

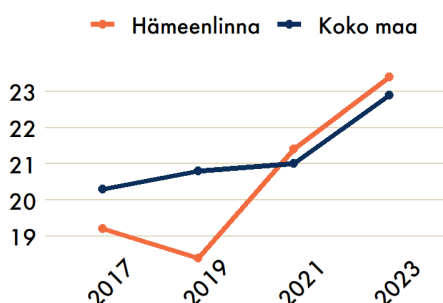
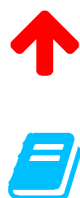
Indikaattori 124:Paljon vaikeuksia oppia asioita Ammattikoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 17.6, Koko maa 12.7.

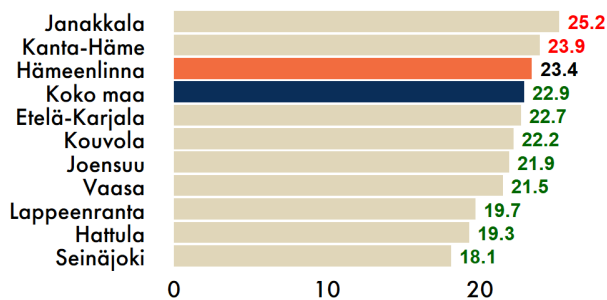
Vertailu 2023

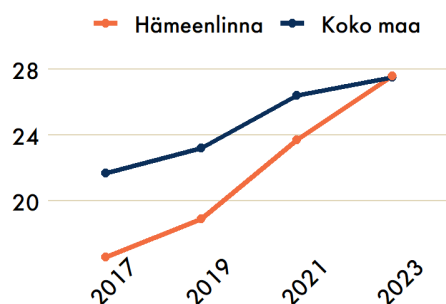
Indikaattori 125:Vaikeuksia kirjoittamista vaativissa tehtävissä Yläkoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 23.4, Koko maa 22.9.

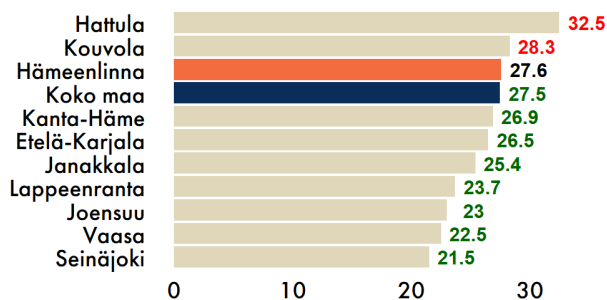
Vertailu 2023

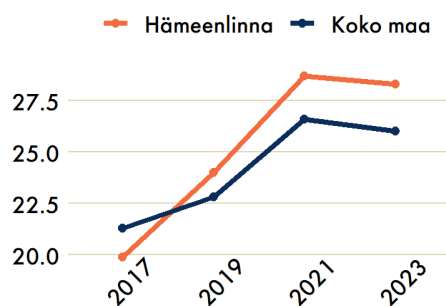
Indikaattori 126:Vaikeuksia kirjoittamista vaativissa tehtävissä Lukio, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 27.6, Koko maa 27.5.

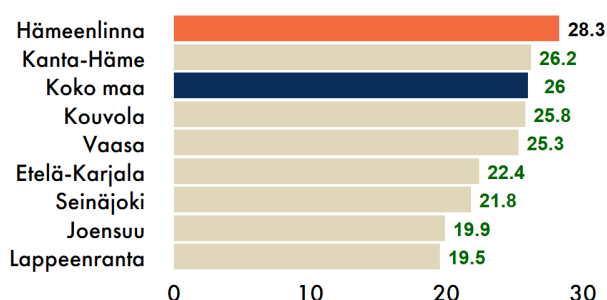
Vertailu 2023

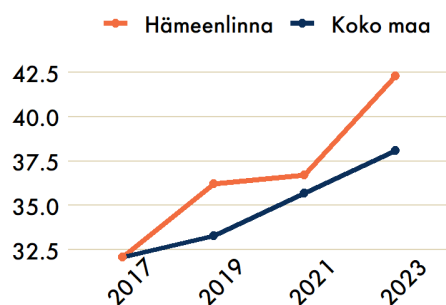
Indikaattori 127:Vaikeuksia kirjoittamista vaativissa tehtävissä Ammattikoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 28.3, Koko maa 26.

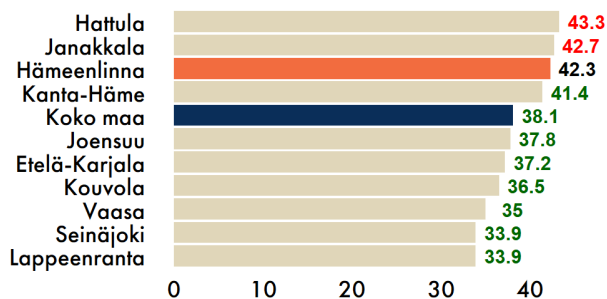
Vertailu 2023

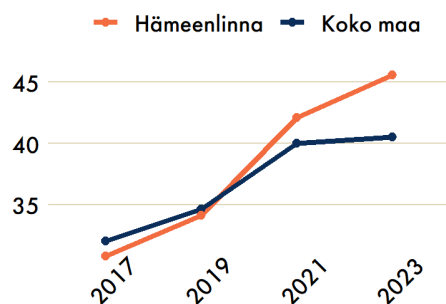
Indikaattori 128:Vaikeuksia kokeisiin valmistautumisessa Yläkoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 42.3, Koko maa 38.1.

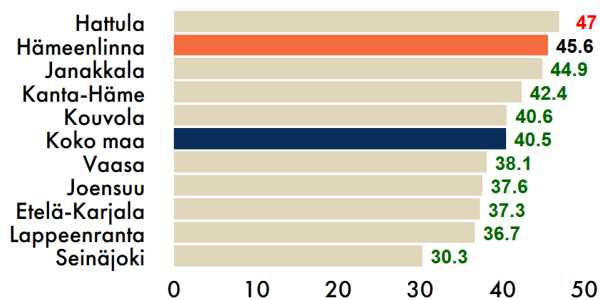
Vertailu 2023

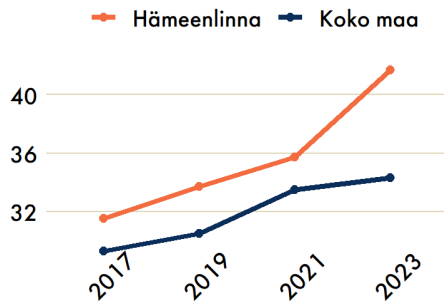
Indikaattori 129:Vaikeuksia kokeisiin valmistautumisessa Lukio, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 45.6, Koko maa 40.5.

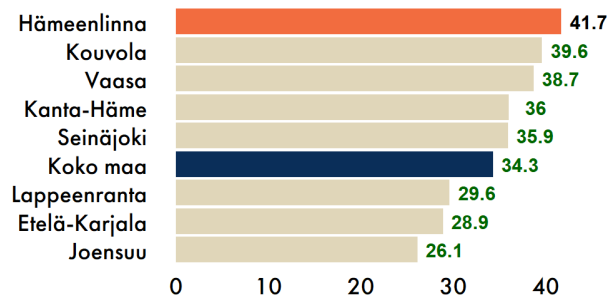
Vertailu 2023

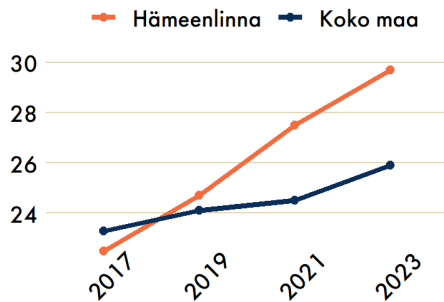
Indikaattori 130:Vaikeuksia kokeisiin valmistautumisessa Ammattikoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 41.7, Koko maa 34.3.

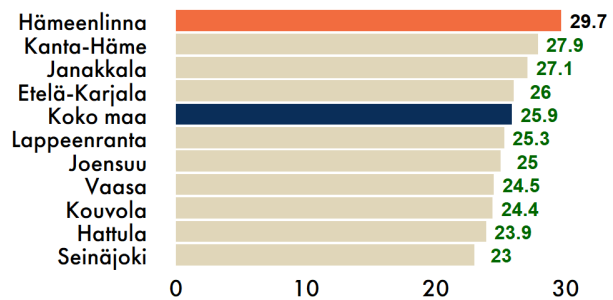
Vertailu 2023

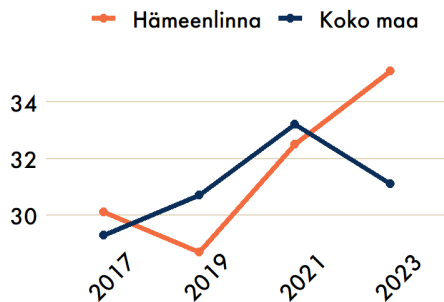
Indikaattori 131:Vaikeuksia laskemista vaativissa tehtävissä Yläkoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 29.7, Koko maa 25.9.

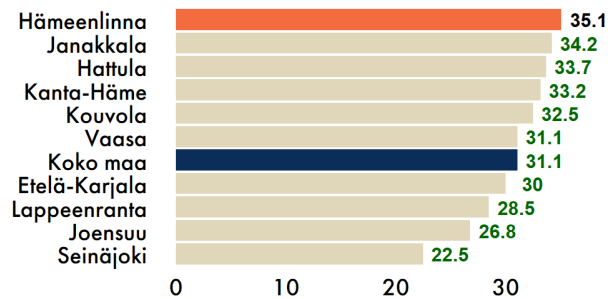
Vertailu 2023

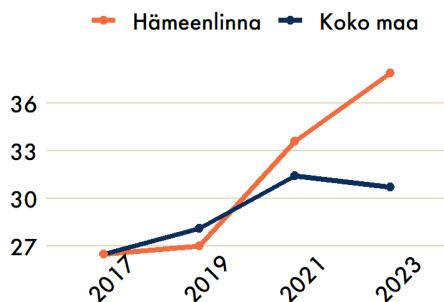
Indikaattori 132:Vaikeuksia laskemista vaativissa tehtävissä Lukio, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 35.1, Koko maa 31.1.

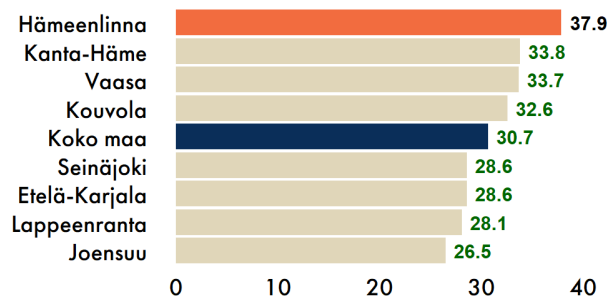
Vertailu 2023

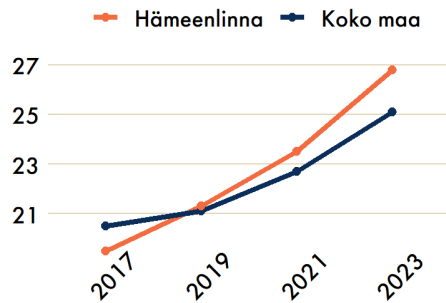
Indikaattori 133:Vaikeuksia laskemista vaativissa tehtävissä Ammattikoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 37.9, Koko maa 30.7.

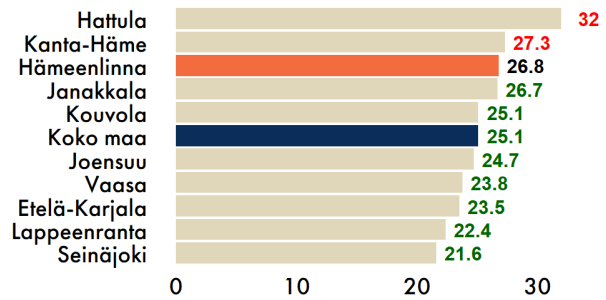
Vertailu 2023

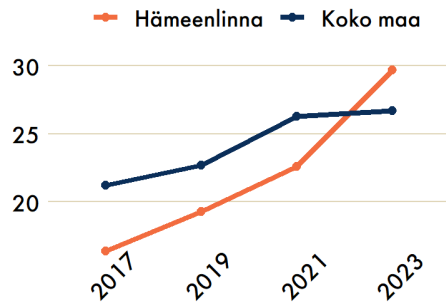
Indikaattori 134:Vaikeuksia lukemista vaativissa tehtävissä Yläkoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 26.8, Koko maa 25.1.

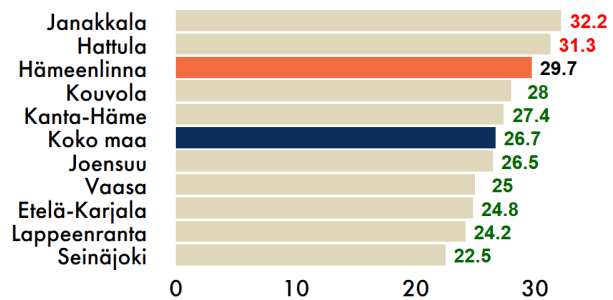
Vertailu 2023

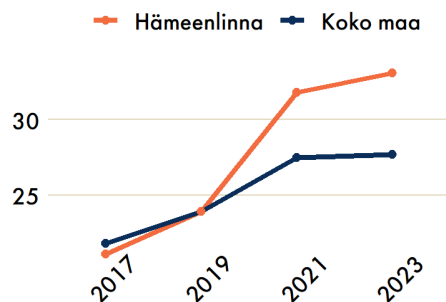
Indikaattori 135:Vaikeuksia lukemista vaativissa tehtävissä Lukio, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 29.7, Koko maa 26.7.

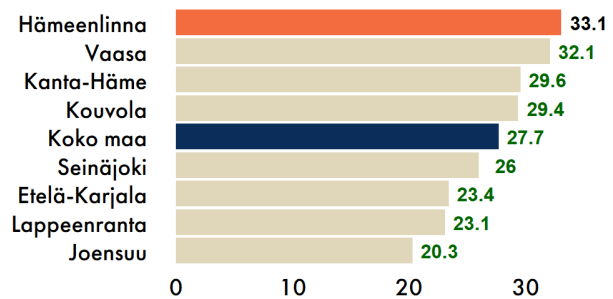
Vertailu 2023

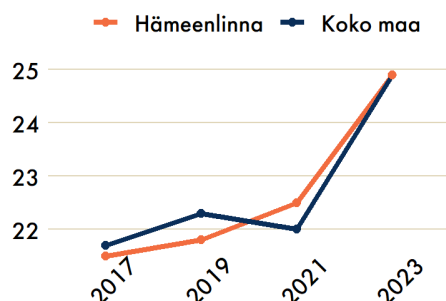
Indikaattori 136:Vaikeuksia lukemista vaativissa tehtävissä Ammattikoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 33.1, Koko maa 27.7.

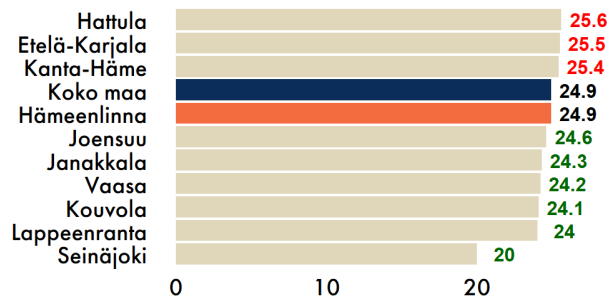
Vertailu 2023

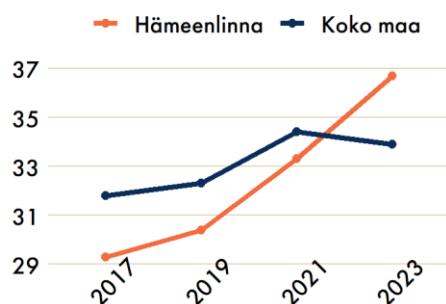
Indikaattori 137:Vaikeuksia läksyjen tekemisessä Yläkoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 24.9, Koko maa 24.9.

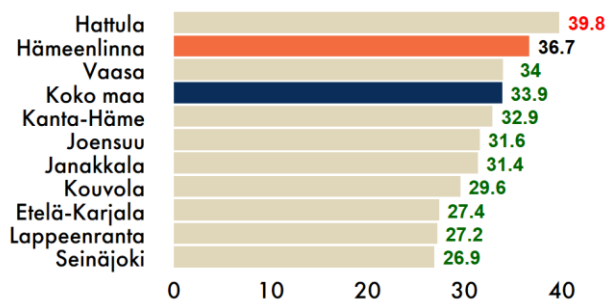
Vertailu 2023

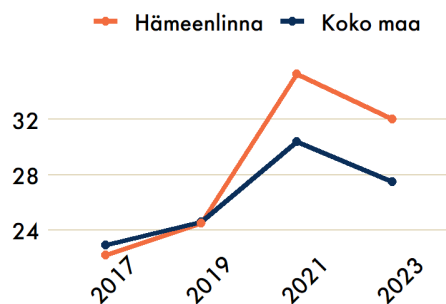
Indikaattori 138:Vaikeuksia läksyjen tekemisessä Lukio, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 36.7, Koko maa 33.9.

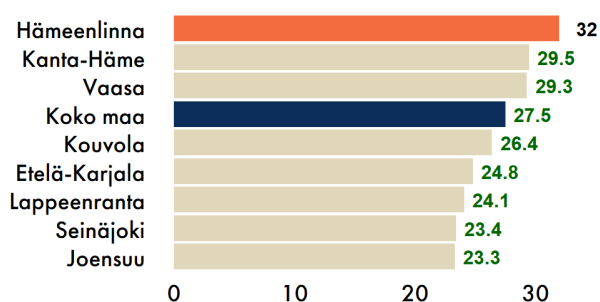
Vertailu 2023

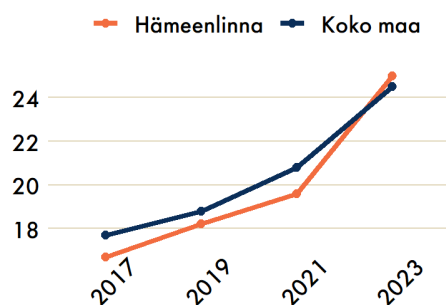
Indikaattori 139:Vaikeuksia läksyjen tekemisessä Ammattikoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 32, Koko maa 27.5.

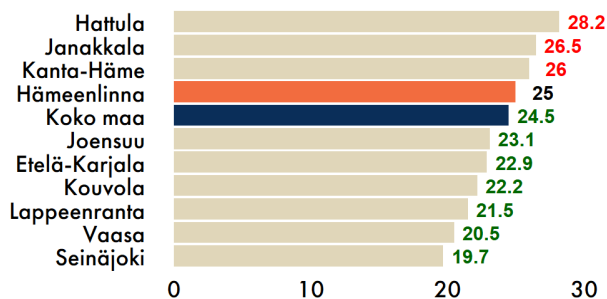
Vertailu 2023

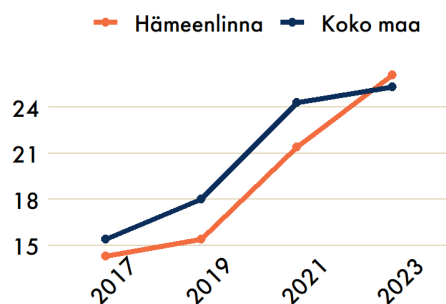
Indikaattori 140:Vaikeuksia opetuksen seuraamisessa Yläkoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 25, Koko maa 24.5.

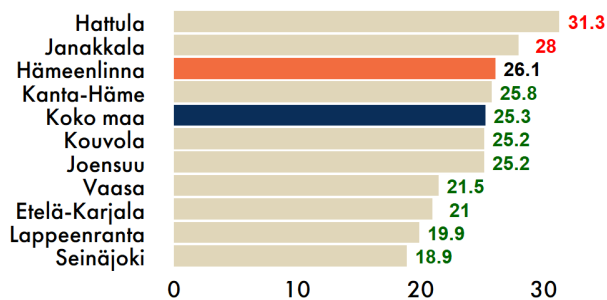
Vertailu 2023

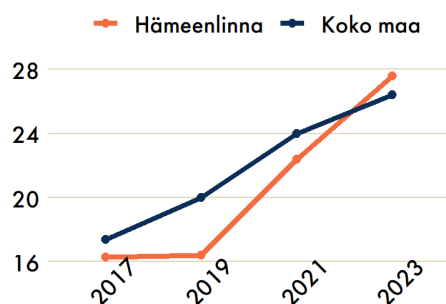
Indikaattori 141:Vaikeuksia opetuksen seuraamisessa Lukio, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 26.1, Koko maa 25.3.

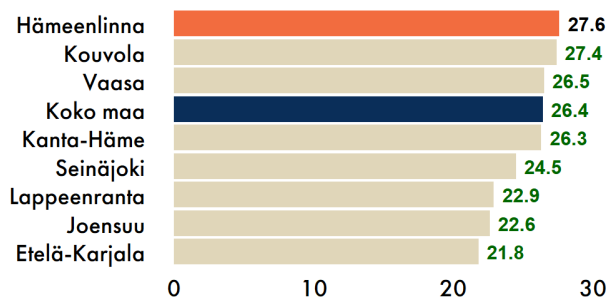
Vertailu 2023

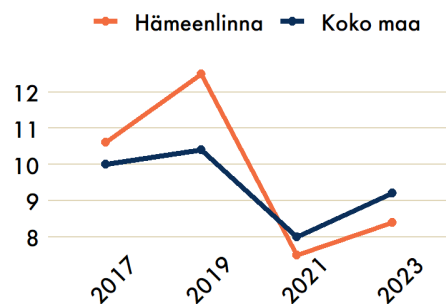
Indikaattori 142:Vaikeuksia opetuksen seuraamisessa Ammattikoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 27.6, Koko maa 26.4.

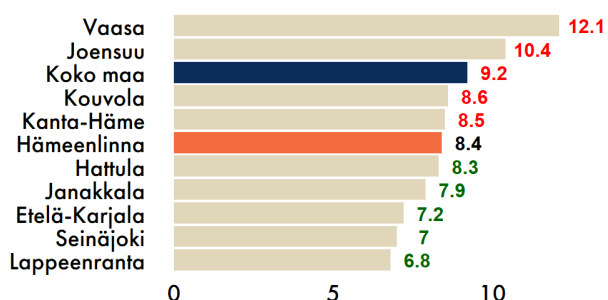
Vertailu 2023

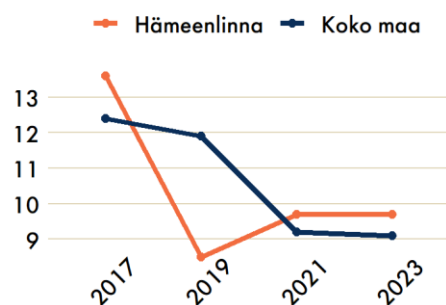
Indikaattori 143:Vaikeuksia opiskelussa käytettävien laitteiden käytössä Yläkoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 8.4, Koko maa 9.2.

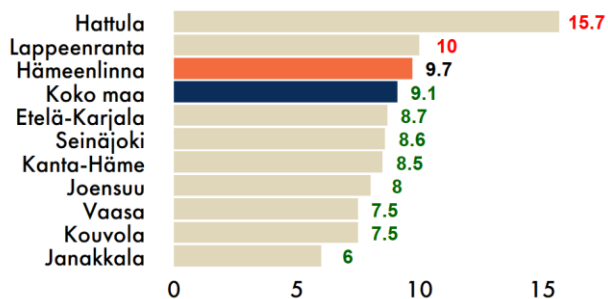
Vertailu 2023

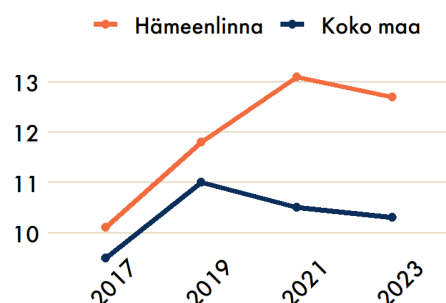
Indikaattori 144:Vaikeuksia opiskelussa käytettävien laitteiden käytössä Lukio, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 9.7, Koko maa 9.1.

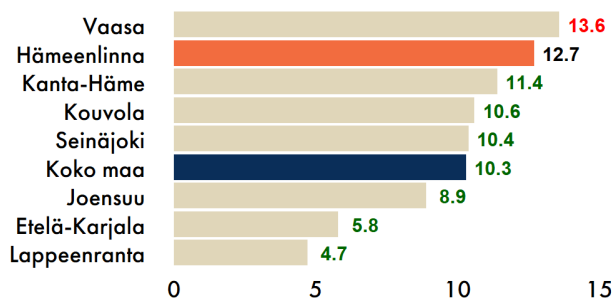
Vertailu 2023

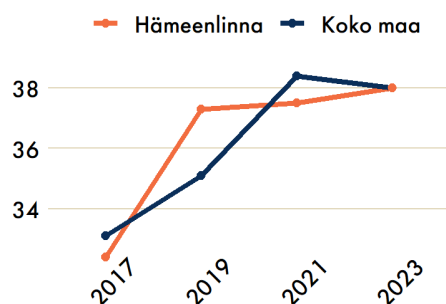
Indikaattori 145:Vaikeuksia opiskelussa käytettävien laitteiden käytössä Ammattikoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 12.7, Koko maa 10.3.

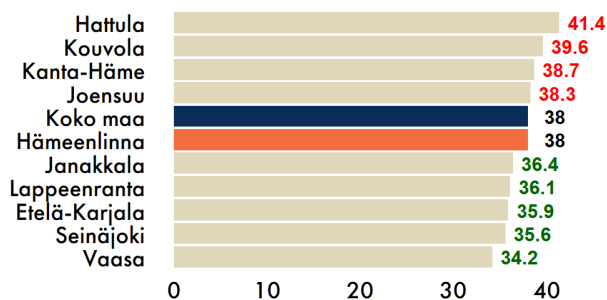
Vertailu 2023

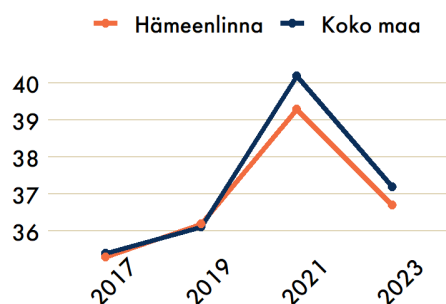
Indikaattori 146:Vaikeuksia suullisessa esiintymisessä Yläkoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 38, Koko maa 38.

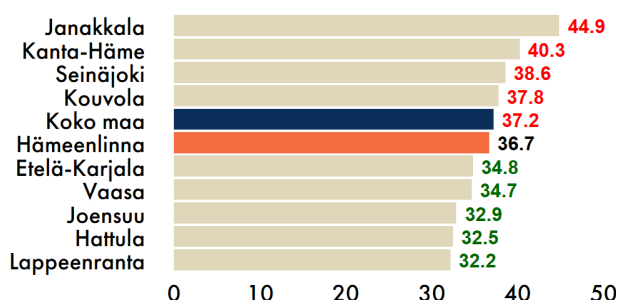
Vertailu 2023

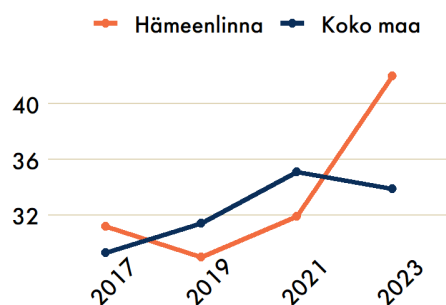
Indikaattori 147:Vaikeuksia suullisessa esiintymisessä Lukio, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 36.7, Koko maa 37.2.

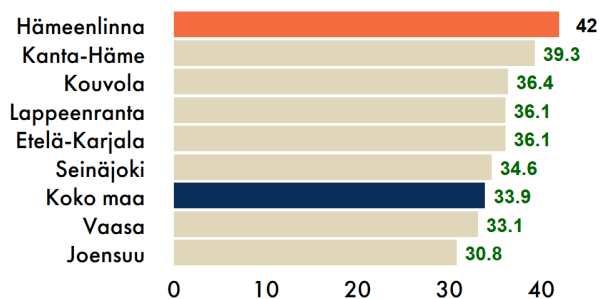
Vertailu 2023

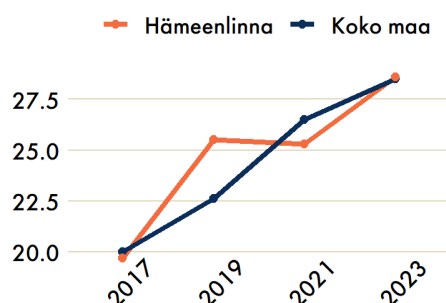
Indikaattori 148:Vaikeuksia suullisessa esiintymisessä Ammattikoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 42, Koko maa 33.9.

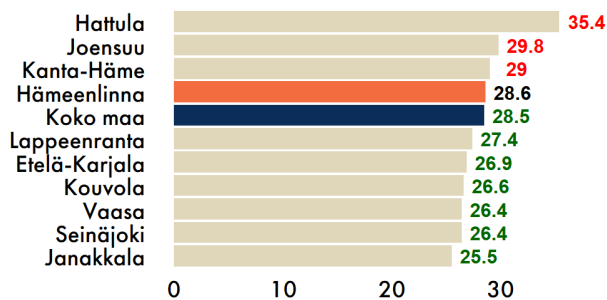
Vertailu 2023

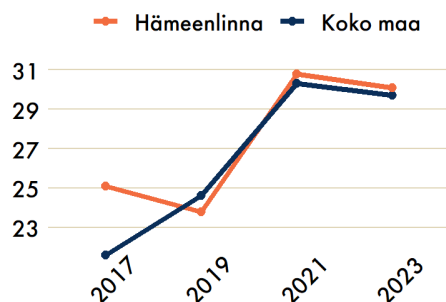
Indikaattori 149:Vaikeuksia tunnilla vastaamisessa Yläkoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 28.6, Koko maa 28.5.

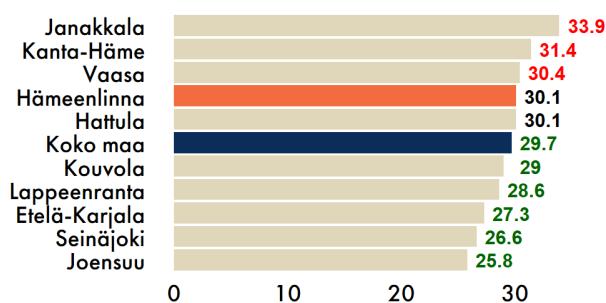
Vertailu 2023

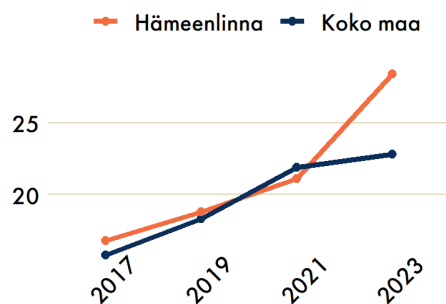
Indikaattori 150:Vaikeuksia tunnilla vastaamisessa Lukio, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 30.1, Koko maa 29.7.

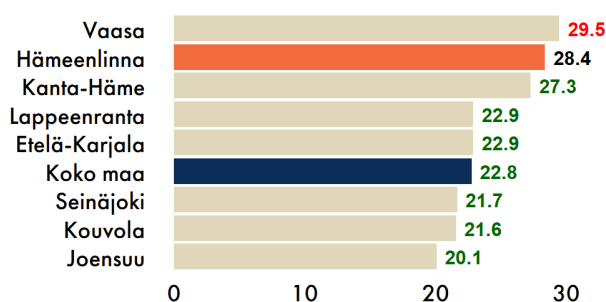
Vertailu 2023

Indikaattori 151: Vaikeuksia tunnilla vastaamisessa Ammattikoulu, % (Lähde: Kouluterveyskysely (THL)).
Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 28,4, Koko maa 22,8.

Vertailu 2023

	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Lapset ja nuoret - indikaattorit				
Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa, % kouluista	95,0	100,0	65,0	65,0
Kaikki kunnan kustantamaan varhaiskasvatukseen osallistuneet 31.12., % 1 - 6-vuotiaista (-2020)	58,0	57,5	63,4	63,9
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista	28,2	28,2	28,1	27,8
Lasten pienituloisuusaste	12,4	12,5	11,9	11,7
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	22,7	24,9	20,5	25,6
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	8,3	10,7	10,1	13,1

Lapset ja nuoret - indikaattorit	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % ammattillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskeli- joista (2017-)	10,1	11,3	10,8	10,9
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiper- heet, % lapsiperheistä	2,9	2,6	2,9	2,6
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppi- laista	37,6	47,7	34,4	38,0
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista	17,0	19,5	18,0	17,4
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)	39,5	43,3	42,8	43,0
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	26,4	27,5	24,3	25,4
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	16,8	14,1	15,4	17,4
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	22,2	19,0	17,5	19,5
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavu- ketta, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	6,9	11,6	7,6	10,7
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavu- ketta, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	26,3	31,4	26,3	26,3
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavu- ketta, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	4,7	8,4	4,7	6,7
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiini- tuotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luo- kan oppilaista (2017-)	4,9	7,7	6,3	7,7

Lapset ja nuoret - indikaattorit	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiini- nituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % ammatil- lisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	17,3	21,6	18,9	18,2
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiini- nituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	6,3	7,3	6,7	7,2
Alaikäisten alkoholin ostot vähittäismyynnistä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	3,9	6,7	5,9	7,2
Alaikäisten alkoholin ostot vähittäismyynnistä, % am- matillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	10,5	8,4	7,1	8,6
Alaikäisten alkoholin ostot vähittäismyynnistä, % lu- kion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	4,8	7,0	3,6	4,9
Alaikäisten savukeostot vähittäismyynnistä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	8,5	4,9	8,6	7,0
Alaikäisten savukeostot vähittäismyynnistä, % amma- tillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	18,4	12,7	13,8	11,6
Alaikäisten savukeostot vähittäismyynnistä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	4,3	8,6	6,7	7,3
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)	9,4	12,4	10,8	11,3
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista	25,7	28,3	25,7	26,6
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskeli- joista	28,4	30,9	27,9	28,6
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	26,0	22,8	26,5	25,2

Lapset ja nuoret - indikaattorit	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	18,6	20,7	19,4	21,4
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	16,0	18,0	16,6	18,0
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	21,6	21,9	21,5	21,1
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)	2,3	2,5	2,6	2,9
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	7,0	7,3	7,9	7,6
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	9,0	7,6	7,3	7,6
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	6,5	6,8	6,4	6,3
Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)	3,4	3,4	4,0	3,9
Tuntee itsensä yksinäiseksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	15,0	16,2	15,9	15,0
Tuntee itsensä yksinäiseksi, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	17,6	19,8	17,0	16,5
Tuntee itsensä yksinäiseksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	16,9	15,9	17,8	15,9
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)	86,0	84,0	85,1	85,1
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	70,2	66,3	68,2	65,7
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	68,0	65,6	70,8	66,2

Lapset ja nuoret - indikaattorit	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)	67,8	71,8	68,4	66,9
Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuis- ten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luo- kan oppilaista (2019-)	12,6	13,0	12,5	12,3
Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuis- ten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)	9,0	8,4	7,9	7,6
Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuis- ten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)	9,2	9,5	6,7	6,9
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)	8,6	8,6	7,9	8,6
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	6,8	7,6	6,0	7,9
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % amma- tillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	3,5	3,9	2,9	4,0
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	1,1	1,4	1,1	1,7
Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden ai- kana, % 8. ja 9. luokan oppilaista	16,4	19,5	18,8	19,9
Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden ai- kana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	6,7	12,0	7,2	8,8
Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden ai- kana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	5,4	5,7	5,3	6,8
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mit- taus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toi- mintakyky	38,4	34,3	38,4	37,0

Lapset ja nuoret - indikaattorit	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mitaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	40,0	35,0	41,2	40,1
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % 8. ja 9. luokan oppilaista	33,5	29,9	40,3	36,3
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	44,8	37,7	47,9	42,9
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	58,4	49,6	52,9	50,9
Ala-asteiden saavutettavuus, ala-asteikäiset, enintään 2 km, %	83,4	78,6	82,7	81,0
Kokee kouluinnostusta Alakoulu, %	46,9	42,2	45,7	40,8
Kokee kouluinnostusta Yläkoulu, %	23,4	15,5	21,6	15,0
Kokee kouluinnostusta Lukio, %	36,0	25,1	33,3	27,5
Kokee kouluinnostusta Ammattikoulu, %	34,4	32,0	38,2	31,8
Paljon vaikeuksia kirjoittamisessa Alakoulu, %	1,3	1,4	1,3	1,3
Paljon vaikeuksia laskemisessa Alakoulu, %	1,1	1,7	1,4	1,8
Paljon vaikeuksia lukemisessa Alakoulu, %	0,9	1,1	1,1	1,2
Paljon vaikeuksia oppia asioita Yläkoulu, %	9,5	12,4	9,6	12,3
Paljon vaikeuksia oppia asioita Lukio, %	7,3	7,9	6,9	8,2
Paljon vaikeuksia oppia asioita Ammattikoulu, %	8,0	17,6	9,5	12,7
Vaikeuksia kirjoittamista vaativissa tehtävissä Yläkoulu, %	21,4	23,4	21,0	22,9
Vaikeuksia kirjoittamista vaativissa tehtävissä Lukio, %	23,7	27,6	26,4	27,5

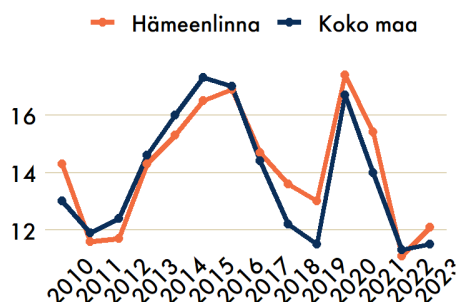
Lapset ja nuoret - indikaattorit	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Vaikeuksia kirjoittamista vaativissa tehtävissä Ammat- tikoulu, %	28,7	28,3	26,6	26,0
Vaikeuksia kokeisiin valmistautumisessa Yläkoulu, %	36,7	42,3	35,7	38,1
Vaikeuksia kokeisiin valmistautumisessa Lukio, %	42,1	45,6	40,0	40,5
Vaikeuksia kokeisiin valmistautumisessa Ammatti- koulu, %	35,7	41,7	33,5	34,3
Vaikeuksia laskemista vaativissa tehtävissä Yläkoulu, %	27,5	29,7	24,5	25,9
Vaikeuksia laskemista vaativissa tehtävissä Lukio, %	32,5	35,1	33,2	31,1
Vaikeuksia laskemista vaativissa tehtävissä Ammatti- koulu, %	33,6	37,9	31,4	30,7
Vaikeuksia lukemista vaativissa tehtävissä Yläkoulu, %	23,5	26,8	22,7	25,1
Vaikeuksia lukemista vaativissa tehtävissä Lukio, %	22,6	29,7	26,3	26,7
Vaikeuksia lukemista vaativissa tehtävissä Ammatti- koulu, %	31,8	33,1	27,5	27,7
Vaikeuksia läksyjen tekemisessä Yläkoulu, %	22,5	24,9	22,0	24,9
Vaikeuksia läksyjen tekemisessä Lukio, %	33,3	36,7	34,4	33,9
Vaikeuksia läksyjen tekemisessä Ammattikoulu, %	35,3	32,0	30,4	27,5
Vaikeuksia opetuksen seuraamisessa Yläkoulu, %	19,6	25,0	20,8	24,5
Vaikeuksia opetuksen seuraamisessa Lukio, %	21,4	26,1	24,3	25,3
Vaikeuksia opetuksen seuraamisessa Ammattikoulu, %	22,4	27,6	24,0	26,4
Vaikeuksia opiskelussa käytettävien laitteiden käy- tössä Yläkoulu, %	7,5	8,4	8,0	9,2

Lapset ja nuoret - indikaattorit	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Vaikeuksia opiskelussa käytettävien laitteiden käytössä Lukio, %	9,7	9,7	9,2	9,1
Vaikeuksia opiskelussa käytettävien laitteiden käytössä Ammattikoulu, %	13,1	12,7	10,5	10,3
Vaikeuksia suullisessa esiintymisessä Yläkoulu, %	37,5	38,0	38,4	38,0
Vaikeuksia suullisessa esiintymisessä Lukio, %	39,3	36,7	40,2	37,2
Vaikeuksia suullisessa esiintymisessä Ammattikoulu, %	31,9	42,0	35,1	33,9
Vaikeuksia tunnilla vastaamisessa Yläkoulu, %	25,3	28,6	26,5	28,5
Vaikeuksia tunnilla vastaamisessa Lukio, %	30,8	30,1	30,3	29,7
Vaikeuksia tunnilla vastaamisessa Ammattikoulu, %	21,1	28,4	21,9	22,8

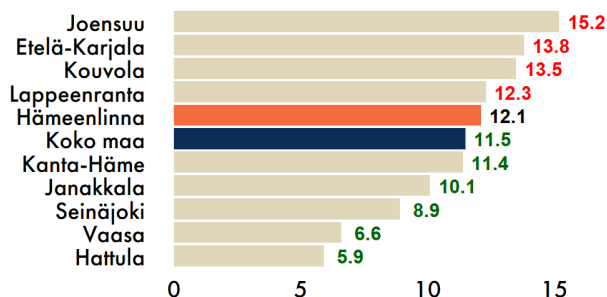
4.1

5 Työikäiset

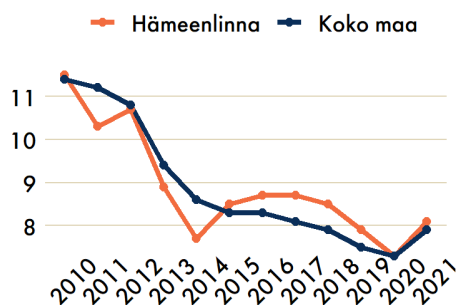
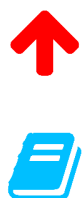
Indikaattori 152: Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta (Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 12.1, Koko maa 11.5.

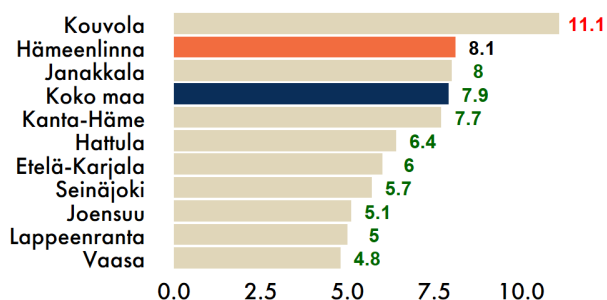
Vertailu 2023

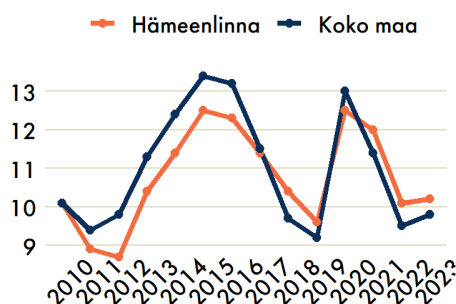
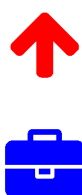
Indikaattori 153: Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (Lähde: Tilastokeskus). Vuonna 2021 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 8.1, Koko maa 7.9.

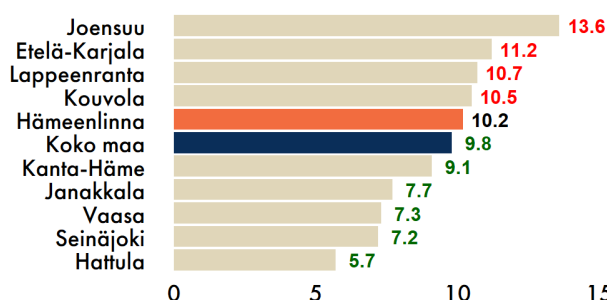
Vertailu 2021

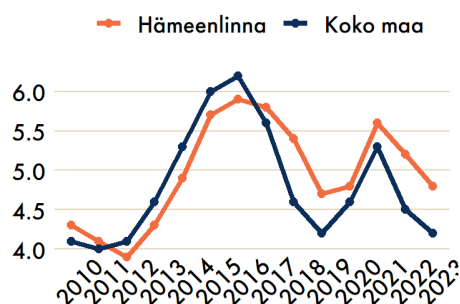
Indikaattori 154: Työttömät, % työvoimasta (Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 10.2, Koko maa 9.8.

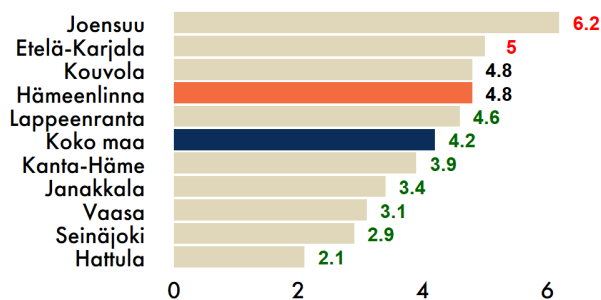
Vertailu 2023

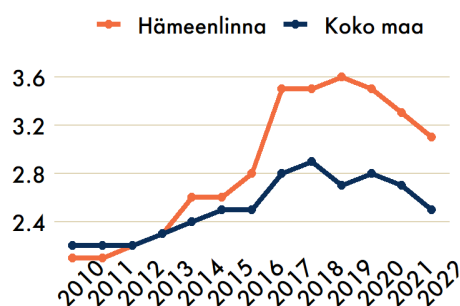
Indikaattori 155: Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista (Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 4.8, Koko maa 4.2.

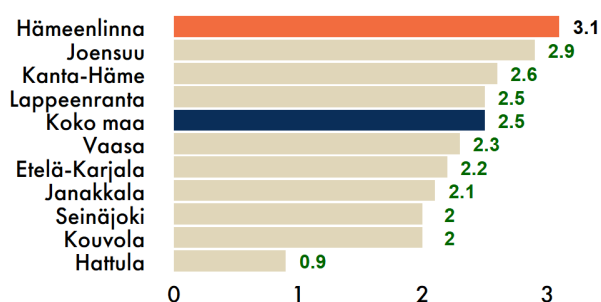
Vertailu 2023

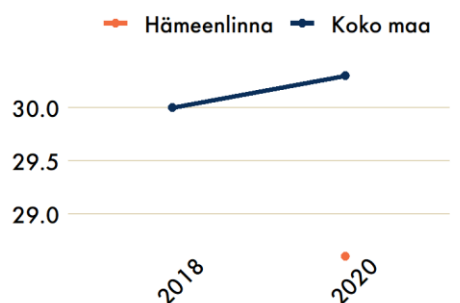
Indikaattori 156: Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 3.1, Koko maa 2.5.

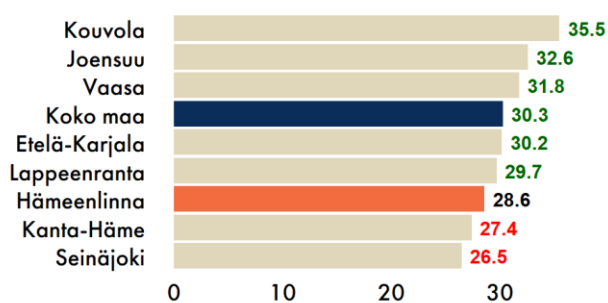
Vertailu 2022

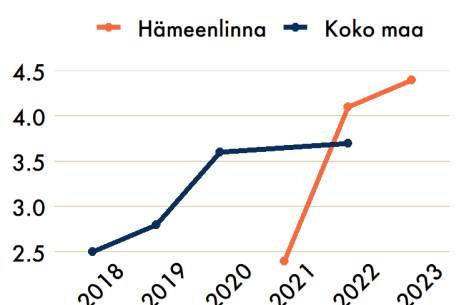
Indikaattori 157: Kasviksia ja hedelmiä useita kertoja päivässä käyttävien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (2018-2020) (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2020 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 28.6, Koko maa 30.3.

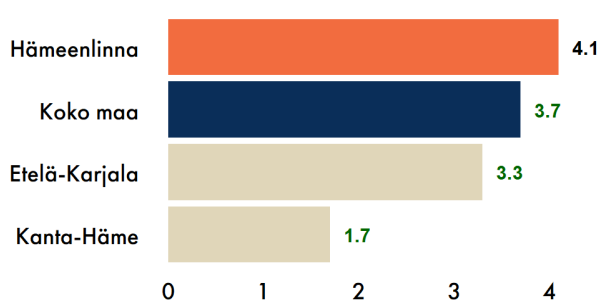
Vertailu 2020

Indikaattori 158: Päivittäin nuuskaavien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 4.1, Koko maa 3.7.

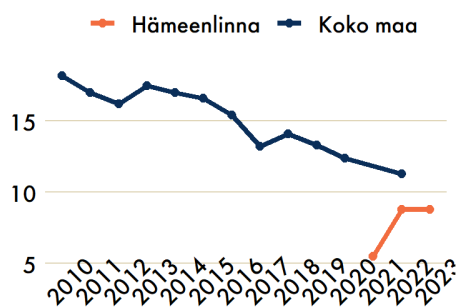

Vertailu 2022

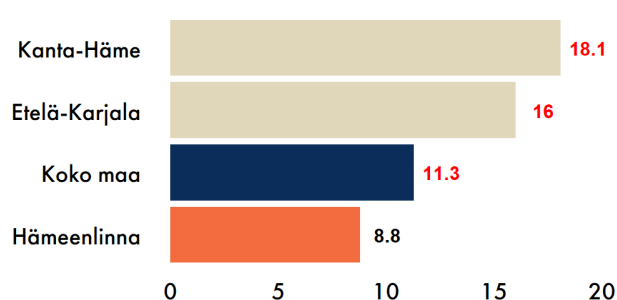

Indikaattori 159: Päivittäin tupakoivien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos)

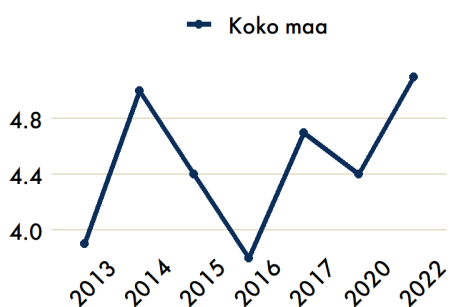
(THL) ja Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 8.8, Koko maa 11.3.

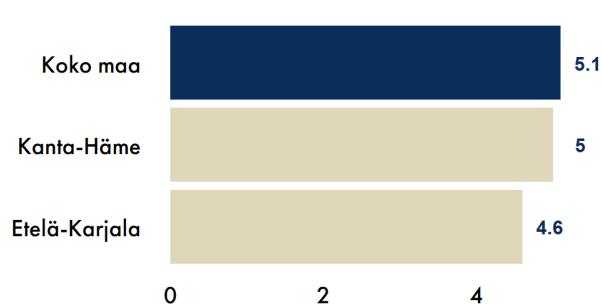
Vertailu 2022

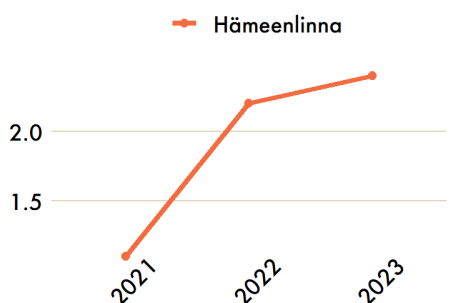
Indikaattori 160: Kannabista 12 viime kuukauden aikana käyttäneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Koko maa NA.

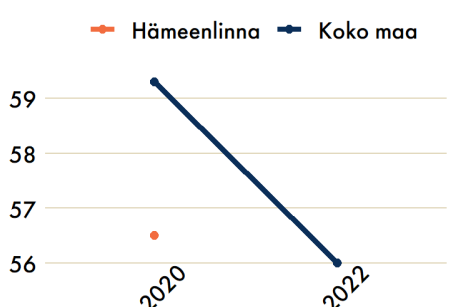
Vertailu 2022

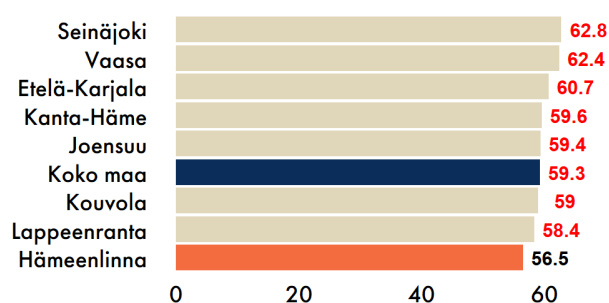
Indikaattori 161: Kannabista satunnaisesti tai päivittäin käyttävien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Hämeenlinna 2.4.

Indikaattori 162: Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2020 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 56.5, Koko maa 59.3.

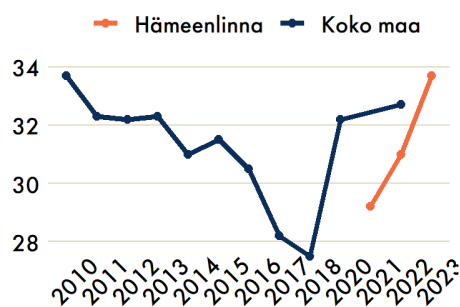

Vertailu 2020

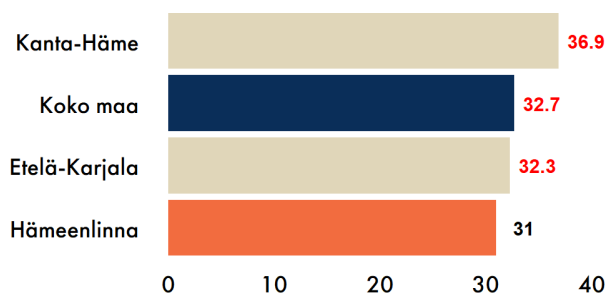

Indikaattori 163: Terveystensä keskitasoisiksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat

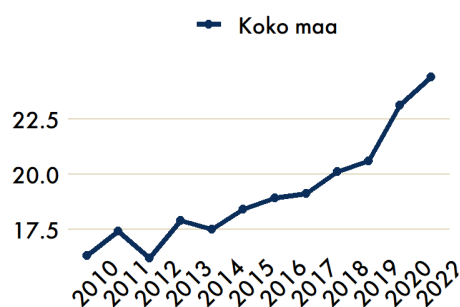
(Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 31, Koko maa 32.7.

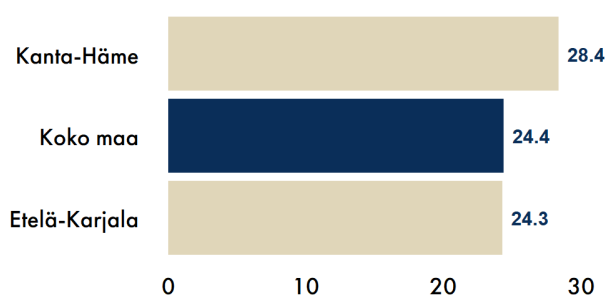
Vertailu 2022

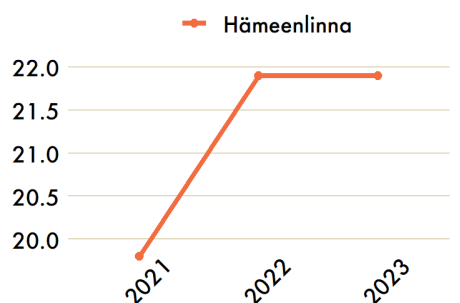
Indikaattori 164:Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI = 30 kg/m²) (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Koko maa NA.

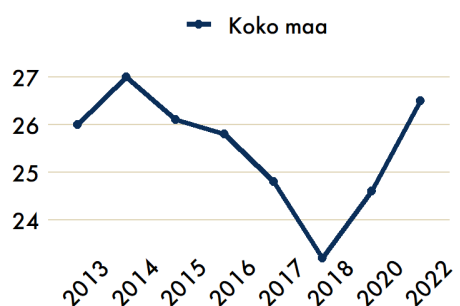
Vertailu 2022

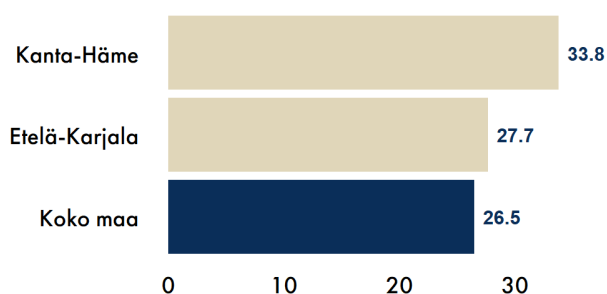
Indikaattori 165:Paino haittaa terveyttä ja toimintakykyä, osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Hämeenlinna 21.9.

Indikaattori 166:Niiden osuus, jotka uskovat, että todennäköisesti eivät jaksakaan työskennellä vanhuuseläke-ikänsä saakka (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Koko maa NA.

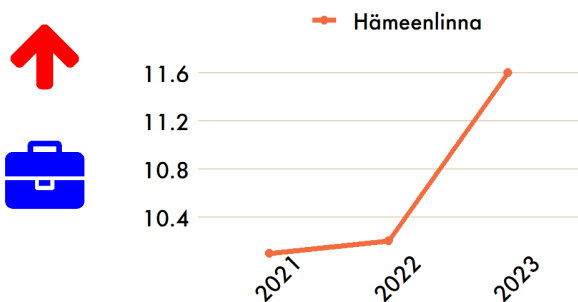

Vertailu 2022

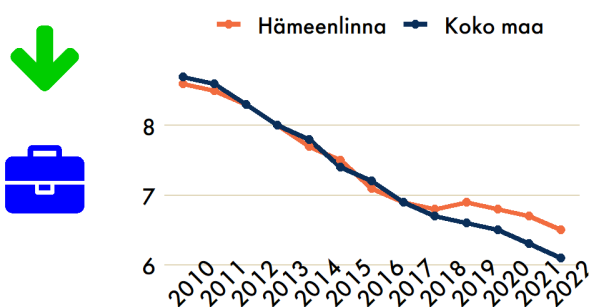

Indikaattori 167:Niiden osuus, jotka kokevat työkykynsä olevan riittämätön työllistymiseen tai työelämässä

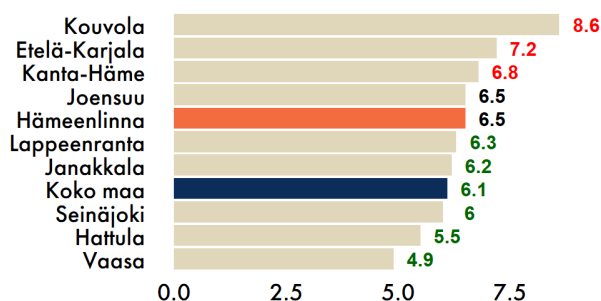
pysymiseen (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Hämeenlinna 11.6.

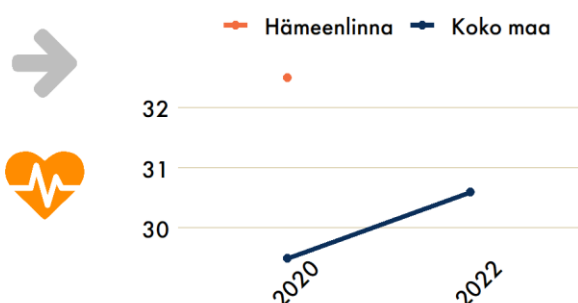
Indikaattori 168:Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (Lähde: Eläketurvakeskus (ETK)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 6.5, Koko maa 6.1.

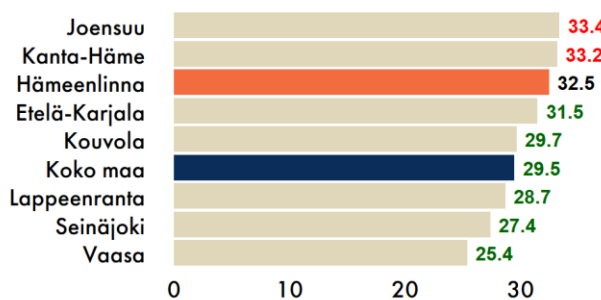
Vertailu 2022

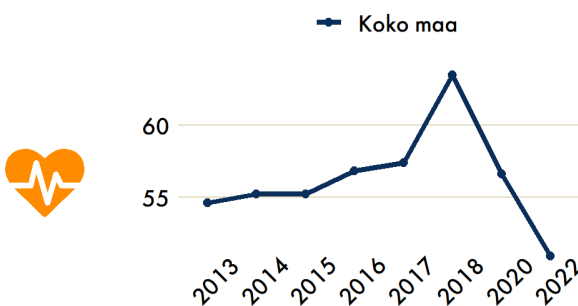
Indikaattori 169:Toimintarajoitteita terveysongelman vuoksi, osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2020 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 32.5, Koko maa 29.5.

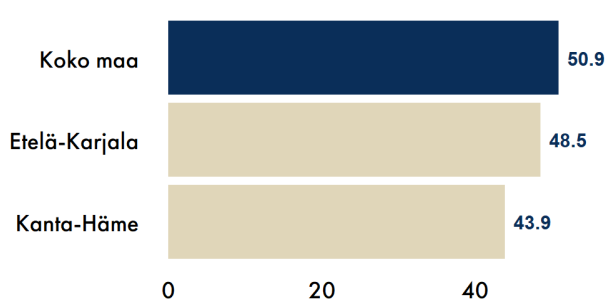
Vertailu 2020

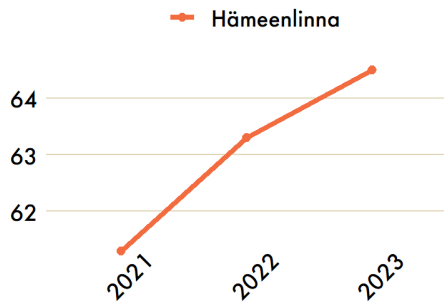
Indikaattori 170:Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Koko maa NA.

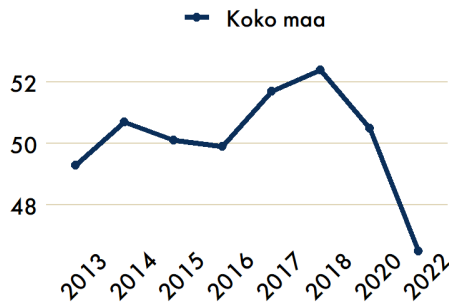
Vertailu 2022

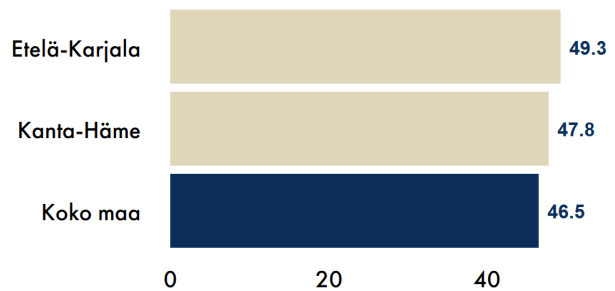
Indikaattori 171:Elämänlaatunsa hyväksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Hämeenlinna 64.5.

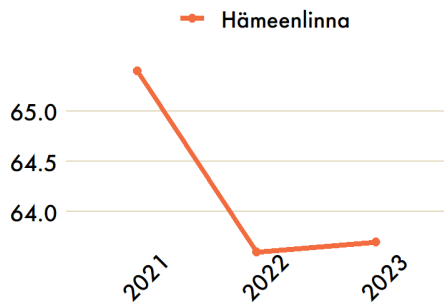
Indikaattori 172: Onnelliseksi itsensä kokeneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Koko maa NA.

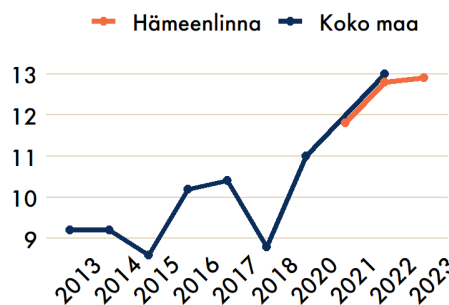
Vertailu 2022

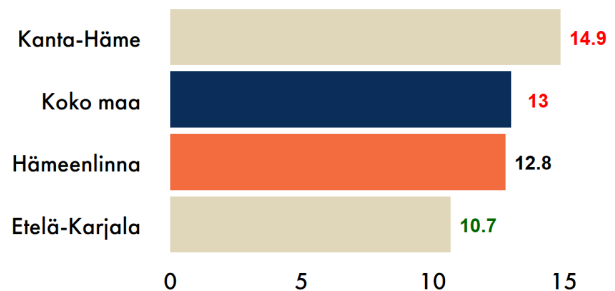
Indikaattori 173: Onnelliseksi itsensä usein tai koko ajan kokeneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Hämeenlinna 63.7.

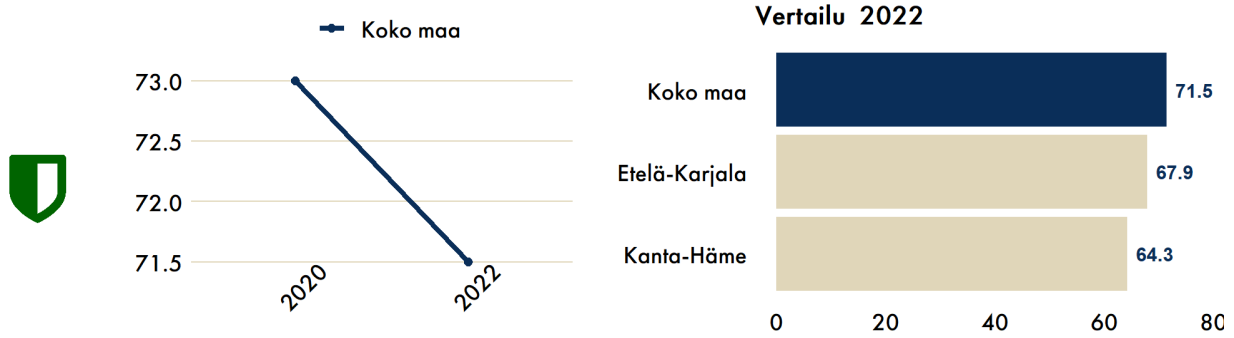
Indikaattori 174: Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 12.8, Koko maa 13.

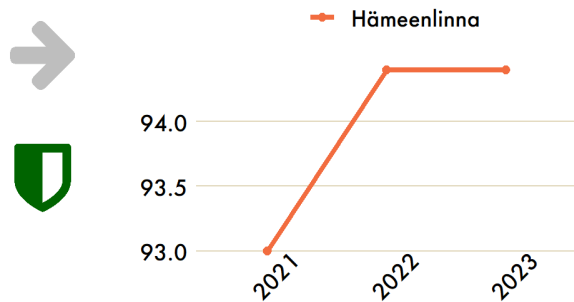
Vertailu 2022

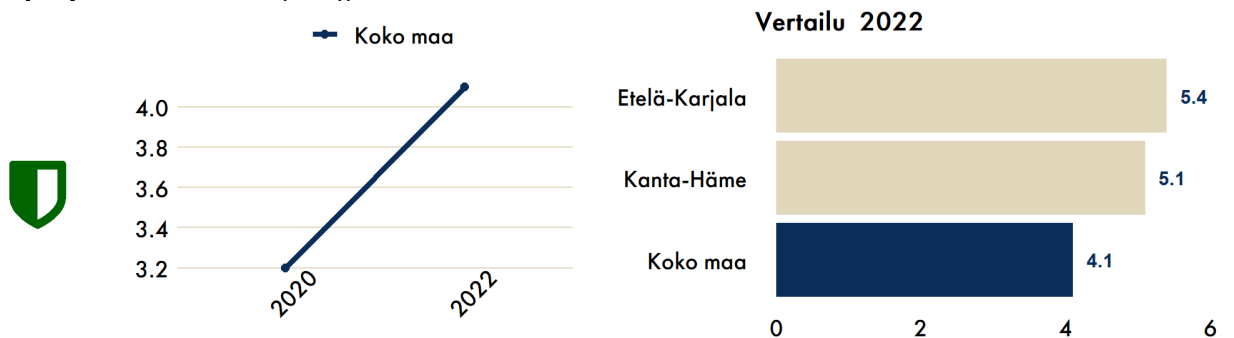
Indikaattori 175: Päivittäisen elämänsä erittäin tai hyvin turvalliseksi kokeneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Koko maa NA.

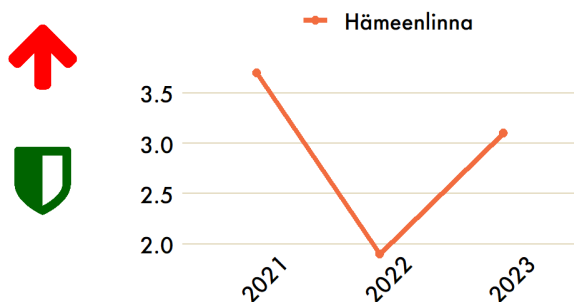
Indikaattori 176: Jokapäiväisen ympäristönsä turvalliseksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Hämeenlinna 94.4.

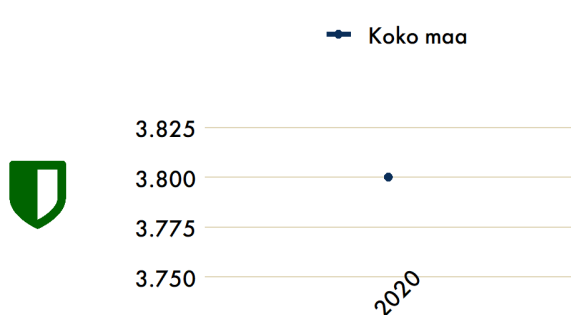
Indikaattori 177: Päivittäisen elämänsä turvattomaksi kokeneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Koko maa NA.

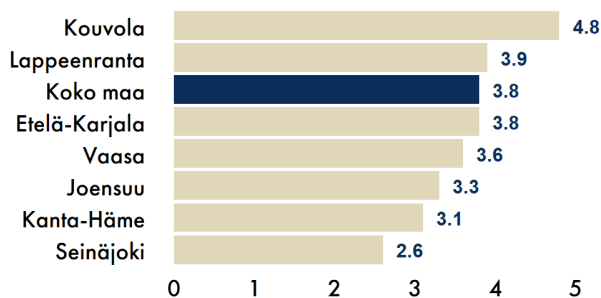
Indikaattori 178: Jokapäiväisen ympäristönsä turvattomaksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Hämeenlinna 3.1.

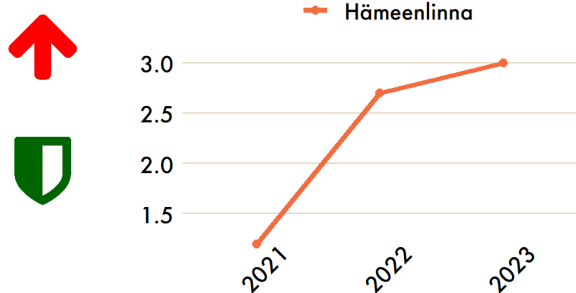
Indikaattori 179: Lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (2020) (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Koko maa NA.

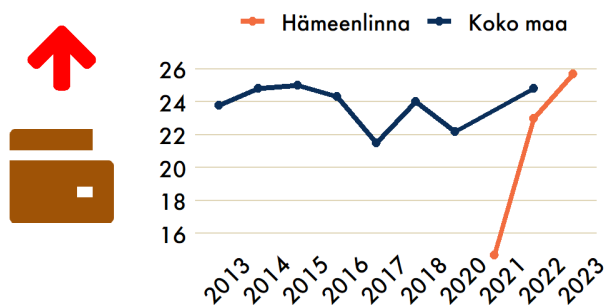
Vertailu 2020

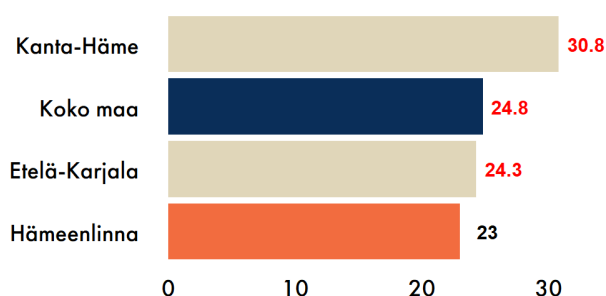
Indikaattori 180:Lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Hämeenlinna 3.

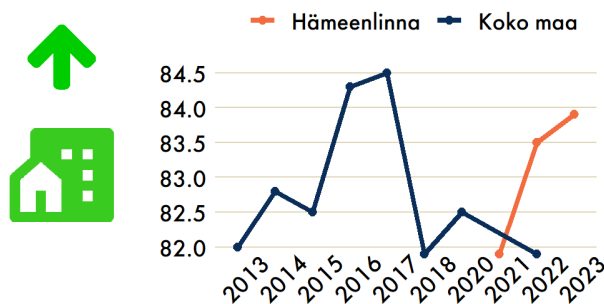
Indikaattori 181:Rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 23, Koko maa 24.8.

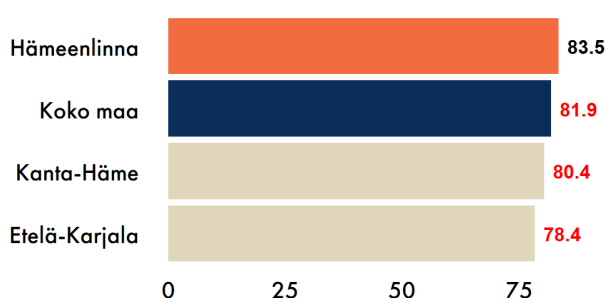
Vertailu 2022

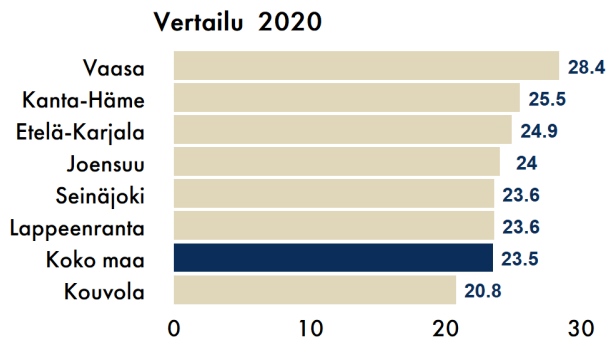
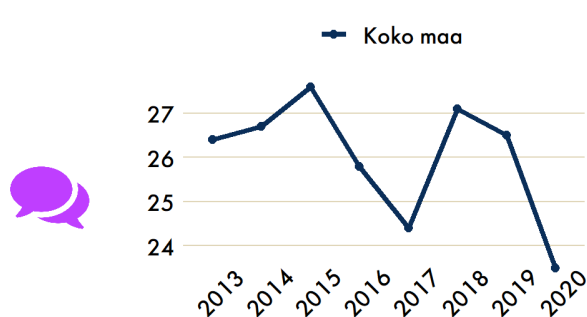
Indikaattori 182:Asuinalueensa olosuhteisiin tyytyväisten osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 83.5, Koko maa 81.9.

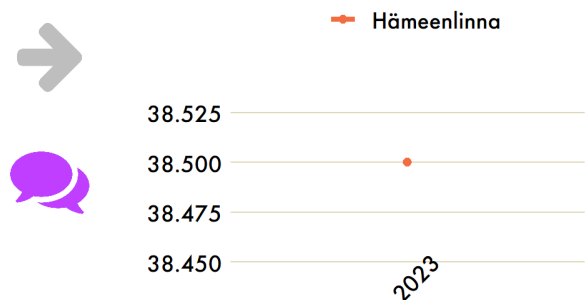
Vertailu 2022

Indikaattori 183:Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (-2020) (Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Koko maa NA.

Indikaattori 184: Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (Lähde: Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Hämeenlinna 38.5.

Työikäiset - indikaattorit	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa viimeinen arvo
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta	11,1	12,1	11,3	11,5
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	7,3	8,1	7,3	7,9
Työttömät, % työvoimasta	10,1	10,2	9,5	9,8
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista	5,2	4,8	4,5	4,2
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	3,3	3,1	2,7	2,5
Kasviksia ja hedelmiä useita kertoja päivässä käyttävien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (2018-2020)		28,6	30,0	30,3
Päivittäin nuuskaavien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	4,1	4,4	3,6	3,7
Päivittäin tupakoivien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	8,8	8,8	12,4	11,3

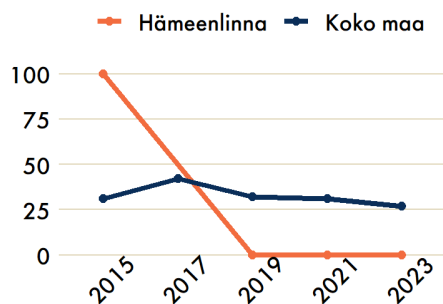
Työikäiset - indikaattorit	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Kannabista 12 viime kuukauden aikana käyttäneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat			4,4	5,1
Kannabista satunnaisesti tai päivittäin käyttävien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	2,2	2,4		
Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat		56,5	59,3	56,0
Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	31,0	33,7	32,2	32,7
Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI $\geq$ 30 kg/m ²) (%), 20 - 64-vuotiaat			23,1	24,4
Paino haittaa terveyttä ja toimintakykyä, osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	21,9	21,9		
Niiden osuus, jotka uskovat, että todennäköisesti eivät jaksakaan työskennellä vanhuuseläkeikään saakka (%), 20 - 64-vuotiaat			24,6	26,5
Niiden osuus, jotka kokevat työkykynsä olevan riittämätön työllistymiseen tai työelämässä pysymiseen (%), 20 - 64-vuotiaat	10,2	11,6		
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	6,7	6,5	6,3	6,1
Toimintarajoitteita terveysongelman vuoksi, osuus (%), 20 - 64-vuotiaat		32,5	29,5	30,6
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat			56,6	50,9
Elämänlaatunsa hyväksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	63,3	64,5		
Onnelliseksi itsensä kokeneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat			50,5	46,5

Työikäiset - indikaattorit	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Onnelliseksi itsensä usein tai koko ajan kokeneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	63,6	63,7		
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	12,8	12,9	11,0	13,0
Päivittäisen elämänsä erittäin tai hyvin turvallisesti kokeneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat			73,0	71,5
Jokapäiväisen ympäristönsä turvallisesti tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	94,4	94,4		
Päivittäisen elämänsä turvattomaksi kokeneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat			3,2	4,1
Jokapäiväisen ympäristönsä turvattomaksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	1,9	3,1		
Lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (2020)				3,8
Lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	2,7	3,0		
Rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	23,0	25,7	22,2	24,8
Asuinalueensa olosuhteisiin tyytyväisten osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	83,5	83,9	82,5	81,9
Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat (-2020)			26,5	23,5
Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat		38,5		

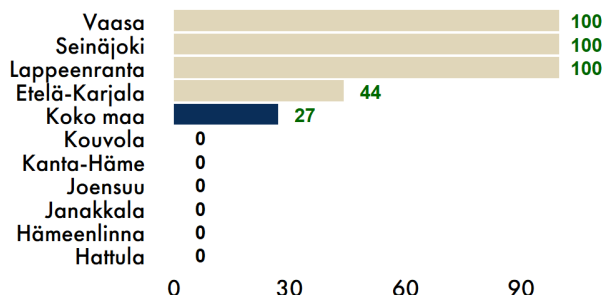
5.1

6 Ikäihmiset

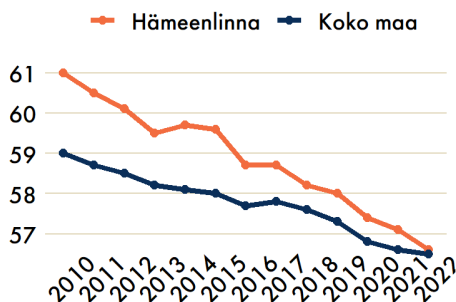
Indikaattori 185: Kunta on asettanut tavoitteet ja toimenpiteet ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi, % (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 0, Koko maa 27.

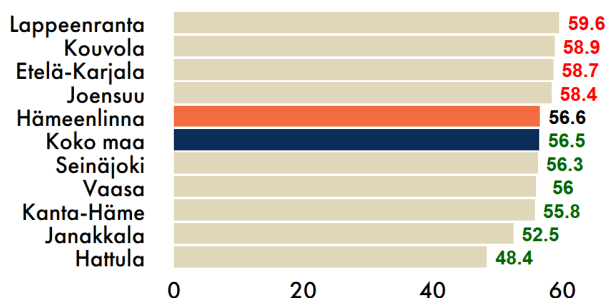
Vertailu 2023

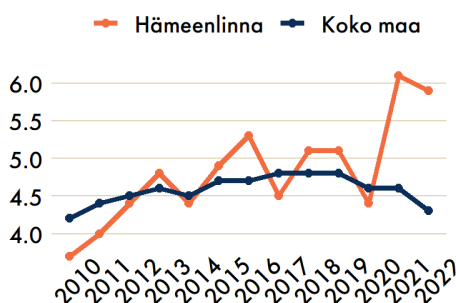
Indikaattori 186: 75 vuotta täyttäneiden yhden hengen asutuskunnat, % vastaavan ikäisten asutokunnista (Lähde: Tilastokeskus). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 56.6, Koko maa 56.5.

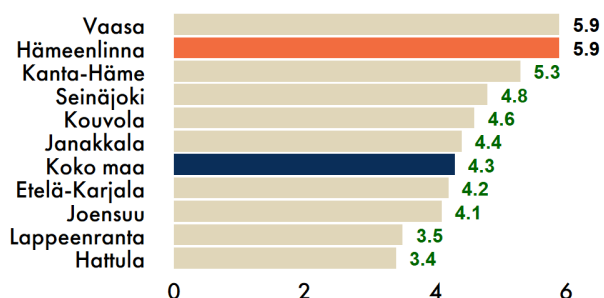
Vertailu 2022

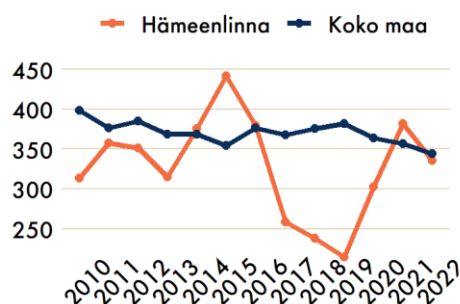
Indikaattori 187: Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 5.9, Koko maa 4.3.

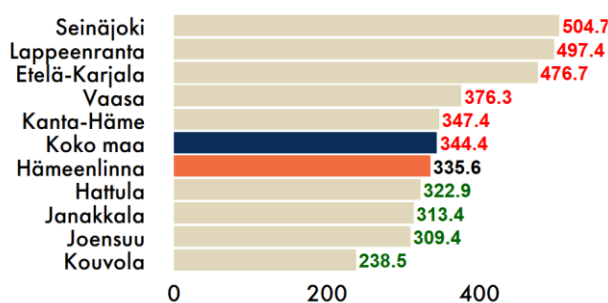
Vertailu 2022

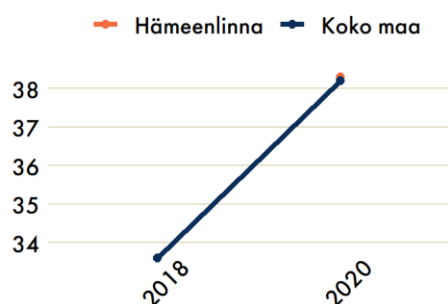
Indikaattori 188: Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 335.6, Koko maa 344.4.

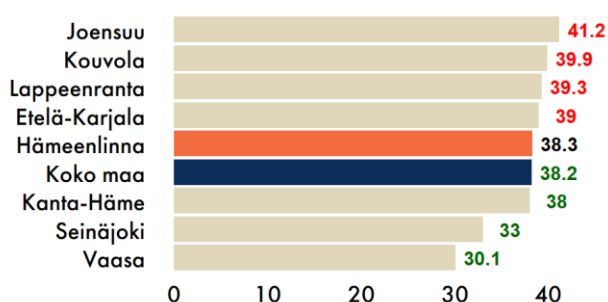
Vertailu 2022

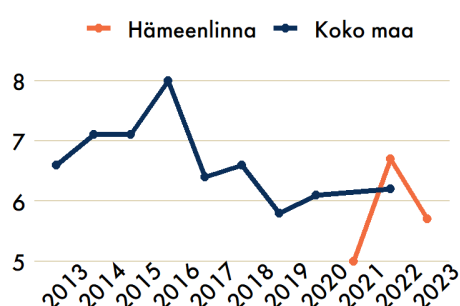
Indikaattori 189: Kasviksia ja hedelmiä useita kertoja päivässä käyttävien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (2018-2020) (Lähde: Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL)). Vuonna 2020 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 38.3, Koko maa 38.2.

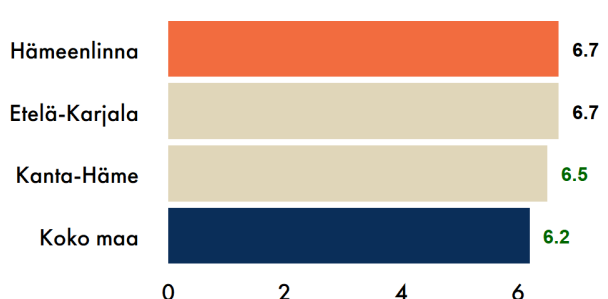
Vertailu 2020

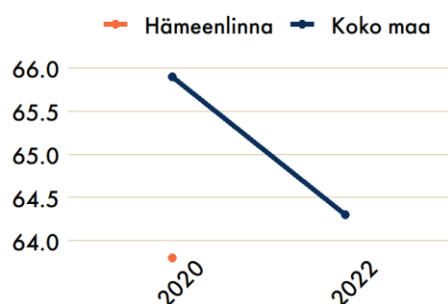
Indikaattori 190: Päivittäin tupakoivien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) ja Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 6.7, Koko maa 6.2.

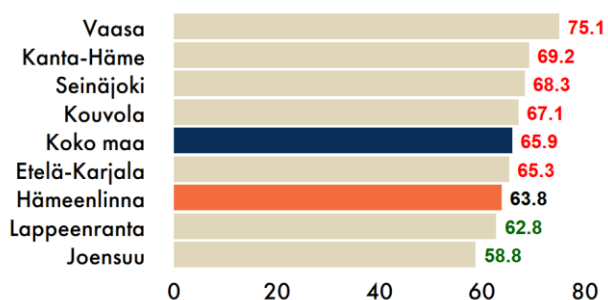
Vertailu 2022

Indikaattori 191: Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL)). Vuonna 2020 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 63.8, Koko maa 65.9.

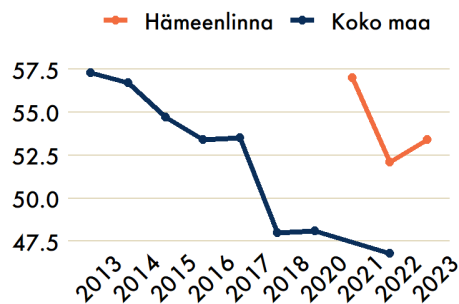

Vertailu 2020

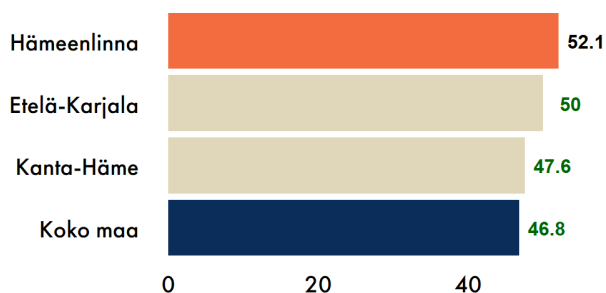

Indikaattori 192: Terveystensä keskitasoisiksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet

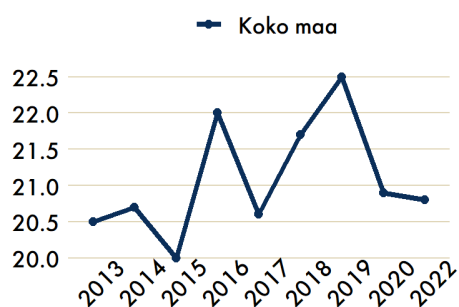
(Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 52.1, Koko maa 46.8.

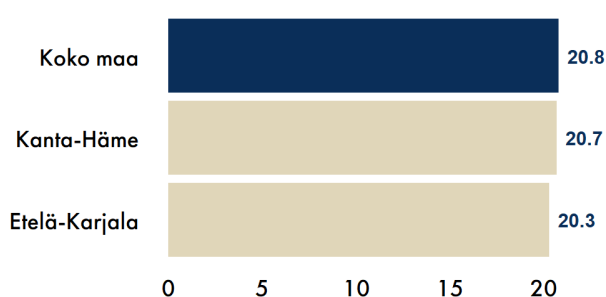
Vertailu 2022

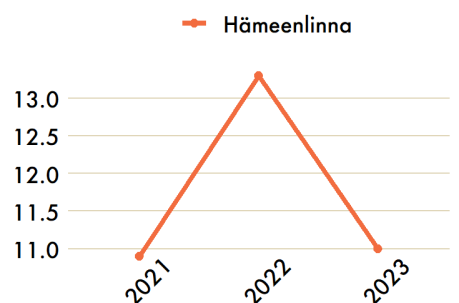
Indikaattori 193:Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI = 30 kg/m²) (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Koko maa NA.

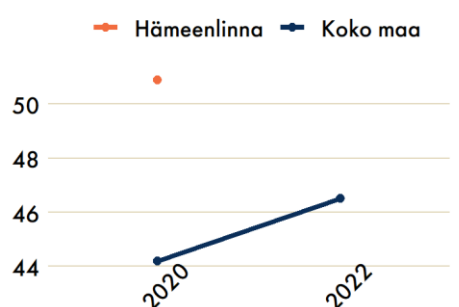
Vertailu 2022

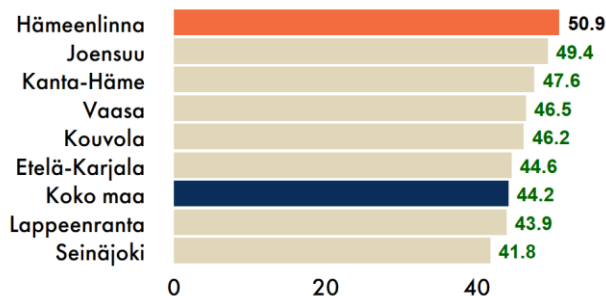
Indikaattori 194:Paino haittaa terveyttä ja toimintakykyä, osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Hämeenlinna 11.

Indikaattori 195:Toimintarajoitteita terveysongelman vuoksi, osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2020 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 50.9, Koko maa 44.2.

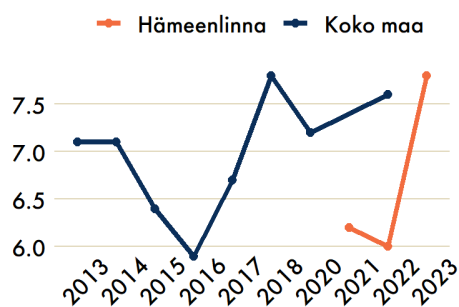

Vertailu 2020

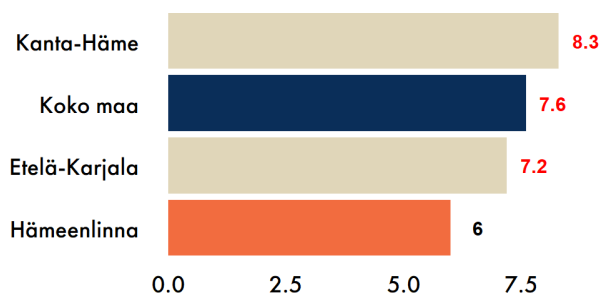

Indikaattori 196:Apua riittämättömästi saavien osuus väestöstä (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)).

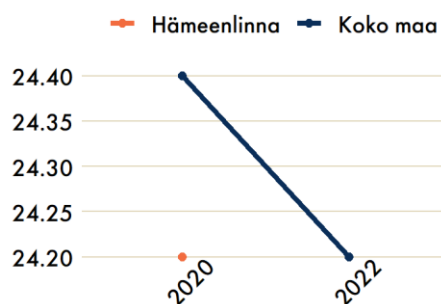
ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 6, Koko maa 7.6.

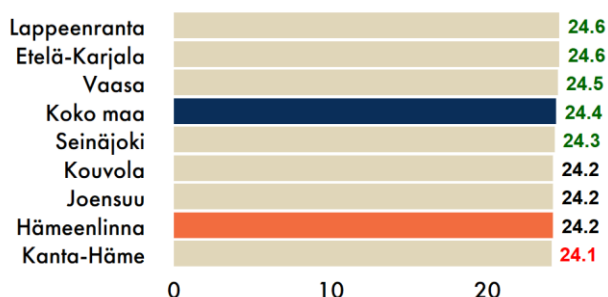
Vertailu 2022

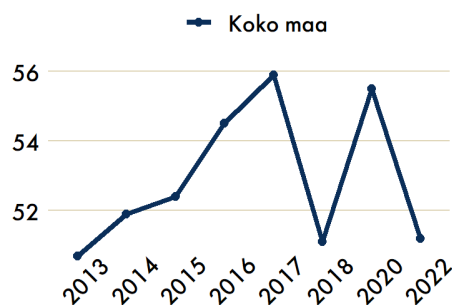
Indikaattori 197:Positiivinen mielenterveys (SWEMWBS) -mittarin pistemäärä asteikolla 7-35p (keskiarvo), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2020 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 24.2, Koko maa 24.4.

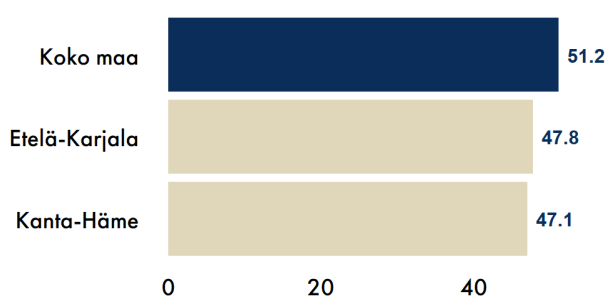
Vertailu 2020

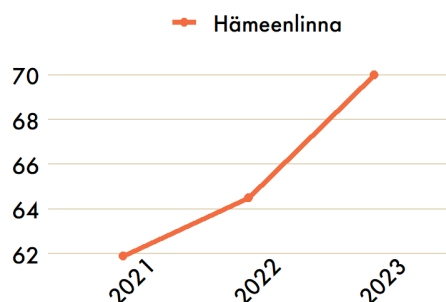
Indikaattori 198:Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Koko maa NA.

Vertailu 2022

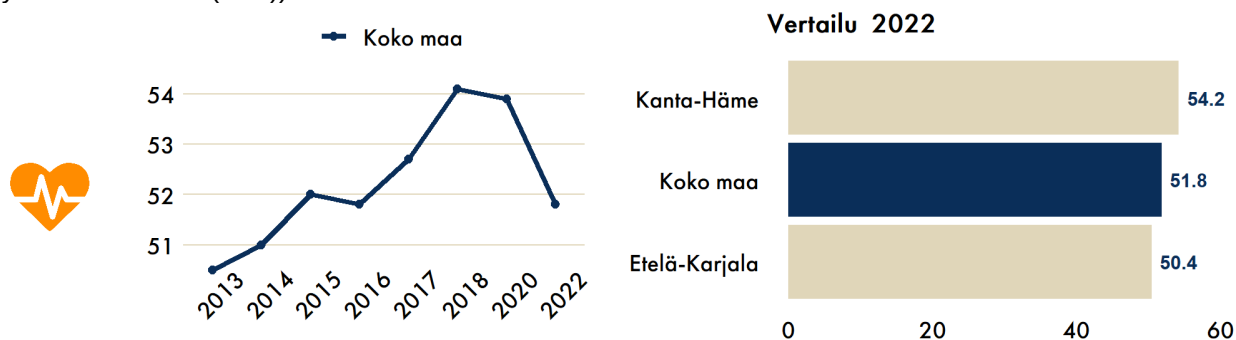

Indikaattori 199:Elämänlaatunsa hyväksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Hämeenlinna 70.

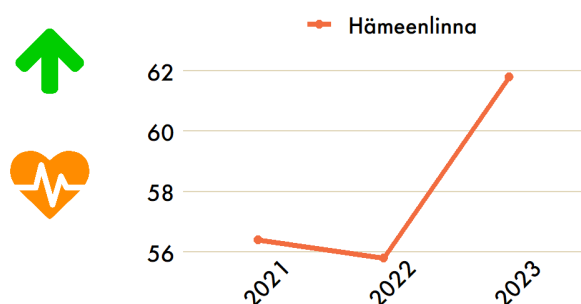

Indikaattori 200:Onnelliseksi itsensä kokeneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Terveysten ja

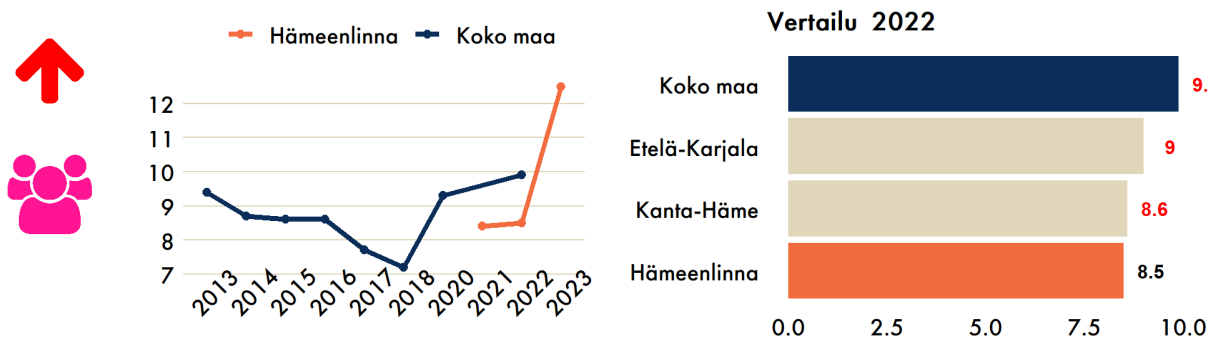
hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Koko maa NA.

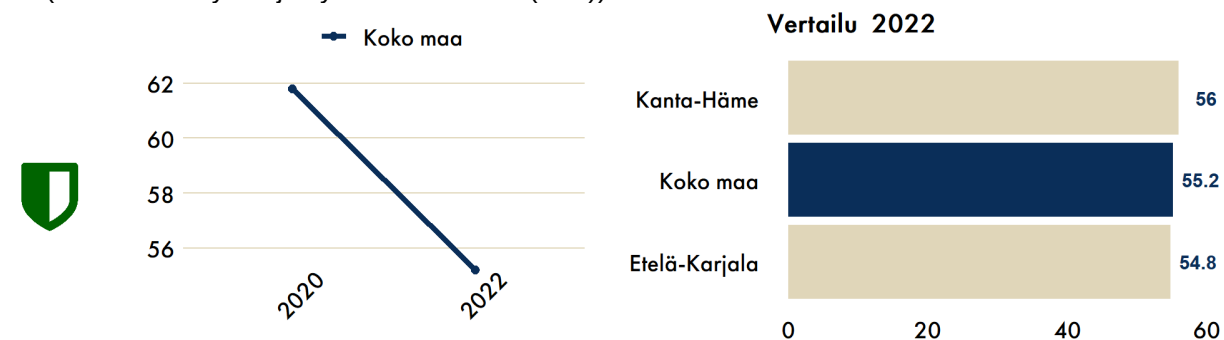
Indikaattori 201: Onnelliseksi itsensä usein tai koko ajan kokeneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Hämeenlinna 61.8.

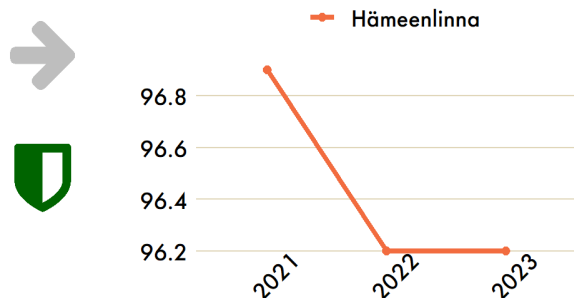
Indikaattori 202: Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 8.5, Koko maa 9.9.

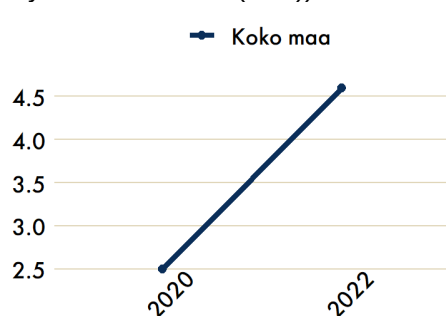
Indikaattori 203: Päivittäisen elämänsä erittäin tai hyvin turvallisiksi kokeneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Koko maa NA.

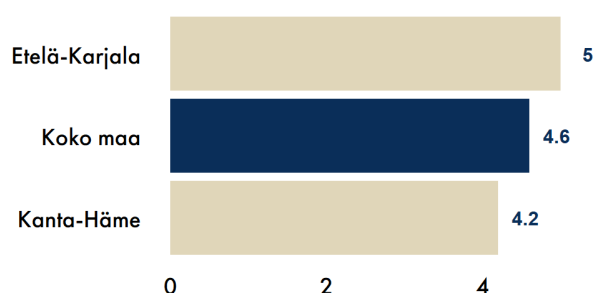
Indikaattori 204: Jokapäiväisen ympäristönsä turvallisiksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Hämeenlinna 96.2.

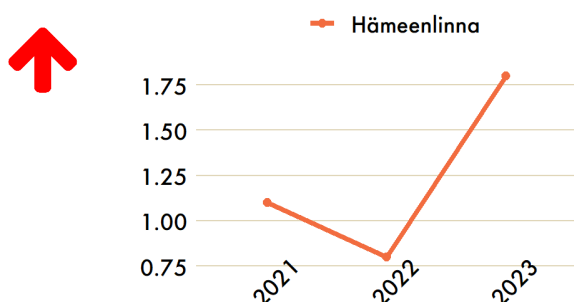
Indikaattori 205:Päivittäisen elämänsä turvattomaksi kokeneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Koko maa NA.

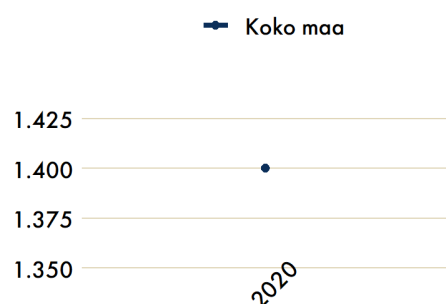
Vertailu 2022

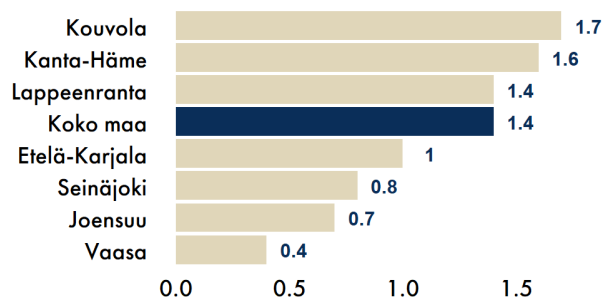
Indikaattori 206:Jokapäiväisen ympäristönsä turvattomaksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Hämeenlinna 1.8.

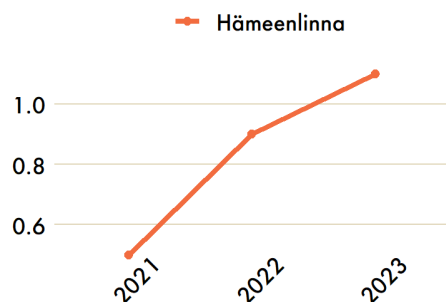
Indikaattori 207:Lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (2020) (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Koko maa NA.

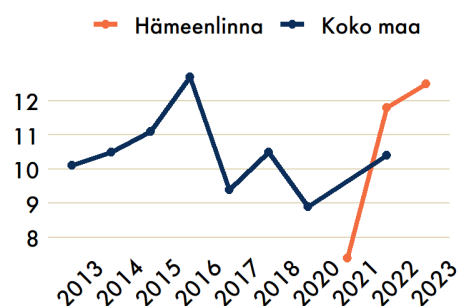
Vertailu 2020

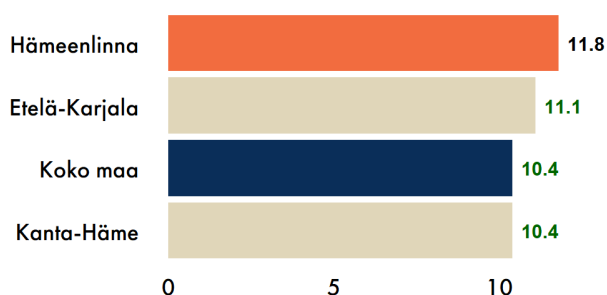
Indikaattori 208:Lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Hämeenlinna 1.1.

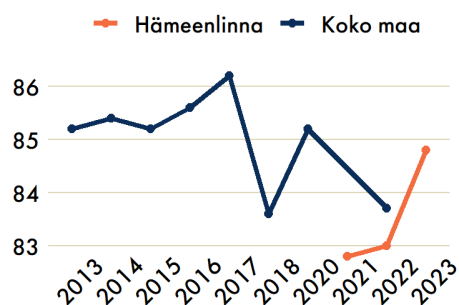
Indikaattori 209:Rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 11.8, Koko maa 10.4.

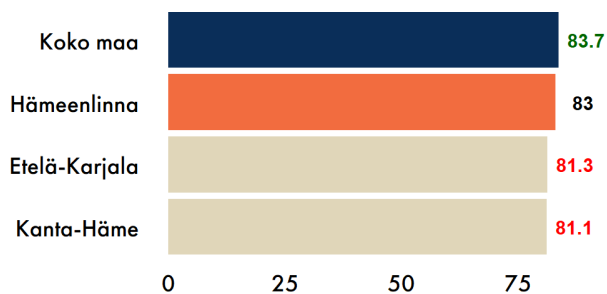
Vertailu 2022

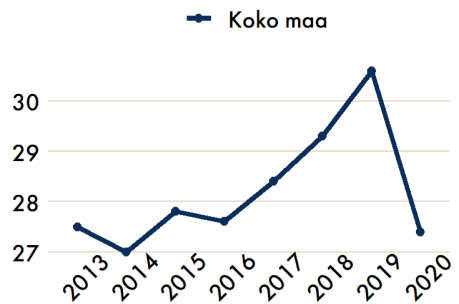
Indikaattori 210:Asuinalueensa olosuhteisiin tyytyväisten osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2022 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 83, Koko maa 83.7.

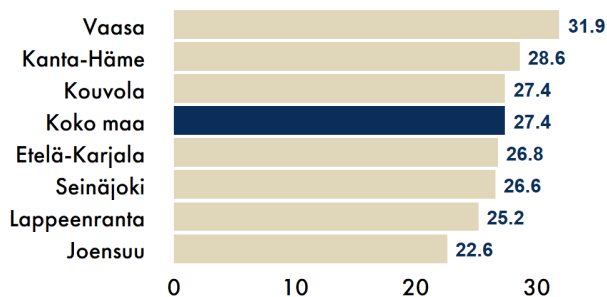
Vertailu 2022

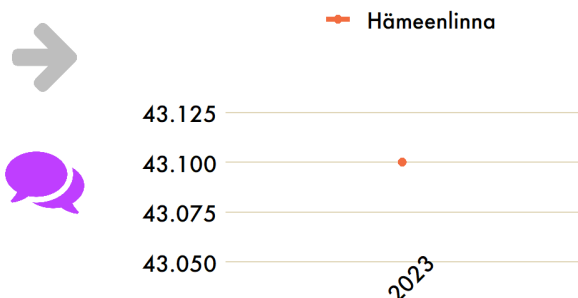
Indikaattori 211:Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (-2020) (Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Koko maa NA.

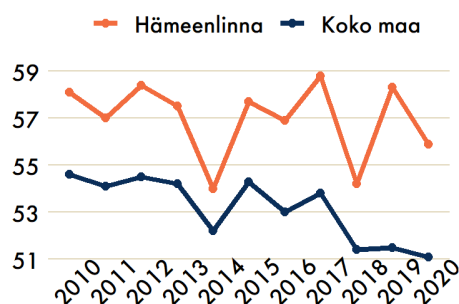
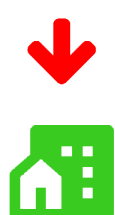
Vertailu 2020

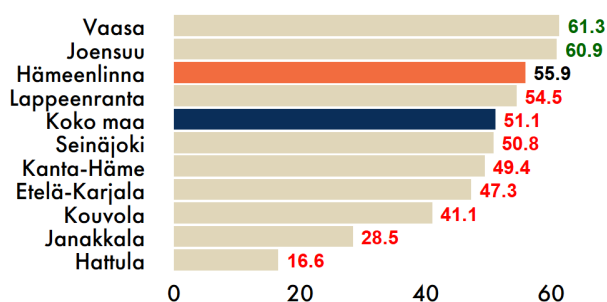
Indikaattori 212:Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (Lähde: Hämeenlinnan HYTE-kysely). Vuonna 2023 indikaattorin toteuma oli: Hämeenlinna 43.1.

Indikaattori 213:Päivittäistavarakauppojen saavutettavuus, ikääntyneet, enintään 500m, % (Lähde: SYKE Liiteri). Vuonna 2020 indikaattorin toteumat olivat: Hämeenlinna 55.9, Koko maa 51.1.

Vertailu 2020

Ikäihmiset - indikaattorit	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Kunta on asettanut tavoitteet ja toimenpiteet ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi, %	0,0	0,0	31,0	27,0
75 vuotta täyttäneiden yhden hengen asuntokunnat, % vastaavan ikäisten asuntokunnista	57,1	56,6	56,6	56,5
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä	6,1	5,9	4,6	4,3
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä	382,2	335,6	356,8	344,4
Kasviksia ja hedelmiä useita kertoja päivässä käyttävien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (2018-2020)		38,3	33,6	38,2
Päivittäin tupakoivien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet	6,7	5,7	6,1	6,2

Ikäihmiset - indikaattorit	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikku- vien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet		63,8	65,9	64,3
Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi ko- kevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet	52,1	53,4	48,1	46,8
Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI $\geq$ 30 kg/m ²) (%), 65 vuotta täyttäneet			20,9	20,8
Paino haittaa terveyttä ja toimintakykyä, osuus (%), 65 vuotta täyttäneet	13,3	11,0		
Toimintarajoitteita terveysongelman vuoksi, osuus (%), 65 vuotta täyttäneet		50,9	44,2	46,5
Apua riittämättömästi saavien osuus väestöstä (%), 65 vuotta täyttäneet	6,0	7,8	7,2	7,6
Positiivinen mielenterveys (SWEMWBS) -mittarin pis- temäärä asteikolla 7-35p (keskiarvo), 65 vuotta täyttä- neet		24,2	24,4	24,2
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet			55,5	51,2
Elämänlaatunsa hyväksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet	64,5	70,0		
Onnelliseksi itsensä kokeneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet			53,9	51,8
Onnelliseksi itsensä usein tai koko ajan kokeneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet	55,8	61,8		
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet	8,5	12,5	9,3	9,9
Päivittäisen elämänsä erittäin tai hyvin turvalliseksi ko- keneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet			61,8	55,2

Ikäihmiset - indikaattorit	Hämeenlinna edellinen arvo	Hämeenlinna viimeinen arvo	Koko maa edellinen arvo	Koko maa vii- meinen arvo
Jokapäiväisen ympäristönsä turvalliseksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet	96,2	96,2		
Päivittäisen elämänsä turvattomaksi kokeneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet			2,5	4,6
Jokapäiväisen ympäristönsä turvattomaksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet	0,8	1,8		
Lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (2020)				1,4
Lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet	0,9	1,1		
Rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet	11,8	12,5	8,9	10,4
Asuinalueensa olosuhteisiin tyytyväisten osuus (%), 65 vuotta täyttäneet	83,0	84,8	85,2	83,7
Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet (-2020)			30,6	27,4
Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet		43,1		
Päivittäistavarakauppojen saavutettavuus, ikääntyneet, enintään 500m, %	58,3	55,9	51,5	51,1

Liite 3 HYTE-raportin 2023 tietolähteiden kuvaus

Tässä liitteessä kuvataan tarkemmin taustatietoa kyselyistä ja tutkimuksista, joita on käytetty Hämeenlinnan HYTE-raportissa 2023. Tarkastelussa ovat Hämeenlinnan HYTE-kysely 2021-23, Hämeenlinnan lasten ja nuorten HYTE-kysely 2022, Kouluterveyskysely, TEA-viisari, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet

1 Hämeenlinnan HYTE-kysely -2021-2023

Hämeenlinnan HYTE-kyselyn tarkoituksena on täydentää kansallisista lähteistä saatavia väestön hyvinvointia ja terveyttä kuvaavia tietoja. Työikäisten ja ikääntyneiden osalta tietoa on heikosti saatavilla maksuttomasti. Siksi kysely on kohdistettu näihin ikäryhmiin. Tietoja käytetään Hyvinvointiraporttien taustatietona sekä yleisemmin asukkaiden hyvinvoinnin seurantaan.

Kysely on toteutettu neljästi, mutta vuoden 2020 tuloksia ei käytetä vinoutuneen vastaajajoukon vuoksi. Vuosina 2021-23 kysely on toteutettu 4300 asukkaan otoksella, jossa painotetaan alle 55-vuotiaita ja kaikissa ikäluokissa miehiä. Vuonna 2021 kyselyyn vastasi 846 asukasta, vuonna 2022 1189 asukasta ja vuonna 2023 jo 1263 asukasta.

Vuoden 2023 kyselyssä vastaajajakauma on onnistunut hyvin sekä iän, sukupuolen että alueen mukaan. On kuitenkin huomattava, että nuorempien ikäryhmien osalta vastausprosentti on ollut huomattavasti pienempi, mikä ei näy kuvaajissa, mutta näkyy huonompana edustavuutena. Koko kyselyn vastausprosentti on 29,4. Kaikki tulokset on vakioitu iän, sukupuolen ja vastaajan alueen mukaan.

2 Hämeenlinnan lasten ja nuorten HYTE-kysely 2022

Hämeenlinnan lasten ja nuorten HYTE-kysely toteutettiin vuonna 2022 ensimmäistä kertaa, ja siinä on laskettu Kouluterveyskyselyä vastaavia indikaattoreita. Kyselyyn vastasi yhteensä 252 yläkoulun 8. ja 9. luokan oppilasta 1500:sta eli vastausprosentti oli 16,8 %. Alakoulun 4. ja 5. -luokkalaisista kyselyyn vastasi 486 oppilasta 1427:stä eli vastausprosentti oli 34,1 %. Tulkintoja ja vertailuja

tehtäessä tulee huomioida se, että Hämeenlinnan lasten ja nuorten HYTE-kyselyn vastausprosentti oli huomattavasti matalampi Kouluterveyskyselyyn verrattuna.

3 Kouluterveyskysely

THL toteuttaa kouluterveyskyselyn kahden vuoden välein peruskoulun osalta 4.–5.-luokkalaisille ja 8.–9.-luokkalaisille sekä lukiokoulutuksen ja ammatillisten oppilaitosten osalta 1. ja 2. vuoden opiskelijoille. Kouluterveyskyselyn tavoite on tuottaa monipuolista seurantatietoa eri ikäisten lasten ja nuorten terveydestä, hyvinvoinnista, koulunkäynnistä, opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palvelujen tarpeisiin vastaavuudesta (THL 2022). Kouluterveyskyselyyn vuonna 2023 vastasi 1167 Hämeenlinnan 4.–5.-luokan oppilasta (kattavuus 81 %) sekä 1172 Hämeenlinnan 8.–9.-luokan oppilasta (kattavuus 78 %). Vastaavasti lukion 1. ja 2. luokkalaisista vastasi 561 eli kattavuus oli 68 %. Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista kyselyyn vastasi 283 (kattavuus 25 %). (THL 2023.) HYTE-raportissa 4.–5.-luokkalaisiin viitataan alakouluikäisinä ja 8.–9.-luokkalaisiin yläkouluikäisinä. Vastaavasti lukiolaisilla viitataan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoihin ja ammattikoululaisilla ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoihin.

4 TEAviisari

TEAviisari (THL) on maksuton ja avoin vertailutietojärjestelmä. Palvelu tukee kuntien ja alueiden terveydenedistämistyön suunnittelua ja johtamista. Tiedot kuvaavat terveydenedistämisen aktiivisuutta eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämä TEAviisari-työkalu kuvaa kunnan toimintaa tämän asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ja tukee siten kuntien terveydenedistämistyön suunnittelua ja johtamista. TEAviisari tarjoaa tietoa terveydenedistämisen aktiivisuudesta (TEA) seitsemältä eri toimialalta, jotka ovat kuntajohto, perusopetus, lukiokoulutus, ammatillinen koulutus, liikunta, perusterveydenhuolto ja kulttuuri. Terveydenedistämisen aktiivisuuden ulottuvuudet ovat sitoutuminen, johtaminen, seuranta ja tarveanalyysi, voimavarat, yhteiset käytännöt, osallisuus sekä muut ydintoiminnot.

TEAviisarin tiedot kerätään säännöllisesti kahden vuoden välein. Perusterveydenhuollon, liikunnan, ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden tiedonkeruut ovat parillisina vuosina. Edelliset

perusterveydenhuollon ja liikunnan tulokset julkaistiin vuonna 2022. Lukioden ja ammatillisen koulutuksen tiedonkeruut käynnistyivät loppuvuodesta 2022, ja tulokset julkaistiin keväällä 2023. Peruskoulujen, kuntajohdon ja kulttuurin tiedonkeruut ovat parittomina vuosina. Kuntajohdon ja kulttuurin tulokset julkaistiin vuonna 2023. Peruskoulujen tulokset julkaistaan TEAviisarissa kevään 2024 aikana. (THL 2024b.)

Tiedonkeruun tunnuksia lähetetään toimialan vastuulliselle viran- tai toimenhaltijalle. Lomaketta tulee käsitellä toimialasta vastaavassa työryhmässä tai johtoryhmässä.

5 Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet

Indikaattoripankki Sotkanet on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tietopalvelu, joka tarjoaa kaikista Suomen kunnista viimeisimpään voimassa olevaan kuntajakoon perustuen keskeisiä väestön hyvinvointia ja terveyttä koskevia tietoja vuodesta 1990 alkaen.

6 Muut tietolähteet

Raportissa on hyödynnetty edellä mainittujen ohella yksittäisiä muitakin tietolähteitä. Näitä ovat Suomen Ympäristökeskus SYKE:n Liiteri-palvelu, Jyväskylän yliopiston Lipas-tietokanta, Suomen yleisten kirjastojen tilastot ja Tilastokeskuksen Kulttuuritilaston taulukkopalvelu.

7 HYTE-kerroin – kannustin kunnille

Kunnille on otettu vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannustin on kirjattu laissa kunnan peruspalvelujen valtionosuuden 15 §:ssä "hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa" (618/2021). Valtioneuvoston asetus kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1393/2022) täydentää ja täsmentää edellä mainittua lakia.

HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Kannustimella pyritään aktivoimaan kuntia HYTE-työhön. (THL 2022.) Skaalatut HYTE-indikaattorit Hämeenlinnan osalta löytyvät vertailutietoineen tilastoliitteestä 2.

HYTE-kertoimen suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista **prosessi-indikaattoreista** (15kpl) ja tuloksia kuvaavista **tulosindikaattoreista** (6kpl). Kunta kerää itse nämä tiedot TEAviisari-kyselyn avulla. Prosessi-indikaattorit mittaavat kunnassa tehtävän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön nykytilannetta peruskoulun (4kpl), liikunnan (5kpl), kuntajohdon (5kpl) sekä kulttuurin 1(kpl) indikaattoreilla. Tulosindikaattorit mittaavat aikaansaatua muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä kahden viimeisimmän vuoden tai mittausajan kohdan erotukseen perustuen. Muutosten mittaamisella varmistetaan se, että kunnan olosuhteet, kuten väestörakenne tai sairastavuus eivät vaikuttaisi tulokseen. (THL 2022.)

Kuva 3: Kunnan HYTE-kerroin

Kunnan HYTE-kerroin

Kunta kerää itse nämä tiedot TEAviisari-kyselyn avulla

Prosessi-indikaattoreiden kuntakohtainen pistemäärä lasketaan välille 0–100. Suurin osa prosessi-indikaattoreista pisteytetään siten, että vastauksella ”Kyllä” kunta saa 100 pistettä ja vastauksella ”Ei” kunta saa nolla pistettä. Mikäli indikaattorin tietoa ei ole saatavilla, laskennassa puuttuvaa tietoa käsitellään nollana. Tulosindikaattoreiden osalta on määritelty tavoiteraja, johon päästessä kunta saa indikaattorista täydet pisteet. Mikäli kunnan nykyinen arvo indikaattorille on tavoiterajaa alhaisempi, saa kunta automaattisesti indikaattorista täydet sata pistettä. Kuntakohtainen HYTE-kerroin on tiivistetysti keskiarvo tulosindikaattoreiden pistemäärien keskiarvosta ja prosessi-indikaattoreiden pistemäärien keskiarvosta. Perushinta on kaikille kunnille sama, ja se muuttuu vuosittain laskennallisten muuttujien mukaan. (Ikonen ym. 2018, 15–16, 19.)

Käytännössä kunnan saama summa lasketaan seuraavasti (THL 2022): Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perushinta x kunnan asukasluku x kunnan HYTE-kerroin / koko maan HYTE-kerroin, joka vuonna 2023 on 67.

Taulukko 2: Hämeenlinnan HYTE-kerroin tulokset 2020–2022 (THL 2024a)

Hämeenlinnan HYTE-kerroin tulokset	2020	2021	2022	1
HYTE-kerroin euroa / asukas (Indikaattori 5341)	19,6	18,5	19,4	20,5
HYTE-kerroin, 0–100 (Indikaattori 5340)	72	65	68	72
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) (Indikaattori 5339)	88	88	86	92
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) (Indikaattori 5338)	55	43	51	52

Liite 4 Stiglitzin hyvinvoinnin osa-alueet

(Lähde: Lohtander ym. (2021), Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisarkkitehtuuri 11/2021, Sosiaali- ja terveysministeriö.)

1 Hyvinvoinnin osa-alue: Terveys

- Elintapaneuvonta ja terveystaitojen edistäminen, esimerkiksi neuvonta liittyen liikkumiseen, ravitsemukseen, painonhallintaan, ja uneen sekä terveyslukutaidon ja terveysviestinnän edistäminen
- Liikuntapalvelut ja liikkumisen edistäminen sekä ulkoilun tukeminen
- Terveellisen ravitsemuksen edistäminen
- Työ- ja toimintakyvyn edistäminen
- Itse- ja omahoidon edistäminen, esimerkiksi vertaistuki
- Mielenterveyden ja mielenterveystaitojen edistäminen
- Päihdehaittojen ja riippuvuuksien ehkäiseminen (päihteet, tupakka ja nikotiinituotteet, rahapelit)
- Tartuntatautien ehkäiseminen ja vastustuskykyisten taudinaiheuttajien ehkäiseminen sekä rokotemyönteisyyden edistäminen

2 Hyvinvoinnin osa-alue: Ääni kuuluville yhteiskunnassa

- Demokraattinen vaikuttaminen ja demokratiataitojen edistäminen; vaalit, luottamustehtävät, valtuustot, neuvostot, neuvottelukunnat, komiteat, kansalaisaloitteet, lausunnot, oppilaskunnat, lapsiparlamentit, asukasvaikuttaminen kuten esimerkiksi osallistuva budjetointi
- Kansalaisaktivismi; muodollisesti järjestäytymätön kansalaisvaikuttaminen, kansalaisliikkeet, yhteisöt ja verkostot
- Yhdistystoiminta; esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan järjestöt ja yhdistykset, poliittiset puoluejärjestöt, ammattiyhdistykset, harrastus- ja liikuntajärjestöt ja vanhempainyhdistykset
- Osallisuuden edistäminen

- Journalistinen ja sosiaalinen media; perinteiset joukkotiedotusvälineet ja sosiaalisen media vaikuttamisen kanavina ja palveluina

3 Hyvinvoinnin osa-alue: Koulutus / oppiminen

- Varhaiskasvatuksen tuki; alle kouluikäisten lasten kasvua ja kehittymistä tukeva palvelu tai toiminta
- Koulunkäytikyvyn tuki; kouluikäisten lasten kasvua ja kehittymistä tukeva palvelu tai toiminta
- Opiskelukyvyn tuki; toisen asteen opintoja, ammatti- tai korkeakouluopintoja suorittavan opiskelijan opiskelukykyä tukeva palvelu tai toiminta
- Ammatillisen oppimisen tuki; ammatillista osaamistaan kehittävän oppijan opiskelukykyä tukeva palvelu tai toiminta
- Työssä oppimisen tuki; ammatillista osaamistaan omassa työssään vahvistavan oppijan oppimiskykyä tukeva palvelu tai toiminta, joka toteutetaan yhteistyössä työnantajan kanssa
- Elinikäisen oppimisen tuki; kannustaa ihmistä elinikäiseen oppimiseen ja kehittymiseen iästä riippumatta, esimerkiksi kansalaisopistojen tukemana

4 Hyvinvoinnin osa-alue: Henkilökohtainen toiminta ja työ

- Työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen tuki, työn ja vapaa-ajan tasapainon
 - Työelämän monimuotoisuuden edistäminen
 - Työllistymisen ja työkyvyn tuki, erityisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevien osalta
 - Harrastustoiminta
 - Vapaaehtoistoiminta
 - Kulttuurihyvinvoinnin ja kulttuuriharrastamisen tuki
-

5 Hyvinvoinnin osa-alue: Sosiaaliset yhteydet ja suhteet

- Sosiaalisten suhteiden tuki; sosiaalisen vuorovaikutuksen mahdollisuuksien tukeminen, yksinäisyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen ehkäiseminen
- Kiusaamisen, häirinnän ja syrjimisen ehkäiseminen; varhaiskasvatuksesta työyhteisöihin
- Parisuhteen tuki
- Perheen ja vanhemmuuden tuki
- Kotoutumisen tuki
- Radikalismien ja extremismien ehkäiseminen

6 Hyvinvoinnin osa-alue: Aineellinen elintaso

- Velkaongelmien ennaltaehkäiseminen ja velkaneuvonta
- Taloudenhallinnan edistäminen
- Hyväntekeväisyys; vapaaehtoista rahan tai tavaroiden antamista hyväntekeväisyysjärjestölle tai avun tarpeessa oleville ihmisille
- Avustukset; esimerkiksi rahan tai tavaran muodossa annettu kriisi- ja hätäapu
- Ruoka-apu; lämpimän aterian, hävikkiruuan tai ruokakassien jakaminen vähävaraisille ja toimeentulovaikeuksista kärsiville ihmisille

7 Hyvinvoinnin osa-alue: Ympäristö

- Lähiliikunta- ja leikkiapaikat
 - Lähiluonnossa liikkumisen mahdollistaminen
 - Esteettömän ympäristön edistäminen
 - Esteettisen ympäristön edistäminen
 - Kohtaamista ja harrastamista tukevat tilat, esimerkiksi kunta mahdollistajana järjestöjen, yhdistysten ja paikallisten yhteisöjen toiminnalle
 - Asumisen ja ympäristön terveysriskien ehkäiseminen
-

- Kestävän kehityksen edistäminen, esimerkiksi kierrätystä, ilmastoystävällistä asumista, liikumista tai ruokaa edistävät palvelut ja toiminta
- Asumisen tuki; erityisesti heikoimmassa asemassa oleville kohdistetut palvelut ja toiminta, asumisneuvonta, asunnottomuuden ehkäiseminen

8 Hyvinvoinnin osa-alue: Turvallisuus

- Tapaturmien ja onnettomuuksien ehkäiseminen, esimerkiksi ensiaputaitojen ja kodin turvallisuustietoisuuden edistäminen
 - Asuinympäristön turvallisuuden edistäminen; esimerkiksi turvallisuusriskien havainnointi turvallisuuskävelyin
 - Liikenneturvallisuuden ja liikkumisen turvallisuuden edistäminen, esimerkiksi liikennekasvatus ja tiedotus
 - Vapaaehtoinen maanpuolustus ja vapaapalokunnat: vahvistavat turvallisuutta kansalaisia osallistaen ja kouluttaen
 - Väkivallan ja rikosten ehkäiseminen; perhe- ja lähisuhdeväkivallan sekä muun väkivallan ja rikosten ehkäiseminen
 - Rikosten ja riitojen sovittelun tuki ja rikosten uhrien tuki
 - Ihmiskaupan ehkäiseminen
 - Digitaalinen turvallisuus; toiminta tietosuojan ja tietoturvallisuuden edistämiseksi
-

Hämeenlinnan kaupunki
Wetterhoffinkatu 2
13101 Hämeenlinna
www.hameenlinna.fi